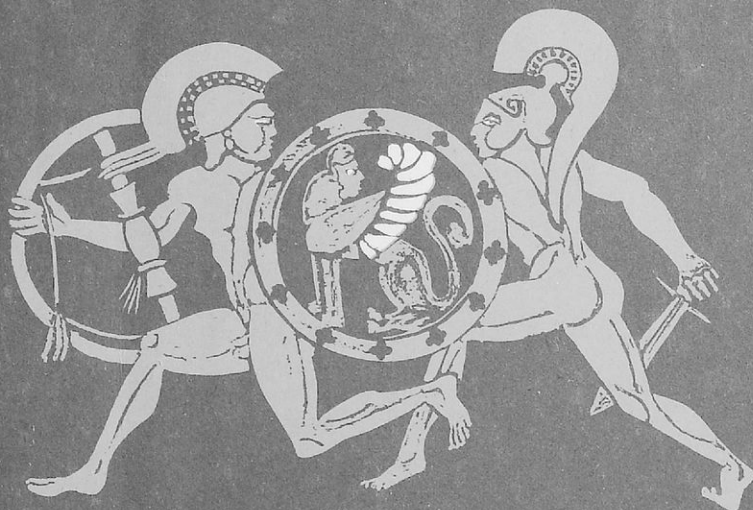

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΛΛΙΡΩΝΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ ΕΚΛΟΓΑΙ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1972

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΔΩΡΕΑ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

Τό παρόν βιβλίον δέον νά
διαφυλαχθῆ καί διά τήν ΣΤ΄ τάξιν
εἰς τήν ὁποίαν ἐπίσης θά χρησιμοποιηθῆ.

42252

3028

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΡΡΟΗΣ ΕΛΕΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

(ΕΚΛΟΓΑΙ)

ΕΣΤ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΛΛΑΣ

21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

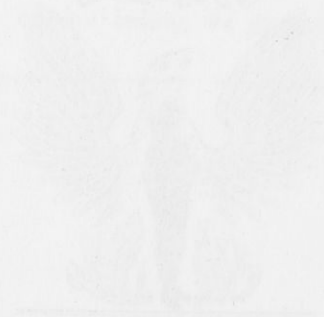
ΑΘΗΝΑΙ 1972

ΝΕΥΡΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΣ

ΕΚΛΟΓΑΙ

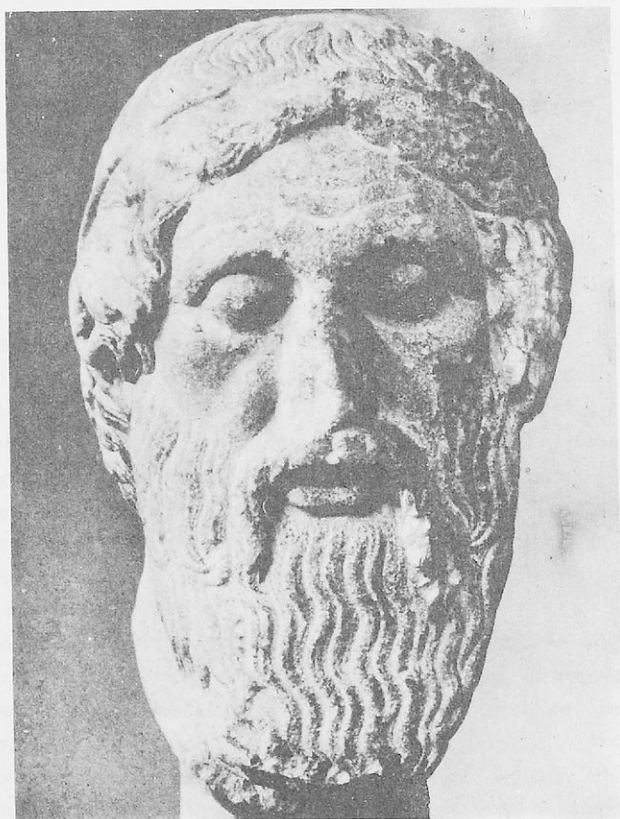
ΜΕΤ. ΕΥΧΑΡΙΣΤΗ

ΣΤΑΘΜΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

ΑΘΗΝΑΙ 1972

Ο Μ Η Ρ Ο Σ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος καὶ ὁ Τρωικὸς μῦθος

Ἡ Ἰλιάς εἶναι τὸ παλαιότερον ἀπὸ τὰ δύο ποιήματα τοῦ Ὀμήρου, ἔχει δὲ ἐντελῶς διάφορον περιεχόμενον ἀπὸ τὴν Ὀδύσειαν. Ἀνήκει εἰς τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν ἐπῶν, τὰ ὅποια διηγοῦνται πολεμικὰ γεγονότα καὶ ἐξυμνοῦν ἥρωϊκὰς πράξεις.

Ἰδιαιτέρως τὸ θέμα τῆς Ἰλιάδος περιλαμβάνει ἐν ἐπεισόδιον, τὸ ὅποιον συνέβη κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τῆς πολιορκίας τοῦ Ἰλίου καὶ τὸ ὅποιον ἐγένεν ἀφορμὴ νὰ ἀναδειχθῇ ἡ ἀρετὴ τῶν εὐγενῶν ἠρώων, οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέρος εἰς τὸν Τρωικὸν πόλεμον. Εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, διαρκείας πενήτηκοντα ἡμερῶν, περιορίζεται τὸ Ὀμηρικὸν ποίημα καὶ μόνον κατὰ σύμπτωσιν ἀναφέρει τὰς ἀφορμὰς ἢ καὶ ἄλλα συμβάντα τοῦ πολέμου. Ἡ ὄλη σύνθεσις τοῦ ἔπους τούτου προϋποθέτει ὅτι εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἀκροατὰς ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν πρώτην ἀφορμὴν τοῦ πολέμου μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἀρχίζει ἡ ἐπικὴ διήγησις.

Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον ὁ Πάρις, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίας Πριάμου, παραβιάζων τὴν ἱερότητα τῆς φιλοξενίας, ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην, γυναῖκα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, καὶ συναπέκομισε βασιλικούς θησαυρούς. Πρὸς ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως ταύτης ὄργανώθη ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς Τροίας ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν τῆς Πελοποννήσου, τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων. Τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν εἶχεν ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν Ἀγαμέμνων, ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου. Στόλος ὑπερχιλίων πλοίων συνεκεντρώθη εἰς τὸν λιμένα τῆς Αὐλίδος, κειμένης ἐπὶ τῆς Βοιωτικῆς ἀκτῆς, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπλευσαν ἐναντίον τῆς ἐχθρικῆς γῆς, τὴν ὁποίαν καὶ κατέκτησαν ὕστερα ἀπὸ ἀγῶνας δέκα ἐτῶν. Τοιοῦτος διεμορφώθη καὶ παρεδόθη ὁ Τρωικὸς μῦθος ἀπὸ τὴν ἐπικὴν ποίησιν.

Μέσα εἰς αὐτὸν ὅμως διέκριναν οἱ Ἕλληνες τῶν μεταγενεστέρων χρόνων, ὅπως διακρίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, ἐν μέγα ἱστορικὸν γε-

γονός· ότι περί τὸ 1200 π.Χ. ἔγινε μεγάλη καὶ ὠργανωμένη ἐξόρμησις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων ἤδη Ἑλληνικῶν φύλων, τῶν Πρωτοελληνῶν, ὅπως λέγονται σήμερον, πρὸς κατάκτησιν ἐδαφῶν τῆς Μ. Ἀσίας. Ἡ ἐξόρμησις αὕτη ἔφερεν εἰς ἀντιπαράταξιν τὰ ἠνωμένα κράτη τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἓνα συνασπισμὸν Μικρασιατικῶν κρατῶν, τῶν ὁποίων ἰσχυρότερον καὶ πλουσιώτερον ἦτο ἡ Τροία.

2. Ἡ Τροία καὶ ὁ πολιτισμὸς τῆς.

Ὅπως ἀπεδείχθη ἀπὸ ἱστορικὰ καὶ ἀρχαιολογικὰ τεκμήρια, ἡ ΒΔ ἀκτὴ τῆς Μ. Ἀσίας ἀπετέλει τὸ ἰσχυρὸν κράτος τῆς Τροίας (βλ. χάρτην ἀρ. 1.), τὸ ὁποῖον ἦτο ἐν ἀπὸ τὰ θαλασσινὰ κράτη, τὰ ἀκμάσαντα κατὰ τὴν 2αν π.Χ. χιλιετηρίδα εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου. Τὸ κράτος τοῦτο εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν του καὶ ἄλλους γειτονικοὺς λαοὺς, οἱ ὅποιοι ἐκυβερνῶντο ἀπὸ ἰδίου βασιλεῖς. Ὁ λαὸς τῶν Τρώων δὲν ἦτο φυλετικῶς διάφορος ἀπὸ τοὺς λαοὺς, οἵτινες ἀπετέλουν τὰ Αἰγαιακὰ κράτη τῆς Ἑλλάδος. Εἶχε πολιτισμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅπως περίπου καὶ αἱ Μυκῆναι καὶ τὸ Ἄργος, τὰ αὐτὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα καὶ ὁμοίαν λατρείαν. Ἐπὶ πλεόν οἱ Τρῶες εἶχον τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἠρωϊσμοῦ, τὸ ὁποῖον διακρίνει τοὺς ἀκμάσαντας Μεσογειακοὺς λαοὺς.

Διὰ τὸν Τρωικὸν πολιτισμὸν ἔχομεν ὡς ἀσφαλέςτατα τεκμήρια τὰς ἀρχαιολογικὰς ἀνακαλύψεις, τὰς ὁποίας ἐπέτυχεν ὁ Ἑρ. Σχλημάν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Γουλ. Δαϊρφελδ. Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς, αἰτινες διενηργήθησαν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἀρχαίου Ἰλίου, ἀπεκαλύφθη αὕτη ἡ πόλις τοῦ Πριάμου, ἣτις ἐκυριεύθη καὶ ἐπυρπολήθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν (βλ. εἰκ. ἀρ. 2). Εἰς αὐτὴν ἀνευρέθησαν λείψανα τοῦ τείχους (βλ. εἰκ. ἀρ. 3), οἰκιῶν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, καθὼς καὶ διάφορα ἀντικείμενα Μυκηναϊκῆς τέχνης, ἣτις ἐπεκράτει καὶ εἰς τὴν Τροίαν, ὅπως καὶ εἰς τὰ ἄλλα Αἰγαιακὰ κράτη. Ἐξ ἄλλου ἡ ἐπικὴ διήγησις τοῦ Ὀμήρου φανερῶναι πόσον ἦτο προηγμένος ὁ βίος καὶ ποία ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ ἀκμὴ τοῦ Τρωικοῦ λαοῦ.

3. Ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀχαιῶν κατὰ τῆς Τροίας.

Ἡ ἐκστρατεία ἐναντίον τοῦ ἰσχυροῦ καὶ ἀκμαίου τούτου κράτους ὑπῆρξεν ἡ πρώτη, ἣτις ὠργανώθη καὶ ἐπραγματοποιήθη με κοινήν σύμπραξιν τῶν ἰσχυροτέρων Ἀχαιῶν κρατῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη

είναι ἡ ἀρχαιοτάτη ἱστορική περίπτωση, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεργάζεται ὅλον τὸ ἔθνος μὲ τὰς φυλετικὰς τοῦ ἀρετὰς πρὸς κοινούς σκοπούς καὶ κοινὰ ἰδεώδη. Ὁ Θουκυδίδης λέγει ὅτι «πρὸ τῶν Τρωικῶν οὐδὲν φαίνεται πρότερον κοινῆ ἔργασαμένη ἢ Ἑλλάς» (Α. 3).

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἐγίνε πρὸς κατὰκτησιν τῶν πλουσίων ἐδαφῶν τῆς ΒΔ Μικρασιατικῆς παραλίας καὶ πρὸς ἀποικισμόν. Ἐφῆσεν ἀνάμνησιν μεγάλου γεγονότος εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἐγκατεστάθησαν κατόπιν ὡς ἀποικοὶ εἰς τὰς χώρας, ὅπου διεδραματίσθησαν τὰ γεγονότα αὐτά. Ἡ ἐπική ποιησις, ἢ ὁποία, καθὼς εἶναι γνωστόν, ἀνεπτύχθη εἰς τὰς πλουσίας καὶ εὐκραεῖς χώρας τῆς Μικρασιατικῆς παραλίας, εὗρεν ἀνεξάντλητον ποιητικὸν θέμα εἰς τοὺς θρύλους καὶ τὰς παραδόσεις περὶ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Φυσικὰ μὲ ποιητικὸν τρόπον παρέστησεν ὡς ὑπεράνθρωπα ἔργα τὰ γεγονότα τοῦ πολέμου καὶ ἐξιδανίκευσε τοὺς ἥρωας, οἱ ὅποιοι ἔλαβον μέρος εἰς αὐτόν. Ἀπὸ τοὺς ἥρωϊκοὺς θρύλους καὶ ἀπὸ τὰς παραδόσεις παλαιότερων ἐπῶν ἐνεπνεύσθη ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰωνίας τὸ θαυμάσιον ἔπος του, τὸ ὁποῖον διαϊωνίζει εἰς τὴν μνήμην τῆς ἀνθρωπότητος τὸν Τρωικὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἥρωάς του.

4. Οἱ ἥρωες.

Κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν διήγησιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν διαφορῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν, ὅσοι συμμετέσχον εἰς τὴν Τρωικὴν ἐκστρατείαν, ἀνεγνώριζον ὡς ἀνώτατον ἀρχηγὸν τὸν βασιλέα τῶν Μυκηναίων Ἀγαμέμνονα, ὅστις λέγεται «βασιλεύτατος πάντων» καὶ ἐξυμνεῖται ὡς ἐξοχὸν πρότυπον πολιτικῆς καὶ πολεμικῆς ἀρετῆς. Τὸ ἡγεμονικὸν μεγαλεῖον καὶ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ ἀνδρὸς τούτου διαφαίνεται εἰς ὅλην τὴν διήγησιν τῆς Ἰλιάδος. Συναρχηγός καὶ σχεδὸν ὁμότιμος πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα παρίσταται καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μενέλαος, ἀριστεύων πολλάκις εἰς τὰς μάχας, ἀλλ' ἀσκῶν μικροτέραν ἐπιρροὴν καὶ πρωτοβουλίαν εἰς τὸ στράτευμα.

Κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τοῦ πολέμου διεκρίθησαν καὶ ἄλλοι ἡγεμόνες κατὰ τοὺς κοινούς πολεμικοὺς ἀγῶνας εἰς ἰδιαιτέραν ἀρετὴν ἕκαστος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ποιητὴς λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ παραστήσῃ διαφορῶν τύπους ἠθικῶν καὶ νὰ ἐξάρῃ ἐκάστην ἀρετὴν ἐνσαρκωμένην εἰς

ἐν πρόσωπον. Τοιοῦτοι τύποι διαπρέπουν εἰς τὸ ποίημα τῆς Ἰλιάδος πολλοί, ἐκ τῶν ὁποίων περισσότερο ὑποδειγματικοὶ εἶναι : ὁ γέρον **Νέστωρ** βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν πείραν τῆς γεροντικῆς ἡλικίας του καὶ μὲ τὴν θαυμασίαν πειθῶ τῶν λόγων του διέπρεπεν εἰς τὰς βουλὰς, καὶ εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις ἔδιδε τὴν καλύτεραν καὶ φρονιμωτέραν λύσιν. Εἰς προκεχωρημένην ἡλικίαν ἐπίσης παρίσταται ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης **Ἰδομενεὺς**, λαμβάνων μέρος εἰς τὰς μάχας καὶ ἐκτελῶν μὲ ἐνθουσιασμόν νεανικὸν ὅ,τι θά συνετέλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγῶνος. Τολμηρὸς καὶ πολυμήχανος πάντοτε ὁ **Ὀδυσσεὺς** χρησιμοποιεῖ τὴν γονιμότητα καὶ τὴν ἐξυδέρκειαν τοῦ νοῦ του διὰ τὸ κοινὸν καλόν, ἐπεμβαίνων εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ λαοῦ, λαμβάνων μέρος εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ἐπίσης εὐφυῆς καὶ πολιτικὸς παρουσιάζεται ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργους **Διομήδης**, ἀλλ' ὁ ἥρωας αὐτὸς διαπρέπει κυρίως εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν, ὡς ἐπίσης ὁ βασιλεὺς τῆς Συλαμίνο **Αἴας** ὁ **Τελαμώνιος** καὶ ὁ συνώνυμός του ἥρωας **Αἴας** ὁ **Ὀϊλέως** ἀπὸ τὴν Λοκρίδα. Μαζί μὲ τοὺς πρώτους αὐτοὺς ἥρωας ἀναφέρονται πολλάκις καὶ ἐξυμνοῦνται οἱ πιστοὶ τῶν φίλοι ἢ συναρχηγοί, ὡς ὁ **Μηριόνης** μὲ τὸν Ἰδομενεά, ὁ **Σθένελος** μὲ τὸν Διομήδη κ. ἄ.

Ἡ πλοκὴ τῶν γεγονότων καὶ ἡ διαδοχὴ τῶν ἐπεισοδίων φέρει συχνὰ τὴν διήγησιν εἰς τὴν περιγραφὴν καὶ τὴν ἐξύμνησιν τῶν ἀντιπάλων. Οἱ Τρῶες ἀμύνονται τοῦ πατρίου ἐδάφους μὲ γενικὸν ἀρχηγὸν τὸν Πριαμίδην **Ἐκτορα**, ὁ ὁποῖος ἐνσαρκάνει τὸν ἰδανικότερον τύπον του ἥρωος καὶ ὑποτάσσει τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸ καθῆκον καὶ εἰς τὸ συναίσθημα τῆς τιμῆς. Εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ἐμφανίζονται καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς Τρῶες, ὡς ὁ μαντικὸς **Ἐλενος**, ἀδελφὸς τοῦ Ἐκτορος, ὁ **Πολυδάμας**, ὁ **Σαρπηδών**, ὁ **Αἰνείας**. Καὶ αὐτὸς, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ, ὁ **Πάρις** (Ἀλέξανδρος), ἐπιδεικνύει εἰς ὠρισμένας στιγμὰς ἡρωισμόν καὶ φιλοτιμίαν.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ὁμῶς ἥρωας ὀλοκλήρου τοῦ ἔπους τῆς Ἰλιάδος εἶναι ὁ ἡμίθεος **Ἀχιλλεύς**, ὁ ὁποῖος ἦλθεν ἀπὸ τὴν Φθίαν μὲ τὸν φίλον του **Πάτροκλον** καὶ ἦτο μὲν ἀρχηγὸς ἑνὸς μικροῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ δι' ἐπὶ μετὰ τὰς χειράς του τὸ περισσότερο μέρος τοῦ πολέμου. Τιμᾶται ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἀχαιοὺς ὡς ὁ ἥρωας τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πολεμικῆς τέχνης, καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ δήμου διαπρέπει θαυμαστὸς εἰς τὸ κάλλος τῆς μορφῆς καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῶν

λόγων. Ἐνῶ ὁ Ἀγαμέμνων μὲ τὴν πολιτικὴν ἰσχύν τοῦ ἡγεμονεύει ὡς π ο ι μ ῆ ν λ α ῶ ν, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων τῆς Φθίας λατρεύεται ὡς εἶδωλον ἀγερῶχου ἥρωισμοῦ.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀχιλλέως κυριαρχεῖ εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὅλοι τὸν θαυμάζουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, ὅλοι τὸν ποθοῦν, ὅταν λείπῃ ἀπ' αὐτήν. Ἡ αὐτοπεποιθήσις καὶ ἡ εὐγενικὴ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος αὐτοῦ ἀποτελοῦν τὸ ἠθικὸν κέντρον, πέριξ τοῦ ὁποῖου πλέκεται μὲ θαυμαστὴν ποιητικὴν ἁρμονίαν τὸ ἦθος καὶ ἡ δρᾶσις τῶν ἄλλων προσώπων.

5. Ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Ἰλιάδος.

Ἡ πλοκὴ εἰς τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος πραγματοποιεῖται ὄχι μόνον μὲ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτὴν ἐνότητα τῆς ἥρωικῆς μορφῆς τοῦ Ἀχιλλέως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐξωτερικὴν ἀλληλουχίαν τῶν γεγονότων. Γίνονται μὲν συχνὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα μακραὶ παρεκβάσεις καὶ παρεμβάλλονται σκηναί, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι τόσον στενὰ συνδεδεμέναι μὲ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος· ἐν τούτοις δὲν χάνει κανεὶς ποτὲ τὴν αἴσθησιν ὅτι ἡ διήγησις προχωρεῖ πρὸς τὴν δέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν δραματιζομένων. Δὲν παύει νὰ ἀναγνωρίζῃ τις ὅτι ὁ συνθέσας τὸ ποίημα εἶναι σοφός, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐπιδεικνύῃ σοφίαν, πάντοτε καλλιτέχνης, χωρὶς νὰ ἀναζητῇ μὲ ἐπιτήδευσιν νὰ προκαλέσῃ τὸν θαυμασμόν τῶν ἄλλων. Μὲ ὄλην τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν περιγράφει τὴν πραγματικότητα τῆς ζωῆς, σκιαγραφεῖ μέσα εἰς αὐτὴν τοὺς ἰδανικοὺς τύπους καὶ ὑποδεικνύει εἰς τὸν ἄνθρωπον τοὺς μεγάλους σκοποὺς τῆς υπάρξεώς του.

Αὐτὸ τὸ κατορθώνει ὄχι μόνον μὲ τὴν τέχνην τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἄφθαστον δύναμιν τῶν λέξεων. Ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἥρωας ἐμφανίζεται σταθερὰ εἰς τὴν φαντασίαν μας μὲ ὀρισμένα ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα φανερόνουν τὴν κυριωτέραν ἀρετὴν ἢ τὴν κατ' ἐξοχὴν ιδιότητά του. Οἱ λόγοι ἐξ ἄλλου, τοὺς ὁποίους λέγουσιν αὐτοὶ εἰς δημοσίας συνεδριάσεις ἢ εἰς ἰδιωτικὰς συζητήσεις, συμπληρῶνουν τὴν μορφήν καὶ ἐμφανίζουν ἐντονώτερον τὸν χαρακτῆρα ἐκάστου. Αἱ εἰκόνες τῶν πραγμάτων καὶ αἱ περιγραφαὶ τῶν γεγονότων ἐπιτυγχάνονται μὲ δυνατὰς καὶ ἀπλᾶς λέξεις τόσον ἀκριβεῖς καὶ παραστατικά, ὥστε νὰ ἀφήνουν ἀλησμόνητον ἐντύπωσιν.

Εἰς τὰς σκηνὰς καὶ εἰς τὰς συνομιλίας, αἱ ὁποῖα περιλαμβάνονται εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος, παριστάνεται κάθε εὐγενικὴ ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς, εἰς τὴν ὅποιαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ἰδικήν του θέλησιν καὶ προσπάθειαν. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν καθαρὰν του ἀντίληψιν κατανοεῖ βαθύτατα καὶ ἐρμηνεύει θαυμάσια μὲ τὸν μαγικὸν του λόγον ποῖοι πόθοι καὶ ποῖα ἔργα ἐξυψώνουν τὸν ἄνθρωπον. Καὶ ὅταν ἕνας ποιητὴς γνωρίζῃ τὸ νόημα τῆς ζωῆς, γίνεται ὁ καλύτερος ἐρμηνευτὴς τῶν ἀξιών της καὶ ὁ πειστικώτερος διδάσκαλός μας, διὰ νὰ κερδήσωμεν αὐτὰς τὰς ἀξίας.

6. Ἡ Ἰλιάς διὰ τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον.

Διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἱστορίαν ἄλλου λαοῦ ποίημα, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτοῦ τόσον, ὅσον ἐπέδρασεν ἡ Ἰλιάς εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Ἑλληνικὴ ἀρετὴ, ὅπως ἐξεδηλώθη εἰς διαφόρους ἱστορικὰς ἐποχάς, ἐξεπήγασεν ἀπὸ τοὺς στίχους τῆς Ἰλιάδος. Ἡ παντοῖα Ἑλληνικὴ ἀρετὴ. Ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῶν ἡρώων τῆς Ἰλιάδος ἐνεπνέοντο οἱ Ἕλληνες τῶν ἱστορικῶν χρόνων τὸ πολεμικὸν μένος καὶ ἐπέιθοντο ὅτι ἀξίζει κανεὶς νὰ θυσιάζεται δι' ἕνα μεγάλον σκοπόν. Ἡ πίστις ὅτι ὑπάρχουν ἠθικαὶ ἀξίαι αἰωνίως σταθεραὶ ἐτροφοδοτήθη μὲ ὅσα συνέβησαν ἢ ἐλέχθησαν εἰς τὴν Ἰλιάδα. Καὶ ὁ Σωκράτης ἀκόμη, ὅταν ἐδήλωσεν ὅτι προτιμᾷ τὸν θάνατον ἀπὸ τὸν ἀφιλοσόφητον βίον, ὑπενθύμισεν εἰς τοὺς δικαστὰς του (Ἀπολογία κεφ. 16) ὅτι εἰς τοῦτο μιμεῖται τὸν Ἀχιλλέα, ὅστις ἐπροτίμησε νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ἀθετήσῃ φιλικὸν χρέος (Ἰλιάδος Σ 98).

Ἐκτὸς τούτου, ὡς εἶναι ἤδη γνωστὸν, ὁ Ὅμηρος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν καλλιτεχνικὸς παιδαγωγὸς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ ἱσοροπημένη καλαισθησία καὶ ἡ θαυμαστὴ παρατηρητικότης, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην, ἦσαν διδάγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐμύησε τὴν Ἑλληνικὴν διάνοιαν ἡ τέχνη τοῦ Ὁμήρου. Ἡ γλυπτικὴ, ἡ ζωγραφικὴ καὶ ἡ ἀγγειογραφία τῶν ἱστορικῶν χρόνων συχνὰ ἐξέλεγε θέματα ἀπὸ τὰς τελείας περιγραφὰς τοῦ Ὁμήρου (βλ. εἰκόνας ὑπ' ἀριθ. 9 - 11) καὶ τὰ ἐξετέλει μὲ τὴν ἀπαράμιλλον τεχνικὴν, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει καὶ τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.

Ἰδιαιτέρως ἐνεπνέοντο καὶ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τὰ Ὀμηρικὰ ποιή-

ματα, και μάλιστα από την 'Ιλιάδα, οί μεταγενέστεροι ποιηταί και ιδίως οί τραγικοί. Έντονα βλέπομεν τὰ ἴχνη τῆς ἐπιδράσεως ταύτης εἰς τὰς ἀρχαίας τραγωδίας, πολλαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχουν ὑπόθεσιν ἐκ τοῦ Τρωικοῦ μύθου. Ἐξ ἄλλου τὸν πλοῦτον τῶν λέξεων και τοὺς ποιητικοὺς τρόπους τοῦ Ὁμήρου μετεχειρίσθησαν και οί τραγικοί ποιηταί, διὰ νὰ ἐκφράσουν ἀπὸ σκηνης τὰς σκέψεις και τὴν φιλοσοφίαν των. Διὰ τοῦτο και ὁ Αἰσχύλος ἔλεγε διὰ τὰς τραγωδίας αὐτοῦ, ὅτι εἶναι ψιχία ἀπὸ τὰ μεγάλα δεῖπνα τοῦ Ὁμήρου, ὁ δὲ Σοφοκλῆς, ἐπειδὴ ἐμιμήθη εἰς πολλὰ τὸν Ὁμηρον, ἀπεκλήθη φιλόμυθος.

Και ὕστερα ἀπὸ τόσους αἰῶνας, ἀφοῦ τόσον μετεβλήθη τὸ περιεχόμενον και ὁ τρόπος τοῦ βίου, τὰ Ὁμηρικὰ ποιήματα ἔχουν πάντοτε νὰ προσφέρουν εἰς τὰς Ἑλληνικὰς γενεὰς τὴν ἀπλὴν και μεγάλην σοφίαν τῆς ζωῆς μετὰ τὴν ὠραιότεραν ἔκφρασιν και ἀποτελοῦν τὸ ἄφθαστον, τὸ τέλειον ὑπόδειγμα ποιητικοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον εἶναι συγχρόνως πολῦτιμος ἐθνικὸς θησαυρός. Ὅπως και εἰς τὴν Ὀδύσειαν, ἐπίσης και εἰς τὴν Ἱλιάδα ἀναγνωρίζομεν τὸν πλάστην τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὸν ποιητὴν τῆς Ἑλλάδος.

...και στην περίπτωση αυτή, η επιλογή της μεθόδου εκπαίδευσης είναι κρίσιμη για την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης. Η επιλογή της μεθόδου εκπαίδευσης πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών και στην επιλογή της μεθόδου που θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες. Η επιλογή της μεθόδου εκπαίδευσης πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών και στην επιλογή της μεθόδου που θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες.

...Η επιλογή της μεθόδου εκπαίδευσης πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών και στην επιλογή της μεθόδου που θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες. Η επιλογή της μεθόδου εκπαίδευσης πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών και στην επιλογή της μεθόδου που θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες. Η επιλογή της μεθόδου εκπαίδευσης πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών και στην επιλογή της μεθόδου που θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες.

...Η επιλογή της μεθόδου εκπαίδευσης πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών και στην επιλογή της μεθόδου που θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες. Η επιλογή της μεθόδου εκπαίδευσης πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών και στην επιλογή της μεθόδου που θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες. Η επιλογή της μεθόδου εκπαίδευσης πρέπει να βασίζεται στην αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών και στην επιλογή της μεθόδου που θα τους βοηθήσει να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΠΑΡΑΤ.

Α

Μην δὲ δὴ τὸν Περσὸν ἄγχι
πύλαισι τῆς Ἑλλάδος ἴδωμι
κατὰ τὸν Ἰσθμὸν ἔρχομαι· ἄλλ' ἀποπέμψον
τῶνδε, οὐδὲν γὰρ ἴσθμιον ἔστιν ἄλλο
διερχομένης ἡμετέρας, οὐδὲ τῆς Ἑλλάδος· οὐδέ
ἐστὶν ἄλλο πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἵκεται
ἄλλοθεν, ἢ τὸν Ἰσθμὸν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλοθεν γὰρ ἄλλοθεν οὐκ ἔστιν ἄλλο
κατὰ τὸν Ἰσθμὸν ἔρχομαι.

Τὸ δ' ἔστιν ἄλλοθεν ἄλλοθεν ἄλλοθεν
ἄλλοθεν καὶ ἄλλοθεν ἄλλοθεν ἄλλοθεν
κατὰ τὸν Ἰσθμὸν ἔρχομαι· ἄλλ' ἀποπέμψον
τῶνδε, οὐδὲν γὰρ ἴσθμιον ἔστιν ἄλλο
διερχομένης ἡμετέρας, οὐδὲ τῆς Ἑλλάδος· οὐδέ
ἐστὶν ἄλλο πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἵκεται
ἄλλοθεν, ἢ τὸν Ἰσθμὸν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Ι Λ Ι Α Σ

A

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρὶ Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαφεν
ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἰωνοῖσί τε πᾶσι, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή, 5
ἔξ οὔ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἄτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς. 7

Ἄσέβεια τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν ἱερέα Χρῦση.
Λοιμὸς εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τίς τ' ἄρ σφωε θεῶν ἔριδι ξυνέηκε μάχεσθαι ; 8
Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆι χολωθείς
νοῦσον ἀνά στρατὸν ὤρσε κακὴν, ὀλέκοντο δὲ λαοί, 10
οὔνεκα τὸν Χρῦσην ἠτίμασεν ἀρητῆρα
Ἄτρεΐδης· ὁ γὰρ ἤλθε θεῶς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
λυσόμενός τε θύγατρα φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα,
στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν ἐκηβόλου Ἀπόλλωνος
χρυσέφ' ἀνά σκῆπτρω, καὶ λίσσεται πάντας Ἀχαιοὺς, 15
Ἄτρεΐδα δὲ μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν·

« Ἀτρεΐδαι τε καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί,
 ὑμῖν μὲν θεοὶ δοῖεν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
 ἐκπέρσαι Πριάμοιο πόλιν, εὐ δ' οἴκαδ' ἰκέσθαι·
 παῖδα δ' ἐμοὶ λύσαιτε φίλην, τὰ δ' ἄποινα δέχεσθαι,
 ἀζόμενοι Διὸς υἱὸν ἐκηβόλον Ἀπόλλωνα ».

Ἐνθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐπευφήμησαν Ἀχαιοὶ
 αἰδεῖσθαι θ' ἱερῆα καὶ ἀγλαὰ δέχθαι ἄποινα·
 ἀλλ' οὐκ Ἀτρεΐδῃ Ἀγαμέμνονι ἦνδανε θυμῷ,
 ἀλλὰ κακῶς ἀφίει, κρατερὸν δ' ἐπὶ μῦθον ἔτελλεν·

« μὴ σε, γέρον, κοίλησιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κίχρην
 ἢ νῦν δηθύνοντ' ἢ ὕστερον αὖτις ἰόντα,
 μὴ νύ τοι οὐ χραίσμη σκῆπτρον καὶ στέμμα θεοῖο.
 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν
 ἡμετέρῳ ἐνὶ οἴκῳ ἐν Ἀργεῖ, τηλόθι πάτρης,
 ἱστὸν ἐποικομένην καὶ ἐμὸν λέχος ἀντιώσων·
 ἀλλ' ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὣς κε νέηαι ».

Ὡς ἔφατ', ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέθετο μύθῳ·
 βῆ δ' ἀκέων παρὰ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης·
 πολλὰ δ' ἔπειτ' ἀπάνευθε κίων ἠρᾶθ' ὁ γεραῖος
 Ἀπόλλωνι ἄνακτι, τὸν ἠΰκομος τέκε Λητώ· ν
 « κλυθὶ μευ, ἀργυρότοξ', ὃς Χρῦσῃ ἀμφιβέβηκας
 Κίλλαν τε ζαθέην Τενέδοιό τε Ἴφι ἀνάσσεις,
 Σμινθεῦ, εἴ ποτέ τοι χαρίεντ' ἐπὶ νηὸν ἔρεψα,
 ἢ εἰ δὴ ποτέ τοι κατὰ πύονα μηρὶ' ἔκχη
 ταύρων ἢ δ' αἰγῶν, τόδε μοι κρήνην ἐέλδωρ·
 τίσειαν Δαναοὶ ἐμὰ δάκρυα σοῖσι βέλεσσι ».

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος, τοῦ δ' ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων,
 βῆ δὲ κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων χωόμενος κῆρ,
 τόξ' ὤμοισιν ἔχων ἀμφηρεφέα τε φαρέτρην.
 ἔκλαγξαν δ' ἄρ' οἴστοι ἐπ' ὤμων χωομένοιο,
 αὐτοῦ κινήθεντος· ὁ δ' ἦε νυκτὶ ἑοικῶς.

ἔζετε ἔπειτ' ἀπάνευθε νεῶν, μετὰ δ' Ἴον ἔηκε·
 δεινὴ δὲ κλαγγὴ γένητ' ἀργυρέοιο βιοῖο.
 οὐρῆας μὲν πρῶτον ἐπώχετο καὶ κίνας ἀργούς, 50
 αὐτὰρ ἔπειτ' αὐτοῖσι βέλος ἔχευε κῆρ ἐφίεις
 βάλλ'· αἰεὶ δὲ πυραὶ νεκρῶν καίοντο θαμνειαί. 52

Ἄγορά λαοῦ. Μαντεία Κάλχαντος.

Ἐννήμαρ μὲν ἀνά στρατὸν ὦχετο κῆλα θεοῖο, 53
 τῇ δεκάτῃ δ' ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς·
 τῷ γὰρ ἐπὶ φρεσὶ θῆκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη· 55
 κήδετο γὰρ Δαναῶν, ὅτι ῥα θνήσκοντας ὄρατο.
 οἱ δ' ἐπεὶ οὖν ἤγερθεν ὀμηγερέες τ' ἐγένοντο,
 τοῖσι δ' ἀνιστάμενος μετέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 « Ἀτρεΐδῃ, νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὄτω
 ἄψ ἀπονοστήσειν, εἴ κεν θάνατόν γε φύγοιμεν, 60
 εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμός τε δαμᾶ καὶ λοιμὸς Ἀχαιοῦς.
 Ἄλλ' ἄγε δὴ τινα μάντιν ἐρείοιμεν ἢ ἱερῆα,
 ἢ καὶ ὄνειροπόλον, καὶ γὰρ τ' ὄναρ ἐκ Διὸς ἐστίν,
 ὅς κ' εἴποι ὅ τι τόσσον ἐχώσατο Φοῖβος Ἀπόλλων,
 εἴτ' ἄρ' ὄγ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται εἶθ' ἐκατόμβης, 65
 αἶ κέν πως ἀρνῶν κνίσσης αἰγῶν τε τελείων
 βούλεται ἀντιάσας ἡμῖν ἀπὸ λοιγὸν ἀμῦναι »·
 Ἦ τοι ὁ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 Κάλχας Θεστορίδης, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστος,
 ὃς ἤδη τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα, 70
 καὶ νήεσσ' ἠγήσατ' Ἀχαιῶν Ἴλιον εἴσω
 ἦν διὰ μαντοσύνην, τὴν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων·
 ὃ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὦ Ἀχιλλεῦ, κέλεαί με, δίφιλε, μυθήσασθαί
 μῆνιν Ἀπόλλωνος ἐκατηβελέταο ἀνακτος· 75

τοιγάρ ἐγὼν ἐρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μοι ὄμοσον
 ἧ μὲν μοι πρόφρων ἔπεσιν καὶ χερσὶν ἀρήξει·
 ἧ γὰρ ὄτομαι ἄνδρα χολωσέμεν, ὃς μέγα πάντων
 Ἀργείων κρατέει καὶ οἱ πείθονται Ἀχαιοί.

κρείσσων γὰρ βασιλεύς, ὅτε χώσεται ἀνδρὶ χέρι. 80
 εἶ περ γὰρ τε χόλον γε καὶ αὐτῆμαρ καταπέψη,
 ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότον, ὄφρα τελέσση,
 ἐν στήθεσιν ἑοῖσι· σὺ δὲ φράσαι εἶ με σαώσεις ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς·
 « θαρσῆσας μάλα εἰπέ θεοπρόπιον ὃ τι οἶσθα· 85
 οὐ μὰ γὰρ Ἀπόλλωνα διίφιλον, ᾧ τε σὺ, Κάλχαν,
 εὐχόμενος Δαναοῖσι θεοπροπίας ἀναφαίνεις,
 οὐ τις ἐμεῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο
 σοὶ κοίλης παρὰ νηυσὶ βαρείας χειράς ἐποίσει
 συμπάντων Δαναῶν, οὐδ' ἦν Ἀγαμέμνονα εἴπης, 90
 ὃς νῦν πολλὸν ἄριστος Ἀχαιῶν εὐχεται εἶναι ».

Καὶ τότε δὴ θάρσησε καὶ ἠῦδα μάντις ἀμύμων·
 « οὐτ' ἄρ' ὃ γ' εὐχολῆς ἐπιμέμφεται οὐθ' ἑκατόμβης,
 ἀλλ' ἔνεκ' ἀρητήρος, δν ἠτίμησ' Ἀγαμέμνων
 οὐδ' ἀπέλυσε θύγατρα καὶ οὐκ ἀπεδέξατ' ἄποινα, 95
 τοῦνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἐκηβόλος ἠδ' ἔτι δώσει·
 οὐδ' ὃ γε πρὶν Δαναοῖσιν ἀεικέα λοιγὸν ἀπώσει,
 πρὶν γ' ἀπὸ πατρὶ φίλῳ δόμεναι ἐλικώπιδα κούρην
 ἀπριάτην ἀνάποινον, ἄγειν θ' ἱερὴν ἑκατόμβην
 ἐς Χρῦσσην· τότε κέν μιν ἱλασσάμενοι πεπίθοιμεν »· 100

Ἦ τοι ὃ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζητο· τοῖσι δ' ἀνέστη
 ἦρωσ Ἀτρεΐδης εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων
 ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαινοι
 πίμπλαντ', ὅσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐτίκην.
 Κάλχαντα πρῶτιστα κάκ' ὀσόμενος προσέειπε· 105
 « μάντι κακῶν, οὐ πῶ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας.

αἰεὶ τοι τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι,
 ἐσθλὸν δ' οὔτε τί πω εἴπας ἔπος οὔτ' ἐτέλεσσας.
 καὶ νῦν ἐν Δαναοῖσι θεοπροπέων ἀγορεύεις
 ὡς δὴ τοῦδ' ἕνεκά σφιν ἐκηβόλος ἄλγεα τεύχει, 110
 οὐνεκ' ἐγὼ κούρης Χρυσηίδος ἀγλά' ἄποινα
 οὐκ ἔθελον δέξασθαι, ἐπεὶ πολὺ βούλομαι αὐτὴν
 οἴκοι ἔχειν· καὶ γάρ ῥα Κλυταιμῆστρης προβέβουλα
 κουριδῆς ἀλόχου, ἐπεὶ οὐ ἔθέν ἐστι χερείων,
 οὐ δέμας οὐδὲ φύην, οὔτ' ἄρ φρένας οὔτε τι ἔργα. 115
 ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμεναι πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον·
 βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόνον ἔμμεναι ἢ ἀπολέσθαι.
 αὐτὰρ ἐμοὶ γέρας αὐτίχ' ἐτοιμάσατ', ὄφρα μὴ οἶος
 Ἀργείων ἀγέραςτος ἔω, ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε
 λεύσσετε γὰρ τό γε πάντες, ὅ μοι γέρας ἔρχεται ἄλλη ». 120
 Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
 « Ἀτρεΐδῃ κύνιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων,
 πῶς γάρ τοι δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί ;
 οὐδέ τί που ἴδμεν ξυνήια κείμενα πολλὰ, 125
 ἀλλὰ τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν, τὰ δέδασται,
 λαοὺς δ' οὐκ ἐπέοικε παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν.
 ἀλλὰ σὺ μὲν νῦν τήνδε θεῶ πρόες· αὐτὰρ Ἀχαιοὶ
 τριπλῆ τετραπλῆ τ' ἀποτίσομεν, αἴ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶσι πόλιν Τροίην εὐτείχεον ἐξαλαπάξαι ».
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 130
 « μὴ δὴ οὕτως, ἀγαθός περ ἐὼν, θεοείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 κλέπτε νόφ, ἐπεὶ οὐ παρελεύσεαι οὐδέ με πείσεις.
 ἦ ἐθέλεις, ὄφρ' αὐτὸς ἔχης γέρας, αὐτὰρ ἔμ' αὐτῶς
 ἦσθαι δευόμενον, κέλεαι δέ με τήνδ' ἀποδοῦναι ;
 ἀλλ' εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί, 135
 ἄρσαντες κατὰ θυμόν, ὅπως ἀντάξιον ἔσται·
 εἰ δέ κε μὴ δώωσιν, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι

ἤ τεὸν ἢ Αἴαντος ἰὼν γέρας, ἢ Ὀδυσῆος
 ἄξω ἐλών· ὁ δὲ κεν κεχολώσεται, ὄν κεν ἴκωμαι.
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ταῦτα μεταφρασόμεθα καὶ αὖτις, 140
 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαιναν ἐρύσσομεν εἰς ἄλλα δῖαν,
 ἐν δ' ἐρέτας ἐπιτηδὲς ἀγείρομεν, ἐς δ' ἐκατόμβην
 θείομεν, ἂν δ' αὐτὴν Χρυσηίδα καλλιπάρηον
 βήσομεν· εἰς δὲ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουληφόρος ἔστω,
 ἢ Αἴας ἢ Ἰδομενεὺς ἢ δῖος Ὀδυσσεὺς 145
 ἢ σὺ, Πηλεΐδη, πάντων ἐκπαγλότατ' ἀνδρῶν,
 ὄφρ' ἡμῖν ἐκάεργον ἰλάσσαι ἱερά ρέξας ». 147

Ἔρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως.

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς· 148
 « ὦ μοι, ἀναιδεῖην ἐπιειμένε, κερδαλέοφρον,
 πῶς τίς τοι πρόφρων ἔπεσιν πείθηται Ἀχαιῶν 150
 ἢ ὁδὸν ἐλθέμεναι ἢ ἀνδράσιν ἴφι μάχεσθαι ;
 οὐ γὰρ ἐγὼ Τρώων ἔνεκ' ἤλυθον αἰχμητῶν
 δεῦρο μαχησόμενος, ἐπεὶ οὐ τί μοι αἴτιοί εἰσιν·
 οὐ γὰρ πῶ ποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν οὐδὲ μὲν ἵππους,
 οὐδέ ποτ' ἐν Φθίῃ, ἐριβόλακι βωτιανείρῃ 155
 καρπὸν ἐδηλήσαντ', ἐπεὶ ἦ μάλα πολλὰ μεταξὺ
 οὔρεά τε σκιάοντα θάλασσά τε ἠχῆσσα·
 ἀλλὰ σοί, ὦ μέγ' ἀναιδές, ἅμ' ἐσπόμεθ', ὄφρα σὺ χαίρης,
 τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάῳ σοί τε, κυνῶπα, 160
 πρὸς Τρώων· τῶν οὐ τι μετατρέπη οὐδ' ἀλεγίζεις·
 καὶ δὴ μοι γέρας αὐτὸς ἀφαιρήσεσθαι ἀπειλεῖς,
 ᾧ ἔπι πολλὰ μόγησα, δόσαν δέ μοι υἷες Ἀχαιῶν·
 οὐ μὲν σοί ποτε ἴσον ἔχω γέρας, ὅππότε' Ἀχαιοὶ
 Τρώων ἐκπέρσωσ' εὐ ναϊόμενον πτολίεθρον·
 ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυαῖκος πολέμοιο 165

χειρες ἐμαί διέπουσ', ἀτὰρ ἦν ποτε δασμὸς ἴκηται,
 σοὶ τὸ γέρας πολὺ μείζον, ἐγὼ δ' ὀλίγον τε φίλον τε
 ἔρχομ' ἔχων ἐπὶ νῆας, ἐπεὶ κε κάμω πολεμίζων
 νῦν δ' εἶμι Φθίηνδ', ἐπεὶ ἦ πολὺ φέρτερόν ἐστιν
 οἴκαδ' ἵμεν σὺν νηυσὶ κορωνίσιν, οὐδέ σ' οἴω 170
 ἐνθάδ' ἄτιμος ἐὼν ἄφενος καὶ πλοῦτον ἀφύξειν ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων·
 « φεῦγε μάλ', εἴ τι θυμὸς ἐπέσσυται, οὐδέ σ' ἐγὼ γε
 λίσσομαι εἶνεκ' ἐμεῖο μένειν· παρ' ἐμοί γε καὶ ἄλλοι
 οἳ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεὺς. 175
 ἔχθιστος δὲ μοί ἐσσι διοτρεφῶν βασιλῆων·
 αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε. *φίλα ἐστὶ*
 εἰ μάλ' αὖ καρτερός ἐσσι, θεὸς που σοὶ τό γ' ἔδωκεν.
 οἴκαδ' ἰὼν σὺν νηυσὶ τε σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισι
 Μυρμιδόνεσσιν ἀνασσε, σέθεν δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω 180
 οὐδ' ὄθομαι κοτέοντος· ἀπειλήσω δέ τοι ὧδε·
 ὡς ἔμ' ἀφαιρεῖται Χρυσηίδα Φοῖβος Ἀπόλλων,
 τὴν μὲν ἐγὼ σὺν νηὶ τ' ἐμῇ καὶ ἐμοῖς ἐτάροισι
 πέμψω, ἐγὼ δέ κ' ἄγω Βρισηίδα καλλιπάρηον
 αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε, τὸ σὸν γέρας, ὄφρ' ἐὺ εἰδῆς 185
 ὅσπον φέρτερός εἶμι σέθεν, στυγέη δὲ καὶ ἄλλος
 ἴσον ἐμοὶ φάσθαι καὶ ὁμοιωθῆμεναι ἄντην ».

Ὡς φάτο· Πηλεΐωνι δ' ἄχος γένετ', ἐν δὲ οἱ ἦτορ
 στήθεσσιν λασίοισι διάνδιχα μερμήριξεν,
 ἦ ὃ γε φάσγανον ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρά μηροῦ 190
 τοὺς μὲν ἀναστήσειεν, ὃ δ' Ἀτρεΐδην ἐναρίζοι,
 ἦε χόλον παύσειεν ἐρητύσειέ τε θυμόν.
 ἦος ὃ ταῦθ' ὥρμαινε κατὰ φρένα καὶ θυμόν,
 ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος. ἦλθε δ' Ἀθήνη
 οὐρανόθεν· πρὸ γὰρ ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη, 195
 ἄμφω ὁμῶς θυμῷ φιλέουσα τε κηδομένη τε.

στῆ δ' ὄπισθεν, ξανθῆς δὲ κόμης ἔλε Πηλεΐωνα
οἴω φαινομένη· τῶν δ' ἄλλων οὐ τις ὄρατο.
θάμβησεν δ' Ἀχιλλεύς, μετὰ δ' ἐτράπετ', αὐτίκα δ' ἔγνω
Παλλάδ' Ἀθηναίην· δεινῶ δέ οἱ ὅσσε φάανθεν· 200
καί μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

« τίπτ' αὖτ', αἰγιοόχοιο Διὸς τέκος, εἰλήλουθας ;
ἦ ἴνα ὕβριν ἴδῃ Ἀγαμέμνωνος Ἀτρεΐδαο ;
ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω, τὸ δὲ καὶ τελέεσθαι ὁτῶ·
ἦς ὑπεροπλήησι τάχ' ἂν ποτε θυμὸν ὀλέσση »· 205

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
« ἦλλον ἐγὼ παύσουσα τεδὸν μένος, αἶ κε πίθηαι,
οὐρανόθεν· πρὸ δέ μ' ἦκε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄμφω ὁμῶς θυμῶ φιλέουσά τε κηδομένη τε.
ἀλλ' ἄγε λῆγ' ἔριδος, μηδὲ ξίφος ἔλκεο χειρὶ· 210
ἀλλ' ἦ τοι ἔπεσιν μὲν ὀνειδίδισον, ὡς ἔσεται περ·
ᾧδε γὰρ ἐξερέω, τὸ δὲ καὶ τετελεσμένον ἔσται.
καὶ ποτέ τοι τοῖς τόσσα παρέσσειται ἀγλαὰ δῶρα
ὑβριος εἵνεκα τῆσδε· σὺ δ' ἴσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν »·

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκυὺς Ἀχιλλεύς· 215
« χρῆ μὲν σφωϊτερόν γε, θεά, ἔπος εἰρύσσασθαι
καὶ μάλα περ θυμῶ κεχολωμένον· ὡς γὰρ ἄμεινον.
ὅς κε θεοῖς ἐπιπειθήται, μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ »·

Ἦ καὶ ἐπ' ἀργυρῆ κώπη σχέθε χεῖρα βαρεῖαν,
ἄψ δ' ἐς κουλὸν ᾧσε μέγα ξίφος, οὐδ' ἀπίθησε 220
μύθῳ Ἀθηναίης· ἦ δ' Οὐλυμπόνδε βεβήκει
δώματ' ἐς αἰγιοόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.

Πηλεΐδης δ' ἐξαὔτις ἀταρτηροῖς ἐπέεσσι
Ἀτρεΐδην προσέειπε, καὶ οὐ πω λῆγε χόλοιο·
« οἶνοβαρές, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην δ' ἐλάφοιο, 225
οὔτε ποτ' ἐς πόλεμον ἅμα λαῶ θωρηχθῆναι
οὔτε λόχονδ' ἰέναι σὺν ἀριστήεσσιν Ἀχαιῶν

τέτληκας θυμῷ· τὸ δέ τοι κῆρ εἶδεται εἶναι.
 ἦ πολὺ λωϊόν ἐστι κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν
 δῶρ' ἀποαιρεῖσθαι ὅς τις σέθεν ἀντίον εἶπη· 230
 δημοβόρος βασιλεύς, ἐπεὶ οὐτιδανοῖσιν ἀνάσσεις·
 ἦ γὰρ ἄν, Ἀτρεΐδῃ, νῦν ὕστατα λωβήσαιο·
 ἀλλ' ἔκ τοι ἐρέω καὶ ἐπὶ μέγαν ὄρκον ὁμοῦμαι· 235
 ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὐ ποτε φύλλα καὶ ὄζους
 φύσει, ἐπεὶ δὴ πρῶτα τομῆν ἐν ὄρεσσι λέλαιπεν,
 οὐδ' ἀναθλήσει· περὶ γὰρ βᾶ ἐ χαλκὸς ἔλεψε
 φύλλα τε καὶ φλοιόν· νῦν αὐτέ μιν υἷες Ἀχαιῶν
 ἐν παλάμῃς φορέουσι δικασπόλοι, οἳ τε θέμιστας
 πρὸς Διὸς εἰρύαται· ὁ δέ τοι μέγας ἔσσεται ὄρκος·
 ἦ ποτ' Ἀχιλλῆος ποθὴ ἕζεται υἷας Ἀχαιῶν 240
 σύμπαντας· τότε δ' οὐ τι δυνήσεται ἀχνύμενός περ
 χραϊσμεῖν, εὖτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἐκτορος ἀνδροφόνιοι
 θνήσκοντες πίπτωσι· σὺ δ' ἐνδοθι θυμὸν ἀμύξεις
 χωόμενος, ὅ τ' ἄριστον Ἀχαιῶν οὐδὲν ἔτισας ». 144

Ἐπέμβασις τοῦ Νέστορος

Ὡς φάτο Πηλεΐδης, ποτὶ δὲ σκῆπτρον βάλε γαίῃ 245
 χρυσεῖοις ἥλοισι πεπαρμένον, ἔζετο δ' αὐτός.
 Ἀτρεΐδης δ' ἐτέρωθεν ἐμήνιε· τοῖσι δὲ Νέστωρ
 ἠδυσπέης ἀνόρουσε, λιγύς Πυλίων ἀγορητής,
 τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδῆ·
 τῷ δ' ἤδη δύο μὲν γενεαὶ μερόπων ἀνθρώπων 250
 ἐφθίαθ', οἳ οἳ πρόσθεν ἅμα τράφεν ἠδ' ἐγένοντο
 ἐν Πύλῳ ἡγαθήη, μετὰ δὲ τριτάτοισιν ἀνασσαν.
 ὁ σφιν εὖ φρονέων ἀγορήσατο καὶ μετέειπεν·
 « ὦ πόποι, ἦ μέγα πένθος Ἀχαιίδα γαῖαν ἰκάνει·
 ἦ κεν γηθήσαι Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες 255

ἄλλοι τε Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ,
 εἰ σφῶιν τάδε πάντα πυθοῖατο μαρναμένοιιν,
 οἷ περι μὲν βουλὴν Δαναῶν, περι δ' ἔστέ μάχεσθαι.
 Ἄλλὰ πίθεσθ'· ἄμφω δὲ νεωτέρω ἔστων ἑμοῖο.
 Ἦδη γάρ ποτ' ἐγὼ καὶ ἀρείοσιν ἤε περ ὑμῖν 260
 ἀνδράσιν ὠμίλησα, καὶ οὐ ποτέ μ' οἷ γ' ἀθέριζον.
 οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνέρας οὐδὲ ἴδωμαι,
 οἷον Πειρίθοόν τε Δρύαντά τε, ποιμένα λαῶν,
 Καινέα τ' Ἐξάδιόν τε καὶ ἀντίθεον Πολύφημον,
 Θησέα τ' Αἰγεΐδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν. 265
 κάρτιστοι δὴ κείνοι ἐπιχθονίων τράφεν ἀνδρῶν·
 κάρτιστοι μὲν ἔσαν καὶ καρτίστοις ἐμάχοντο,
 φηρσὶν ὄρεσκόμοισι, καὶ ἐκπάγλως ἀπόλεσσαν.
 καὶ μὲν τοῖσιν ἐγὼ μεθομίλεον ἐκ Πύλου ἐλθῶν,
 τηλόθεν ἐξ ἀπίης γαίης· καλέσαντο γὰρ αὐτοί· 270
 καὶ μαχόμεν κατ' ἑμ' αὐτὸν ἐγὼ· κείνοισι δ' ἂν οὐ τις
 τῶν, οἷ νῦν βροτοὶ εἰσιν ἐπιχθόνιοι, μαχέοιτο.
 καὶ μὲν μευ βουλέων ζύνειεν πείθοντό τε μῦθος.
 ἀλλὰ πίθεσθε καὶ ὕμμες, ἐπεὶ πείθεσθαι ἄμεινον.
 μήτε σὺ τόνδ' ἀγαθός περ ἐὼν ἀποαίρεο κούρην, 275
 ἀλλ' ἔα, ὡς οἷ πρῶτα δόσαν γέρας υἷες Ἀχαιῶν·
 μήτε σὺ, Πηλεΐδην, ἔθειλ' ἐριζέμεναι βασιλῆι
 ἀντιβίην, ἐπεὶ οὐ ποθ' ὁμοίης ἔμμορε τιμῆς
 σκηπτοῦχος βασιλεύς, ᾧ τε Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν.
 εἰ δὲ σὺ καρτερός ἐσσι, θεὰ δέ σε γείνατο μήτηρ, 280
 ἀλλ' ὅδε φέρτερός ἐστιν, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει.
 Ἄτρεΐδην, σὺ δὲ παῦε τεδὸν μένος· αὐτὰρ ἐγὼ γε
 λίσσομ' Ἀχιλλῆι μεθέμεν χόλον, ὅς μέγα πᾶσιν
 ἔρκος Ἀχαιοῖσιν πέλεται πολέμοιο κακοῖο ».

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη κρείων Ἀγαμέμνων· 285
 « ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες,

ἀλλ' ὄδ' ἀνὴρ ἐθέλει περὶ πάντων ἔμμεναι ἄλλων,
 πάντων μὲν κρατέειν ἐθέλει, πάντεσσι δ' ἀνάσσειν,
 πᾶσι δὲ σημαίνειν, ἅ τιν' οὐ πείσεσθαι ὄτω.

εἰ δέ μιν αἰχμητὴν ἔθεσαν θεοὶ αἰὲν ἑόντες, 290
 τοῦνεκά οἱ προθέουσιν ὄνειδεα μυθήσασθαι ».)

Τὸν δ' ἄρ' ὑποβλήδην ἡμείβετο δῖος Ἀχιλλεύς·

« ἦ γὰρ κεν δειλὸς τε καὶ οὐτιδανὸς καλεοίμην,
 εἰ δὴ σοὶ πᾶν ἔργον ὑπεῖξομαι, ὅτι κεν εἶπης.
 ἄλλοισιν δὴ ταῦτ' ἐπιτέλλεο, μὴ γὰρ ἐμοί γε 295
 σήμαιν'· οὐ γὰρ ἐγὼ γ' ἔτι σοὶ πεισεσθαι ὄτω.

ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι·
 χερσὶ μὲν οὐ τοι ἐγὼ γε μαχήσομαι εἵνεκα κούρης
 οὔτε σοὶ οὔτε τῷ ἄλλῳ, ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες·

τῶν δ' ἄλλων, ἅ μοί ἐστι θεῶν παρὰ νηὶ μελαινῇ, 300

αὐτῶν οὐκ ἂν τι φέροις ἀνελὼν ἀέκοντος ἐμεῖο.

εἰ δ' ἄγε μὴν πείρησαι, ἵνα γινώσῃ καὶ οἶδε·
 αἰψά τοι αἶμα κελαινὸν ἐρωήσῃ περὶ δουρί ».

Ὡς τῷ γ' ἀντιβίοισι μαχεσσαμένῳ ἐπέεσσιν
 ἀνστήτην, λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν. 305

306 - 611 : Ὁ Ἀγαμέμνων, διὰ τὴν ἐξοικετώδη ἀπέ-
 στελεῖν εἰς τὸν ἱερέα Χρῦσην τὴν θυγατέρα του καὶ μίαν ἑκατόμβην.
 Ἐκτελῶν ὁμως τὴν ἀπειλήν του ἀφήρεσεν ἀπὸ τὸν Ἀχιλλεῖα τὴν
 Βρισηίδα, τὴν ὁποῖαν αὐτὸς εἶχε λάβει ὡς γέρας πολέμου. Ὁ ἡμίθεος
 ἦρωας ἐπεκαλέσθη τὴν μητέρα του Θέτιν, ἡ ὁποία ἀνήλθεν ἀπὸ τὴν βα-
 θεϊαν θάλασσαν εἰς τὸν αἰγλήεντα Ὀλυμπον καὶ ἰκέτευσε τὸν Δία
 ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ της. Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν ὑπεσχέθη εἰς τὴν Νηρηίδα,
 ὅτι θά τιμήσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα καί, διὰ τὴν καταστήσῃ ἔτι μᾶλλον πι-
 στευτὴν τὴν ὑπόσχεσίν του,

« ... κυανέησιν ἐπ' ὄφρῦσι νεῦσε Κρονίων· 528
 ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἀνακτος

κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο, μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὀλυμπον». 1 530

Ἡ ὑπόσχεσις αὐτῆ τοῦ Διὸς πρὸς τὴν Θέτιν ἐπροκάλεσε τὴν ὀργὴν καὶ τὰ παράπονα τῆς Ἥρας, ἀλλ' ἐπενέβη ὁ Ἥφαιστος καὶ συνεφιλίωσε τοὺς γονεῖς του.

B

Κατὰ τὴν ἐπομένην νύκτα ὁ Ζεὺς ἔστειλεν ἀπατηλὸν ὄνειρον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν παρεπλάνησε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι, ἂν συνῆπτε μάχην μὲ τοὺς Τρῶας, θὰ ἐκυρίευε τὸ Ἴλιον.

Συγκαλέσας λοιπὸν ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀχαιῶν τὸν στρατὸν εἰς ἀγορὰν προσεποιήθη κατ' ἀρχάς, ὅτι ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἴλίου. Μὲ χαρὰν ἤκουσε τὸ συγκεντρωμένον πλῆθος τὴν δῆθεν ἀπόφασιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ πάντες ἔσπευδον νὰ ἐτοιμάσουν τὰ πλοῖα πρὸς ἀναχώρησιν. Ἐπενέβη ὁμοῦς ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὄχι μόνον συνεκράτησε τοὺς χαλκοχίτωνας Ἀχαιοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐνέπνευσε ὀρμὴν πρὸς μάχην. ἤρχισαν οἱ ἡγεμόνες νὰ διακοσμοῦν τὸ ἀπειροπληθὲς στράτευμα, ὅπου ἐξοχος ὑπὲρ πάντας διεκρίνετο ὁ Ἀγαμέμνων, ὁμοῖος μὲ τὸν *τ ε ρ π ι κ έ ρ α υ ν ο ν Δία*. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς γενικῆς αὐτῆς ἐξορμήσεως ἀριθμοῦνται εἰς τὴν ῥαψωδίαν ταύτην τὰ πλοῖα καὶ ὀνομάζονται οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀχαιῶν κατὰ πόλεις, καθὼς ἐπίσης οἱ λαοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες σύμμαχοι τῶν Τρῶων.

Γ

1 - 120 : Οἱ δύο στρατοί, συνταχθέντες ὑπὸ ἰδίου ἀρχηγοῦς ἐκάτερος, ἐξεκίνησαν ἐναντίον ἀλλήλων. Οἱ μὲν Τρῶες *κ λ α γ γ ῆ τ' ἐ ν ο π ῆ*, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ *σιωπηλοὶ μένεα πνεῖοντες* καὶ ἀποφασισμένοι νὰ ἀγωνισθοῦν ὑπὲρ ἑαυτῶν. Τῶν Τρῶων ἐπρομάχει ὁ θεοειδῆς Ἀλέξανδρος, ὅστις ἐπροκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τοὺς ἐξοχωτέρους ἥρωας τῶν Ἀχαιῶν. Ἐντρομος ὁμοῦς ὀπισθοχώρησεν, ὅτε εἶδε ἰὸν Μενέ-

1. Λέγεται ὅτι ἀπὸ τοὺς στίχους αὐτοὺς ἐνεπνεύσθη ὁ Φειδίας, διὰ νὰ πλάσῃ τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ.

λαον νὰ ὀρμᾶ ἐναντίον του, καὶ μόλις ὑπὸ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἀδελφοῦ του Ἐκτορος ἀπεφάσισε νὰ ἀναμετρηθῆ μετὸν ἀντιπαλόν του. Ἐπρότεινε μάλιστα νὰ κριθῆ ὁ πόλεμος εἰς τὴν μονομαχίαν αὐτὴν καὶ νὰ ἀπόσχουν τῆς μάχης οἱ ἄλλοι. Ἡ πρότασις αὕτη ἐγίνε δεκτὴ καὶ ἀπὸ τὰς δύο παρατάξεις. Ἐνῶ δὲ ἐστάλησαν κήρυκες, διὰ νὰ καλέσουν τὸν βασιλέα Πρίαμον καὶ νὰ ἐτοιμάσουν τὰς θυσίας διὰ τὴν τελετὴν τῶν ὀρκίων, οἱ Ἀχαιοὶ ἐξεδύθησαν τὰ ὄπλα καὶ ἀνεκλίθησαν εἰς τὰς ἀσπίδας των.

Ἐμφάνισις τῆς Ἑλένης εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἰλίου.

- Ἴρις δ' αὖθ' Ἑλένη λευκωλένω ἄγγελος ἦλθεν, 121
 εἰδομένη γαλόφω, Ἀνηνορίδαο δάμαρτι,
 τὴν Ἀνηνορίδης εἶχε κρείων Ἐλικίων,
 Λαοδίκην, Πριάμοιο θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην.
 τὴν δ' εὖρ' ἐν μεγάρῳ· ἡ δὲ μέγαν ἰστὸν ὕφαινε, 125
 δίπλακα πορφυρέην, πολέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων,
 οὓς ἔθεν εἶνεκ' ἔπασχον ὑπ' Ἄρηος παλαμάων.
 ἀγχοῦ δ' ἰσταμένη προσέφη πόδας ὠκέα Ἴρις·
 « δεῦρ' ἴθι, νύμφα φίλη, ἵνα θέσκελα ἔργα ἴδῃαι 130
 Τρώων θ' ἵπποδάμων καὶ Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων.
 οἱ πρὶν ἐπ' ἀλλήλοισι φέρον πολὺδάκρυον Ἄρηα
 ἐν πεδίῳ, ὄλοοῖο λιλαιόμενοι πολέμοιο,
 οἱ δὴ νῦν ἕαται σιγῇ, πόλεμος δὲ πέπαυται, 135
 ἀσπίσι κικλιμένοι, παρὰ δ' ἔγχεα μακρὰ πέπηγεν.
 αὐτὰρ Ἀλέξανδρος καὶ ἀρηίφιλος Μενέλαος
 μακρῆς ἐγχείησι μαχήσονται περὶ σεῖο·
 τῷ δὲ κε νικήσαντι φίλη κεκλήση ἄκοιτις ».
 Ὡς εἰποῦσα θεὰ γλυκὺν ἴμερον ἔμβαλε θυμῷ
 ἀνδρὸς τε προτέρου καὶ ἄστεος ἠδὲ τοκῆων· 140
 αὐτίκα δ' ἀργενῆσι καλυψαμένη ὀθόνησιν

ὄρμαῖτ' ἐκ θαλάμοιο τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα,
 οὐκ οἴη, ἅμα τῇ γε καὶ ἀμφίπολοι δὺ' ἔποντο,
 Αἴθρη, Πιτθῆος θυγάτηρ, Κλυμένη τε βοῶπις.
 αἴψα δ' ἔπειθ' ἵκανον ὄθι Σκαιοὶ πύλαι ἦσαν. 145

Οἱ δ' ἀμφὶ Πρίαμον καὶ Πάνθοον ἠδὲ Θυμοίτην
 Λάμπρον τε Κλυτίον θ' Ἰκετάονά τ', ὄζον Ἄρηος,
 Οὐκαλέγων τε καὶ Ἀντήνωρ, πεπνυμένω ἄμφω,
 ἦατο δημογέροντες ἐπὶ Σκαιοῖσι πύλῃσι,
 γήραϊ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ 150
 ἐσθλοί, τεττίγεσσι ἐοικότες, οἳ τε καθ' ὕλην
 δενδρέω ἐφεζόμενοι ὅπα λειριόεσαν ἰεῦσιν·
 τοιοῖ ἄρα Τρώων ἡγήτορες ἦντ' ἐπὶ πύργῳ.
 οἱ δ' ὡς οὖν εἶδονθ' Ἑλένην ἐπὶ πύργῳ ἰοῦσαν,
 ἦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἀγόρευον· 155
 « οὐ νέμεσις Τρώας καὶ εὐκνήμιδας Ἀχαιοὺς
 τοιῆδ' ἀμφὶ γυναικὶ πολὺν χρόνον ἄλγεα πάσχειν·
 αἰνῶς ἀθανάτησι θεῆς εἰς ὄπα ἔοικεν.
 ἀλλὰ καὶ ὡς τοίη περ εὐῶσ' ἐν νηυσὶ νεέσθω,
 μηδ' ἡμῖν τεκέεσσί τ' ὑπίσσω πῆμα λίποιτο ». 160

Ὁ θαυμασμὸς τῶν Τρώων διὰ τοὺς Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας.

Ὡς ἄρ' ἔφην, Πρίαμος δ' Ἑλένην ἐκαλέσσατο φωνῇ· 161
 « δεῦρο πάροισθ' ἔλθοῦσα, φίλον τέκος, ἕζεο ἔμεῖο,
 ὄφρα ἴδῃ πρότερόν τε πόσιν πηοὺς τε φίλους τε —
 οὐ τί μοι αἰτίη ἐσσί, θεοὶ νύ μοι αἰτιοὶ εἰσιν,
 οἳ μοι ἐφώρμησαν πόλεμον πολὺδάκρυον Ἀχαιῶν — 165
 ὡς μοι καὶ τόνδ' ἄνδρα πελώριον ἐξονομήνης,
 ὅς τις ὄδ' ἐστὶν Ἀχαιὸς ἀνὴρ ἠὲς τε μέγας τε.
 ἦ τοι μὲν κεφαλῇ καὶ μείζονες ἄλλοι ἔασι,
 καλὸν δ' οὕτω ἐγὼν οὐ πῶ ἴδον ὀφθαλμοῖσιν,

οὐδ' οὕτω γεραρόν· βασιλῆι γὰρ ἀνδρὶ ἔοικε ». 170

Τὸν δ' Ἑλένη μῦθοισιν ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
 « αἰδοῖός τε μοί ἔσσι, φίλε ἔκυρέ, δεινός τε·
 ὡς ὄφελεν θάνατός μοι ἀδεῖν κακός, ὅπποτε δεῦρο
 υἱεὶ σῶ ἐπόμην, θάλαμον γνωτούς τε λιποῦσα
 παῖδά τε τηλυγέτην καὶ ὀμηλικίην ἔρατεινήν. 175
 ἀλλὰ τά γ' οὐκ ἐγένοντο· τὸ καὶ κλαίουσα τέτηκα.
 τοῦτο δέ τοι ἔρέω, ὅ μ' ἀνείρεια ἠδὲ μεταλλᾶς·
 οὗτός γ' Ἀτρεΐδης, εὐρὺ κρείων Ἀγαμέμνων,
 ἀμφοτέρων βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής·
 δαῆρ αὖτ' ἐμὸς ἔσκε κυνώπιδος, εἴ ποτ' ἔην γε ». 180

Ὡς φάτο, τὸν δ' ὁ γέρων ἠγάσσατο φώνησέν τε·
 « ὦ μάκαρ Ἀτρεΐδη, μοιρηγενές, ὀλβιόδαιμον,
 ἦ ρά νύ τοι πολλοὶ δεδμήατο κοῦροι Ἀχαιῶν.
 ἤδη καὶ Φρυγίην εἰσήλυθον ἀμπελόεσσαν,
 ἔνθα ἴδον πλείστους Φρύγας ἀνέρας αἰολοπώλους, 185
 λαοὺς Ὀτρῆος καὶ Μύγδονος ἀντιθέοιο,
 οἳ ῥα τότε ἔστρατόωντο παρ' ὄχθας Σαγγαρίοιο·
 καὶ γὰρ ἐγὼν ἐπίκουρος ἐὼν μετὰ τοῖσιν ἐλέχθην
 ἡματι τῷ, ὅτε τ' ἦλθον Ἀμαζόνες ἀντιάνειραι·
 ἀλλ' οὐδ' οἳ τόσοι ἦσαν, ὅσοι ἐλίκωπες Ἀχαιοί ». 190

Δεύτερον αὖτ' Ὀδησῆα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραῖός·
 « εἶπ' ἄγε μοι καὶ τόνδε, φίλον τέκος, ὅς τις ὄδ' ἐστί·
 μείων μὲν κεφαλῇ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο,
 εὐρύτερος δ' ὠμοῖσιν ἰδὲ στέρνοισιν ἰδέσθαι.
 τεύχεα μὲν οἱ κεῖται ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ, 195
 αὐτὸς δὲ κτίλος ὡς ἐπιπωλεῖται στίχας ἀνδρῶν·
 ἀρνεῖῷ μιν ἔγωγε ἔτσκω πηγεσιμάλλω,
 ὅς τ' ὄτων μέγα πῶυ διέρχεται ἀργεννάων ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἐπειθ' Ἑλένη Διὸς ἐκγεγαυῖα·
 « οὗτος δ' αὖ Λεαρτιάδης πολύμητις Ὀδυσσεύς, 200

ὅς τράφη ἐν δῆμῳ Ἰθάκης κραναῆς περ' εἰούσης
εἰδῶς παντοίους τε δόλους καὶ μήδεα πυκνά ».

Τὴν δ' αὖτ' Ἀντήνωρ πεπνυμένος ἀντίον ἠΐδα·
« ὦ γύναι, ἧ μάλα τοῦτο ἔπος νημερτὲς ἔειπες·
ἤδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ' ἤλυθε δῖος Ὀδυσσεὺς 205
σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης σὺν ἀρηφίλῳ Μενελάῳ·
τούς δ' ἐγὼ ἐξείνισσα καὶ ἐν μεγάροισι φίλησα,
ἀμφοτέρων δὲ φυὴν ἐδάην καὶ μήδεα πυκνά.
ἀλλ' ὅτε δὴ Τρώεσσιν ἐν ἀγρομένοισιν ἔμιχθεν,
στάντων μὲν Μενέλαος ὑπείρεχεν εὐρέας ὤμους, 210
ἄμφω δ' ἐξομένῳ γεραρώτερος ἦεν Ὀδυσσεύς.
ἀλλ' ὅτε δὴ μύθους καὶ μήδεα πᾶσιν ὕφαινον,
ἧ τοι μὲν Μενέλαος ἐπιτροχάδην ἀγόρευε,
παῦρα μὲν, ἀλλὰ μάλα λιγέως, ἐπεὶ οὐ πολὺμυθος
οὐδ' ἀφαμαρτοεπῆς, εἰ καὶ γένει ὕστερος ἦεν. 215
ἀλλ' ὅτε δὴ πολὺμητις ἀνατίζειεν Ὀδυσσεύς,
στάσκειν, ὑπαὶ δὲ ἴδεσκε κατὰ χθονὸς ὄμματα πῆξας,
σκηπτρον δ' οὐτ' ὀπίσω οὔτε προπρηγνὲς ἐνώμα,
ἀλλ' ἀστεμφὲς ἔχεσκειν, ἀτδρεῖ φωτὶ εἰοικῶς·
φαίης κε ζάκοτόν τέ τιν' ἔμμεναι ἀφρονά τ' αὐτως. 220
ἀλλ' ὅτε δὴ ὅπα τε μεγάλην ἐκ στήθεος εἶη
καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν εἰοικότα χειμερήσιον,
οὐκ ἂν ἔπειτ' Ὀδυσῆί γ' ἐρίσσειε βροτὸς ἄλλος·
οὐ τότε γ' ὦδ' Ὀδυσῆος ἀγασσάμεθ' εἶδος ἰδόντες ».

Τὸ τρίτον αὖτ' Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραῖός· 225
« τίς τ' ἄρ' ὄδ' ἄλλος Ἀχαιῶς ἀνὴρ ἠὲς τε μέγας τε,
ἔξοχος Ἀργείων κεφαλὴν τε καὶ εὐρέας ὤμους ; »

Τὸν δ' Ἐλένη τανύπεπλος ἀμείβετο, δῖα γυναικῶν·
« οὗτος δ' Αἴας ἐστὶ πελώριος, ἔρκος Ἀχαιῶν·
Ἴδομενεὺς δ' ἐτέρωθεν ἐνὶ Κρήτεσσι θεὸς ὧς 230
ἔστηκ', ἀμφὶ δέ μιν Κρητῶν ἀγοὶ ἠγερέθονται.

πολλάκι μιν ξείνισσεν ἀρηίφιλος Μενέλαος
 οἴκῳ ἐν ἡμετέρῳ, ὅποτε Κρήτηθεν ἴκοιτο.
 νῦν δ' ἄλλους μὲν πάντας ὄρῳ ἐλίκωπας Ἀχαιοῦς,
 οὓς κεν εὖ γνοίην καί τ' οὖνομα μυθησαίμην· 235
 δοιῶ δ' οὐ δύναμαι ἰδέειν κοσμήτορε λαῶν,
 Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πύξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα,
 αὐτοκασιγνήτω, τῷ μοι μία γείνατο μήτηρ.
 ἢ οὐχ ἐσπέσθην Λακεδαίμονος ἐξ ἐρατεινῆς,
 ἢ δεύρω μὲν ἔποντο νέεσσ' ἐνὶ ποντοπόροισι, 240
 νῦν αὖτ' οὐκ ἐθέλουσι μάχην καταδύμεναι ἀνδρῶν,
 αἴσχεα δειδιότες καὶ ὄνειδεα πόλλ', ἃ μοί ἐστιν ».

Ὡς φάτο, τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἶα
 ἐν Λακεδαίμονι αὔθι, φίλῃ ἐν πατρίδι γαίῃ. 244

245 - 461 : Μετὰ τοὺς ὅρκους ἤρχισεν ἡ μονομαχία, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Μενέλαος ἐπληξε μὲ τὸ δόρυ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ προσεπάθησε νὰ τὸν φονεύσῃ μὲ τὸ ξίφος. Ἄλλ' ἡ Ἀφροδίτη μὲ τὴν θεϊκὴν τῆς δύναμιν τὸν ἐξήρπασεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἔσωσεν εἰς τὸ ἐν Ἰλίῳ ἀνάκτορόν του.

Δ

Ἡ νίκη πάντως ἦτο ὑπὲρ τοῦ Μενελάου καί, κατὰ τοὺς ὅρκους, οἱ Τρῶες ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀποδώσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς θησαυροὺς, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀρπάσει ὁ Πάρις ἀπὸ τὴν Σπάρτην. Ἐν τούτοις οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ ἀπεφάσισαν ἄλλα. Κατὰ θέλημα τῆς Ἥρας ἐπανήρχισεν ἡ μάχη, διότι εἰς ἀπὸ τὴν παράταξιν τῶν Τρώων, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων Πάνδαρος, παρεβίασε τοὺς ὅρκους καὶ ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον. Ἡ μάχη τότε συνήφθη κρατερὰ, διότι καὶ οἱ θεοὶ ἔλαβον μέρος εἰς αὐτήν. Ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἀπόλλων ὑπὲρ τῶν Τρώων, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν.

Μάχη πρὸ τοῦ Ἰλίου. Ἀνδραγαθήματα τοῦ Διομήδους.

Ἐνθ' αὖ Τυδεΐδῃ Διομήδῃ Παλλὰς Ἀθήνη 1
 δῶκε μένος καὶ θάρσος, ἔν' ἔκδηλος μετὰ πᾶσιν
 Ἀργείοισι γένοιτο ἰδὲ κλέος ἑσθλὸν ἄροιο.
 δαΐε οἱ ἐκ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἀκάματον πῦρ,
 ἀστέρ' ὀπωρινῶ ἑναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα 5
 λαμπρὸν παμφαίνῃσι λελουμένος Ὀκεανοῖο·
 τοῖόν οἱ πῦρ δαΐεν ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων,
 ὄρσε δέ μιν κατὰ μέσσον, ὅθι πλεῖστοι κλονέοντο.
 Ἦν δέ τις ἐν Τρώεσσι Δάρης, ἀφνειὸς ἀμύμων,
 ἱρεὺς Ἡφαιστοῖο· δῶα δέ οἱ υἱέες ἤστην, 10
 Φηγεὺς Ἰδαῖός τε, μάχῃς εὖ εἰδότε πάσης.
 τῷ οἱ ἀποκριθέντε ἐναντίω ὀρμηθήτην·
 τῷ μὲν ἀφ' ἵπποιιν, ὁ δ' ἀπὸ χθονὸς ὠρνυτο πεζός.
 οἱ δ' ὅτε δὴ σχεδὸν ἦσαν ἐπ' ἀλλήλοισιν ἰόντες,
 Φηγεὺς ῥα πρότερος προῖει δολιχόσκιον ἔγχος· 15
 Τυδεΐδew δ' ὑπὲρ ὤμων ἀριστερὸν ἤλυθ' ἀκωκῆ
 ἔγχος, οὐδ' ἔβαλ' αὐτόν· ὁ δ' ὕστερος ὠρνυτο χαλκῶ
 Τυδεΐδης· τοῦ δ' οὐχ ἄλιον βέλος ἔκφυγε χειρός,
 ἀλλ' ἔβαλε στῆθος μεταμάζιον, ὥσε δ' ἀφ' ἵππων.
 Ἰδαῖος δ' ἀπόρουσε λιπῶν περικαλλέα δίφρον, 20
 οὐδ' ἔτλη περιβῆναι ἀδελφειοῦ κταμένοιο·
 οὐδὲ γὰρ οὐδέ κεν αὐτὸς ὑπέκφυγε κῆρα μέλαιναν,
 ἀλλ' Ἡφαιστος ἔρυτο, σάωσε δὲ νυκτὶ καλύψας,
 ὡς δὴ οἱ μὴ πάγχυ γέρων ἀκαχήμενος εἶη. 25
 ἵππους δ' ἐξελάσας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς
 δῶκεν ἐταίροισιν κατάγειν κοίλας ἐπὶ νῆας.
 Τρῶες δὲ μεγάλθυμοι ἐπεὶ ἴδον υἷε Δάρητος

τὸν μὲν ἀλευάμενον, τὸν δὲ κτάμενον παρ' ὄχεσφι,
 πᾶσιν ὀρίνθη θυμός· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
 χειρὸς ἑλοῦσ' ἐπέεσσι προσηύδα θεῶν Ἄρηα·

30

« Ἄρες, Ἄρες βροτολοιγέ, μισιφόνε, τειχεσιπλήτα,
 οὐκ ἂν δὴ Τρῶας μὲν ἐάσαιμεν καὶ Ἀχαιοὺς
 μάρνασθ', ὅπποτέροισι πατήρ Ζεὺς κῦδος ὀρέξῃ,
 νῶϊ δὲ χαζώμεσθα, Διὸς δ' ἀλεώμεθα μῆνιν ; »

Ὡς εἰποῦσα μάχης ἐξήγαγε θεῶν Ἄρηα·
 τὸν μὲν ἔπειτα καθεῖσεν ἐπ' ἠιόεντι Σκαμάνδρῳ,
 Τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί· ἔλε δ' ἄνδρα ἕκαστος
 ἡγεμόνων· πρῶτος δὲ ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων
 ἀρχὸν Ἀλιζώνων, Ὀδίων μέγαν, ἔκβαλε δίφρου·
 πρῶτῳ γὰρ στρεφθέντι μεταφρένω ἐν δόρυ πῆξεν
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 δούπησεν δὲ πεσῶν, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

35

Ἴδομενεὺς δ' ἄρα Φαῖστον ἐνήρατο Μήνοιο υἱὸν
 Βώρου, ὃς ἐκ Τάρνης ἐριβόλακος εἰληλούθει.
 τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενεὺς δουρικλυτὸς ἔγχει μακρῶ
 νύξ' ἔππων ἐπιβησόμενον κατὰ δεξιὸν ὄμον·
 ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, στυγερός δ' ἄρα μιν σκότος εἶλε.

40

45

Τὸν μὲν ἄρ' Ἴδομενῆος ἐσύλευον θεράποντες·
 υἱὸν δὲ Στροφίοιο Σκαμάνδριον, αἴμονα θήρης,
 Ἀτρεΐδης Μενέλαος ἔλ' ἔγχει ὀξυόεντι,
 ἐσθλὸν θηρητῆρα· δίδαξε γὰρ Ἄρτεμις αὐτῇ
 βάλλειν ἄγρια πάντα, τὰ τε τρέφει οὔρεσιν ὕλη·
 ἀλλ' οὐ οἱ τότε γε χαρῆσιν Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐδὲ ἐκηβολίαί, ἦσιν τὸ πρὶν γ' ἐκέκαστο.
 ἀλλὰ μιν Ἀτρεΐδης δουρικλειτὸς Μενέλαος
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μετάφρενον οὔτασε δουρὶ
 ὤμων μεσσηγύς, διὰ δὲ στήθεσφιν ἔλασσε,
 ἤριπε δὲ προηνῆς, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

50

55

Μηριόνης δὲ Φέρεκλον ἐνήρατο, τέκτονος υἱὸν
 Ἄρμονίδεω, ὃς χερσὶν ἐπίστατο δαίδαλα πάντα 60
 τεύχειν· ἔξοχα γάρ μιν ἐφίλατο Παλλὰς Ἀθήνη·
 ὃς καὶ Ἀλεξάνδρῳ τεκτῆνατο νῆας εἴσας
 ἀρχεκάκους, αἷ πᾶσι κακὸν Τρώεσσι γέγοντο
 οἷ τ' αὐτῶ, ἐπεὶ οὐ τι θεῶν ἐκ θέσφατα ἤδη.
 τὸν μὲν Μηριόνης, ὅτε δὴ κατέμαρπτε διώκων, 65
 βεβλήκει γλουτὸν κατὰ δεξιόν· ἡ δὲ διαπρὸ
 ἀντικρὺ κατὰ κύστιν ὑπ' ὀστέον ἤλυθ' ἀκωκῆ·
 γυνὴ δ' ἔριπ' οἰμῶξας, θάνατος δὲ μιν ἀμφεκάλυψε.

Πήδαιον δ' ἄρ' ἔπεφνε Μέγης, Ἀντήνορος υἱόν,
 ὃς ῥα νόθος μὲν ἔην, πύκα δ' ἔτρεφε δῖα Θεανῶ 70
 Ἴσα φίλοισι τέκεσσι, χαριζομένη πόσει ᾤ.
 τὸν μὲν Φυλαεῖδης δουρικλυτὸς ἐγγύθεν ἐλθὼν
 βεβλήκει κεφαλῆς κατὰ ἰνίον ὀξείῃ δουρί·
 ἀντικρὺ δ' ἀν' ὀδόντας ὑπὸ γλῶσσαν τάμε χαλκός·
 ἤριπε δ' ἐν κονίῃ, ψυχρὸν δ' ἔλε χαλκὸν ὀδοῦσιν. 75

Εὐρύπυλος δ' Εὐαίμονίδης Ὑψήνορα δῖον,
 υἱὸν ὑπερθύμου Δολοπίονος, ὃς ῥα Σκαμάνδρου
 ἀρητῆρ ἐτέτυκτο, θεὸς δ' ὧς τίετο δῆμῳ,
 τὸν μὲν ἄρ' Εὐρύπυλος, Εὐαίμονος ἀγλαὸς υἱός,
 πρόσθεν ἔθεν φεύγοντα μεταδρομάδην ἔλασ' ὤμον 80
 φασγάνῳ ἀΐξας, ἀπὸ δ' ἔξεσε χεῖρα βαρεῖαν·
 αἱματόεσσα δὲ χεῖρ πεδίῳ πέσε· τὸν δὲ κατ' ὄσσε
 ἔλλαβε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή.

Ὡς οἱ μὲν πονέοντο κατὰ κρατερὴν ὑσμίνην·
 Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι μετείη, 85
 ἢ μετὰ Τρώεσσι ὀμιλέοι ἢ μετ' Ἀχαιοῖς.
 θῦνε γὰρ ἄμ πεδίον ποταμῶ πληθοντι ἑοικῶς
 χειμάρρῳ, ὃς τ' ὄκα ῥέων ἐκέδασσε γεφύρας·
 τὸν δ' οὐτ' ἄρ τε γέφυραι ἑερμέναι ἰσχανώσιν,

οὐτ' ἄρα ἔρκεα ἴσχει ἀλωάων ἐριθηλέων 90
 ἔλθοντ' ἐξαπίνης, ὅτ' ἐπιβρίση Διὸς ὄμβρος·
 πολλὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔργα κατήριπε κάλ' αἰζηῶν·
 ὡς ὑπὸ Τυδεΐδῃ πυκιναὶ κλονέοντο φάλαγγες
 Τρώων, οὐδ' ἄρα μιν μίμνον πολέες περ ἔόντες.

Τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱὸς 95
 θύνοντ' ἄμ πεδίον προ ἔθεν κλονέοντα φάλαγγας,
 αἰψ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἐτιταίνετο καμπύλα τόξα,
 καὶ βάλ' ἐπαΐσσοντα τυχῶν κατὰ δεξιὸν ὤμον,
 θώρηκος γύαλον· διὰ δ' ἔπτατο πικρὸς οἰστός,
 ἀντικρὺ δὲ διέσχε, παλάσσετο δ' αἵματι θώρηξ. 100

τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄυσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « ὄρνυσθε, Τρῶες μεγάθυμοι, κέντορες ἵππων·
 βέβληται γὰρ ἄριστος Ἀχαιῶν, οὐδέ ἔ φημι
 δῆθ' ἀνσχήσεσθαι κρατερὸν βέλος, εἰ ἑτεόν με
 ὤρσεν ἄναξ Διὸς υἱὸς ἀπορνύμενον Λυκίηθεν ». 105

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τὸν δ' οὐ βέλος ὠκὺ δάμασσεν,
 ἀλλ' ἀναχωρήσας πρόσθ' ἵπποιν καὶ ὄχεσφιν
 ἔστη, καὶ Σθέnelον προσέφη, Καπανήιον υἱόν·
 « ὄρσο, πέπον Καπανηιάδῃ, καταβήσεο δίφρου,
 ὄφρα μοι ἐξ ὠμοιο ἐρύσσης πικρὸν οἰστόν ». 110

Ὡς ἄρ' ἔφη, Σθέnelος δὲ καθ' ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,
 παρ δὲ στάς βέλος ὠκὺ διαμπερές ἐξέρυσ' ὤμου·
 αἷμα δ' ἀνηκόντιζε διὰ στρεπτοῖο χιτῶνος.
 δῆ τὸτ' ἔπειτ' ἠρᾶτο βοήν ἀγαθὸς Διομήδης·
 « κλυθί μευ, αἰγιόχοιο Διὸς τέκος, Ἄτρυτώνη,
 εἴ ποτέ μοι καὶ πατρὶ φίλα φρονέουσα παρέστης
 δηϊῶ ἐν πολέμῳ, νῦν αὐτ' ἐμέ φίλαι, Ἀθήνη·
 δὸς δέ τέ μ' ἄνδρα ἐλεῖν καὶ ἐς ὄρμην ἐγγχεὸς ἐλθεῖν,
 ὅς μ' ἔβαλε φθάμενος καὶ ἐπεύχεται, οὐδέ μέ φησι
 δηρὸν ἔτ' ὄψεσθαι λαμπρὸν φάος ἠελίοιο ». 120

- Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε Παλλὰς Ἀθήνη,
 γυῖα δ' ἔθηκεν ἑλαφρά, πόδας καὶ χεῖρας ὑπερθεν·
 ἀγχοῦ δ' ἴσταμένη ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, ἐπὶ Τρώεσσι μάχεσθαι·
 ἐν γάρ τοι στήθεσσι μένος πατρώιον ἦκα 125
 ἄτρομον, οἶον ἔχεσκε σακέσπαλος ἱππότης Τυδεύς·
 ἀχλὺν δ' αὖ τοι ἀπ' ὀφθαλμῶν ἔλον, ἣ πρὶν ἐπῆεν,
 ὄφρ' εὖ γιγνώσκῃς ἡμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα.
 τῶ νῦν, αἶ κε θεὸς πειρώμενος ἐνθάδ' ἴκηται,
 μή τι σὺ γ' ἀθανάτοισι θεοῖς ἀντικρὺ μάχεσθαι 130
 τοῖς ἄλλοις· ἀτὰρ εἴ κε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη
 ἔλθῃσ' ἐς πόλεμον, τήν γ' οὐτάμεν ὀξέει χαλκῶ ».
- Ἡ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Τυδείδης δ' ἐξαῦτις ἰὼν προμάχοισιν ἐμίχθη,
 καὶ πρὶν περ θυμῶ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι· 135
 δὴ τότε μιν τρὶς τόσσον ἔλεν μένος, ὥς τε λέοντα,
 ὃν βρά τε ποιμὴν ἀγρῶ ἐπ' εἰροπόκοις ὄϊεσσι
 χραύσῃ μὲν τ' αὐλῆς ὑπεράλμενον οὐδὲ δαμάσῃ·
 τοῦ μὲν τε σθένος ὤρσεν, ἔπειτα δέ τ' οὐ προσαμύνει,
 ἀλλὰ κατὰ σταθμοὺς δύεται, τὰ δ' ἐρῆμα φοβεῖται· 140
 αἱ μὲν τ' ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι κέχυνται,
 αὐτὰρ ὁ ἐμμεμαῶς βαθέης ἐξάλλεται αὐλῆς·
 ὡς μεμαῶς Τρώεσσι μίγῃ κρατερός Διομήδης.
- Ἐνθ' ἔλεν Ἀστυνοὸν καὶ Ὑπείρονα, ποιμένα λαῶν,
 τὸν μὲν ὑπὲρ μαζοῖο βαλῶν χαλκῆρεϊ δουρί, 145
 τὸν δ' ἕτερον ξίφεϊ μεγάλῳ κληῖδα παρ' ὄμων
 πλῆξ', ἀπὸ δ' αὐχένος ὄμων ἐέργαθεν ἠδ' ἀπὸ νώτου.
 τοὺς μὲν ἔασ', ὁ δ' Ἀβαντα μετώχετο καὶ Πολύιδον,
 υἱέας Εὐρυδάμαντος, ὄνειροπόλοιο γέροντος·
 τοῖς οὐκ ἐρχομένοις ὁ γέρων ἐκρίνατ' ὄνειρους, 150
 ἀλλὰ σφεας κρατερός Διομήδης ἐξενάριξε·

βῆ δὲ μετὰ Ξάνθον τε Θόωνά τε, Φαίνοπος υἱε,
 ἄμφω τηλυγέτω· ὁ δὲ τείρετο γήραϊ λυγρῶ,
 υἶόν δ' οὐ τέκετ' ἄλλον ἐπὶ κτεάτεσσι λιπέσθαι.
 ἔνθ' ὅ γε τοὺς ἐνάριζε, φίλον δ' ἐξάινυτο θυμὸν
 ἀμφοτέρω, πατέρι δὲ γόνον καὶ κήδεα λυγρὰ
 λειπ', ἐπεὶ οὐ ζῶοντε μάχης ἐκ νοστήσαντε
 δέξατο· χηρωσταὶ δὲ διὰ κτῆσιν दाτέοντο.

Ἔνθ' υἴας Πριάμοιο δῶυ λάβε Δαρδανίδαο
 εἰν ἐνὶ δίφρῳ ἔοντας, Ἐχέμμονά τε Χρομίον τε.
 ὡς δὲ λέων ἐν βουσί θορῶν ἐξ αὐχένα ἄξῃ
 πόρτιος ἢ βόός, ξύλοχον κάτα βοσκομενάων,
 ὡς τοὺς ἀμφοτέρους ἐξ ἵππων Τυδέος υἱὸς
 βῆσε κακῶς ἀέκοντας, ἔπειτα δὲ τεύχε' ἐσύλα·
 ἵππους δ' οἷς ἐτάροισι δίδου μετὰ νῆας ἐλαύνειν.

Ἡ μεγίστη ἔντασις τῆς μάχης.

Τὸν δ' ἴδεν Αἰνεΐας ἀλαπάζοντα στίχας ἀνδρῶν,
 βῆ δ' ἴμεν ἄν τε μάχην καὶ ἀνὰ κλόνον ἐγχειάων
 Πάνδαρον ἀντίθεον διζήμενος, εἴ που ἐφεύροι·
 εὔρε Λυκάονος υἶόν ἀμύμονά τε κρατερόν τε,
 στῆ δὲ πρόσθ' αὐτοῖο ἔπος τέ μιν ἀντίον ἠΰδα·
 « Πάνδαρε, ποῦ τοι τόξον ἰδὲ πτερόεντες οἴστοι
 καὶ κλέος ; ᾧ οὐ τίς τοι ἐρίζεται ἐνθάδε γ' ἀνὴρ,
 οὐδέ τις ἐν Λυκίῃ σέο γ' εὔχεται εἶναι ἀμείνων.
 ἀλλ' ἄγε τῷδ' ἔφες ἀνδρὶ βέλος, Διὶ χειῖρας ἀνασχών,
 ὅς τις ὅδε κρατέει καὶ δὴ κακὰ πολλὰ ἔοργε
 Τρῶας, ἐπεὶ πολλῶν τε καὶ ἐσθλῶν γούνατ' ἔλυσεν·
 εἰ μὴ τις θεὸς ἐστὶ κοτεσσάμενος Τρώεσσιν
 ἱρῶν μηνίσας· χαλεπὴ δὲ θεοῦ ἔπι μῆνις ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

- « Αἰνεΐα, Τρώων βουληφόρε χαλκοχιτώνων, 180
 Τυδεΐδῃ μιν ἔγωγε δαΐφρονι πάντα ἔτσκω,
 ἀσπίδι γιγνώσκων αὐλώπιδί τε τρυφαλείῃ,
 ἵππους τ' εἰσορόων· σάφα δ' οὐκ οἶδ' εἰ θεός ἐστιν.
 εἰ δ' ὁ γ' ἀνήρ, ὃν φημι, δαΐφρων Τυδέος υἱός,
 οὐχ ὁ γ' ἄνευθε θεοῦ τάδε μαίνεται, ἀλλά τις ἄγχι 185
 ἔστηκε ἄθανάτων, νεφέλῃ εἰλυμένος ὤμους,
 ὃς τούτου βέλος ὠκὺ κιχήμενον ἔτραπεν ἄλλῃ.
 ἦδη γάρ οἱ ἐφῆκα βέλος, καὶ μιν βάλον ὤμον
 δεξιὸν ἀντικρὺ διὰ θώρηκος γυάλιο·
 καὶ μιν ἔγωγ' ἐφάμην Ἀἰδωνῆι προιάψειν, 190
 ἔμπης δ' οὐκ ἐδάμασσα· θεός νύ τίς ἐστι κοτήεις.
 ἵπποι δ' οὐ παρέασι καὶ ἄρματα, τῶν κ' ἐπιβαίην·
 ἀλλὰ που ἐν μεγάροισι Λυκάονος ἔνδεκα δίφροι
 καλοὶ πρωτοπαγεῖς νεοτευχέες· ἀμφὶ δὲ πέπλοι
 πέπτανται· παρὰ δέ σφιν ἐκάστω δίζυγες ἵπποι 195
 ἐστᾶσι κρῖ λευκὸν ἐρεπτόμενοι καὶ ὀλύρας.
 ἦ μὲν μοι μάλα πολλὰ γέρων αἰχμητὰ Λυκάων
 ἐρχομένῳ ἐπέτελλε δόμοις ἐνὶ ποιητοῖσιν·
 ἵπποισὶν μ' ἐκέλευε καὶ ἄρμασιν ἐμβεβαῶτα
 ἀρχεύειν Τρώεσσιν κατὰ κρατερὰς ὑσμίνας· 200
 ἀλλ' ἐγὼ οὐ πιθόμην — ἦ τ' ἂν πολὺ κέρδιον ἦεν —
 ἵππων φειδόμενος, μὴ μοι δευοίατο φορβῆς
 ἀνδρῶν εἰλομένων, εἰωθότες ἔδμεναι ἄδην.
 Ὡς λίπον, αὐτὰρ πεζὸς ἐς Ἴλιον εἰλήλουθα
 τόξοισιν πίσυνος· τὰ δέ μ' οὐκ ἄρ' ἔμελλον ὀνήσειν. 205
 ἦδη γὰρ δοιοῖσιν ἀριστήεσσιν ἐφῆκα,
 Τυδεΐδῃ τε καὶ Ἀτρεΐδῃ, ἐκ δ' ἀμφοτέρουιν
 ἀτρεκές αἶμ' ἔσσευα βαλῶν, ἥγειρα δὲ μᾶλλον.
 τῷ ῥα κακῇ αἴσῃ ἀπὸ πασσάλου ἀγκύλα τόξα
 ἤματι τῷ ἐλόμην, ὅτε Ἴλιον εἰς ἐρατεινὴν 210

ἡγεόμην Τρώεσσι, φέρων χάριν Ἑκτορι δίω.
 εἰ δέ κε νοστήσω καὶ ἐσόφομαι ὀφθαλμοῖσι
 πατρίδ' ἐμὴν ἄλοχόν τε καὶ ὑπερεφές μέγα δῶμα,
 αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φῶς,
 εἰ μὴ ἐγὼ τάδε τόξα φαεινῶ ἐν πυρὶ θείην
 χερσὶ διακλάσσας· ἀνεμῶλια γάρ μοι ὀπηδεῖ ».

215

Τὸν δ' αὖτ' Αἰνεΐας Τρώων ἀγὸς ἀντίον ἠΰδα·
 « μὴ δὴ οὕτως ἀγόρευε· πάρος δ' οὐκ ἔσσεται ἄλλως,
 πρὶν γ' ἐπὶ νῶ τῶδ' ἀνδρὶ σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν
 ἀντιβίην ἐλθόντε σὺν ἔντεσι πειρηθῆναι.

220

ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιβήσεο, ὄφρα ἴδῃαι
 οἴοι Τρώιοι ἵπποι, ἐπιστάμενοι πεδίοιο
 κραιπνὰ μάλ' ἔνθα καὶ ἔνθα διωκέμεν ἡδὲ φέβεσθαι·
 τῶ καὶ νῶι πόλινδε σαώσετον, εἴ περ ἂν αὐτε
 Ζεὺς ἐπὶ Τυδεΐδῃ Διομήδεϊ κῦδος ὀρέξῃ.

225

ἀλλ' ἄγε νῦν μάλιστα καὶ ἡνία σιγαλόεντα
 δέξαι, ἐγὼ δ' ἵππων ἐπιβήσομαι, ὄφρα μάχωμαι·
 ἦε σὺ τόνδε δέδεξο, μελήσουσιν δ' ἐμοὶ ἵπποι ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·
 « Αἰνεΐα, σὺ μὲν αὐτὸς ἔχ' ἡνία καὶ τεῶ ἵππῳ·

230

μᾶλλον ὑφ' ἡνιόχῳ εἰωθότι καμπύλον ἄρμα
 οἴσετον, εἴ περ ἂν αὐτε φεβώμεθα Τυδέος υἱόν·
 μὴ τῶ μὲν δείσαντε ματήσετον, οὐδ' ἐθέλητον
 ἐκφερέμεν πολέμοιο, τεὸν φθόγγον ποθέοντε,
 νῶι δ' ἐπαΐξας μεγαθύμου Τυδέος υἱὸς

235

αὐτῶ τε κτείνῃ καὶ ἐλάσῃ μώνυχας ἵππους.
 ἀλλὰ σὺ γ' αὐτὸς ἔλαυε τέ' ἄρματα καὶ τεῶ ἵππῳ,
 τόνδε δ' ἐγὼν ἐπιόντα δεδέξομαι ὀξείῃ δουρί ».

Ὡς ἄρα φωνήσαντες, ἐς ἄρματα ποικίλα βάντες,
 ἐμμεμαῶτ' ἐπὶ Τυδεΐδῃ ἔχον ὠκέας ἵππους.
 τοὺς δὲ ἴδε Σθέnelος, Καπανῆιος ἀγλαὸς υἱός,

240

αἶψα δὲ Τυδεΐδην ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « Τυδεΐδη Διόμηδες, ἐμῶ κεχαρισμένε θυμῶ,
 ἄνδρ' ὄρώ κρατερῶ ἐπὶ σοὶ μεμαῶτε μάχεσθαι,
 Ἴν ἀπέλεθρον ἔχοντας· ὁ μὲν τόξων εὖ εἰδῶς, 245
 Πάνδαρος, υἱὸς δ' αὖτε Λυκάονος εὐχεται εἶναι·
 Αἰνεΐας δ' υἱὸς μὲν ἀμύμονος Ἀγχίσοιο
 εὐχεται ἐκγεγάμεν, μήτηρ δέ οἱ ἔστ' Ἀφροδίτη.
 ἄλλ' ἄγε δὴ χαζώμεθ' ἐφ' ἵππων, μηδέ μοι οὕτω
 θύνε διὰ προμάχων, μὴ πως φίλον ἦτορ ὀλέσσης ». 250

Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη κρατερός Διομήδης·
 « μή τι φόβονδ' ἀγόρευ', ἐπεὶ οὐδέ σε πεισέμεν ὄτω.
 οὐ γάρ μοι γενναῖον ἀλυσκάζοντι μάχεσθαι
 οὐδὲ καταπτώσσειν· ἔτι μοι μένος ἔμπεδόν ἐστιν·
 ὀκνεῖω δ' ἵππων ἐπιβαινέμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτως . 255
 ἀντίον εἴμ' αὐτῶν· τρεῖν μ' οὐκ ἔἴ Παλλὰς Ἀθήνη.
 τούτῳ δ' οὐ πάλιν αὐτίς ἀποΐσειτον ὠκέες ἵπποι
 ἄμφω ἀφ' ἡμεῖων, εἴ γ' οὖν ἕτερός γε φύγησιν.
 ἄλλο δέ τοι ἔρέω, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν·
 αἶ κέν μοι πολύβουλος Ἀθήνη κῦδος ὀρέξῃ 260
 ἀμφοτέρῳ κτεῖναι, σὺ δὲ τούσδε μὲν ὠκέας ἵππους
 αὐτοῦ ἐρυκακέειν ἐξ ἄντυγος ἠνία τείνας,
 Αἰνεΐαιο δ' ἐπαΐξαι μεμνημένος ἵππων,
 ἐκ δ' ἐλάσαι Τρώων μετ' εὐκνήμιδας Ἀχαιοῦς.
 τῆς γάρ τοι γενεῆς, ἧς Τρωί περ εὐρύοπα Ζεὺς 265
 δῶχ' υἱὸς ποιήνῃ Γανυμήδεος, οὐνεκ' ἄριστοι
 ἵππων, ὅσοι ἔασιν ὑπ' ἠῶ τ' ἠέλιόν τε,
 τῆς γενεῆς ἔκλεψεν ἀναξ ἀνδρῶν Ἀγχίσιος,
 λάθρῃ Λαιομέδοντος ὑποσχῶν θήλεας ἵππους·
 τῶν οἱ ἐξ ἐγένοντο ἐνὶ μεγάροισι γενέθλη. 270
 τοὺς μὲν τέσσαρας αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλ' ἐπὶ φάντῃ,
 τῷ δὲ δὴ Αἰνεΐα δῶκεν, μῆστωρε φόβοιο.

εἰ τούτω κε λάβοιμεν, ἀροίμεθά κε κλέος ἐσθλόν ».

᾽Ὡς οἱ μὲν τοιαῦτα πρὸς ἀλλήλους ἀγόρευον,
τῷ δὲ τάχ' ἐγγύθεν ἤλθον ἐλαύνοντ' ὠκέας ἵππους. 275
τὸν πρότερος προσέειπε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

« καρτερόθυμε, δαΐφρον, ἀγαυοῦ Τυδέος υἱέ,
ἧ μάλα σ' οὐ βέλος ὠκὺ δαμάσσατο, πικρὸς οἰστός·
νῦν αὖτ' ἐγχείη πειρήσομαι, αἶ κε τύχωμι ».

Ἦ ῥα, καὶ ἀμπεπαλὼν προτεῖ δολιχόσκιον ἔγχος 280
καὶ βάλε Τυδεΐδαο κατ' ἀσπίδα· τῆς δὲ διαπρὸ
αἰχμῆ χαλκείη πταμένη θώρηκι πελάσθη·
τῷ δ' ἐπὶ μακρὸν ἄϋσε Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός·

« βέβληται κενεῶνα διαμπερές, οὐδέ σ' ὄτω
δηρὸν ἔτ' ἀνσχήσασθαι· ἐμοὶ δὲ μέγ' εὖχος ἔδωκας ». 285

Τὸν δ' οὐ ταρβήσας προσέφη κρατερός Διομήδης·
« ἤμβροτες οὐδ' ἔτυχες· ἀτὰρ οὐ μὲν σφῶϊ γ' ὄτω
πρὶν γ' ἀποπαύσεσθαι, πρὶν γ' ἧ ἕτερόν γε πεσόντα
αἵματος ἄσαι Ἄρηα, ταλαύρινον πολεμιστήν ».

᾽Ὡς φάμενος προέηκε· βέλος δ' ἵθυεν Ἀθήνη 290
ρῖνα παρ' ὀφθαλμόν, λευκοὺς δ' ἐπέρησεν ὀδόντας.
τοῦ δ' ἀπὸ μὲν γλῶσσαν πρυμνὴν τάμε χαλκὸς ἀτειρής,
αἰχμῆ δ' ἐξελύθη παρὰ νεῖατον ἀνθερεῶνα·
ἤριπε δ' ἐξ ὀχέων, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ
αἰόλα παμφανόωντα, παρέτρεσαν δὲ οἱ ἵπποι 295
ὠκύποδες· τοῦ δ' αὔθι λύθη ψυχὴ τε μένος τε.

Αἰνεῖας δ' ἀπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρί τε μακρῷ,
δεῖσας μὴ πῶς οἱ ἐρυσαίατο νεκρὸν Ἀχαιοί.
ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτῷ βαῖνε λέων ὡς ἀλκί πεποιθώς,
πρόσθε δὲ οἱ δόρου τ' ἔσχε καὶ ἀσπίδα πάντοσ' ἔτσην, 300
τὸν κτάμεναι μεμαώς, ὅς τις τοῦ γ' ἀντίος ἔλθοι,
σμερδαλέα ἰάχων· ὁ δὲ χερμάδιον λάβε χειρὶ
Τυδεΐδης, μέγα ἔργον, ὃ οὐ δύο γ' ἄνδρε φέροιεν,

οἷοι νῦν βροτοὶ εἰς· ὁ δὲ μιν ῥέα πάλλε καὶ οἶος.
 τῶ βάλεν Αἰνεῖαο κατ' ἰσχίον, ἔνθα τε μηρὸς 305
 ἰσχύϊ ἐνστρέφεται, κοτύλην δέ τέ μιν καλέουσι·
 θλάσσε δέ οἱ κοτύλην, πρὸς δ' ἄμφω ῥῆξε τένοντε·
 ὦσε δ' ἀπὸ ῥινὸν τρηχὺς λίθος· αὐτὰρ ὁ γ' ἦρωσ
 ἔστη γνυῖ ἐριπὼν καὶ ἐρείσατο χειρὶ παχείῃ
 γαίης· ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νυῖ ἐκάλυψε. 310

Καὶ νύ κεν ἐνθ' ἀπόλοιτο ἀναξ ἀνδρῶν Αἰνεΐας,
 εἰ μὴ ἄρ, ὄξυ νόησε Διὸς θυγάτηρ Ἀφροδίτη,
 μήτηρ, ἣ μιν ὑπ' Ἀγχίση τέκε βουκολέοντι·
 ἀμφὶ δ' ἐὼν φίλον υἷὸν ἐχεύατο πήχεε λευκῶ,
 πρόσθε δέ οἱ πέπλοιο φαεινοῦ πτύγμ' ἐκάλυψεν, 315
 ἔρκος ἔμμεν βελέων, μὴ τις Δαναῶν ταχυπόλων
 χαλκὸν ἐνὶ στήθεσσι βαλὼν ἐκ θυμὸν ἔλοιτο.

318 - 909 : Ἀφοῦ διέσωσε τὸν Αἰνεΐαν ἡ Ἀφροδίτη, ἐπληγώθη καὶ αὐτὴ εἰς τὸ θεϊκὸν τῆς χερί ἀπὸ τὴν αἰχμὴν τοῦ Διομήδους. Τὴν παρηγόρησε καὶ τῆς ἐθεράπευσε τὸ τραῦμα ἡ μητέρα τῆς Διώνης, ἐν τῷ μεταξύ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἐπανέφερεν εἰς τὴν μάχην τὸν Ἄρην, ὅστις ἐνεπύχωσε τοὺς Τρῶας. Θεραπευθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὁ Αἰνεΐας ἐπανήλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα, ὁ ὁποῖος ἐλάμβανε ποικίλας φάσεις. Ἀριστεύων πάντοτε ὁ Διομήδης ἐπλήγωσε καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τοῦ πολέμου.

Z

1 - 236 : Τέλος οἱ θεοὶ ἐγκατέλειψαν τὴν μάχην, ἐνῶ οἱ Τρῶες ἤρχισαν νὰ κάμπτονται ὑπὸ τὴν ὄρμην τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ Τελαμώνιος Αἴας πρῶτος διέρρηξε τὴν φάλαγγα τῶν Τρῶων καὶ οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ἐφόνευον ἐκλεκτοὺς Τρῶας καὶ Λυκίους. Τὸ Ἴλιον ἐκινδύνευε νὰ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ὅτε ὁ Πριαμίδης Ἑλένος, ἀριστος οἰωνοπόλος, παρῶτρνε τὸν ἀδελφὸν Ἑκτορα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ προτρέψῃ τὰς γηραιὰς Τρωάδας νὰ ἰκετεύσουν τὴν Ἀθηναῖαν.

Καί, ἐνῶ ἔξω τοῦ τείχους ἐξηκολούθει ἄγριος ὁ ἀγών, ὁ Ἴκτωρ ἀφῆκε τοὺς συμπολεμιστάς του, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν.

Ἴκεσία τῶν εὐγενῶν Τρωάδων εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἴκτωρ δ' ὡς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν, 237
 ἀμφ' ἄρα μιν Τρώων ἄλοχοι θεὸν ἠδὲ θύγατρεις
 εἰρόμεναι παῖδάς τε κασιγνήτους τε ἕτας τε
 καὶ πόσιαι· ὁ δ' ἔπειτα θεοῖς εὐχεσθαι ἀνώγει 240
 πάσας ἐξείης· πολλῆσι δὲ κήδε' ἐφῆπτο.

Ἄλλ' ὅτε δὴ Πριάμοιο δόμον περικαλλέ' ἴκανεν,
 ξεστῆς αἰθούσῃσι τετυγμένον — αὐτὰρ ἐν αὐτῷ
 πεντήκοντ' ἔνεσαν θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ παῖδες 245
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρὰ μνηστῆς ἀλόχοισιν·
 κουράων δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἐνδοθεν αὐλῆς
 δώδεκ' ἔσαν τέγροι θάλαμοι ξεστοῖο λίθιοι,
 πλησίοι ἀλλήλων δεδμημένοι· ἔνθα δὲ γαμβροὶ 250
 κοιμῶντο Πριάμοιο παρ' αἰδοίης ἀλόχοισιν —
 ἔνθα οἱ ἠπιόδωρος ἐναντίη ἤλυθε μήτηρ
 Λαοδίκην εἰσάγουσα, θυγατρῶν εἶδος ἀρίστην·
 ἐν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·
 « τέκνον, τίπτε λιπὼν πόλεμον θρασὺν εἰλήλουθας ; 255
 ἦ μάλα δὴ τείρουσι δυσώνυμοι υἴες Ἀχαιῶν
 μαρνάμενοι περὶ ἄστυ· σὲ δ' ἐνθάδε θυμὸς ἀνῆκεν
 ἐλθόντ' ἐξ ἄκρης πόλιος Διὶ χεῖρας ἀνασχεῖν.
 ἀλλὰ μὲν, ὄφρα κέ τοι μελιθεῖα οἶνον ἐνεῖκω,
 ὡς σπείσης Διὶ πατρὶ καὶ ἄλλοις ἀθανάτοισι
 πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὐτὸς ὀνήσῃαι, αἶ κε πῆσθα. 260
 ἀνδρὶ δὲ κεκμηῶτι μένος μέγα οἶνος ἀέξει,
 ὡς τόνη κέκμηκας ἀμύνων σοῖσιν ἔτησι »

Τὴν δ' ἡμείβετο ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἐκτωρ·
 « μὴ μοι οἶνον ἄειρε μελίφρονα, πότνια μήτηρ,
 μὴ μ' ἀπογυιώσης, μένεος δ' ἀλκῆς τε λάθωμαι· 265
 χερσὶ δ' ἀνίπτοισιν Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον
 ἄζομαι· οὐδέ πη ἔστι κελαινεφέϊ Κρονίωνι
 αἵματι καὶ λύθρῳ πεπαλαγμένον εὐχετάσθαι.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης 270
 ἔρχεο σὺν θυέεσσιν, ἀολλίσσασα γεραιάς.
 πέπλον δ', ὅς τις τοι χαριέστατος ἠδὲ μέγιστος
 ἔστιν ἐνὶ μεγάρῳ καὶ τοι πολὺ φίλτατος αὐτῇ,
 τὸν θεὸς Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠυκόμοιο,
 καὶ οἱ ὑποσχέσθαι δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηῶ
 ἦνις ἠκέστας ἱερευσέμεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ 275
 ἄστῃ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα,
 αἶ κεν Τυδέος υἱὸν ἀπόσχη Ἰλίου ἱρήης,
 ἄγριον αἰχμητὴν, κρατερόν μῆστωρα φόβοιο.
 ἀλλὰ σὺ μὲν πρὸς νηὸν Ἀθηναίης ἀγελείης
 ἔρχεο, ἐγὼ δὲ Πάριν μετελεύσομαι, ὄφρα καλέσω, 280
 αἶ κ' ἐθέλῃσ' εἰπόντος ἀκουέμεν· ὣς κέν οἱ αὖθι
 γαῖα χάνοι· μέγα γάρ μιν Ὀλύμπιος ἔτρεφε πῆμα
 Τρωσὶ τε καὶ Πριάμῳ μεγαλήτορι τοῖό τε παισίν.
 εἰ κεῖνόν γε ἴδοιμι κατελθόντα Ἄϊδος εἴσω,
 φαίην κεν φρέν' ἀτέρπου οἴζυος ἐκλελαθέσθαι »· 285
 Ὡς ἔφαθ', ἠ δὲ μολοῦσα ποτὶ μέγαρ' ἀμφιπέλοισι
 κέκλετο· ταὶ δ' ἄρ' ἀόλλισσαν κατὰ ἄστῃ γεραιάς.
 αὐτὴ δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηῶνεντα,
 ἐνθ' ἔσαν οἱ πέπλοι παμποίκιλοι, ἔργα γυναικῶν
 Σιδονίων, τὰς αὐτὸς Ἀλέξανδρος θεοειδὴς 290
 ἤγαγε Σιδονίηθεν, ἐπιπλῶς εὐρέα πόντον,
 τὴν ὁδὸν ἦν Ἑλένην περ ἀνήγαγεν εὐπατέρειαν·
 τῶν ἐν' ἀειραμένη Ἐκάβη φέρε δῶρον Ἀθήνην,

ὄς κάλλιστος ἔην ποικίλμασιν ἠδὲ μέγιστος,
 ἀστὴρ δ' ὡς ἀπέλαμπεν· ἔκειτο δὲ νείατος ἄλλων. 295
 βῆ δ' ἰέναι, πολλαὶ δὲ μετεσσεύοντο γεραιαί.

Αἱ δ' ὅτε νηὸν ἴκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρη,
 τῆσι θύρας ὤϊξε Θεανῶ καλλιπάρηος,
 Κισσηίς, ἄλοχος Ἀντήνορος ἵπποδάμοιο·
 τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἰέρειαν. 300
 αἱ δ' ὀλολυγῆ πᾶσαι Ἀθήνη χειῖρας ἀνέσχον·
 ἠ δ' ἄρα πέπλον ἔλοῦσα Θεανῶ καλλιπάρηος
 θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠΰκόμοιο,
 εὐχομένη δ' ἠρᾶτο Διὸς κούρη μέγαλοιο·
 « πότνι' Ἀθηναίη, ῥυσίπτολι, δῖα θεῶν, 305
 ἄξον δὴ ἔγχος Διομήδεος, ἠδὲ καὶ αὐτὸν
 πρηγέα δὸς πεσέειν Σκαιῶν προπάροιθε πυλάων,
 ὄφρα τοι αὐτίκα νῦν δυοκαίδεκα βοῦς ἐνὶ νηΐ
 ἦνις ἠκέστας ἱερεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσης
 ἄστυ τε καὶ Τρώων ἀλόχους καὶ νήπια τέκνα ».
 310
 Ὡς ἔφατ' εὐχομένη, ἀνένευε δὲ Παλλάς Ἀθήνη.

Ὁ Ἔκτωρ εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πάριδος.

Ὡς αἱ μὲν ῥ' εὐχοντο Διὸς κούρη μέγαλοιο, 31
 Ἔκτωρ δὲ πρὸς δῶματ' Ἀλεξάνδροιο βεβῆκει
 καλά, τὰ ῥ' αὐτὸς ἔτευξε σὺν ἀνδράσιν, οἳ τότε ἄριστοι
 ἦσαν ἐνὶ Τροίῃ ἐριβόλαχι τέκτονες ἄνδρες, 315
 οἳ οἱ ἐποίησαν θάλαμον καὶ δῶρα καὶ αὐλήν
 ἐγγύθι τε Πριάμοιο καὶ Ἔκτορος, ἐν πόλει ἄκρη.
 ἐνθ' Ἔκτωρ εἰσῆλθε δίφιλος, ἐν δ' ἄρα χειρὶ
 ἔγχος ἔχ' ἐνδεκάπηχyu· πάροιθε δὲ λάμπετο δουρὸς
 αἰχμῆ χαλκείῃ, περὶ δὲ χρύσεος θέε πόρκης. 320
 τὸν δ' εὖρ' ἐν θαλάμῳ περικαλλέα τεύχε' ἔποντα,

- ἀσπίδα καὶ θώρηκα, καὶ ἀγκύλα τόξ' ἀφώοντα·
 Ἀργεῖη δ' Ἑλένη μετ' ἄρα δμωῆσι γυναιξίν
 ἦστο, καὶ ἀμφιπόλοισι περικλυτὰ ἔργα κέλευε.
 τὸν δ' Ἐκτωρ νείκεσεν ἰδὼν αἰσχροῖς ἐπέεσσι·
- 325
- « δαιμόνι', οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ.
 λαοὶ μὲν φθινύθουσι περὶ πτόλιν αἰπύ τε τεῖχος
 μαρνάμενοι· σέο δ' εἶνεκ' αὐτὴ τε πτόλεμός τε
 ἄστυ τόδ' ἀμφιδέδη· σὺ δ' ἂν μαχέσαιο καὶ ἄλλω,
 ὃν τινά που μεθιέντα ἴδοις στυγεροῦ πολέμοιο.
- 330
- ἀλλ' ἄνα, μὴ τάχα ἄστυ πυρὸς δηϊοιο θέρηται ».
- Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « Ἐκτορ, ἐπεὶ με κατ' αἴσαν ἐνείκεσας οὐδ' ὑπὲρ αἴσαν,
 τοῦνεκά τοι ἔρέω· σὺ δὲ σύνθεο καὶ μευ ἄκουσον·
 οὐ τοι ἐγὼ Τρώων τόσσον χόλω οὐδὲ νεμέσσι
- 335
- ἦμην ἐν θαλάμῳ, ἔθελον δ' ἄχει προτραπέσθαι.
 νῦν δέ με παρειποῦσ' ἄλοχος μαλακοῖς ἐπέεσσι
 ὠρμησ' ἐς πόλεμον· δοκέει δέ μοι ὧδε καὶ αὐτῶ
 λώιον ἔσσεσθαι· νίκη δ' ἐπαμείβεται ἄνδρας.
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐπίμεινον, Ἀρήια τεύχεα δύω·
- 340
- ἦ ἴθ', ἐγὼ δὲ μέτειμι· κιχῆσεσθαι δέ σ' οἶω ».
- Ὡς φάτο, τὸν δ' οὐ τι προσέφη κορυθαίολος Ἐκτωρ·
 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισι προσηύδα μελιχίοισι·
 « δᾶερ ἐμεῖο, κυνὸς κακομηχάνου ὀκρουέσσης,
 ὡς μ' ὄφελ' ἤματι τῷ, ὅτε με πρῶτον τέχε μήτηρ,
- 345
- οἴχεσθαι προφέρουσα κακῇ ἀνέμοιο θύελλα
 εἰς ὄρος ἢ εἰς κῦμα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 ἔνθα με κῦμ' ἀπόερσε πάρος τάδε ἔργα γενέσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τάδε γ' ὧδε θεοὶ κακὰ τεκμήραντο,
 ἀνδρὸς ἔπειτ' ὠφελλον ἀμείνονος εἶναι ἄκοιτις,
- 350
- ὃς ἤδη νέμεσίν τε καὶ αἴσχεα πόλλ' ἀνθρώπων.
 τούτῳ δ' οὔτ' ἄρ νῦν φρένες ἔμπεδοι οὔτ' ἄρ' ὀπίσσω

ἔσσονται· τῷ καί μιν ἐπαυρήσεσθαι οἴω.
 ἀλλ' ἄγε νῦν εἴσελθε καὶ ἔζεο τῷδ' ἐπὶ δίφρῳ,
 δᾶερ, ἐπεὶ σε μάλιστα πόνος φρένας ἀμφιβέβηκεν 355
 εἶνεκ' ἐμεῖο κυνὸς καὶ Ἀλεξάνδρου ἔνεκ' ἄτης,
 οἷσιν ἐπὶ Ζεὺς θῆκε κακὸν μόνον, ὡς καὶ ὀπίσσω
 ἀνθρώποισι πελώμεθ' αἰοίδιμοι ἐσσομένοισι ».

Τὴν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα μέγας κορυθαίολος Ἔκτωρ·
 « μή με κάθιζ', Ἐλένη, φιλέουσά περ· οὐδέ με πείσεις· 360
 ἤδη γάρ μοι θυμὸς ἐπέσσυται, ὄφρ' ἐπαμύνω
 Τρώεσσ', οἳ μέγ' ἐμεῖο ποθὴν ἀπέοντος ἔχουσιν.
 ἀλλὰ σύ γ' ὄρνυθι τοῦτον, ἐπειγέσθω δὲ καὶ αὐτός,
 ὡς κεν ἔμ' ἔντοσθεν πόλιος καταμάρψῃ ἐόντα.
 καὶ γὰρ ἐγὼν οἰκόνδε ἐλεύσομαι, ὄφρα ἴδωμαι 365
 οἰκῆας ἄλοχόν τε φίλην καὶ νήπιον υἷόν.
 οὐ γὰρ οἶδ', ἢ ἔτι σφιν ὑπότροπος ἴζομαι αὖτις,
 ἢ ἤδη μ' ὑπὸ χερσὶ θεοῖ δαμόωσιν Ἀχαιῶν ». 368

**Συνομιλία τοῦ Ἐκτορος
 μὲ τὴν γυναῖκά του Ἀνδρομάχην.**

Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη κορυθαίολος Ἔκτωρ· 369
 αἰψα δ' ἔπειθ' ἴκανε δόμους εὖ ναιετάοντας, 370
 οὐδ' εὖρ' Ἀνδρομάχην λευκώλενον ἐν μεγάροισιν,
 ἀλλ' ἢ γε ζῦν παιδὶ καὶ ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ
 πύργῳ ἐφεστήκει γοώσά τε μυρομένη τε.
 Ἔκτωρ δ' ὡς οὐκ ἔνδον ἀμύμονα τέτμεν ἄκοιτιν,
 ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών, μετὰ δὲ δμῶησιν ἔειπεν· 375
 « εἰ δ' ἄγε μοι, δμῶαί, νημερτέα μυθήσασθε·
 πῆ ἔβη Ἀνδρομάχη λευκώλενος ἐκ μεγάροιο ;
 ἢ ἐπὶ γαλῶν ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἢ ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἐνθα περ ἄλλαι

Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται ; » 380

Τὸν δ' αὖτ' ὀτρηνῆ ταμὴν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
 « Ἐκτορ, ἐπεὶ μάλ' ἄνωγας ἀληθέα μυθήσασθαι,
 οὔτε πη ἐς γαλῶν οὔτ' εἰνατέρων εὐπέπλων
 οὔτ' ἐς Ἀθηναίης ἐξοίχεται, ἔνθα περ ἄλλαι
 Τρωαὶ εὐπλόκαμοι δεινὴν θεὸν ἰλάσκονται, 385
 ἀλλ' ἐπὶ πύργον ἔβη μέγαν Ἰλίου, οὔνεκ' ἄκουσε
 τεῖρεσθαι Τρῶας, μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν.
 ἦ μὲν δὴ πρὸς τεῖχος ἐπειγομένη ἀφικάνει,
 μαινομένη εἰκυῖα· φέρει δ' ἅμα παῖδα τιθήνη ».

Ἡ ῥα γυνὴ ταμὴν, ὁ δ' ἀπέσσυτο δώματος Ἐκτωρ 390
 τὴν αὐτὴν ὁδὸν αὖτις εὐκτιμένας κατ' ἀγυιάς.

εὔτε πύλας ἴκανε διερχόμενος μέγα ἄστυ
 Σκαιάς, τῇ ἄρ' ἔμελλε διεξιμέναι πεδίονδε,
 ἔνθ' ἄλοχος πολύδωρος ἐναντίη ἤλθε θεούσα
 Ἀνδρομάχη, θυγάτηρ μεγαλήτορος Ἡετίωνος, 395

Ἡετίων, ὃς ἔναιεν ὑπὸ Πλάκῳ ὕλησση,
 Θήβη Ὑποπλακίη, Κιλίκεσσ' ἀνδρῶσιν ἀνάσσων·
 τοῦ περ δὴ θυγάτηρ ἔχεθ' Ἐκτορι χαλκοκορυστῆ.
 ἦ οἱ ἔπειτ' ἦντησ', ἅμα δ' ἀμφίπολος κίεν αὐτῆ,
 παῖδ' ἐπὶ κόλπῳ ἔχουσ' ἀταλάφρονα, νήπιον αὐτως, 400

Ἐκτορίδην ἀγαπητόν, ἀλίγκιον ἀστέρι καλῶ,
 τόν ῥ' Ἐκτωρ καλέεσκε Σκαμάνδριον, αὐτὰρ οἱ ἄλλοι
 Ἀστυάνακτ'· οἷος γὰρ ἐρύετο Ἴλιον Ἐκτωρ.
 ἦτοι ὁ μὲν μείδησεν ἰδὼν ἐς παῖδα σιωπῆ·
 Ἀνδρομάχη δὲ οἱ ἄγχι παρίστατο δάκρυ χέουσα, 405
 ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρὶ ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·

« δαιμόνιε, φθίσει σε τὸ σὸν μένος, οὐδ' ἑλεαίρεις
 παῖδά τε νηπίαχον καὶ ἔμ' ἄμμορον, ἦ τάχα χήρη
 σεῦ ἔσομαι· τάχα γάρ σε κατακτανέουσιν Ἀχαιοὶ
 πάντες ἐφορμηθέντες· ἐμοὶ δὲ κε κέρδιον εἶη 410

σεῦ ἀφαμαρτούση χθόνα δύμεναι· οὐ γὰρ ἔτ' ἄλλη
 ἔσται θαλπωρή, ἐπεὶ ἂν σύ γε πότμον ἐπίσπης,
 ἀλλ' ἄχε' οὐδέ μοι ἔστι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ.
 ἦ τοι γὰρ πατέρ' ἀμὸν ἀπέκτανε δῖος Ἀχιλλεύς,
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλικίων εὖ ναιετάουσας, 415
 Θήβην ὑπίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,
 οὐδέ μιν ἐξενάριξε, σεβάσσατο γὰρ τό γε θυμῶ,
 ἀλλ' ἄρα μιν κατέκχε σὺν ἔντεσι δαιδαλέοισιν,
 ἠδ' ἐπὶ σῆμ' ἔχεεν· περὶ δὲ πτελέας ἐφύτευσαν
 νύμφαι ὄρεστιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο. 420
 οἳ δέ μοι ἐπτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἳ μὲν πάντες ἰῶ κίον ἤματι Ἄιδος εἴσω·
 πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδάρχης δῖος Ἀχιλλεύς
 βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς ὄϊεσσι.
 μητέρα δ', ἣ βασίλευεν ὑπὸ Πλάκῳ ὑλήεσση, 425
 τὴν ἐπεὶ ἄρ' δεῦρ' ἤγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν,
 ἂψ ὅ γε τὴν ἀπέλυσε λαβῶν ἀπερείσι' ἄποινα,
 πατρός δ' ἐν μεγάροισι βάλ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα.
 Ἐκτορ, ἀτὰρ σύ μοι ἔσσι πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
 ἠδὲ κασίγνητος, σὺ δέ μοι θαλερός παρακοίτης· 430
 ἀλλ' ἄγε νῦν ἐλέαιρε καὶ αὐτοῦ μίμν' ἐπὶ πύργῳ,
 μὴ παῖδ' ὄρφανικὸν θήγης χήρην τε γυναῖκα·
 λαὸν δὲ στήσον παρ' ἐρινεόν, ἔνθα μάλιστα
 ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος.
 τρεῖς γὰρ τῆ γ' ἐλθόντες ἐπειρήσανθ' οἳ ἄριστοι 435
 ἀμφ' Αἴαντε δύω καὶ ἀγακλυτὸν Ἴδομενῆα
 ἠδ' ἀμφ' Ἀτρεΐδης καὶ Τυδέος ἀλκιμον υἱόν·
 ἦ πού τις σφιν ἔνισπε θεοπροπίων εὖ εἰδώς,
 ἦ νυ καὶ αὐτῶν θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε μέγας κορυθαίολος Ἐκτωρ· 440
 « ἦ καὶ ἐμοὶ τάδε πάντα μέλει, γούνα· ἀλλὰ μάλ' αἰνώς

αἰδέομαι Τρῶας καὶ Τρωάδας ἐλκεσιπέπλους,
 αἶ κε κακὸς ὧς νόσφιν ἀλυσκάζω πολέμοιο·
 οὐδέ με θυμὸς ἄνωγεν, ἐπεὶ μάθον ἔμμεναι ἐσθλὸς
 αἰεὶ καὶ πρότοισι μετὰ Τρώεσσι μάχεσθαι, 445
 ἄρνύμενος πατρός τε μέγα κλέος ἠδ' ἐμὸν αὐτοῦ.
 εὔ γὰρ ἐγὼ τότε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν·
 ἔσσεται ἡμαρ, ὅτ' ἂν ποτ' ὀλώλῃ Ἴλιος ἱρὴ
 καὶ Πριάμος καὶ λαὸς εὐμμελίῳ Πριάμοιο.
 ἀλλ' οὐ μοι Τρώων τόσπον μέλει ἄλγος ὀπίσσω, 450
 οὔτ' αὐτῆς Ἑκάβης οὔτε Πριάμοιο ἄνακτος
 οὔτε κασιγνήτων, οἳ κεν πολέες τε καὶ ἐσθλοὶ
 ἐν κονίῃσι πέσοιεν ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσιν,
 ὅσπον σεῦ, ὅτε κέν τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων
 δακρυόεσσαν ἄγηται, ἐλεύθερον ἡμαρ ἀπούρας· 455
 καὶ κεν ἐν Ἄργει εὐῶσα πρὸς ἄλλης ἱστὸν ὑφαίνοις,
 καὶ κεν ὕδωρ φορέοις Μεσσηίδος ἢ Ὑπερείης
 πόλλ' ἀεκαζομένη, κρατερὴ δ' ἐπικείσεται ἀνάγκη·
 καὶ ποτέ τις εἴπησιν ἰδὼν κατὰ δάκρυ χέουσαν·
 "Ἐκτορος ἦδε γυνή, ὅς ἀριστεύεσκε μάχεσθαι 460
 Τρώων ἵπποδάμων, ὅτε Ἴλιον ἀμφεμάχοντο."
 ὧς ποτέ τις ἐρέει· σοὶ δ' αὖ νέον ἔσσεται ἄλγος
 χήτεϊ τοιοῦδ' ἀνδρὸς ἀμύνειν δούλιον ἡμαρ.
 ἀλλὰ με τεθνηῶτα χυτὴ κατὰ γαῖα καλύπτει,
 πρίν γέ τι σῆς τε βοῆς σοῦ θ' ἐλκηθμοῖο πυθέσθαι ». 465
 Ὡς εἰπὼν οὗ παιδὸς ὀρέξατο φαίδιμος Ἐκτωρ·
 ἄψ δ' ὁ πάϊς πρὸς κόλπον εὐζώνοιο τιθήνης
 ἐκλίνθη ἰάχων, πατρός φίλου ὄψιν ἀτυχεῖς,
 ταρβήσας χαλκὸν τε ἰδὲ λόφον ἵππιοχαίτην,
 δεινὸν ἀπ' ἀκροτάτης κόρυθος νεύοντα νοήσας. 470
 ἐκ δὲ γέλασσε πατὴρ τε φίλος καὶ πότνια μήτηρ·
 αὐτίκ' ἀπὸ κρατὸς κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ,

καὶ τὴν μὲν κατέθηκεν ἐπὶ χθονὶ παμφανόωσαν·
 αὐτὰρ ὁ γ' ὄν φίλον υἷὸν ἐπεὶ κύσει πῆλέ τε χερσίν,
 εἶπε δ' ἐπευξάμενος Δίι τ' ἄλλοισιν τε θεοῖσι·

475

« Ζεῦ ἄλλοι τε θεοί, δότε δὴ καὶ τόνδε γενέσθαι
 παῖδ' ἐμόν, ὡς καὶ ἐγὼ περ, ἀριπρεπέα Τρώεσσιν,
 ὧδε βίην τ' ἀγαθόν, καὶ Ἰλίου Ἴφι ἀνάσσειν·
 καὶ ποτέ τις εἶποι 'πατρός γ' ὕδε πολλὸν ἀμείνων'
 ἐκ πολέμου ἀνιόντα· φέροι δ' ἕναρα βροτόεντα
 κτείνας δῆμιον ἄνδρα, χαρεῖη δὲ φρένα μήτηρ ».

480

Ὡς εἰπὼν ἀλόχοιο φίλης ἐν χερσίν ἔθηκε
 παῖδ' ἐόν· ἣ δ' ἄρα μιν κηῶδεϊ δέξατο κόλπῳ
 δακρυόεν γελάσασα· πόσις δ' ἐλέησε νοήσας,
 χειρὶ τέ μιν κατέρεξεν ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε·

485

« δαιμονίη, μή μοί τι λίην ἀκαχίζεο θυμῷ.

οὐ γάρ τις μ' ὑπὲρ αἴσαν ἀνὴρ "Αἰδι προιάψει·
 μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,
 οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὴν τὰ πρῶτα γένηται.
 ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς ἔργα κόμιζε,
 ἰστόν τ' ἠλακάτην τε, καὶ ἀμφιπόλοισι κέλευε
 ἔργον ἐποίχεσθαι· πόλεμος δ' ἀνδρεσσι μελήσει
 πᾶσι, μάλιστα δ' ἐμοί, τοὶ Ἰλίῳ ἐγγεγάασιν ».

490

Ὡς ἄρα φωνήσας κόρυθ' εἴλετο φαίδιμος Ἐκτωρ
 ἵππουριν· ἄλοχος δὲ φίλη οἰκόνδε βεβήκει
 ἐντροπαλιζομένη, θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέουσα.
 αἶψα δ' ἔπειθ' ἴκανε δόμους εὖ ναιετάοντας
 Ἐκτορος ἀνδροφόνοιο, κιχῆσατο δ' ἐνδοθι πολλὰς
 ἀμφιπόλους, τῆσιν δὲ γόον πάσῃσιν ἐνῶρσεν.
 αἶ μὲν ἔτι ζῶν γόον Ἐκτορα ᾧ ἐνὶ οἴκῳ·
 οὐ γάρ μιν ἔτ' ἔφαντο ὑπότροπον ἐκ πολέμοιο
 ἵξεσθαι, προφυγόντα μένος καὶ χεῖρας Ἀχαιῶν.

495

500

Οὐδὲ Πάρις δῆθυσεν ἐν ὑψηλοῖσι δόμοισιν,

ἄλλ' ὁ γ', ἐπεὶ κατέδου κλυτὰ τεύχεα, ποικίλα χαλκῶ,
 σέυατ' ἔπειτ' ἀνὰ ἄστῳ, ποσὶ κραιπνοῖσι πεποιθώς. 505
 ὡς δ' ὅτε τις στατὸς ἵππος, ἀκοστήσας ἐπὶ φάτῃ,
 δεσμὸν ἀπορρήξας θείῃ πεδίῳο κροαίνων,
 εἰωθὼς λούεσθαι ἐϋρρεῖος ποταμοῖο,
 κυδιῶν· ὑψοῦ δὲ κάρη ἔχει, ἀμφὶ δὲ χαῖται
 ὤμοις ἀΐσσονται· ὁ δ' ἀγλαΐῃφι πεποιθώς, 510
 ῥίμφα ἐ γοῦνα φέρει μετὰ τ' ἦθεα καὶ νομὸν ἵππων·
 ὡς υἱὸς Πριάμοιο Πάρις κατὰ Περγάμου ἄκρης
 τεύχεσι παμφαίνων ὡς τ' ἠλέκτωρ ἐβεβήκει
 καρχαλῶν, ταχέες δὲ πόδες φέρον· αἴψα δ' ἔπειτα
 "Ἐκτορα δῖον ἔτετμεν ἀδελφεόν, εὖτ' ἄρ' ἔμελλε 515
 στρέψεσθ' ἐκ χώρας, ὅθι ἦ δάριζε γυναικί.
 τὸν πρότερος προσέειπεν Ἀλέξανδρος θεοειδής·
 « ἦθεῖ', ἦ μάλα δὴ σε καὶ ἐσσύμενον κατερύκω
 δηθῶν, οὐδ' ἦλθον ἐναίσιμον, ὡς ἐκέλευες ; »
 Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη καρυθαίολος Ἐκτωρ· 520
 « δαιμόνι', οὐκ ἂν τίς τοι ἀνὴρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη,
 ἔργον ἀτιμήσειε μάχης, ἐπεὶ ἄλκιμός ἐσσι·
 ἀλλὰ ἐκὼν μεθιεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ
 ἄχνηται ἐν θυμῷ, ὅθ' ὑπὲρ σέθεν αἴσχε' ἀκούω
 πρὸς Τρώων, οἳ ἔχουσι πολὺν πόνον εἵνεκα σεῖο. 525
 ἀλλ' ἴομεν· τὰ δ' ὀπισθεν ἀρεσσόμεθ', αἶ κέ ποθι Ζεὺς
 δῶη ἐπουρανίοισι θεοῖς αἰειγενέτησι
 κρητῆρα στήσασθαι ἐλεύθερον ἐν μεγάροισιν,
 ἐκ Τροίης ἐλάσαντας ἐϋκνήμιδας Ἀχαιοῦς ».

Η

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἐκτορος καὶ τοῦ Πάριδος εἰς τὸ στρατόπεδον ἔδωσε τόσην χαρὰν εἰς τοὺς Τρῶας, ὅσην αἰσθάνονται ναῦται κουρα-

σμένοι ἀπὸ κωπηλασίαν, ὅταν πνεύση οὖριος ἄνεμος. Κατὰ προτροπήν τοῦ Ἑλένου ὁ Ἔκτωρ προεκάλεσεν εἰς μονομαχίαν τὸν ἄριστον τῶν Ἀχαιῶν. Ἔγινε κλήρωσις μεταξύ ἑννέα ἡρώων καὶ ἔλαχεν εἰς τὸν Τελαμώνιον Αἴαντα νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν Ἔκτορα. Ἰσόπαλοι εἰς τὴν αἰχμὴν καὶ ἐξίσου θεοφιλεῖς οἱ δύο ἥρωες ἐμονομάχησαν μέχρις ἐσπέρας χωρὶς ἀποτέλεσμα. Τέλος ἔπαυσεν ὁ ἀγὼν. Τὴν ἐπομένην ἔγινε προσωρινὴ ἀνακωχή, διὰ νὰ περισυλλεγοῦν οἱ νεκροί. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ Ἀχαιοὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐνισχύσουν τὸ στρατόπεδόν των μὲ τεῖχος καὶ τάφρον.

Ὅταν ἡ αὐγὴ ἐφώτισε τὸν κόσμον, ὁ Ζεὺς συνεκάλεσε τοὺς θεοὺς εἰς ἀγορὰν καὶ τοὺς ἀπηγόρευσε νὰ ἐπεμβαίνουν εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἄλλου ἀντιπάλου. Αὐτὸς μετέβη εἰς τὴν Ἴδην καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔβλεπε τὴν πόλιν τῶν Τρώων καὶ τὸ ναυτικὸν στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὁ Κρονίδης ἐχάρισε νίκην καὶ δόξαν μεγάλην εἰς τοὺς Τρῶας, ἐπέφερε δὲ συμφορὰς εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Οἱ Τρῶες, καίτοι ὀλιγώτεροι, ἀπώθησαν τοὺς ἐχθροὺς ἕως τὰ ὀχυράματα τοῦ στρατοπέδου των. Ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἕως ὅτου ἐκάλυψε τὴν γῆν ἡ μέλαινα νύξ. Παρέμειναν ἐν τούτοις οἱ Τρῶες ἐκεῖ κοντὰ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπαναλάβουν τὴν ἐπομένην τὴν ἐπίθεσιν των. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἔκαιον μεγάλας πυράς, διὰ νὰ φοβίσουν περισσότερο τοὺς ἤδη τρομαγμένους Ἀχαιοὺς.

I

1 - 181 : Περίλυπος ὁ Ἀγαμέμνων ἐκάλεσε τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς νυκτερινὴν συνέλευσιν καὶ ἐπρότεινε νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου. Ὁ Νέστωρ ὅμως καὶ ὁ Διομήδης ἀντέστησαν εἰς τὴν πρότασιν αὐτήν. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀπεφάσισαν νὰ στείλουν εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα πρεσβείαν, διὰ νὰ τὸν ἰκετεύσουν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν μάχην. Διὰ τὴν λεπτὴν ἀποστολὴν ἐξελέγησαν ὁ γέρον Φοῖνιξ, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Τελαμώνιος Αἴας. Οἱ δύο οὗτοι βασιλεῖς, ἀφοῦ ἤκουσαν τὰς συνετάς ὁδηγίας τοῦ Νέστορος, ἐξεκίνησαν.

- Τὼ δὲ βάτην παρὰ θῆνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης, 182
 πολλὰ μάλ' εὐχομένω γαιηόχῳ ἐννοσιγαίῳ
 ῥηιδίως πεπιθεῖν μεγάλας φρένας Αἰακίδαο.
 Μυρμιδόνων δ' ἐπὶ τε κλισίας καὶ νῆας ἰκέσθην, 185
 τὸν δ' εὖρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη,
 καλῇ δαιδαλέῃ, ἐπὶ δ' ἀργύρεον ζυγὸν ἦεν,
 τὴν ἄρετ' ἐξ ἐνάρων πόλιν Ἡετίωνος ὀλέσσας·
 τῇ ὅ γε θυμὸν ἔτερπεν, ἄειδε δ' ἄρα κλέα ἀνδρῶν.
 Πάτροκλος δέ οἱ οἶος ἐναντίος ἦστο σιωπῆ, 190
 δέγμενος Αἰακίδην, ὁπότε λήξειεν ἀείδων.
 τὼ δὲ βάτην προτέρω, ἠγεῖτο δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 στὰν δὲ πρόσθ' αὐτοῖο· ταφῶν δ' ἀνόρουσεν Ἀχιλλεύς
 αὐτῇ σὺν φόρμιγγι, λιπῶν ἔδος ἐνθα θάασσεν.
 ὡς δ' αὐτως Πάτροκλος, ἐπεὶ ἶδε φῶτας, ἀνέστη. 195
 τὼ καὶ δεικνύμενος προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 « χαίρετον· ἦ φίλοι ἄνδρες ἰκάνετον· ἦ τι μάλα χρεῶ,
 οἳ μοι σκυζομένῳ περ Ἀχαιῶν φίλτατοὶ ἐστον ».
 Ὡς ἄρα φωνήσας προτέρω ἄγε δῖος Ἀχιλλεύς,
 εἶσεν δ' ἐν κλισμοῖσι τάπησί τε πορφυρέοισιν. 200
 αἶψα δὲ Πάτροκλον προσεφώνεεν ἐγγυὲς ἐόντα·
 « μείζονα δὴ κρητῆρα, Μενoitίου υἱέ, καθίστα,
 ζωρότερον δὲ κέραιε, δέπας δ' ἐντυνον ἐκάστω·
 οἳ γὰρ φίλτατοὶ ἄνδρες ἐμῶ ὑπέασι μελάθρῳ ».
 Ὡς φάτο, Πάτροκλος δὲ φίλῳ ἐπεπέθειθ' ἑταίρῳ. 205
 αὐτὰρ ὅ γε κρεῖον μέγα κάββαλεν ἐν πυρὸς αὐγῇ,
 ἐν δ' ἄρα νῶτον ἔθηχ' οἷος καὶ πίονος αἰγός,
 ἐν δὲ συὸς σιάλοιο ῥάχιν τεθαλυῖαν ἀλοιφῆ.
 τῷ δ' ἔχεν Αὐτομέδων, τάμνεν δ' ἄρα δῖος Ἀχιλλεύς.
 καὶ τὰ μὲν εὖ μίστυλλε καὶ ἀμφ' ὀβελοῖσιν ἔπειρε, 210

πῦρ δὲ Μενoitιάδης δαΐεν μέγα, ἰσόθεος φώς.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κατὰ πῦρ ἐκάη καὶ φλόξ ἐμαράνθη,
 ἀνθρακίην στορέσας ὀβελούς ἐφύπερθε τάνυσσε,
 πάσσε δ' ἄλός θείοιο κρατευτῶν ἐπαείρας.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ὤπησε καὶ εἰν ἐλεοῖσιν ἔχευε, 215
 Πάτροκλος μὲν σῆτον ἐλών ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν, ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 αὐτὸς δ' ἀντίον ἴξεν Ὀδυσσῆος θείοιο
 τοίχου τοῦ ἐτέροιο, θεοῖσι δὲ θῦσαι ἀνώγει
 Πάτροκλον, ὃν ἐταῖρον· ὁ δ' ἐν πυρὶ βάλλε θυηλάς. 220
 οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 νεῦσ' Αἴας Φοίνικι· νόησε δὲ δῖος Ὀδυσσεύς,
 πλησάμενος δ' οἴνοιο δέπας δείδεικτ' Ἀχιλῆα.

Αἱ ὑποσχέσεις τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ αἱ παρακλήσεις
 τοῦ Ὀδυσσεύς.

«χαῖρ', Ἀχιλεῦ· δαιτὸς μὲν εἴσης οὐκ ἐπιδευεῖς 225
 ἡμὲν ἐνὶ κλισίῃ Ἀγαμέμνονος Ἀτρεΐδαο
 ἡδὲ καὶ ἐνθάδε νῦν· πάρα γὰρ μενοεικέα πολλὰ
 δαίνυσθ'· ἀλλ' οὐ δαιτὸς ἐπηράτου ἔργα μέμηλεν,
 ἀλλὰ λίην μέγα πῆμα, διοτρεφές, εἰσορόωντες
 δείδιμεν· ἐν δοιῇ δὲ σαωσέμεν ἢ ἀπολέσθαι 230
 νῆας εὐσσελμούς, εἰ μὴ σύ γε δύσειαι ἀλκήν.
 ἐγγὺς γὰρ νηῶν καὶ τείχεος αὐλὴν ἔθεντο
 Τρῶες ὑπέρθυμοι τηλεκλειτοὶ τ' ἐπικουροί,
 κηάμενοι πυρὰ πολλὰ κατὰ στρατόν, οὐδ' ἔτι φασι
 σχήσεσθ', ἀλλ' ἐν νηυσὶ μελαίνησιν πεσεέσθαι. 235
 Ζεὺς δὲ σφι Κρονίδης ἐνδέξια σήματα φαίνων
 ἀστράπτει· Ἐκτωρ δὲ μέγα σθένει βλεμεαίωνων
 μαίνεται ἐκπάγλως, πίσυνος Δίῃ, οὐδέ τι τίει

άνερας οὐδὲ θεοῦς· κρατερὴ δὲ ἔ λύσσα δέδυκεν.
 ἀρᾶται δὲ τάχιστα φανήμεναι Ἕω δῖαν· 240
 στεῦται γὰρ νηῶν ἀποκόψειν ἄκρα κόρυμβα
 αὐτάς τ' ἐμπρήσειν μαλεροῦ πυρός, αὐτὰρ Ἀχαιοὺς
 δηώσειν παρὰ τῆσιν ὀρινομένους ὑπὸ καπνοῦ.
 ταῦτ' αἰνῶς δειδοικα κατὰ φρένα, μή οἱ ἀπειλάς
 ἐκτελέσωσι θεοί, ἡμῖν δὲ δὴ αἴσιμον εἶη 245
 φθίσθαι ἐν Τροίῃ, ἐκάς Ἄργεος ἵπποβότοιο.
 ἀλλ' ἄνα, εἰ μέμονάς γε καὶ ὄψέ περ υἷας Ἀχαιῶν
 τειρομένους ἐρύεσθαι ὑπὸ Τρώων ὀρυμαγδοῦ.
 αὐτῷ τοι μετόπισθ' ἄχος ἔσσεται, οὐδέ τι μῆχος
 ῥεχθέντος κακοῦ ἔστ' ἄκος εὔρεϊν· ἀλλὰ πολὺ πρὶν 250
 φράζευ, ὅπως Δαναοῖσιν ἀλεξήσεις κακὸν ἤμαρ.
 ὦ πέπον, ἧ μὲν σοί γε πατὴρ ἐπετέλλετο Πηλεὺς
 ἤματι τῷ, ὅτε σ' ἐκ Φθίης Ἀγαμέμνονι πέμπε·
 ἔκνον ἐμόν, κάρτος μὲν Ἀθηναίῃ τε καὶ Ἥρῃ
 δώσουσ', αἶ κ' ἐθέλωσι, σὺ δὲ μεγαλήτορα θυμὸν 255
 ἴσχειν ἐν στήθεσσι· φιλοφροσύνη γὰρ ἀμείνων·
 ληγέμεναι δ' ἔριδος κακομηχάνου, ὄφρα σε μᾶλλον
 τίωσ' Ἀργείων ἡμὲν νέοι ἠδὲ γέροντες.
 ὡς ἐπέτελλ' ὁ γέρων, σὺ δὲ λήθεαι· ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν
 παύε', ἕα δὲ χόλον θυμαλγέα· σοὶ δ' Ἀγαμέμνων 260
 ἄξια δῶρα δίδωσι μεταλλήξαντι χόλοιο.
 εἰ δὲ σὺ μὲν μευ ἄκουσον, ἐγὼ δὲ κέ τοι καταλέξω
 ὅσσα τοι ἐν κλισίῃσιν ὑπέσχετο δῶρ' Ἀγαμέμνων·
 ἔπτ' ἀπύρους τρίποδας, δέκα δὲ χρυσοῖο τάλαντα,
 αἶθωνας δὲ λέβητας ἐείκοσι, δώδεκα δ' ἵππους 265
 πηγούς ἀθλοφόρους, οἱ ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.
 οὐ κεν ἀλήϊος εἶη ἀνὴρ, ᾧ τόσσα γένοιτο,
 οὐδέ κεν ἀκτῆμων ἐριτίμοιο χρυσοῖο,
 ὅσσ' Ἀγαμέμνονος ἵπποι ἀέθλια ποσσὶν ἄροντο.

δώσει δ' ἑπτὰ γυναικίας ἀμύμονα ἔργα ἰδυίας, 270
 Λεσβίδας, ἅς, ὅτε Λέσβον εὐκτιμένην ἔλες αὐτός,
 ἐξέλεθ', αἶ τότε κάλλει ἐνίκων φῦλα γυναικῶν.
 τὰς μὲν τοι δώσει, μετὰ δ' ἔσσεται ἦν τότ' ἀπηύρα,
 κούρη Βρισῆος. 274
 ταῦτα μὲν αὐτίκα πάντα παρέσσεται· εἰ δέ κεν αὔτε 277
 ἄστῳ μέγα Πριάμοιο θεοὶ δώσω' ἀλαπάξαι,
 νῆα ἄλις χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ νηήσασθαι
 εἰσελθῶν, ὅτε κεν δατεώμεθα ληϊδ' Ἀχαιοί, 280
 Τρωιάδας δὲ γυναικίας ἐείκοσιν αὐτὸς ἐλέσθαι,
 αἶ κε μετ' Ἀργεῖην Ἑλένην κάλλισται ἔωσιν.
 εἰ δέ κεν Ἄργος ἰκοίμεθ' Ἀχαιϊκόν, οὔθαρ ἀρούρης,
 γαμβρός κέν οἱ ἔοις· τίσει δέ σε ἴσον Ὀρέστη,
 ὅς οἱ τηλύγετος τρέφεται θαλίῃ ἐνὶ πολλῇ. 285
 τρεῖς δέ οἱ εἰσι θύγατρεις ἐνὶ μεγάρῳ εὐπῆκτω,
 Χρυσόθεμις καὶ Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα·
 τάων ἦν κ' ἐθέλησθα, φίλην ἀνάεδνον ἄγεσθαι
 πρὸς οἶκον Πηλῆος· ὁ δ' αὐτ' ἐπὶ μείλια δώσει
 πολλὰ μάλ', ὅσσ' οὔ πώ τις ἐῖ ἐπέδωκε θυγατρί· 290
 ἑπτὰ δέ τοι δώσει εὐ ναιόμενα πτολίεθρα,
 Καρδαμύλην Ἐνόπην τε καὶ Ἴρην ποιήεσαν,
 Φηράς τε Ζαθέας ἠδ' Ἀνθειαν βαθύλειμον,
 καλήν τ' Αἴπειαν καὶ Πήδασον ἀμπελόεσαν.
 πᾶσαι δ' ἐγγὺς ἄλός, νέαται Πύλου ἡμαθόεντος· 295
 ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύρρηγες πολυβούται,
 οἳ κέ σε δωτίνησι θεὸν ὥς τιμήσουσι
 καὶ τοι ὑπὸ σκήπτρῳ λιπαρὰς τελέουσι θέμιστας.
 ταῦτά κέ τοι τελέσειε μεταλλάξαντι χόλοιο. 300
 εἰ δέ τοι Ἀτρεΐδης μὲν ἀπήχθετο κηρόθι μᾶλλον,
 αὐτὸς καὶ τοῦ δῶρα, σὺ δ' ἄλλους περ Παναχαιούς
 τειρομένους ἐλέαιρε κατὰ στρατόν, οἳ σε θεὸν ὥς

τίσους· ἦ γάρ κέ σφι μάλα μέγα κῦδος ἄροιο.
 νῦν γάρ χ' Ἔκτορ' ἔλοις, ἐπεὶ ἂν μάλα τοι σχεδὸν ἔλθοι
 λύσσαν ἔχων ὀλοήν, ἐπεὶ οὐ τινά φησιν ὁμοῖον 305
 οἷ ἔμεναι Δαναῶν, οὐς ἐνθάδε νῆες ἔνεικαν ».

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπορρίπτει τὰς προτάσεις.

Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς
 « διογενὲς Λαερτιάδη, πολυμήχαν' Ὀδυσσεῦ,
 χρῆ μὲν δὴ τὸν μῦθον ἀπηλεγέως ἀποσιπεῖν,
 ἧ περ δὴ φρονέω τε καὶ ὡς τετελεσμένον ἔσται, 310
 ὡς μὴ μοι τρῦζητε παρήμενοι ἄλλοθεν ἄλλος.
 ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος ὁμῶς Ἀίδαο πύλησιν
 ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθη ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ εἶπη.
 αὐτὰρ ἐγὼν ἐρέω, ὡς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα·
 οὔτ' ἐμέ γ' Ἀτρεΐδην Ἀγαμέμνονα πεισέμεν οἴω 315
 οὔτ' ἄλλους Δαναούς, ἐπεὶ οὐκ ἄρα τις χάρις ἦεν
 μάρνασθαι δηΐοισιν ἐπ' ἀνδράσι νωλεμέσ αἰεὶ.
 ἴση μοῖρα μένοντι, καὶ εἰ μάλα τις πολεμίζοι·
 ἐν δὲ ἰῆ τιμῇ ἡμὲν κακὸς ἡδὲ καὶ ἐσθλός·
 κάτθαν' ὁμῶς ὅ τ' ἀεργὸς ἀνὴρ ὅ τε πολλὰ ἐοργῶς. 320
 οὐδέ τί μοι περίκειται, ἐπεὶ πάθον ἄλγεα θυμῶ,
 αἰεὶ ἐμὴν ψυχὴν παραβαλλόμενος πολεμίζειν.
 ὡς δ' ὄρνις ἀπτῆσι νεοσσοῖσι προφέρῃσι
 μᾶστακ', ἐπεὶ κε λάβῃσι, κακῶς δ' ἄρα οἱ πέλει αὐτῇ,
 ὡς καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν αὐπνοὺς νύκτας ἴαυον, 325
 ἤματα δ' αἱματόεντα διέπρησσον πολεμίζων,
 ἀνδράσιν μαρνάμενος ὄαρων ἔνεκα σφετεράων.
 δῶδεκα δὴ σὺν νηυσὶ πόλεις ἀλάπαξ' ἀνθρώπων,
 πεζὸς δ' ἔνδεκά φημι κατὰ Τροίην ἐρίβωλον·
 τᾶων ἐκ πασέων κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά 330

ἐξελόμην, καὶ πάντα φέρων Ἀγαμέμνονι δόσκον
 Ἄτρεΐδῃ· ὁ δ' ὄπισθε μένων παρὰ νηυσὶ θοῆσι
 δεξάμενος διὰ παῦρα δασάσκετο, πολλὰ δ' ἔχεσκεν.
 ἄλλα δ' ἀριστήεσσι δίδου γέρα καὶ βασιλευσι,
 τοῖσι μὲν ἔμπεδα κεῖται, ἐμεῦ δ' ἀπὸ μούνου Ἀχαιῶν 335
 εἴλετ', ἔχει δ' ἄλοχον θυμαρέα· τῇ παριαύων
 τερπέσθω. τί δὲ δεῖ πολεμιζέμεναι Τρώεσσι
 Ἀργείους; τί δὲ λαὸν ἀνήγαγεν ἐνθάδ' ἀγείρας
 Ἄτρεΐδης; ἦ οὐχ' Ἑλένης ἕνεκ' ἠυκόμοιο;
 ἦ μούνοι φιλέουσ' ἀλόχους μερόπων ἀνθρώπων 340
 Ἄτρεΐδαι; ἐπεὶ ὅς τις ἀνὴρ ἀγαθος καὶ ἐχέφρων
 τὴν αὐτοῦ φιλεῖ καὶ κήδεταί, ὡς καὶ ἐγὼ τὴν
 ἐκ θυμοῦ φίλεον, δουρικτητὴν περ' ἐοῦσαν.
 νῦν δ', ἐπεὶ ἐκ χειρῶν γέρας εἴλετο καὶ μ' ἀπάτησε,
 μὴ μευ πειράτω εὖ εἰδότης· οὐδέ με πείσει. 345
 ἀλλ', Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν βασιλευσὶ
 φραζέσθω νήεσσι ἀλεξέμεναι δῆιον πῦρ.
 ἦ μὲν δὴ μάλα πολλὰ πονήσατο νόσφιν ἐμεῖο,
 καὶ δὴ τεῖχος ἔδειμε, καὶ ἤλασε τάφρον ἐπ' αὐτῷ
 εὐρεῖαν μεγάλην, ἐν δὲ σκόλοπας κατέπηξεν· 350
 ἀλλ' οὐδ' ὡς δύναται σθένος Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο
 ἴσχειν. ὄφρα δ' ἐγὼ μετ' Ἀχαιοῖσιν πολέμιζον,
 οὐκ ἐθέλεσκε μάχην ἀπὸ τεῖχος ὀρνύμεν Ἔκτωρ,
 ἀλλ' ὅσον ἐς Σκαιάς τε πύλας καὶ φηγὸν ἴκανεν·
 ἔνθα ποτ' οἶον ἔμιμνε, μόγις δέ μευ ἔκφυγεν ὄρμῃν. 355
 νῦν δ', ἐπεὶ οὐκ ἐθέλω πολεμιζέμεν Ἔκτορι δίφ,
 αὖριον ἰρὰ Διὶ ῥέξας καὶ πᾶσι θεοῖσι,
 νηήσας εὖ νῆας, ἐπὴν ἄλαδε προερεύσω,
 ὄψαι, αἶ κ' ἐθέλησθα καὶ αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη,
 ἦρι μάλ' Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα πλεούσας 360
 νῆας ἐμάς, ἐν δ' ἀνδρας ἐρεσσέμεναι μεμαῶτας·

εἰ δέ κεν εὐπλοίην δῶη κλυτὸς ἐννοσίγαιος,
ἥματί κε τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἰκοίμην ».

Κ

Οἱ δύο ἀρχηγοὶ ἐπανήλθον ἄπρακτοι. Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἀπεφάσισαν νὰ κατασκοπεύσουν τὸ ἐχθρικόν στρατόπεδον. Κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ἐφόνευσαν ἕνα κατάσκοπον τῶν Τρώων, τὸν Δόλωνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἔμαθον ἀπὸ αὐτὸν τὰ σχέδια τοῦ Ἑκτορος διὰ τὴν μάχην τῆς ἐπομένης. Ἐφόνευσαν καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ Τρῶα, τὸν Ῥῆσον, καὶ ἀπάγοντες τοὺς θαυμασίους Θρακικοὺς ἵππους τοῦ ἥρωος ἐπανήλθον εἰς τὸ στρατόπεδον.

Λ

Μόλις ἐχάραξεν ἡ αὐγὴ, ἐξωπλίσθησαν οἱ ἄριστοι τῶν Ἀχαιῶν. Κατὰ τὴν μάχην τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἠρίστευσεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ἀπώθησε τοὺς Τρῶας μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἄλλ' ἐπληγώθησαν καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Διομήδης καὶ ὁ Ὀδυσσεύς.

Μ

Τότε ἡ ὁρμὴ τῶν Τρώων ἔγινεν ἀκάθεκτος. Ἐφθασαν μέχρι τοῦ τείχους, τὸ ὁποῖον ἐπροστάτευε τὸ Ἀχαικὸν στρατόπεδον, καὶ παρὰ τὴν ἄμυναν, τὴν ὁποίαν ἐπρόβαλον οἱ δύο Αἴαντες, κατάρθωσαν νὰ εἰσορμήσουν ἐντὸς τοῦ χώρου, ὅπου ἦσαν ἀνεϊλκυσμένα τὰ πλοῖα. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν διεκρίθησαν ἐκ τῶν Τρώων ὁ Σαρπηδών, ὁ Γλαῦκος καὶ ὑπὲρ πάντας ὁ Ἑκτωρ, ὅστις ἐνίσχυεν ὄλων τὴν ὁρμὴν καὶ τὸ φρόνημα. Ἦλεγξε μάλιστα τὸν Πολυδάμαντα, ὅστις ἐδειλίασεν, ὅταν ἐφάνη ἀπαίσσιος οἰωνός, καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν μὲ τὸν ἀθάνατον λόγον :

εἶς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. 243

Ν

Μὲ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν ἀνεχαιτίσθησαν κάπως οἱ Τρῶες. Καὶ οἱ δύο στρατοὶ ὑφίσταντο μεγάλην φθοράν. Μετὰ μικρὰν διακοπὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἑκτωρ συνε-

σκέφθη μὲ τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, ἐπανήρχισεν ἡ μάχη ἀγριωτέρα καὶ φονικωτέρα παρὰ ποτέ.

Ξ

Οἱ τραυματισμένοι ἀρχηγοὶ τῶν Ἀχαιῶν ἤκουον ἐντὸς τῆς σκη-
νῆς τῶν τὰς τρομερὰς κραυγὰς τῶν μαχομένων. Ἀκόμη μίαν φορὰν
ἐπρότεινεν ὁ Ἀγαμέμνων νὰ φύγουν. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ κατώρθω-
σεν ὁ Ποσειδῶν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἥρας νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν Δία
καὶ νὰ ἐνισχύσῃ πάλιν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ ὁ μὲν Τελαμώνιος Αἴας
ἐτραυμάτισε τὸν Ἔκτορα, ὁ δὲ Αἴας ὁ Ὀϊλέως ἀπώθησε τοὺς ἐχθροὺς
μακρὰν ἀπὸ τὰ πλοῖα.

Ο

Ὅτε ὁ Ζεὺς ἀντελήφθη τὴν ἀπάτην, ἐπέπληξε σφοδρὰ τὴν Ἥραν
καὶ διέταξε τὸν Ποσειδῶνα νὰ ἀφήσῃ ἀμέσως τὸ πεδῖον τῆς μάχης.
Μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθεραπεύθη καὶ ὁ Ἔκτωρ καὶ
τοιουτοτρόπως οἱ Τρῶες ἀνέκτησαν τὸ θάρρος των. Μέχρι τοῦ μέ-
σου τοῦ Ἀχαϊκοῦ στρατοπέδου ἔφθασεν αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ Ἔκτωρ
καὶ ἦτο ἤδη ἕτοιμος νὰ θέσῃ πῦρ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Πρωτεσιλάου,
ἐνῶ ὁ Πάτροκλος ἔσπευδε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀχιλλεῦα περὶ τοῦ
κινδύνου, τὸν ὁποῖον διέτρεχον οἱ Ἀχαιοί.

Π

Καὶ ἤδη ἐπραγματοποιήθη τὸ θέλημα τοῦ Διός. Ἡ αὐθαιρεσία
τοῦ Ἀγαμέμνονος πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Θέτιδος ἐπληρώθη πολὺ ἀκριβὰ.
Μόνον ἂν ἤθελεν ὁ Ἀχιλλεὺς, θὰ ἐσφύζοντο οἱ Ἀχαιοί. Κατὰ τὴν
δεινὴν αὐτὴν ὄραν ἐκάμφθη ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ ἥρωος.
Ἐπέτρεψε κατ' ἀρχὴν εἰς τὸν Πάτροκλον νὰ ὀδηγήσῃ σῶμα Μυρμι-
δόνων εἰς τὴν μάχην ἐξωπλισμένος μὲ τὴν ἰδικὴν του ὑπέροχον πανο-
πλίαν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πατρόκλου, τὸν ὁποῖον ἐνόμισαν ὡς τὸν
πραγματικὸν Ἀχιλλεῦα, ἔτρεπεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθροὺς. Παρασυρθεὶς
ὅμως ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὁ Πάτροκλος ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσιν,
τὴν ὁποίαν ἔδωσε πρὸς τὸν Ἀχιλλεῦα, ὅτι θὰ ἠγωνίζετο μόνον, διὰ
νὰ σώσῃ τὸν στόλον τῶν Ἀχαιῶν. Κατεδίωξε τοὺς Τρῶας εἰς τὴν
πεδιάδα καὶ ἔφθασε μέχρι τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου. Ἐπληρώθη ὅμως ἀπὸ
τὸν Εὐφορβον καὶ ἐφονεύθη ἀπὸ τὸν Ἔκτορα.

Ρ

Κρατερὰ μάχη συνήφθη γύρω ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου. Μετὰ πολὺωρον ὄγωνα κατάρθωσαν ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Μηριόνης νὰ πάρουν τὸν νεκρὸν προστατευόμενοι κατὰ τὴν ἀποχώρησίν των ἀπὸ τοὺς δύο Αἴαντας.

Σ

Μελανὸν νέφος λύπης ἐκάλυψε τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀχιλλέως, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ φίλου του. Τοὺς θρήνους του ἤκουσεν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἡ Θέτις καὶ ἔσπευσε νὰ παρηγορήσῃ τὸν υἱὸν της. Τοῦ ὑπεσχέθη ὅτι τὴν ἐπομένην θὰ τοῦ φέρῃ νέαν πανοπλίαν, ἔργον τοῦ Ἥφαιστου, διὰ νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπημένου συντρόφου του. Ἐξάλλος ὁ Ἀχιλλεὺς ὤρμησεν ἀμέσως εἰς καταδιώξιν τῶν Τρώων, ἐνῶ ἤδη ὁ Ἥφαιστος κατεσκεύαζε δι' αὐτὸν περιτέχνον ἀσπίδα¹ καὶ θώρακα φαεινότερον ἀπὸ τὴν λάμπιν τῆς αὐγῆς καὶ κόρυθα μὲ χρυσὸν λόφον καὶ κνημίδας ἀπὸ λαμπρὸν κασσίτερον. Ταχεῖα ὡς ἰέραξ ἔφερεν ἡ Θέτις ἀπὸ τὸν Ὀλυμπον εἰς τὸν υἱὸν της τὰ μαρμαίροντα ὄπλα.

Τ

Ὁ Ἀχιλλεὺς καλέσας τὸν λαὸν εἰς ἀγορὰν ἐδήλωσεν, ὅτι θὰ λαμβάνῃ εἰς τὸ ἐξῆς μέρος εἰς τὴν μάχην. Ὁ Ἀγαμέμνων ὠμολόγησε δημοσίᾳ τὸ σφάλμα του καὶ ἐπῆλθε συμφιλιώσις τῶν δύο ἡρώων.

Υ

Τότε πλέον ὁ Ζεὺς ἄφησε νὰ στραφῇ ἡ τύχη ὑπὲρ τῶν Ἀχαιῶν. Εἰς γενικὴν συνέλευσιν τῶν θεῶν ἐπέτρεπεν εἰς αὐτοὺς νὰ βοηθήσουν ὅποιον ἤθελον ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους θνητούς. Τοιουτοτρόπως ἡ πρὸ τοῦ Ἰλίου μάχη ἐγένεν ἀληθῆς θεομαχία. Ἡ Ἥρα, ἡ Ἀθηναῖα, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἥφαιστος, ἡ Ἄρτεμις, ὁ Ἀπόλλων, ἡ Λητώ, ὁ

1. Ἡ περιγραφή τῆς ἀσπίδος ταύτης ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι ἐπ' αὐτῆς παρίστανται διάφοροι εἰκόνες τοῦ βίου τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς. Ὅσοι ἀπὸ τοὺς μαθητὰς θέλουν, δύνανται νὰ ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν βραφωδίαν Σ τοὺς στίχους 478 - 608 καὶ νὰ περιγράψουν τὰ ἐν τῇ ἀσπίδι εἰκονιζόμενα.

Ξάνθος, ὁ θεὸς τοῦ ὁμωνύμου ποταμοῦ, καὶ ἡ Ἀφροδίτη κατῆλθον εἰς τὴν πεδιάδα καὶ ἠγωνίσθησαν μαζί με τοὺς θνητοὺς ἐναντίον ἀλλήλων

Φ

Ἐνίκησαν οἱ θεοί, ποὺ ἐπροστάτευον τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ εἰς τὴν ὁρμὴν τοῦ Ἀχιλλέως οἱ Τρῶες ὀπισθοχώρησαν. Ἐκινδύνευε νὰ κυριευθῆ τὸ Ἴλιον καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀπόλλων ἔμεινε ἀκόμη εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ σώσῃ τὴν ἱερὰν πόλιν.

Χ

Σὰν τρομαγμένα ἐλάφια ἐκλείσθησαν οἱ Τρῶες εἰς τὰ τείχη, καὶ μόνος ὁ Ἔκτωρ, συναισθανόμενος τὴν εὐθύνην του, ἔμεινε ἐξω τοῦ τείχους, διὰ νὰ περιμένῃ τὸν Ἀχιλλέα. Ἡ μοῖρα τοῦ γενναίου ἥρωος, ὅστις, ἔσφζε τὴν Τροίαν, εἶχε ἀποφασισθῆ ἀπὸ τοὺς θεοὺς. Ἀπατημένος ἀπὸ τὴν Ἀθηναῖν ὁ ἐκλεκτὸς υἱὸς τοῦ Πριάμου δὲν κατώρθωσε νὰ πλήξῃ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐφονεύθη ἀπ' αὐτόν. Ἐξηγριωμένος ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ἐνθυμούμενος τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου « ἔ ξ ε ν ἄ ρ ι ξ ε τ ὸ ν ν ε κ ρ ὸ ν » καὶ με ὑπερηφάνειαν ἐφώναξεν εἰς τοὺς προσδραμόντας Ἀχαιοὺς :

« ἐπέφνομεν Ἐκτορα δῖον,
ὧ Τρῶες κατὰ ἄστυ θεῶ ὧς εὐχετόωντο ».

Ἐπειτα τοῦ ἐτρύπησε τὰ πόδια, τοῦ ἐπέρασε βοείους ἱμάντας καὶ τὸν ἔδεσεν εἰς τὸ ἄρμα του, διὰ νὰ τὸν σύρῃ ἕως τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Ψ

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἐκτορος ἐγίνε μεγαλοπρεπῆς ἡ ταφὴ τοῦ Πατρόκλου. Ἀφοῦ ἔκαυσαν τὸν νεκρὸν καὶ ἀνήγειραν τὸν τύμβον, ὁ Ἀχιλλεὺς ὠργάνωσεν ἀγῶνας με θαυμαστά ἐπαθλα¹. Κατὰ τὰ ποικίλα ἀγωνίσματα ἐβραβεύθησαν βασιλεῖς καὶ ἄλλοι εὐγενεῖς ἥρωες, οἱ ὅποιοι καὶ κατὰ τὰς μάχας ἠρίστευον.

Ω

1 - 143 : Πενθῶν διὰ τὸν Πάτροκλον ὁ Ἀχιλλεὺς διήρχετο ἀγωνιώ-

1. Οἱ βουλόμενοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἄς ἀναγνώσουν ἐν μεταφράσει τὴν περιγραφὴν τῶν ἀθλητικῶν τούτων ἀγῶνων (Ψ στ. 257-897) καὶ ἄς διαγράψουν τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγῶνων τούτων με τὴν φρασεολογίαν καὶ τοὺς ὄρους, ποὺ μεταχειρίζομεθα σήμερον.

δεις νύκτας και περιεφέρετο κλαίων εις την άκτην τής θαλάσσης. Εις την μανίαν του έδενε τόν νεκρόν του Έκτορος πίσω από τó άρμα του και τόν έσυρε γύρω από τόν τάφον του Πατρόκλου. Οί περισσότεροι από τούς θεούς του Όλύμπου εξαπέστησαν διά την σκληρότητα αυτήν και διά τούτο ό Ζεύς προσέταξε την Θέτιν νά συμβουλεύση τόν υιόν της νά λυπηθῆ τόν νεκρόν και νά τόν αποδώση εις τούς οικείους του πρòς ένταφιασμόν. Συγχρόνως ό μέγας θεός διέταξε την ποοδήνεμον Ίριν :

- « Βάσκη΄ έθι, Ίρι ταχεΐα· λιποῦσ΄ έδος Ουλύμποιο 144
 άγγελιον Πριάμω μεγαλήτορι Ίλιον εΐσω 145
 λύσασθαι φίλον υιόν ίόντ΄ έπί νῆας Άχαιῶν,
 δῶρα δ΄ Άχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμόν ίήνη,
 οἶον, μηδέ τις άλλος άμα Τρώων ίτω άνήρ.
 κῆρῦξ τίς οί έποίτο γεραίτερος, ός κ΄ ίθύνοι
 ήμιόνους και άμαξαν εὔτροχον, ήδὲ και αὔτις 150
 νεκρόν άγοι προτί άστν, τόν έκτανε δῖος Άχιλλεύς.
 μηδέ τί οί θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος.
 τοῖον γάρ οί πομπόν όπάσσομεν άργεΐφόντην,
 ός άξει, ἤός κεν άγων Άχιλλῆι πελάσση.
 αὔτάρ έπήν άγάγησιν έσω κλισίην Άχιλλῆος. 155
 οὔτ΄ αὔτòς κτενέει από τ΄ άλλους πάντας έρύξει·
 οὔτε γάρ έστ΄ άφρων, οὔτ΄ άσκοπος, οὔτ΄ άλιτήμων·
 άλλά μάλ΄ ένδυκέως ίκέτεω πεφιδήσεται άνδρός ».
- “Ως έφατ΄· ὤρτο δὲ Ίρις άελλόπος άγγελέουσα.
 ίξεν δ΄ ές Πριάμοιο, κίχεν δ΄ ένοπήν τε γόον τε. 160
 παΐδες μὲν πατέρ΄ άμφι καθήμενοι ένδοθεν αὔλης
 δάκρυσιν εΐματ΄ έφυρον· ό δ΄ έν μέσσοισι γεραιός
 έντυπὰς έν χλαΐνη κεκαλυμμένος· άμφι δὲ πολλή
 κόπρος έην κεφαλῆ τε και αὔχένι τοῖο γέροντος,
 τήν ρα κυλινδόμενος καταμήσατο χερσίν έῆσιν. 165
 θυγατέρες δ΄ άνά δῶματ΄ ιδέ νοοι ὠδύροντο,
 τῶν μιμνησκόμεναι, οἱ δὲ πολέες τε και έσθλοί

- χερσὶν ὑπ' Ἀργείων κέατο, ψυχὰς ὀλέσαντες.
 στῆ δὲ παρὰ Πρίαμον Διὸς ἄγγελος, ἥδὲ προσηύδα
 τυτθὸν φθεγξαμένη· τὸν δὲ τρόμος ἔλλαβε γυῖα· 170
 « θάρσει, Δαρδανίδη Πρίαμε, φρεσί, μηδέ τι τάρβει·
 οὐ μὲν γάρ τοι ἐγὼ κακὸν ὄσομένη τόδ' ἰκάνω,
 ἀλλ' ἀγαθὰ φρονέουσα· Διὸς δέ τοι ἄγγελός εἰμι,
 ὅς σευ ἀνευθεν ἐὼν μέγα κήδεται ἥδ' ἐλεαίρει.
 λύσασθαι σ' ἐκέλευσεν Ὀλύμπιος Ἐκτορα δῖον, 175
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη,
 οἶον, μηδέ τις ἄλλος ἅμα Τρώων ἴτω ἀνὴρ.
 κῆρβῆ τίς τοι ἔποιτο γεραίτερος, ὅς κ' ἰθύνοι
 ἡμιόνους καὶ ἅμαξαν εὐτροχον, ἥδὲ καὶ αὐτίς
 νεκρὸν ἄγοι προτὶ ἄστυ, τὸν ἔκτανε δῖος Ἀχιλλεύς. 180
 μηδέ τί τοι θάνατος μελέτω φρεσί, μηδέ τι τάρβος·
 τοῖος γάρ τοι πομπὸς ἅμ' ἔψεται ἀργεῖφόντης,
 ὅς σ' ἄξει, ἧός κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.
 αὐτὰρ ἐπὶν ἀγάγησιν ἔσω κλισίην Ἀχιλλῆος,
 οὐτ' αὐτὸς κτενέει ἀπὸ τ' ἄλλους πάντας ἐρύξει· 185
 οὐτε γάρ ἐστ' ἄφρων, οὐτ' ἄσκοπος, οὐτ' ἀλιτήμων·
 ἀλλὰ μάλ' ἐνδυκέως ἰκέτεω πεφιδήσεται ἀνδρός ».
- Ἡ μὲν ἄρ' ὡς εἰποῦσ' ἀπέβη πόδας ὠκέα Ἴρις.
 αὐτὰρ ὅ γ' υἱὰς ἅμαξαν εὐτροχον ἡμιονεῖην
 ὀπλίσαι ἠνώγει, πείρινθα δὲ δῆσαι ἐπ' αὐτῆς. 190
 αὐτὸς δ' ἐς θάλαμον κατεβήσετο κηώνεντα,
 κέδρινον, ὑψόροφον, ὃς γλήνεα πολλὰ κεχάνδει·
 ἐς δ' ἄλοχον Ἐκάβην ἐκαλέσσατο, φώνησέν τε·
 « δαιμονίη, Διόθεν μοι Ὀλύμπιος ἄγγελος ἦλθεν
 λύσασθαι φίλον υἱὸν ἰόντ' ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν, 195
 δῶρα δ' Ἀχιλλῆι φερέμεν, τά κε θυμὸν ἰήνη.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ, τί τοι φρεσὶν εἶδεται εἶναι ;
 αἰνῶς γάρ μ' αὐτόν γε μένος καὶ θυμὸς ἀνωγεν

καῖσ' ἰέναι ἐπὶ νῆας ἔσω στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν ».

Ὡς φάτο· κώκυσεν δὲ γυνή καὶ ἀμείβετο μῦθος· 200
 « ὦ μοι, πῆ δὴ τοι φρένες οἴχονθ', ἧς τὸ πάρος περ
 ἔκλε' ἐπ' ἀνθρώπους ξείνους ἡδ' οἷσιν ἀνάσσεις;
 πῶς ἐθέλεις ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς
 υἱέας ἐξενάριξε; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ. 205
 εἰ γάρ σ' αἰρήσει καὶ ἐσόψεται ὀφθαλμοῖσιν,
 ὠμηστῆς καὶ ἀπιστος ἀνὴρ ὅδε, οὐ σ' ἐλεήσει
 οὐδέ τί σ' αἰδέσεται. νῦν δὲ κλαίωμεν ἀνευθεν
 ἡμενοὶ ἐν μεγάρῳ· τῷ δ' ὡς ποθι μοῖρα κραταιῆ
 γεινομένη ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκον αὐτῆ, 210
 ἀργίποδας κύνας ἄσαι, ἐὼν ἀπάνευθε τοκῆων,
 ἀνδρὶ πάρα κρατερῷ, τοῦ ἐγὼ μέσον ἦπαρ ἔχοιμι
 ἐσθέμεναι προσφῦσα· τότ' ἀντιτα ἔργα γένοιτο
 παιδὸς ἐμοῦ, ἐπεὶ οὐ ἐκαχιζόμενόν γε κατέχτα,
 ἀλλὰ πρὸ Τρώων καὶ Τρωιάδων βαθυκόλπων 215
 ἐσταότ', οὔτε φόβου μεμνημένον οὔτ' ἀλεωρῆς ».

Τὴν δ' αὖτε προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « μὴ μ' ἐθέλοντ' ἰέναι κατερύκανε, μηδέ μοι αὐτῆ
 ὄρνις ἐνὶ μεγάροισι κακὸς πέλευ· οὐδέ με πείσεις.
 εἰ μὲν γάρ τις μ' ἄλλος ἐπιχθονίων ἐκέλευεν, 220
 ἢ οἱ μάντιές εἰσι, θυσοκῶοι ἢ ἱερῆες,
 ψευδὸς κεν φαῖμεν καὶ νοσφιζοίμεθα μᾶλλον·
 νῦν δ' — αὐτὸς γὰρ ἄκουσα θεοῦ καὶ ἐσέδρακον ἄντην —
 εἶμι, καὶ οὐχ ἄλιον ἔπος ἔσσειται. εἰ δέ μοι αἶσα
 τεθνάμεναι παρὰ νηυσὶν Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων, 225
 βούλομαι· αὐτίκα γάρ με κατακτείνειεν Ἀχιλλεύς,
 ἀγκὰς ἐλόντ' ἔμὸν υἱόν, ἐπὴν γόου ἐξ ἔρον εἶην ».

Ἦ, καὶ φωριαμῶν ἐπιθήματα κάλ' ἀνέωγεν·
 ἔνθεν δώδεκα μὲν περικαλλέας ἐξελε πέπλους,

- δώδεκα δ' ἀπλοῖδας γλαίνας, τόσσους δὲ τάπητας, 230
 τόσσα δὲ φάρεα καλά, τόσσους δ' ἐπὶ τοῖσι χιτῶνας.
 χρυσοῦ δὲ στήσας ἔφερον δέκα πάντα τάλαντα·
 ἐκ δὲ δὺ' αἴθωνας τρίποδας, πίσυρας δὲ λέβητας,
 ἐκ δὲ δέπας περικαλλές, ὅ οἱ Θρηῆκες πόρον ἄνδρες
 ἐξεσίην ἐλθόντι, μέγα κτέρας· οὐδὲ νυ τοῦ περ 235
 φείσατ' ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων, περὶ δ' ἤθελε θυμῷ
 λύσασθαι φίλον υἱόν. ὁ δὲ Τρῶας μὲν ἅπαντας
 αἰθούσης ἀπέεργεν, ἔπεσ' αἰσχροῖσιν ἐνίσσων·
 « ἔρρετε, λωβητῆρες, ἐλεγχείες· οὐ νυ καὶ ὑμῖν
 οἴκοι ἔνεστι γόος, ὅτι μ' ἤλθετε κηδήσοντες; 240
 ἢ ὀνόσασθ', ὅτι μοι Κρονίδης Ζεὺς ἄλγε' ἔδωκεν,
 παῖδ' ὀλέσαι τὸν ἄριστον; ἀτὰρ γνώσεσθε καὶ ὑμεες.
 ῥήϊτεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε,
 κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν· αὐτὰρ ἐγώ γε,
 πρὶν ἀλαπαζομένην τε πόλιν κεραϊζομένην τε 245
 ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, βαίην δόμον Ἀΐδος εἴσω ».
- Ἦ, καὶ σκηπανίῳ δῖεπ' ἀνέρας· οἱ δ' ἴσαν ἔξω,
 σπερχομένοιο γέροντος. ὁ δ' υἰάσιν οἴσιν ὁμόκλα,
 νεικείων Ἐλενόν τε Πάριν τ' Ἀγάθωνά τε δῖον
 Πάμμονά τ' Ἀντίφονόν τε βοῆν ἀγαθόν τε Πολίτην 250
 Δηίφοβόν τε καὶ Ἴππόθοον καὶ Δῖον ἀγαυόν·
 ἐννέα τοῖς ὁ γεραιὸς ὁμοκλήσας ἐκέλευε·
 « σπεύσατέ μοι, κακὰ τέκνα, κατηφόνες· αἰθ' ἅμα πάντες
 Ἐκτορος ὠφέλετ' ἀντὶ θεῆς ἐπὶ νηυσὶ πεφάσθαι.
 ὦ μοι ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἱας ἀρίστους 255
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι,
 Μῆστορά τ' ἀντίθεον καὶ Τρωῖλον ἵππιόχαρμην,
 Ἐκτορά θ', ὃς θεὸς ἔσχε μετ' ἀνδράσιν, οὐδὲ ἐφῆκει
 ἀνδρὸς γε θνητοῦ πάϊς ἔμμεναι, ἀλλὰ θεοῖο·
 τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἄρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λείλειπται, 260

ψεῦσταί τ' ὄρχησται τε, χοροϊτυπήσιν ἄριστοι,
 ἄρνῶν ἠδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἀρπακτῆρες.
 οὐκ ἂν δὴ μοι ἄμαξαν ἐφοπλίσσαιτε τάχιστα
 ταῦτά τε πάντ' ἐπιθεῖτε, ἵνα πρήσσωμεν ὁδοῖο; »

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ἄρα πατρός ὑποδείσαντες ὁμοκλήν, 265
 ἐκ μὲν ἄμαξαν ἄειραν εὐτροχον ἡμιονεῖην,
 καλὴν πρωτοπαγέα· πείρινθα δὲ δῆσαν ἐπ' αὐτῆς. 267
 ἐκ θαλάμου δὲ φέροντες εὐξέστης ἐπ' ἀπήνης 275
 νήσον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα·
 ζεῦξαν δ' ἡμιόνους κρατερώνυχας ἐντεσιεργούς,
 τοὺς ῥά ποτε Πριάμῳ Μυσοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα.
 ἵππους δὲ Πριάμῳ ὑπαγον ζυγόν, οὓς ὁ γεραῖος
 αὐτὸς ἔχων ἀτίταλλεν εὐξέστη ἐπὶ φάτνῃ. 280

Μετάβασις τοῦ Πριάμου

εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.

Τῷ μὲν ζευγνύσθην ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσι 281
 κῆρυξ καὶ Πριάμος, πυκικὰ φρεσὶ μῆδε' ἔχοντες·
 ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθ' Ἐκάβη τετιηότι θυμῷ,
 οἶνον ἔχουσ' ἐν χειρὶ μελίφρονα δεξιτερῆφι,
 χρυσέῳ ἐν δέπαϊ, ὄφρα λείψαντε κιοίτην· 285
 στῆ δ' ἵππων προπάροιθεν, ἔπος τ' ἔφατ' ἐκ τ' ὀνόμαζε·
 « τῆ, σπεῖσον Διὶ πατρί, καὶ εὐχεο οἴκαδ' ἰκέσθαι
 ἄψ ἐκ δυσμενέων ἀνδρῶν, ἐπεὶ ἄρ σέ γε θυμὸς
 ὀτρύνει ἐπὶ νῆας, ἐμεῖο μὲν οὐκ ἐθελούσης.
 ἀλλ' εὐχεο σύ γ' ἔπειτα κελαινεφεῖ Κρονίωνι, 290
 Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται·
 αἶτει δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τέ οἱ αὐτῷ
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,

τῷ πίσυρος ἐπὶ νῆας ἴης Δαναῶν ταχυπώλων. 295
 εἰ δέ τοι οὐ δώσει ἐὼν ἄγγελον εὐρύοπα Ζεὺς,
 οὐκ ἂν ἐγὼ γέ σ' ἔπειτα ἐποτρύνουσα κελοίμην
 νῆας ἐπ' Ἀργείων ἰέναι, μάλα περ μεμαῶτα ».

Τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη Πρίαμος θεοειδής·
 « ὦ γύναι, οὐ μὲν τοι τόδ' ἐφιεμένη ἀπιθήσω· 300
 ἐσθλὸν γὰρ Διὶ χειῖρας ἀνασχέμεν, αἶ κ' ἐλεήση ».

Ἦ ῥα, καὶ ἀμφίπολον ταμίην ὄτρυν' ὁ γεραιὸς
 χερσὶν ὕδωρ ἐπιχεῦαι ἀκήρατον· ἡ δὲ παρέστη
 χέρνιβον ἀμφίπολος πρόχοόν θ' ἅμα χερσὶν ἔχουσα.
 νιψάμενος δὲ κύπελλον ἐδέξατο ἥς ἀλόχοιο· 305

εὐχετ' ἔπειτα στὰς μέσῳ ἔρκει, λείβε δὲ οἶνον
 οὐρανὸν εἰσανιδῶν· καὶ φωνήσας ἔπος ἠῦδα·
 « Ζεῦ πάτερ, Ἴδηθεν μεδέων, κύδιστε μέγιστε,
 δός μ' ἐς Ἀχιλλῆος φίλον ἐλθεῖν ἡδ' ἐλεεινόν·
 πέμψον δ' οἰωνόν, ταχὺν ἄγγελον, ὅς τε σοὶ αὐτῶ 310
 φίλτατος οἰωνῶν, καὶ εὐκράτος ἐστὶ μέγιστον,
 δεξιόν, ὄφρα μιν αὐτὸς ἐν ὀφθαλμοῖσι νοήσας,
 τῷ πίσυρος ἐπὶ νῆας ἴω Δαναῶν ταχυπώλων ».

Ὡς ἔφατ' εὐχόμενος· τοῦ δ' ἔκλυε μητίετα Ζεὺς.
 αὐτίκα δ' αἰετὸν ἦκε, τελειότατον πετεηνῶν, 315
 μόρφνον θηρητῆρ', ὃν καὶ περκνὸν καλέουσιν.
 ὄσση δ' ὑψορόφοιο θύρη θαλάμοιο τέτυκται
 ἀνέρος ἀφνειοῦ, εὖ κληῖσ' ἀραρυῖα,
 τόσσ' ἄρα τοῦ ἐκάτερθεν ἔσαν πτερά· εἷσατο δὲ σφι
 δεξιὸς ἀίξας ὑπὲρ ἄστεος· οἱ δὲ ἰδόντες 320
 γήθησαν, καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἰάνθη.

Σπερχόμενος δ' ὁ γέρων ξεστοῦ ἐπεβήσεται δίφρου·
 ἐκ δ' ἔλασε προθύροιο καὶ αἰθούσης ἐριδούπου.
 πρόσθε μὲν ἡμίονοι ἔλκον τετράκυκλον ἀπήνην,
 τὰς Ἰδαῖος ἔλαυνε δατφρων· αὐτὰρ ὄπισθεν 325

- ἵπποι, τοὺς ὁ γέρων ἐφέπων μάλιστα κέλευε
καρπαλίμως κατὰ ἄστυ· φίλοι δ' ἅμα πάντες ἔποντο
πόλλ' ὀλοφυρόμενοι, ὡς εἰ θάνατόνδε κίοντα·
οἱ δ' ἐπεὶ οὖν πόλιος κατέβαν, πεδίον δ' ἀφίκοντο,
οἱ μὲν ἄρ' ἄψορροι προτὶ Ἴλιον ἀπονέοντο, 330
παῖδες καὶ γαμβροί· τῶ δ' οὐ λάθον εὐρύοπα Ζῆν
ἐς πεδίον προφανέντε· ἰδὼν δ' ἐλέησε γέροντα.
αἶψα δ' ἄρ' Ἑρμείαν, υἷον φίλον, ἀντίον ἠὔδα·
« Ἑρμεία, σοὶ γάρ τε μάλιστα γε φίλτατόν ἐστιν
ἀνδρὶ ἑταιρίσσαι, καὶ τ' ἔκλυες, ᾧ κ' ἐθέλησθα· 335
βάσξ' ἴθι, καὶ Πρίαμον κοίλας ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν
ὡς ἀγαγ', ὡς μήτ' ἄρ τις ἴδη μήτ' ἄρ τε νοήσῃ
τῶν ἄλλων Δαναῶν, πρὶν Πηλεΐωνάδ' ἰκέσθαι ».
- Ὡς ἔφατ'· οὐδ' ἀπίθησε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
αὐτίκ' ἔπειθ' ὑπὸ ποσσὶν ἐδήσατο καλὰ πέδιλα 340
ἀμβρόσια χρύσεια, τὰ μιν φέρον ἡμὲν ἐφ' ὑγρῆν
ἦδ' ἐπ' ἀπίρονα γαῖαν ἅμα πνοιῆς ἀνέμοιο·
εἶλετο δὲ ῥάβδον, τῇ τ' ἀνδρῶν ὄμματα θέλγει,
ᾧν ἐθέλει, τοὺς δ' αὖτε καὶ ὑπνώοντας ἐγειρεῖ·
τὴν μετὰ χερσὶν ἔχων πέτετο κρατὺς ἀργεῖφόντης. 345
αἶψα δ' ἄρα Τροίην τε καὶ Ἑλλήσποντον ἴκανε.
βῆ δ' ἰέναι κούρω αἰσυμνητῆρι ἑοικώς,
πρῶτον ὑπηνήτη, τοῦ περ χαριεστάτη ἦβη.
- Οἱ δ' ἐπεὶ οὖν μέγα σῆμα παρέξ Ἴλοιο ἔλασσαν,
στῆσαν ἄρ' ἡμιόνους τε καὶ ἵππους, ὄφρα πίοιεν, 350
ἐν ποταμῶ· δὴ γὰρ καὶ ἐπὶ κνέφας ἤλυθε γαῖαν.
τὸν δ' ἐξ ἀγχιμόλοιο ἰδὼν ἐφράσσατο κῆρυξ
Ἑρμείαν, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο φώνησέν τε·
« φράζεο, Δαρδανίδη· φραδέος νόου ἔργα τέτυκται.
ἀνδρ' ὀρώω, τάχα δ' ἄμμε διαρραίσεσθαι ὀΐω. 355
ἄλλ' ἄγε δὴ φεύγωμεν ἐφ' ἵππων, ἥ μιν ἔπειτα

γούνων ἀψάμενοι λιτανεύσομεν, αἶ κ' ἐλεήσῃ ».

Ὡς φάτο· σὺν δὲ γέροντι νόος χύτο· δειδιδε δ' αἰνῶς,
 ὀρθαὶ δὲ τρίχες ἔσταν ἐνὶ γναμπτοῖσι μέλεσσι·
 στῆ δὲ ταφῶν· αὐτὸς δ' ἐριούνιος ἐγγύθεν ἐλθὼν, 360
 χεῖρα γέροντος ἐλών, ἐξείρετο καὶ προσέειπεν·
 « πῆ, πάτερ, ὦδ' ἔππους τε καὶ ἡμιόνους ἰθύνεις,
 νύκτα δ' ἀμβροσίην, ὅτε θ' εὐδουσι βροτοὶ ἄλλοι;
 οὐδὲ σύ γ' ἔδειςας μένεα πνείνοντας Ἀχαιοῦς,
 οἷ τοι δυσμενέες καὶ ἀνάρσιοι ἐγγύς ἔασι; 365
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θεὸν διὰ νύκτα μέλαιναν
 τοσσάδ' ὀνειάτ' ἄγοντα, τίς ἂν δῆ τοι νόος εἴη;
 οὔτ' αὐτὸς νέος ἐσσί, γέρων δέ τοι οὔτος ὀπηδεῖ,
 ἄνδρ' ἀπαμύνασθαι, ὅτε τις πρότερος χαλεπήνη·
 ἀλλ' ἐγὼ οὐδέν σε ρέξω κακά, καὶ δέ κεν ἄλλον 370
 σεῦ ἀπαλεξήσασμαι· φίλῳ δέ σε πατρὶ ἐτίσκω ».

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « οὔτω πη τάδε γ' ἐστί, φίλον τέκος, ὡς ἀγορεύεις.
 ἀλλ' ἔτι τις καὶ ἐμεῖο θεῶν ὑπερέσχεθε χεῖρα,
 ὅς μοι τοιόνδ' ἦκεν ὀδοιπόρον ἀντιβολῆσαι, 375
 αἴσιον, οἶος δὴ σὺ δέμας καὶ εἶδος ἀγῆτος,
 πέπνυσαί τε νόῳ, μακάρων δ' ἔξ ἐσσι τοκῆων ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα, γέρον, κατὰ μοῖραν ἔειπες.
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον, 380
 ἧέ πη ἐκπέμπεις κειμήλια πολλὰ καὶ ἐσθλά
 ἄνδρας ἐς ἄλλοδαπούς, ἵνα περ τάδε τοι σὸα μίμνη,
 ἧ ἤδη πάντες καταλείπετε Ἴλιον ἱρὴν
 δειδιότες· τοῖος γὰρ ἀνὴρ ὠριστος ὄλωλε,
 σὸς παῖς· οὐ μὲν γάρ τι μάχης ἐπεδεύετ' Ἀχαιῶν ». 385
 Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « τίς δὲ σύ ἐσσι, φέριστε, τέων δ' ἔξ ἐσσι τοκῆων;

ὥς μοι καλὰ τὸν οἶτον ἀπότμου παιδὸς ἔνισπες ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
« πειρᾶ ἔμεῖο, γεραιέ, καὶ εἴρεαι Ἐκτορα δῖον. 390

τὸν μὲν ἐγὼ μάλα πολλὰ μάχη ἔνι κυδιανεῖρη
ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπα, καὶ εὖτ' ἐπὶ νηυσὶν ἐλάσσας
'Αργεῖους κτείνεσκε δαΐζων ὀξεί χαλκῶ·

ἡμεῖς δ' ἐσταότες θαυμάζομεν· οὐ γὰρ Ἄχιλλεὺς
εἶα μάρνασθαι, κεχολωμένος Ἄτρεῖωνι. 395

τοῦ γὰρ ἐγὼ θεράπων, μία δ' ἤγαγε νηὺς εὐεργής·
Μυρμιδόνων δ' ἔξιμι, πατὴρ δέ μοι ἐστί Πολύκτωρ·
ἀφνειὸς μὲν ὅ γ' ἐστί, γέρων δέ δή, ὡς σύ περ ὦδε,
ἔξ δέ οἱ υἱες ἕασιν, ἐγὼ δέ οἱ ἔβδομός εἰμι·

τῶν μέτα παλλόμενος κλήρω λάχον ἐνθάδ' ἔπεσθαι. 400

νῦν δ' ἦλθον πεδίονδ' ἀπὸ νηῶν· ἠῶθεν γὰρ
θήσονται περὶ ἄστου μάχην ἐλίκωπες Ἀχαιοί.
ἀσχαλόωσι γὰρ οἷδε καθήμενοι, οὐδὲ δύνανται
ἴσχειν ἐσσυμένους πολέμου βασιλῆες Ἀχαιῶν ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοσειδής· 405

« εἰ μὲν δὴ θεράπων Πηληιάδew Ἄχιλλῆος
εἷς, ἄγε δὴ μοι πᾶσαν ἀληθείην κατάλεξον,
ἧ ἔτι πᾶρ νήεσσιν ἐμὸς πάϊς, ἧέ μιν ἦδη
ἦσι κυσὶν μελεῖστί ταμῶν προύθηκεν Ἄχιλλεὺς ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης· 410

« ὦ γέρον, οὐ πω τόν γε κύνες φάγον οὐδ' οἰωνοί,
ἀλλ' ἔτι κεῖνος κεῖται Ἄχιλλῆος παρὰ νηὶ
αὐτῶς ἐν κλισίῃσι· δυωδεκάτῃ δέ οἱ ἠῶς
κειμένῳ, οὐδέ τί οἱ χρῶς σήπεται, οὐδέ μιν εὐλαὶ
ἔσθουσ', αἶ ῥά τε φῶτας ἀρηιφάτους κατέδουσιν. 415

ἧ μὲν μιν περὶ σῆμα ἐοῦ ἐτάριοιο φίλοιο
ἔλκει ἀκηδέστως, ἠῶς ὅτε διὰ φανήῃ.
οὐδέ μιν αἰσχύνει· θηοῖό κεν αὐτὸς ἐπελθών,

οἷον ἔερσῆεις κεῖται, περὶ δ' αἶμα νένιπται
 οὐδέ ποθι μιαρὸς· σὺν δ' ἔλκεα πάντα μέμυκεν, 420
 ὅσσ' ἐτύπη· πολέες γὰρ ἐν αὐτῷ χαλκὸν ἔλασσαν.

ὥς τοι κήδονται μάκαρες θεοὶ υἱὸς ἔῃς,
 καὶ νέκυός περ ἐόντος, ἐπεὶ σφι φίλος περὶ κῆρι ».

Ὡς φάτο· γήθησεν δ' ὁ γέρων καὶ ἀμείβετο μύθῳ·
 « ὦ τέκος, ἦ ῥ' ἀγαθὸν καὶ ἐναίσιμα δῶρα διδοῦναι 425
 ἀθανάτοις, ἐπεὶ οὐ ποτ' ἐμὸς πάϊς, εἴ ποτ' ἔην γε,
 λήθητ' ἐνὶ μεγάροισι θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσι·
 τῷ οἳ ἀπεμνήσαντο καὶ ἐν θανάτιό περ αἴση.
 ἀλλ' ἄγε δὴ τόδε δέξαι ἐμεῦ πάρα καλὸν ἄλεισον,
 αὐτόν τε ῥῦσαι, πέμψον δέ με σὺν γε θεοῖσιν, 430
 ὄφρα κεν ἐς κλισίην Πηληιάδew ἀφίκωμαι ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε διάκτορος ἀργεῖφόντης·
 « πειρᾷ ἐμεῖο, γεραιέ, νεωτέρου, οὐδέ με πείσεις,
 ὅς με κέλει σέο δῶρα παρέξ Ἀχιλλῆα δέχεσθαι. 435
 τὸν μὲν ἐγὼ δεῖδοικα καὶ αἰδέομαι περὶ κῆρι
 συλεύειν, μὴ μοί τι κακὸν μετόπισθε γένηται.
 σοὶ δ' ἂν ἐγὼ πομπὸς καὶ κε κλυτὸν Ἄργος ἰκοίμην,
 ἐνδυκέως ἐν νηὶ θοῇ ἢ πεζὸς ὀμαρτέων·
 οὐκ ἂν τίς τοι πομπὸν ὀνοσσάμενος μαχέσαιτο ».

Ἦ, καὶ ἀναΐξας ἐριούμιος ἄρμα καὶ ἵππους 440
 καρπαλίμως μάστιγα καὶ ἡνία λάζετο χερσίν,
 ἐν δ' ἔπνευσ' ἵπποισι καὶ ἡμιόνοις μένος ἡῦ.
 ἀλλ' ὅτε δὴ πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον ἴκοντο,
 οἳ δὲ νέον περὶ δόρπα φυλακτῆρες πονέοντο·
 τοῖσι δ' ἐφ' ὕπνον ἔχευε διάκτορος ἀργεῖφόντης 445
 πᾶσιν, ἄφαρ δ' ὠῖξε πύλας καὶ ἀπῶσεν ὀχῆας,
 ἐς δ' ἄγαγε Πριάμόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ἐπ' ἀπῆνης.
 ἀλλ' ὅτε δὴ κλισίην Πηληιάδew ἀφίκοντο
 ὑψηλήν, τὴν Μυρμιδόνες ποίησαν ἄνακτι

- δοῦρ' ἐλάττης κέρσαντες· ἀτὰρ καθύπερθεν ἔρεψαν 450
 λαχνήεντ' ὄροφον λειμωνόθεν ἀμήσαντες·
 ἀμφὶ δέ οἱ μεγάλην αὐλήν ποίησαν ἀνακτι
 σταυροῖσιν πυκνιοῖσι· θύρην δ' ἔχε μῦνος· ἐπιβλήης
 εἰλάτινος, τὸν τρεῖς μὲν ἐπιρρήσσεσκον Ἀχαιοί,
 τρεῖς δ' ἀναοίγεσκον μεγάλην κληῖδα θυράων, 455
 τῶν ἄλλων· Ἀχιλεὺς δ' ἄρ' ἐπιρρήσσεσκε καὶ οἶος.
 δῆ ῥα τόθ' Ἑρμείας ἐριούνιος ᾤξε γέροντι,
 ἐς δ' ἄγαγε κλυτὰ δῶρα ποδώκει Πηλεΐωνι,
 ἐξ ἵππων δ' ἀπέβαιναν ἐπὶ χθόνα, φώνησέν τε·
 « ὦ γέρον, ἦ τοι ἐγὼ θεὸς ἄμβροτος εἰλήλουθα, 460
 Ἑρμείας· σοὶ γὰρ με πατὴρ ἅμα πομπὸν ὕπασσεν·
 ἀλλ' ἦ τοι μὲν ἐγὼ πάλιν εἴσομαι, οὐδ' Ἀχιλλῆος
 ὀφθαλμοὺς εἴσειμι· νεμεσσητὸν δέ κεν εἶη
 ἀθάνατον θεὸν ὧδε βροτοὺς ἀγαπαζέμεν ἄντην.
 τύνη δ' εἰσελθὼν λαβὲ γούνατα Πηλεΐωνος, 465
 καὶ μιν ὑπὲρ πατρός καὶ μητέρος ἠϋκόμοιο
 λίσσεο καὶ τέκεος, ἵνα οἱ σὺν θυμὸν ὀρίνης »· 467

Ἡ συγκίνησις τοῦ Ἀχιλλέως

καὶ αἱ περιποιήσεις αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα ἡγεμόνα.

- Ὡς ἄρα φωνήσας ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον 468
 Ἑρμείας· Πρίαμος δ' ἐξ ἵππων ἄλτο χαμαῖζε,
 Ἰδαῖον δὲ κατ' αὔθι λίπεν· ὁ δὲ μίμνεν ἐρύκων 470
 ἵππους ἡμιόνους τε· γέρων δ' ἰθὺς κίεν οἴκου,
 τῆ ῥ' Ἀχιλεὺς ἕζεσκε διίφιλος· ἐν δὲ μιν αὐτὸν
 εὔρ', ἔταροι δ' ἀπάνευθε καθεῖατο· τῷ δὲ δὴ οἶω,
 ἥρωσ Ἀυτομέδων τε καὶ Ἀλκιμος, ὄζος Ἄρηος,
 ποίπνουον περεόντε· νέον δ' ἀπέληγεν ἐδωδῆς 475
 ἔσθων καὶ πίνων· ἔτι καὶ παρέχειτο τράπεζα.

τοὺς δ' ἔλαθ' εἰσελθὼν Πρίαμος μέγας· ἄγχι δ' ἄρα στάς
 χερσὶν Ἀχιλλῆος λάβε γούνατα καὶ κύσε χεῖρας
 δεινὰς ἀνδροφόνους, αἳ οἱ πολέας κτάνον υἷας.
 ὡς δ' ὅτ' ἄν' ἀνδρ' ἄτη πυκινὴ λάβη, ὅς τ' ἐνὶ πάτρῃ 480
 φῶτα κατακτείνας ἄλλων ἐξίκετο δῆμον,
 ἀνδρὸς ἐς ἀφνειοῦ, θάμβος δ' ἔχει εἰσορόωντας,
 ὡς Ἀχιλλεὺς θάμβησεν ἰδὼν Πρίαμον θεοειδέα·
 θάμβησαν δὲ καὶ ἄλλοι, ἐς ἀλλήλους δὲ ἴδοντο.
 τὸν καὶ λισσόμενος Πρίαμος πρὸς μῦθον ἔειπεν· 485
 « μῆσαι πατρὸς σοῖο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
 τηλίκου, ὡς περ ἐγών, ὀλοῶ ἐπὶ γήραος, οὐδῶ.
 καὶ μὲν που κεῖνον περιναιέται ἀμφὶς ἐόντες
 τείρουσ', οὐδέ τις ἔστιν ἀρῆν καὶ λοιγὸν ἀμῦναι.
 ἀλλ' ἦ τοι κεῖνός γε σέθεν ζώντος ἀκούων 490
 χαίρει τ' ἐν θυμῶ, ἐπὶ τ' ἔλπεται ἡματα πάντα
 ὄψεσθαι φίλον υἷὸν ἀπὸ Τροίηθεν ἰόντα.
 αὐτὰρ ἐγὼ πανάποτμος, ἐπεὶ τέκον υἷας ἀρίστους
 Τροίῃ ἐν εὐρείῃ, τῶν δ' οὐ τινά φημι λελεῖφθαι.
 πεντήκοντά μοι ἦσαν, ὅτ' ἤλυθον υἷες Ἀχαιῶν. 495
 ἐννεακαίδεκα μὲν μοι ἰῆς ἐκ νηδύος ἦσαν,
 τοὺς δ' ἄλλους μοι ἔτικτον ἐνὶ μεγάροισι γυναῖκες.
 τῶν μὲν πολλῶν θοῦρος Ἄρης ὑπὸ γούνατ' ἔλυσεν·
 ὃς δέ μοι οἶος ἔην, εἴρυτο δὲ ἄστου καὶ αὐτούς,
 τὸν σὺ πρῶην κτείνας ἀμυνόμενον περὶ πάτρης, 500
 Ἔκτορα· τοῦ νῦν εἵνεχ' ἰκάνω νῆας Ἀχαιῶν
 λυσόμενος παρὰ σεῖο, φέρω δ' ἀπερείσι' ἄποινα.
 ἀλλ' αἰδεῖο θεούς, Ἀχιλεῦ, αὐτόν τ' ἐλέησον,
 μνησάμενος σοῦ πατρὸς· ἐγὼ δ' ἐλεεινότερός περ·
 ἔτλην δ', οἷ' οὐ πῶ τις ἐπιχθόνιος βροτὸς ἄλλος, 505
 ἀνδρὸς παιδοφόνιοι ποτὶ στόμα χεῖρ' ὀρέγεσθαι ».

Ὡς φάτο, τῷ δ' ἄρα πατρὸς ὑφ' ἕμερον ὤρσε γόοιο·

ἀψάμενος δ' ἄρα χειρὸς ἀπώσατο ἦκα γέροντα.
 τῷ δὲ μνησαμένω, ὁ μὲν Ἑκτορος ἀνδροφόνιο
 κλαῖ' ἀδινά, προπάροιθε ποδῶν Ἀχιλλῆος ἔλυσθεῖς. 510
 αὐτὰρ Ἀχιλλεύς κλαῖεν ἐὼν πατέρ', ἄλλοτε δ' αὖτε
 Πάτροκλον· τῶν δὲ στοναχὴ κατὰ δώματ' ὀρώρει.
 αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα γόοιο τετάρπετο δῖος Ἀχιλλεύς, 513
 αὐτίκ' ἀπὸ θρόνου ὤρτο, γέροντα δὲ χειρὸς ἀνίστη,
 οἰκτίρων πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον,
 καὶ μιν φωνήσας ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 « ἄ δεῖλ', ἧ δὴ πολλὰ κάκ' ἄνσχεο σὸν κατὰ θυμόν.
 πῶς ἔτλης ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν ἐλθέμεν οἶος,
 ἀνδρὸς ἐς ὀφθαλμούς, ὅς τοι πολέας τε καὶ ἐσθλοὺς 520
 νιέας ἐξενάριξα; σιδήρειόν νύ τοι ἦτορ·
 ἀλλ' ἄγε δὴ κατ' ἄρ' ἔζευ ἐπὶ θρόνου, ἄλγεα δ' ἔμπης
 ἐν θυμῷ κατακειῖσθαι ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ.
 οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο.
 ὧς γὰρ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι, 525
 ζῶειν ἀχνυμένοις· αὐτοὶ δέ τ' ἀκηδέες εἰσίν.
 δοιοὶ γὰρ τε πίθοι κατακείαται ἐν Διὸς οὔδει,
 δῶρων, οἷα δίδωσι, κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων·
 ᾧ μὲν κ' ἀμμιξας δῶη Ζεὺς τερπικέραυτος,
 ἄλλοτε μὲν τε κακῷ ὅ γε κύρεται, ἄλλοτε δ' ἐσθλῷ· 530
 ᾧ δὲ κε τῶν λυγρῶν δῶη, λωβητὸν ἔθηκε,
 καὶ ἐ κακῇ βούβρωστις ἐπὶ χθόνα δῖαν ἐλαύνει,
 φοιτᾷ δ' οὔτε θεοῖσι τετιμένος οὔτε βροτοῖσιν.
 ὧς μὲν καὶ Πηλῆι θεοὶ δόσαν ἀγλαὰ δῶρα
 ἐκ γενετῆς· πάντας γὰρ ἐπ' ἀνθρώπους ἐκέκαστο 535
 ὄλβω τε πλούτῳ τε, ἄνασσε δὲ Μυρμιδόνεσσι,
 καὶ οἱ θνητῷ ἐόντι θεῶν ποίησαν ἄκοιτιν.
 ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῷ θῆκε θεὸς κακόν, ὅττι οἱ οὔ τι
 παίδων ἐν μεγάροισι γονὴ γένετο κρειόντων,

ἀλλ' ἓνα παῖδα τέκεν παναώριον· οὐδέ νυ τόν γε 540
 γηράσκοντα κομίζω, ἐπεὶ μάλα τηλόθι πάτρης
 ἤματι ἐνὶ Τροίῃ σέ τε κήδων ἠδὲ σὰ τέκνα.
 καὶ σέ, γέρον, τὸ πρὶν μὲν ἀκούομεν ὄλβιον εἶναι·
 ὅσσον Λέσβος ἄνω, Μάκαρος ἕδος, ἐντὸς ἔέργει
 καὶ Φρυγίῃ καθύπερθε καὶ Ἑλλήσποντος ἀπείρων, 545
 τῶν σε, γέρον, πλούτῳ τε καὶ υἰάσι φασὶ κεκάσθαι.
 αὐτὰρ ἐπεὶ τοι πῆμα τόδ' ἤγαγον Οὐρανίωνες,
 αἰεὶ τοι περὶ ἄστυ μάχαι τ' ἀνδροκτασίαι τε.
 ἄνσχεο, μηδ' ἀλίσστον ὀδύρεο σὸν κατὰ θυμόν·
 οὐ γάρ τι πρήξεις ἀκαχήμενος υἱὸς ἔηος, 550
 οὐδέ μιν ἀνστήσεις, πρὶν καὶ κακὸν ἄλλο πάθῃσθα ». 551

Ἡ λύσις καὶ ὁ ἐνταφιασμός τοῦ Ἑκτορός.

Τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής· 552
 « μὴ μέ πω ἐς θρόνον ἴζε, διοτρεφές, ὄφρα κεν Ἑκτωρ
 κῆται ἐνὶ κλισίῃσιν ἀκηδής· ἀλλὰ τάχιστα
 λῦσον, ἴν' ὀφθαλμοῖσιν ἴδω· σὺ δὲ δέξαι ἄποινα 555
 πολλά, τά τοι φέρομεν· σὺ δὲ τῶνδ' ἀπόναιο, καὶ ἔλθοις
 σὴν ἐς πατρίδα γαῖαν, ἐπεὶ με πρῶτον ἔασας ». 557
 Τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδὼν προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς· 558
 « μηκέτι νῦν μ' ἐρέθιζε, γέρον· νοέω δὲ καὶ αὐτὸς 559
 Ἑκτορά τοι λῦσαι· Διόθεν δέ μοι ἄγγελος ἦλθε
 μήτηρ, ἣ μ' ἔτεκεν, θυγάτηρ ἀλίοιο γέροντος.
 καὶ δέ σε γιγνώσκω, Πρίαμε, φρεσίν, οὐδέ με λήθεις,
 ὅτι θεῶν τίς σ' ἤγε θοάς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν.
 οὐ γάρ κε τλαίῃ βροτὸς ἐλθέμεν, οὐδέ μάλ' ἠβῶν, 564
 ἐς στρατόν· οὐδέ γάρ ἂν φυλακοὺς λάθοι, οὐδέ κ' ὀχῆα
 ρεῖα μετοχλίσσειε θυράων ἡμετεράων.
 τῷ νῦν μὴ μοι μᾶλλον ἐν ἄλγεσι θυμόν ὀρίνης,

μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσιν ἐάσω
καὶ ἰκέτην περ ἑόντα, Διὸς δ' ἀλίτωμαι ἐφετμάς ». 570

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρον καὶ ἐπέιθετο μῦθφ.

Πηλεΐδης δ' οἰκοιο λέων ὡς ἄλτο θύραζε,
οὐκ οἶος, ἅμα τῷ γε δύω θεράποντες ἔποντο,
ἥρωσ Αὐτομέδων ἠδ' Ἄλκιμος, οὐς ῥα μάλιστα
τῷ Ἀχιλεὺς ἐτάρων μετὰ Πάτροκλόν γε θανόντα, 575

οἱ τόθ' ὑπὸ ζυγόφιν λύον ἵππους ἡμιόνους τε·
ἔς δ' ἄγαγον κήρυκα καλήτορα τοῦο γέροντος,
κάδ' δ' ἐπὶ δίφρου εἶσαν· εὐσσώτρου δ' ἀπ' ἀπῆνης
ἤρεον Ἐκτορέης κεφαλῆς ἀπερείσι' ἄποινα.
κάδ' δ' ἔλιπον δύο φάρε' εὐννητόν τε χιτῶνα, 580

ὄφρα νέκυν πυκάσας δοίη οἰκόνδε φέρεσθαι.
δμῳάς δ' ἐκαλέσας λοῦσαι κέλετ' ἀμφί τ' ἀλειψαί
νόσφιν ἀειράσας, ὡς μὴ Πρίαμος ἴδοι υἱόν,
μὴ ὁ μὲν ἀχνυμένη κραδίη χόλον οὐκ ἐρύσαιτο.
παῖδα ἰδῶν, Ἀχιλῆι δ' ὀρνηθείη φίλον ἦτορ, 585

καὶ ἔ κατακτείνειε, Διὸς δ' ἀλίτηται ἐφετμάς.
τὸν δ' ἐπεὶ οὖν δμῳαὶ λοῦσαν καὶ χρῖσαν ἐλαίῳ
ἀμφὶ δέ μιν φᾶρος καλὸν βάλον ἠδὲ χιτῶνα,
αὐτὸς τὸν γ' Ἀχιλεὺς λεχέων ἐπέθηκεν ἀείρας,
σὺν δ' ἔταροι ἥειραν εὐξέστην ἐπ' ἀπῆνην. 590

ῶμῳξέν τ' ἄρ' ἔπειτα, φίλον δ' ὀνόμηγεν ἑταῖρον·
« μή μοι, Πάτροκλε, σκυδμαινέμεν, αἶ κε πύθηαι
εἶν Ἀιδὸς περ ἑών, ὅτι Ἐκτορα δῖον ἔλυσα
πατρὶ φίλφ, ἐπεὶ οὐ μοι ἀεικέα δῶκεν ἄποινα.
σοὶ δ' αὖ ἐγὼ καὶ τῶνδ' ἀποδάσσομαι, ὅσσ' ἐπέοικεν ». 595

Ἡ ῥα, καὶ ἐς κλισίην πάλιν ἦε δῖος Ἀχιλλεύς·
ἔζετο δ' ἐν κλισμῷ πολυδαιδάλφ ἔνθεν ἀνέστη,
τοίχου τοῦ ἐτέρου, ποτὶ δὲ Πρίαμον φάτο μῦθον·
« υἱὸς μὲν δὴ τοι λέλυται, γέρον, ὡς ἐκέλευες,

κείται δ' ἐν λεχέεσσ'· ἅμα δ' ἡοῖ φαινομένηφιν 600
 ὄφειαι αὐτὸς ἄγων· νῦν δὲ μνησώμεθα δόρπου.
 καὶ γάρ τ' ἠῦκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου,
 τῇ περ δώδεκα παῖδες ἐνὶ μεγάροισιν ὄλοντο,
 ἕξ μὲν θυγατέρες, ἕξ δ' υἱέες ἠβώνοντες.
 τοὺς μὲν Ἀπόλλων πέφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο 605
 χωόμενος Νιόβη, τὰς δ' Ἄρτεμις ἰοχέαιρα,
 οὐνεκ' ἄρα Λητοῖ ἰσάσκετο καλλιπαρήφ'
 φῆ δοιῶ τεκέειν, ἣ δ' αὐτῇ γείνατο πολλούς·
 τῷ δ' ἄρα καὶ δοιῶ περ ἐόντ' ἀπὸ πάντας ὄλεσαν.
 οἱ μὲν ἄρ' ἐννήμαρ κέατ' ἐν φόνῳ, οὐδέ τις ἦεν 610
 κατθάψαι, λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων·
 τοὺς δ' ἄρα τῇ δεκάτῃ θάψαν θεοὶ Οὐρανίωνες.
 ἣ δ' ἄρα σίτου μνήσατ', ἐπεὶ κάμε δάκρυ χέουσα.
 νῦν δε που ἐν πέτρῃσιν, ἐν οὖρεσιν οἰοπόλοισιν,
 ἐν Σιπύλῳ, ὅθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνάς 615
 νυμφάων, αἳ τ' ἀμφ' Ἀχελώιον ἐρρώσαντο,
 ἔνθα, λίθος περ ἐοῦσα, θεῶν ἐν κήδεα πέσσει.
 ἀλλ' ἄγε δὴ καὶ νῶι μεδώμεθα, δῖε γεραιέ,
 σίτου. ἔπειτά κεν αὔτε φίλον παῖδα κλαίοισθα,
 Ἴλιον εἰσχαγαγών· πολυδάκρυτος δέ τοι ἔσται ». 620

Ἦ, καὶ ἀναΐξας ὄϊν ἄργυρον ὠκύς Ἀχιλλεύς
 « σφάζ'· ἔταροι δ' ἔδερόν τε καὶ ἄμφεπον εὔκατὰ κόσμον,
 μίστυλλον τ' ἄρ' ἐπισταμένως πειρὰν τ' ὀβελοῖσιν,
 ὦπτησάν τε περιφραδέως, ἐρύσαντό τε πάντα. 625
 Αὐτομέδων δ' ἄρα σῖτον ἐλὼν ἐπένειμε τραπέζῃ
 καλοῖς ἐν κανέοισιν· ἀτὰρ κρέα νεῖμεν Ἀχιλλεύς.
 οἱ δ' ἐπ' ὀνειάθ' ἐτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἱάλλον.
 αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο,
 ἦ τοι Δαρδανίδης Πρίαμος θαύμαζ' Ἀχιλλῆα, 630
 ὅσσοις ἔην οἶός τε· θεοῖσι γὰρ ἄντα ἔφκει.

αὐτὰρ ὁ Δαρδανίδην Πρίαμον θαύμαζεν Ἀχιλλεύς,
 εἰσορόων ὄψιν τ' ἀγαθὴν καὶ μῦθον ἀκούων.
 αὐτὰρ ἔπει τάρπησαν ἐς ἀλλήλους ὀρόωντες,
 τὸν πρότερος προσέειπε γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « λέξον νῦν με τάχιστα, διοτρεφές, ὄφρα καὶ ἤδη 635
 ὕπνω ὑπο γλυκερῶ ταρπώμεθα κοιμηθέντες·
 οὐ γάρ πω μύσαν ὅσσε ὑπὸ βλεφάροισιν ἐμοῖσιν,
 ἐξ οὗ σῆς ὑπὸ χερσὶν ἐμὸς πάϊς ὤλεσε θυμόν·
 ἀλλ' αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω
 αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον· 640
 νῦν δὴ καὶ σίτου πασάμην καὶ αἶθοπα οἶνον
 λαυκανίης καθέηκα· πάρος γε μὲν οὐ τι πεπάσμην ».

Ἦ ρ'· Ἀχιλλεύς δ' ἐτάροισιν ἰδὲ δμωῆσι κέλευσε
 δέμνι' ὑπ' αἰθούσῃ θέμεναι, καὶ ῥήγεα καλὰ
 πορφύρε' ἐμβαλέειν, στορέσαι τ' ἐφύπερθε τάπητας, 645
 χλαίνας τ' ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι.
 αἱ δ' ἴσαν ἐκ μεγάρου δάος μετὰ χερσὶν ἔχουσαι,
 αἶψα δ' ἄρα στόρεσαν δοιῶ λέχε' ἐγκονέουσαι.
 τὸν δ' ἐπικερτομέων προσέφη πόδας ὠκύς Ἀχιλλεύς·
 « ἐκτὸς μὲν δὴ λέξο, γέρον φίλε, μή τις Ἀχαιῶν 650
 ἐνθάδ' ἐπέλθῃσιν βουληφόρος, οἳ τέ μοι αἰεὶ
 βουλάς βουλευούσι παρήμενοι, ἧ θέμις ἐστί·
 τῶν εἴ τις σε ἴδοιτο θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν,
 αὐτίκ' ἂν ἐξείποι Ἀγαμέμνονι ποιμένι λαῶν,
 καὶ κεν ἀνάβλησις λύσιος νεκροῖο γένηται. 655
 ἀλλ' ἄγε μοι τόδε εἰπέ καὶ ἀτρεκέως κατάλεξον,
 ποσοῆμαρ μέμονας κτερεῖζέμεν Ἔκτορα δῖον,
 ὄφρα τέως αὐτός τε μένω καὶ λαὸν ἐρύκω ».

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἔπειτα γέρων Πρίαμος θεοειδής·
 « εἰ μὲν δὴ μ' ἐθέλεις τελέσαι τάφον Ἐκτορι δῖω, 660
 ὧδέ κέ μοι ῥέζων, Ἀχιλεῦ, κεχαρισμένα θείης.

οἴσθα γάρ, ὡς κατὰ ἄστυ ἐέλμεθα, τηλόθι δ' ὕλη
ἀξέμεν ἐξ ὄρεος· μάλα δὲ Τρῶες δεδίασιν.

ἐννήμαρ μὲν κ' αὐτὸν ἐνὶ μεγάροις γοοοίμεν,
τῇ δεκάτῃ δέ κε θάπτοιμεν, δαινυῖτό τε λαός· 665
ἐνδεκάτῃ δέ κε τύμβον ἐπ' αὐτῷ ποιήσαιμεν,
τῇ δὲ δυωδεκάτῃ πολεμίζομεν, εἴ περ ἀνάγκη ».

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε ποδάρκης δῖος Ἀχιλλεύς·
« ἔσται τοι καὶ ταῦτα, γέρον Πρίαμ' , ὡς σὺ κελεύεις·
σχήσω γὰρ πόλεμον τόσσον χρόνον, ὅσσον ἄνωγας ». 670

Ὡς ἄρα φωνήσας ἐπὶ καρπῷ χεῖρα γέροντος
ἔλλαβε δεξιτερὴν, μή πως δείσει' ἐνὶ θυμῷ.
οἱ μὲν ἄρ' ἐν προδόμῳ δόμου αὐτόθι κοιμήσαντο,
κῆρυξ καὶ Πρίαμος , πυκινὰ φρεσὶ μήδε' ἔχοντες·
αὐτὰρ Ἀχιλλεύς εὔδε μυχῷ κλισίης εὐπῆκτου· 675
τῷ δὲ Βρισηῖς παρελέξατο καλλιπάρηος.

Ἄλλοι μὲν ῥα θεοὶ τε καὶ ἀνέρες ἵπποκορυσταὶ
εὔδον παννύχιοι, μαλακῶ δεδμημένοι ὕπνῳ·
ἄλλ' οὐχ Ἑρμείαν ἐριούνιον ὕπνος ἔμαρπτεν,
ὄρμαίνοντ' ἀνὰ θυμόν, ὅπως Πρίαμον βασιλῆα 680
νηῶν ἐκπέμψειε λαθῶν ἱερούς πυλαωρούς.

στῆ δ' ἄρ' ὑπὲρ κεφαλῆς καί μιν πρὸς μῦθον ἔειπεν·
« ὦ γέρον, οὐ νύ τι σοὶ γε μέλει κακόν, οἷον ἔθ' εὔδεις
ἀνδράσιν ἐν δηίοισιν, ἐπεὶ σ' εἶασεν Ἀχιλλεύς.
καὶ νῦν μὲν φίλον υἷὸν ἐλύσαο, πολλὰ δ' ἔδωκας· 685
σεῖο δέ κε ζωοῦ καὶ τρεῖς τόσσα δοῖεν ἄποινα
παῖδες τοὶ μετόπισθε λελειμμένοι, αἱ κ' Ἀγαμέμνων
γνώη σ' Ἀτρεΐδης, γνώωσι δὲ πάντες Ἀχαιοί ».

Ὡς ἔφατ'· ἔδεισεν δ' ὁ γέρων, κήρυκα δ' ἀνίστη.
τοῖσιν δ' Ἑρμείας ζεῦξ' ἵππους ἡμιόνους τε, 690
ρίμφα δ' ἄρ' αὐτὸς ἔλαυνε κατὰ στρατόν, οὐδέ τις ἔγνω.
Ἄλλ' ὅτε δὴ πόρον ἴξον εὐρρεῖος ποταμοῖο,

- Ἐάνθου δινήεντος, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς,
 Ἑρμείας μὲν ἔπειτ' ἀπέβη πρὸς μακρὸν Ὀλυμπον,
 ἥως δὲ κροκόπεπλος ἐκίδνατο πᾶσαν ἐπ' αἶαν. 695
 οἱ δ' εἰς ἄστυ ἔλων οἰμωγῇ τε στοναχῇ τε
 ἵππους, ἡμίονοι δὲ νέκυν φέρον. οὐδέ τις ἄλλος
 ἔγνω πρόσθ' ἀνδρῶν καλλιζώνων τε γυναικῶν,
 ἀλλ' ἄρα Κασσάνδρῃ, ἰκέλη χρυσῆ Ἀφροδίτῃ,
 Πέργαμον εἰσαναβάσα φίλον πατέρ' εἰσενόησεν 700
 ἔσταότ' ἐν δίφρῳ, κήρυκά τε ἀστυβοώτην·
 τὸν δ' ἄρ' ἐφ' ἡμιόνων ἴδε κείμενον ἐν λεχέεσσιν·
 κώκυσέν τ' ἄρ' ἔπειτα γέγωνέ τε πᾶν κατὰ ἄστυ·
 « ὄψεσθε, Τρῶες καὶ Τρωάδες, Ἔκτορ' ἰόντες,
 εἴ ποτε καὶ ζῶντι μάχης ἐκ νοστήσαντι 705
 χαίρετ' », ἐπεὶ μέγα χάριμα πόλει τ' ἦν παντί τε δήμῳ ».
- Ὡς ἔφατ'· οὐδέ τις αὐτόθ' ἐνὶ πτόλει λίπετ' ἀνήρ,
 οὐδὲ γυνή· πάντας γὰρ ἀάσχετον ἵκετο πένθος·
 ἀγχοῦ δὲ ξύμβληντο πυλάων νεκρὸν ἄγοντι.
 πρῶται τὸν γ' ἄλοχός τε φίλη καὶ πότνια μήτηρ 710
 τιλλέσθην, ἐπ' ἄμαξαν εὐτροχον ἀτίζασαι.
 ἀπτόμεναι κεφαλῆς· κλαίων δ' ἀμφίσταθ' ὄμιλος.
 καὶ νύ κε δὴ πρόπαν ἦμαρ ἐς ἥλιον καταδύντα
 Ἔκτορα δάκρυ χέοντες ὀδύροντο πρὸ πυλάων,
 εἰ μὴ ἄρ' ἐκ δίφροιο γέρων λαοῖσι μετηύδα· 715
 « εἴξατέ μοι οὐρεῦσι διελθέμεν· αὐτὰρ ἔπειτα
 ἄσεσθε κλαυθμοῖο, ἐπὴν ἀγάγωμι δόμονδε ».
- Ὡς ἔφαθ'· οἱ δὲ διέστησαν καὶ εἴξαν ἀπήνη.
 οἱ δ' ἐπεὶ εἰσάγαγον κλυτὰ δώματα, τὸν μὲν ἔπειτα
 τρητοῖς ἐν λεχέεσσι θέσαν, παρὰ δ' εἶσαν ἀοιδούς 720
 θρήνων ἐξάρχους, οἳ τε στονόεσσαν ἀοιδὴν
 οἱ μὲν δὴ θρήνεον, ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυνάϊκες.
 τῆσιν δ' Ἀνδρομάχῃ λευκώλενος ἦρχε γόοιο,

- Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο κάρη μετὰ χερσὶν ἔχουσα·
 « ἄνερ, ἀπ' αἰῶνος νέος ὦλεο, κὰδ δέ με χήρην 725
 λείπεις ἐν μεγάροισι· πάϊς δ' ἔτι νήπιος αὐτως,
 ὃν τέκομεν σύ τ' ἐγὼ τε δυσάμμοροι· οὐδέ μιν ὄτω
 ἦβην ἴξεσθαι· πρὶν γὰρ πόλις ἦδε κατ' ἄκρης
 πέρσεται· ἧ γὰρ ὄλωλας ἐπίσκοπος, ὅς τέ μιν αὐτὴν
 ῥύσκει, ἔχες δ' ἀλόχους κεδνάς καὶ νήπια τέκνα· 730
 αἰ δὴ τοι τάχα νηυσὶν ὀχήσονται γλαφυρῆσι,
 καὶ μὲν ἐγὼ μετὰ τῆσι· σύ δ' αὖ, τέκος, ἧ ἐμοὶ αὐτῇ
 ἔφει, ἔνθα κεν ἔργα ἀεικέα ἐργάζοιο,
 ἀθλεύων πρὸ ἄνακτος ἀμειλίχου· ἧ τις Ἀχαιῶν
 ῥίψει χειρὸς ἐλών ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον, 735
 χωόμενος, ᾧ δὴ πού ἀδελφεὸν ἔκτανεν Ἐκτωρ
 ἢ πατέρ' ἢ καὶ υἷόν, ἐπεὶ μάλα πολλοὶ Ἀχαιῶν
 Ἐκτορος ἐν παλάμῃσιν ὀδᾶξ ἔλον ἄσπετον οὐδας.
 οὐ γὰρ μείλιχος ἔσκε πατὴρ τεὸς ἐν δατὶ λυγρῆ·
 τῷ καὶ μιν λαοὶ μὲν ὀδύρονται κατὰ ἄστνυ. 740
 ἀρητὸν δὲ τοκεῦσι γόον καὶ πένθος ἔθηκας,
 Ἐκτορ· ἐμοὶ δὲ μάλιστα λελείψεται ἄλγεα λυγρά.
 οὐ γὰρ μοι θνήσκων λεχέων ἐκ χειῖρας ὄρεξας,
 οὐδέ τί μοι εἶπες πυκινὸν ἔπος, οὗ τέ κεν αἰεὶ
 μεμνήμην νύκτας τε καὶ ἡμέματα δάκρυ χέουσα ». 745
 Ὡς ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δὲ στενάχοντο γυναῖκες.
 τῆσιν δ' αὖθ' Ἐκάβη ἀδινουῦ ἐξῆρχε γόοιο.
 « Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ πάντων πολὺ φίλτατε παίδων,
 ἧ μὲν μοι ζωὸς περ ἐὼν φίλος ἦσθα θεοῖσιν.
 οἱ δ' ἄρα σεῦ κήδοντο καὶ ἐν θανάτιό περ αἴση· 750
 ἄλλους μὲν γὰρ παῖδας ἐμοὺς πόδας ὤκνς Ἀχιλλεὺς
 πέρνασχ', ὃν τιν' ἔλεσκε, πέρην ἄλδς ἀτρυγέτοιο,
 ἐς Σάμον ἔς τ' Ἴμβρον καὶ Λῆμνον ἀμιχθαλόεσσαν·
 σεῦ δ' ἐπεὶ ἐξέλετο ψυχὴν ταναήκει χαλκῷ,

- πολλά ρυστάζεσκεν εοῦ περι σῆμ' ἐτάριοι, 755
 Πατρόκλου, τὸν ἔπεφνες· ἀνέστησεν δέ μιν οὐδ' ὧς.
 νῦν δέ μοι ἐρσήεις καὶ πρόσφατος ἐν μεγάροισι
 κεῖσαι, τῷ ἱκελος, ὃν τ' ἀργυρότοξος Ἀπόλλων
 οἷς ἀγανοῖς βελέεσσιν ἐποιοχόμενος κατάπεφνεν ».
- ᾽Ως ἔφατο κλαίουσα, γόον δ' ἀλῖαστον ὄρινεν. 760
 τῆσι δ' ἔπειθ' Ἑλένη τριτάτη ἐξῆρχε γόοιο·
 « Ἐκτορ, ἐμῷ θυμῷ δαέρων πολὺ φίλτατε πάντων,
 ἧ μὲν μοι πόσις ἐστὶν Ἀλέξανδρος θεοειδής,
 ὅς μ' ἄγαγε Τροίηνδ'· ὡς πρὶν ὠφελλον ὀλέσθαι.
 ἡδὴ γὰρ νῦν μοι τόδ' εἰκοστὸν ἔτος ἐστίν, 765
 ἐξ οὗ κεῖθεν ἔβην καὶ ἐμῆς ἀπελήλυθα πάτρης·
 ἀλλ' οὐ πω σεῦ ἄκουσα κακὸν ἔπος, οὐδ' ἀσύφηλον·
 ἀλλ' εἴ τίς με καὶ ἄλλος ἐνὶ μεγάροισιν ἐνίπτει.
 δαέρων ἢ γαλόων ἢ εἰνατέρων εὐπέπλων,
 ἧ ἔκυρῆ — ἐκυρὸς δὲ πατὴρ ὡς ἦπιος αἰεὶ —, 770
 ἀλλὰ σὺ τὸν γ' ἐπέεσσι παραιφάμενος κατέρυκες
 σῆ τ' ἀγανοφροσύνη καὶ σοῖς ἀγανοῖς ἐπέεσσι.
 τῷ σέ θ' ἅμα κλαίω καὶ ἔμ' ἄμμορον ἀχνυμένη κῆρ.
 οὐ γὰρ τίς μοι ἔτ' ἄλλος ἐνὶ Τροίῃ εὐρείῃ
 ἦπιος οὐδὲ φίλος· πάντες δέ με πεφρίκασιν » 775
- ᾽Ως ἔφατο κλαίουσ'· ἐπὶ δ' ἔστενε δῆμος ἀπείρων.
 λαοῖσιν δ' ὁ γέρων Πρίαμος μετὰ μῦθον ἔειπεν·
 « ἄξετε νῦν, Τρῶες, ζύλα ἄστυδε, μηδέ τι θυμῷ
 δείσητ' Ἀργείων πυκινὸν λόχον· ἧ γὰρ Ἀχιλλεὺς
 πέμπων μ' ὧδ' ἐπέτελλε μελαινάων ἀπὸ νηῶν, 780
 μὴ πρὶν πημανέειν, πρὶν δωδεκάτη μόλη ἡώς ».
- ᾽Ως ἔφαθ'· οἱ δ' ὑπ' ἀμάξῃσιν βόας ἡμιόνους τε
 ζεύγνυσαν, αἴψα δ' ἔπειτα πρὸ ἄστεος ἠγερέθοντο.
 ἐνῆμαρ μὲν τοί γε ἀγίνεον ἄσπετον ὕλην·
 ἀλλ' ὅτε δὴ δεκάτη ἐφάνη φαεσίμβροτος ἡώς, 785

καὶ τότε ἄρ' ἐξέφερον θρασὺν Ἑκτορα δάκρυ χέοντες,
ἐν δὲ πυρῇ ὑπάτῃ νεκρὸν θέσαν, ἐν δ' ἔβαλον πῦρ.

Ἦμος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
τῆμος ἄρ' ἀμφὶ πυρὴν κλυτοῦ Ἑκτορος ἤγρετο λαός. 789

πρῶτον μὲν κατὰ πυρκαϊὴν σβέσαν αἴθοπι οἴνω 791
πᾶσαν, ὅποσον ἐπέσχε πυρὸς μένος· αὐτὰρ ἔπειτα
ὄστέα λευκὰ λέγοντο κασίγνητοὶ θ' ἔταροί τε
μυρόμενοι, θαλερὸν δὲ κατεΐβeto δάκρυ παρειῶν.

καὶ τὰ γε χρυσεῖην ἐς λάρνακα θῆκαν ἐλόντες, 795
πορφυρέοις πέπλοισι καλύψαντες μαλακοῖσιν·

αἶψα δ' ἄρ' ἐς κοίλῃν κάπετον θέσαν, αὐτὰρ ὕπερθε
πυκνοῖσιν λάεσσι κατεστόρεσαν μεγάλοισι·

ρίμφα δὲ σῆμ' ἔχεαν, περὶ δὲ σκοποὶ εἶατο πάντῃ, 800
μὴ πρὶν ἐφορμηθεῖεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοί.

χεύαντες δὲ τὸ σῆμα πάλιν κίον· αὐτὰρ ἔπειτα
εὖ συναγειρόμενοι δαίνυντ' ἐρικυδέα δαῖτα
δώμασιν ἐν Πριάμοιο, διοτρεφέος βασιλῆος.

Ὡς οἷ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἑκτορος ἵπποδάμοιο. 804

Ὁ Ἑκτωρ πυρπολῶν πλοῖον

ΜΕΡΟΣ Β΄

I. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ
ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- α') Σημασιολογικαί
- β') Γραμματικαί
- γ') Πραγματικαί

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΜΕΣΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΜΕΣΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ι. ΓΝΩΣΤΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΑΡ' ΟΜΗΡΩ*

Α'. ΦΘΟΓΓΙΚΑΙ

α') Φωνηέντων

1. Ἴωνικὸν *η* ἀντὶ *α*: ἀγορή, κλισίη, νηός, νηῦς.
2. *ει* ἀντὶ *ε*: ἐτελείετο, Ἑρμείας, πνείω.
3. *ου* ἀντὶ *ο*: οὐλόμενος, Οὔλυμπος, κούρη, κουλεύς.
4. *υ* ἀντὶ *ο*: ἄγυρις (ἀγορά).
5. Ἄσυναίρετα φωνήεντα εἰς τὴν ῥίζαν καὶ εἰς τὰς καταλήξεις: ἄεθλος, χρυσέω, δοκέει, φιλέουσα.
6. Συναίρεσις τοῦ *ε + ο* εἰς *ευ*: ἐμέο - ἐμεῦ, ῥύσκειο - ῥύσκει.
7. Παρεμβολὴ τοῦ *ο* πρὸ τῶν συνηρημένων καταλήξεων τῶν εἰς -άω ρημάτων: ἀντιόωσαν, εἰσορόωντες, ἀσχαλώωσι.

β') Συμφώνων

1. Ἀφομοίωσις τοῦ τελευταίου συμφώνου τῆς ἐκθλιβομένης προθέσεως κατὰ πρὸς τὸ ἐπόμενον σύμφωνον: καδ δέ (κατὰ δέ), κάββαλε (κάτβαλε).
2. Διατήρησις τοῦ *δ* πρὸ τοῦ *μ*: ἴδμεν, ὀδμή.
3. Ἀνάπτυξις τοῦ *τ* μετὰ τὸ *π* εἰς τὰς λέξεις: π(τ)όλις, π(τ)όλεμος.
4. Εὐφωνικὸν *ν* εἰς τὴν ἀνωθυμίαν ἐγώ(ν).

* Ὁ πίναξ ἐπαναλαμβάνει τὰ ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γνωστὰ γραμματικὰ φαινόμενα μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

5. Μετάθεσις συμφώνων, ἰδίᾳ τοῦ ρ, ἡγουμένου α: κραδίη, κρατερός.

Β'. ΑΡΘΡΑ

Τὰ ἄρθρα εἰς ἀντωνυμικὴν συνήθως χρῆσιν ἔχουν τοὺς ἐξῆς τύπους :

Ἐν. γεν. : τοῖο. Πληθ. ὄνομ. : τοί, ταί.

» γεν. : τῶν.

» δοτ. : τοῖσι(ν), τῆσι(ν).

Γ'. ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

α') Πρώτη κλίσις.

1. Ἀρσενικά τινα τῆς α' κλίσεως ἔχουν εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ ἐνικοῦ κατάληξιν - α: νεφεληγερέτα, ἵπποτα, αἰχμητά.

2. Κατάληξις ἄρσ. εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικ. - αο ἢ - έω(ω) : Ἀτρεΐδαο, ἑκατηβελέταο, ἰκέτεω, εὐμμελίω.

3. Καταλήξεις τῆς γεν. τοῦ πληθ. -άων καὶ -έων : αἰχμητάων, θυράων, πασάων καὶ πασέων, πολλέων, μελαιnéων.

4. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -ησι(ν) ἢ -ησι ἀντι -αισι: κλισῆσι, αἰειγενέτησι, πνοιῆσι.

β') Δευτέρα κλίσις.

1. Κατάληξις τῆς γεν. τοῦ ἐνικ. -οιο : χωομένοιο, φόβοιο, ἐλάφοιο.

2. Κατάληξις τῆς δοτ. τοῦ πληθ. -οισι(ν) : οἰωνοῖσι, Δαναοῖσι, ἐτάροισι.

γ') Τρίτη κλίσις.

1. Κατάληξις τῶν πλαγ. πτώσ. τῶν εἰς -εύς: -ῆος, -ῆι, ῆα : Ὀδυσῆος, Ἀχιλλῆι, ἱερῆα.

2. Αἰτιατ. τῶν εἰς -ις καὶ -υς βαρυτόνων εἰς -ν καὶ εἰς -α: ἔριν καὶ ἔριδα, κόρυν καὶ κόρυθα.

3. Κατάληξις τῆς δοτ. πληθ. εἰς εσσι(ν) : κύνεσσι(ν), Μυρμιδόνεσσι(ν), ἀριστήεσσι(ν).

4. Διατήρησις τοῦ ι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -ις: πόλιος, ὕβριος, πολίεσσι.

δ') Ἰδιαιτέρας πτωτικαὶ καταλήξεις.

1. Κατάληξις γεν. καὶ δοτ. ἐνικοῦ καὶ πληθ. ὄλων τῶν κλίσεων -φι(ν) (-ηφι, -οφι, -εσφι): δεξιτερῆφι(ν), ζυγόφι(ν), ὄχεσφι(ν).

ε') Ἐπίθετα.

1. Τὸ ἐπίθετον πολὺς-πολὺ κλίνεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς καὶ κατὰ τὴν τρίτην καὶ κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν:

πολὺς καὶ πολλός, πολέες καὶ πολλοὶ
πολὺ καὶ πολλόν.

2. Τὸ ἐπίθετον σῶς εὐρίσκεται καὶ ὑπὸ τὸν τύπον σόος.

ς') Ἀριθμητικά.

1. Τύποι τοῦ ἀριθμ. δύο: δοιῶ, δύω, δοιοί, δοιαί.

2. Αἰολικὸς τύπος πίσυρες ἀντὶ τέσσαρες.

3. εἴκοσι(ν) ἀντὶ εἴκοσι(ν).

4. Ἀρχαῖοι τύποι τακτικῶν: δεύτατος, τέτατος.

Δ'. ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν:

1. Εἰς τὴν γεν. τοῦ ἐνικοῦ: ἐμέο, ἐμεῦ, ἐμεῖο, μευ, ἐμέθεν
σέο, σεῦ, σεῖο, σευ, σέθεν
ἐο, εὔ, εἶο, εὔ, ἔθεν.

2. Εἰς τὴν ὄνομ. τοῦ πληθ.: ἡμεῖς - ἄμμες
ὕμεῖς - ὕμμες.

3. Εἰς τὴν δοτικ. τοῦ πληθ.: ἡμῖν - ἡμιν - ἄμμι(ν)
ὕμῖν - ὕμιν - ὕμμι(ν).

4. Εἰς τὴν αἰτιατ. τοῦ πληθ.: ἡμέας - ἄμμε
ὕμέας - ὕμμε.

β') Ἐπαναληπτικῆς:

Αἰτ. ἐνικ. τῆς ἐπαναληπτ. ἀντων. αὐτός - ἡ - ὁ καὶ εἰς τὰ τρία γένη: μιν (αὐτόν, - ἡν, - ὅ).

γ') Δεικτικῶν :

1. Οἱ τύποι ὁ, ἡ, τὸ (οἱ, αἱ καὶ τοί, ταί) ὡς δεικτικά ἀντωνυμῖαι.

2. Ἡ ἀντων. ἐκεῖνος ἄνευ τοῦ ε : κεῖνος.

δ') Κτητικῶν :

ἐμός

σός, τεός

έός, ἐή, ἐόν (ὅς, ἡ, ὄν).

ε') Ἀναφορικῶν :

1. Οἱ τύποι ὅ, ἡ, τὸ μὲ σημασίαν ἀναφορ. ἀντωνυμίας.

2. Ἡ γεν. ἐνικ. ἄρσεν. ὄου (οὗ) καὶ θηλ. ἔης (ἧς).

3. Τὸ οὐδέτερον τῆς ἀντων. ὅστις : ὅτι.

ς') Ἀορίστων :

1. Ἡ γεν. καὶ δοτ. τῆς ἀντων. τίς : τέο, τευ - τεω, τω.

2. Τὸ οὐδέτερον : ὅτι, ὅτι - ὄτευ, ὄττεο - ὄττεω.

Ε'. ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

α') Αὐξησις καὶ ἀναδιπλασιασμός.

α') Αὐξησης: Παρῳχημένοι χρόνοι ἄνευ αὐξήσεως : διαστήτην, λίσσετο, βάλλε, καλέσσατο, γένετο.

β') Ἀναδιπλασιασμός: Συχνότατα γίνεται καὶ εἰς τὸν ἐνεργητ. καὶ μέσον ἀόριστον β' εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις : πεπιθεῖν, τεταρπόμενοι, κεχαροῖατο.

β') Προσωπικαὶ καταλήξεις.

α') Ὀριστικῆς :

1. Κατάληξις μέλλοντος β' προσ. ἐνικ. εἰς -εαι : παρελεύσεαι, δυνήσεαι.

2. Χρήσις μεικτοῦ ἀορίστου α' καὶ β' : ἴξον, ἐβήσετο.

3. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. ἀορ. εἰς -(θ)εν : ἤγερθεν, τάφεν, ἔμιχθεν.

4. Κατάληξις γ' πληθ. παθ. παρακειμ. εἰς -αται (-νται) καὶ ὑπερσυντελ. εἰς -ατο (-ντο) : δεδαῖαται, κατακείαται, δεδμήατο, ἐφθίατο, κέατο.

5. Χρήσις ἐκτεταμένων τύπων ῥημάτων τινῶν : θαλέθω (θάλλω), φθινύθω (φθίνω).

6. Συχνοτάτη χρήσις θαμιστικῶν ῥημάτων μετὰ κατάλ. -σκω : καλέεσκε, δησάσκετο, ἔσκε (εἰμί).

β') Ὑποτακτικῆς :

1. Ἐγκλητικὸν φωνῆεν ε καὶ ο ἀντὶ η καὶ ω : θείομεν, ἐλάσσει, (ἵνα) εἶδετε.

2. Καταλήξεις -μι, -σθα, -σι καὶ εἰς τὰ εἰς -ω ῥήματα : τύχωμι, ἐθέλησθα, φύγησι.

γ') Εὐκτικῆς :

Κατάληξις γ' πληθ. μέσου ἄορ. α' εἰς -ατο : κεχαροῖατο, πυθοῖατο.

δ') Ἀπαρεμφάτου :

1. Τὸ ἐνεργητ. ἀπαρέμφατον ἔχει καταλήξεις -εν, -εναί, -μεν καὶ -μεναί : πεισέμεν, φερέμεν, φανήμεναι, ἐλθέμεναι.

ε') Ἰδιαιτέροι σχηματισμοὶ χρόνων ῥημάτων τινῶν :

1. Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ ῥ. ἔρχομαι ἐκ θέμ. ἔλυθ- : ἤλυθον.

Σχηματισμὸς μέσου ἄορ. α' τοῦ ῥ. λύω ἄνευ -σα : λύμην, λύτο.

3. Ἀόρ. β' ὑποτακτ. τοῦ βαίνω : βήω (βῶ).

4. Προστακτ. ἄορ. β' τοῦ κλύω : κλύθι (ἐξ ἀρχαίου τύπου ἔκλυν).

γ') Ἀνώμαλα ῥήματα.

α') Εἰμί :

1. Διατήρησις τοῦ θέματος ἔσ- εἰς τὰ πρόσωπα : ἔσσι (εἶ ἔσσο (ἴσθι), ἔσκε (ἦν θαμιστ.).

2. Ἀσυναίρετοι τύποι : ἔην (ἦν), ἔω (ᾧ), ἔωσι (ᾧσι), ἐὼν (ᾧν).

3. Κατάληξις βαρυτόνων εἰς τὴν εὐκτικ. : ἔοις (εἶης), ἔοι (εἶη).

4. Ἀπαρέμφατον : ἔμμεν καὶ ἔμμεναι (εἶναι).

β') Οἶδα :

1. β' ἐνικ. ἐνεστ. ὀριοτ. οἶδας καὶ α' πληθ. ἴδ-μεν.

2. Τὸ ἀπαρέμφ. καὶ τὸ θηλ. τῆς μετχ. ἐκ τοῦ θέμ. ἴδ- : ἴδμεναι, ἴδύια.

3. Μέλλων εἰδήσω (ἐξ ἀχρήστου εἶδω) καὶ ἀπαρέμφ. εἰδησέμεν.

γ') Φημί :

Σχηματισμὸς εἰς μέσην φωνήν : φάο, ἔφατο, ἔφαντο, φάσθε. φάσθαι.

δ') Εἶμι :

1. Σχηματισμός τοῦ παρατατικοῦ ἐκ θέμ. ι - : ἴσαν (ἦσαν).

ε') Κεῖμαι :

1. Ἐπικὸς τύπος εἰς τὸ γ' πληθ. : κέονται.

Ε'. ΑΚΛΙΤΑ

α') Προθέσεις.

α') Ἐπιρρηματικὴ χρῆσις τῶν προθέσεων : μετὰ δ' ἰὸν ἔηκε, ἀπὸ πατρὶ φίλω δόμεναι, νεῶν ἄπο.

β') Παρασχηματισμοὶ τῶν προθέσεων :

1. Ἡ πρόθεσις εἰς εἰς τύπον ἐς.
2. Ἡ πρόθεσις ἐν εἰς τύπον εἶν, ἐνί.
3. Ἡ πρόθεσις πρὸς εἰς τύπον προτί, ποτί.

β') Σύνδεσμοι.

α') Συνήθεις σύνδεσμοι παρ' Ὀμήρῳ: ἡμὲν - ἡδὲ (καὶ - καί), αὐτὰρ (δέ), οὐνεκα (ὅτι, διότι), κε(ν) (ἄν δυνητ.), αἶ κε (εἰ, ἄν, εἰάν) ὄφρα (ἵνα), ἄρα, ἄρ, ῥα, νυ(ν) (συμπερασματ. καὶ βεβαιωτ.)

γ') Ἐπιρρήματα.

α') Εἰς ἐπιρρηματικὴν χρῆσιν ἀπαντᾷ ἡ αἰτία. τοῦ οὐδετ. πολλῶν ἐπιθέτων εἰς ἐνικ. καὶ πληθ. : μέγα φωνήσας, ἀδινὰ στενάχων, πολλὸν ἄπο.

β') Συνήθη ἐπίσης ἐπιρρ. : σάφα, νόσφι, ἀέκητι, ὄχα, ἀντιβίην, διαμπερές κ. ἄ.

δ') Μόρια ἐν συνθέσει.

α') Στερητικὸν νη : νήπιος, νώνυμος, νηλεής.

β') Ἐπιτατικά ἀγα-, ἐρι-, ἀρι-, ζα- : ἀγακλυτός, ἐρίβωλος, ἀριπρεπής, ζάθεος.

II. ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α

1 - 32

α') 1 - 7 : —ή μῆνις - ιος = ὀργή, θυμός.— αἶδω· ἄδω = διηγοῦμαι με ῥῶδην, ψάλλω. μτβτ.— οὐλόμενος· ὀλόμενος· με ἔνεργ. σημ.= ὀλέθριος. Ἄορ. β' τοῦ ἄλλομαι· κυρίως : ὁ ἄξιος ὀλέθρου, ὁ κατηραμένος.— ἔθηκε· τίθημι = δίδω, προξενῶ.— ἴφθιμος = ἀκμαῖος, γενναῖος.— προιάπτω = στέλλω.— Ἄιδι· δοτ. τοπ. ἀχρήστου ὀνόμ. Ἄις συνήθως ὀνομ. Ἄιδης = ὁ ἀόρατος θεὸς τοῦ Ἄδου (στερ. α + Fiδ).— αὐτούς· τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ψυχάς.— τὰ ἐλώρια = ἡ λεία (ἔλωρ, ἐλεῖν).— τεύχω = κατασκευάζω, κάμνω.— οἰωνός = ὄρνεον.— πᾶσι = εἰς τὰ παντὸς εἶδους.— ἐτελείετο = ἐξεπληροῦτο· τελείω παράλλ. τύπος τοῦ τελέω.— βουλή = θέλησις, ἀπόφασις.— ἔξ οὐ δή· θὰ νοηθῆ καὶ πάλιν τὸ ἄειδε = ψάλλε, ἀπὸ τότε ἀκριβῶς πού... Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 10 : τῶν ἀμόθεν.— τὰ πρῶτα = κατὰ πρῶτον.— διαστήτην ἐρίσαντε = ἤλθον εἰς διάστασιν κατόπιν ἐριδος.— δῖος = θεῖος, ἐπιφανής, ὑπέροχος (divus).

8 - 16 : — τίς τ' ἄρα· τὸ ἄρα ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ προηγούμενα = καὶ ποῖος λοιπόν.— σφωε· αἰτ. δυϊκ. τοῦ σφεῖς = αὐτοὺς τοὺς δύο.— ξυνίημι ἐριδι = φέρω εἰς σύγκρουσιν.— μάχεσθαι· ὥστε μάχεσθαι = ὥστε νὰ γίνουιν ἐχθροί.— ὁ γάρ· γάρ διασαφ.— χολοῦμαι = ἐξοργίζομαι.— ὦρσε· ὄρνυμι· μτβτ. = σηκώνω, προκαλῶ.— ὀλέκομαι =

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀναγραφομένων σημασιῶν ἐκάστης λέξεως ἡ τελευταία εἶναι ἢ μᾶλλον ἀρμόζουσα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου.

Σημ. β'. Οἱ σύνδεσμοι καὶ τὰ μόρια παρ' Ὀμήρω ἔχουν ποικίλας σημασίας καὶ συνήθως ἐνισχύουσι τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως. Ἐνίοτε ὁμοῦ παρεμβάλλονται χωρὶς νὰ ἐπιρραΐζουσι τὸν λόγον. Εἰς τὴν τελευταίαν αὐτὴν περίπτωσιν δὲν ἐρμηνεύονται εἰς τὰς σημειώσεις.

καταστρέφομαι (ἄλλνμαι).— λαοὶ = ὁ στρατός. — οὐνεκα = διὰ τὸν λόγον ὅτι (ὅτου ἔνεκα). — τὸν Χρῦσην· τὸ τὸν ἐξαίρει τὴν προσωπικότητα τοῦ Χρύσου = αὐτὸν τὸν Χρῦσην, τὸν ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος.— ἀρητήρ = ἱερεὺς (ἀράομαι = εὐχομαι). — θεὸς = ταχὺς (θέω).— λῦομαι· μέσ. ὠφελ. = λυτρῶνω, ἐξαγοράζω διὰ λύτρων. — ἀπερείσιος· ἀπειρέσιος = ἀτελείωτος, ἄπειρος.— τὰ ἄποινα = τὰ λύτρα. — στέμματ' Ἀπόλλωνος=σύμβολα ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος.— ἐκηβόλος= ὁ κατὰ βούλησιν βάλλων καὶ ἐπιτυγχάνων τοῦ στόχου, τοξότης ἀλάθης.— ἀνά = ἀνηρητημένα. — λίσσομαι = παρακαλῶ, ἱκετεύω (λιτή, λιτανεύω-εἶα).— κοσμήτωρ = ἡγεμών, ἀρχηγός.

17 - 21 : — εὐκνήμιδες=οἱ φέροντες καλάς, στερεὰς κνημίδας. Τὸ ἐπίθετον ἀναφέρεται εἰς τὸν τέλειον ὀπλισμὸν τῶν Ἀχαιῶν. — δῶμα = κατοικία (δέμω=κτίζω, δόμος).— ἐκπέρθω = κυριεύω, ἐκπορθῶ.— εὖ· εὖ = μὲ τὸ καλό. — τὰ τ' ἄποινα = καὶ αὐτὰ τὰ λύτρα, τὰ ὅποια ἔφερον ὁ Χρῦσης.—δέχεσθαι· ἀπαρέμφ. μὲ σημασίαν προστακτ.— ἄζομαι = φοβοῦμαι καὶ σέβομαι (ἄγ-ος = τιμή, ἄγ-ιος, ἄγνός).

22 - 32 : — ἔνθα· χρον.— ἐπευφήμησαν = μετὰ βοῆς προέτρεψαν.— αἰδεῖσθαι· αἰδομαι μτβτ.— ἀγλαός = λαμπρός, μεγαλοπρεπής (ἀγάλλομαι).— ἀνδάνω θυμῷ = εὐχαριστῶ τὴν ψυχὴν (ῥίζ. σFad, ἄδος, ἡδύς).— κακῶς=μὲ ὑβριστικὸν τρόπον.— ἀφίημι=ἀποπέμπω.— κρατερὸς = ἄγριος, σκληρός.— ἐπὶ-ἔτελλε· ἐπιτέλλω=δίδω προσταγὴν.— κιχάνω καὶ κίχημι = συναντῶ. — δηθύνω = βραδύνω, ἀργοπορῶ (δηθά).— αὐτὶς = πάλιν. — μή... οὐ χραίσμη = μήπως δὲν σὲ ὠφέλησῃ· χραισμέω=ὠφελῶ, χρησιμεύω.— νύ(ν)· μόρ. ἐγκλ. μή νω = μήπως δά.— ἐπεισὶ μιν καὶ γῆρας = ἐπέλθη εἰς αὐτὴν καὶ τὸ γῆρας, πρὶν γηράσῃ. — τηλόθι=μακρὰν (τηλοῦ, τηλε).— ἡ πάτρη = ἡ πατρίς.— ἐποίχομαι ἰστών = πηγαινοέρχομαι ἔμπρὸς εἰς τὸν ἀργαλειόν, ὑφαίνω. — τὸ λέχος = ἡ κλίνη (λεχώ, ἄλοχος).— ἀντιᾶώ λέχος = κοιμῶμαι εἰς τὴν ἴδιαν κλίνην.— σαώτερος = ἀβλαβέστερος, ἀκραιότερος. Τὸ συγκριτικὸν ἀντὶ θετικοῦ σᾶος - σῶος = σῶος.— νέομαι = ἐπιστρέφω (ῥίζ. νεσ-, νόστος).

β') Πατρωνυμ. τοῦ Πηλεΐδης : Πηλεΐδης, Πηλεϊάδης, γεν. Πηληιάδew.

— Ἀρχαιότερος τύπος τοῦ ἀριθ. δύο : **δύω**.

— Συγκοπτόμενος τύπος τοῦ ὀνόμ. *θυγάτηρ* καὶ εἰς τὴν αἰτιατ. **θύγατρα**.

— Ἐπικός ἀόρ. τοῦ *δέχομαι* : **ἐδέγμην** καὶ ἀπαρέμφ. **δέχθαι**.

— β' πρόσ. ὑποτακτ. τοῦ *νέομαι* : **νέηαι** (*νέη*).

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις** : **τεῦχε**, **βασιλῆι**, **νοῦσον**, **μιν**, **κύνεσσιν**.

γ') **Μῆνιν Ἀχιλλῆος** : Οἱ στίχοι 1 - 7 συνοψίζουν ὀλόκληρον τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἰλιάδος καὶ συγχρόνως προεξαγγέλλουν τὴν δραματικότητα τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια προῆλθον ἐκ τῆς ἐριδος τῶν δύο ἡγεμόνων.— **θεά** : Ὁ ποιητὴς ἐπικαλεῖται ἀορίστως τὴν θεότητα, ἣτις προστατεύει τὴν ποιητικὴν δημιουργίαν, διὰ τὴν ἐμπνεύσει εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς Ἰλιάδος. Ἡ θεότης αὕτη εἶναι ἡ Μοῦσα ἢ αἱ Μοῦσαι, κόραι τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, θεαὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ αὐταί. (Πρβλ. καὶ Ὀδυσσεΐας α 1). Εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς Ἰλιάδος ἀνανεώνεται ἡ ἐπὶ κλησὶς αὕτη : *Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι*.— **Πηλεΐάδης Ἀχιλλεύς** : Ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο υἱὸς θνητοῦ ἀνδρός, τοῦ Πηλέως, ὅστις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ Φθίαν. Λαὸς αὐτοῦ ἦσαν οἱ Μυρμιδόνες. Τόσον ἡγάπησαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ θεοὶ τὸν Πηλέα, ὥστε συνέζευξαν αὐτὸν μὲ τὴν Νηρηίδα Θέτιν καὶ παρεκάθισαν αὐτοπροσώπως εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. Μοναδικὸς γόνος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γάμου τούτου ὁ Ἀχιλλεύς, ὅστις ὑμνεῖται ἀπὸ τὸν Ὀμηρον ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν ἦρωσ τοῦ πολέμου. (βλ. Εἰσαγ.).— **Ἀχαιοί** : Ὡς καὶ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ, μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὀρίζονται οἱ Ἕλληνας, οἵτινες μετέσχον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου. Λέγονται καὶ *Ἀργεῖοι*, πιθανῶς διότι κατὰ τὴν μυθολογίαν αἱ Μυκῆναι μητρόπολιν εἶχον τὸ Ἄργος, τοῦ ὁποίου κατόπιν καὶ ἐγένοντο ἰσχυρότεραι. Λέγονται ἐπίσης *Δαναοὶ* ἐκ τοῦ μυθολογικοῦ βασιλείως τοῦ Ἄργους Δαναοῦ, ὅστις ἦλθεν ὡς ἀποικὸς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.— **τεῦχε ἐλώρια κύνεσσιν οἰωνοῖσί τε** : κατὰ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων μεγίστη δυστυχία δι' ἓνα θνητὸν εἶναι τὴν μὴ τύχην τῆς νομίμου ταφῆς, ἀλλὰ τὴν γίνην τὸ σῶμά του βορὰ τῶν θηρίων καὶ τῶν

* Ἐν σελ. 91 - 96 παρατίθεται ἐπαναληπτικὸς πίναξ τῶν γνωστῶν ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικῶν Ὀμηρικῶν τύπων μὲ παραδείγματα ἐκ τῆς Ἰλιάδος.

ὀρνέων. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἡ ψυχὴ δὲν εὐρίσκει ἡσυχίαν ἐν τῷ
 "Ἄδῃ.—**Ἀτρείδης**: Ὁ Ἀγαμέμνων, βασιλεὺς ἐν Μυκῆναις, ὅπως καὶ
 ὁ Μενέλαος ἐν Σπάρτῃ, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀτρέως, υἱοῦ τοῦ Πέλοπος,
 ὅστις ἵδρυσεν ἰσχυρότατον κράτος ἐν τῇ χώρᾳ, ἧτις ἀπ' αὐτοῦ ὠνο-
 μάσθη Πελοπόννησος.—**Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός**: Τέκνα δίδυμα τῆς Λη-
 τοῦς ἦσαν ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἀλάθητοι καὶ οἱ δύο εἰς τὴν
 χρῆσιν τῶν τόξων (ἐκηβόλος - ἰοχέαιρα). — **ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν**: Οἱ
 ἐκστρατεύσαντες εἰς Τροίαν Ἕλληνες, προβλέποντες ὅτι ἡ πολιορκία
 τοῦ Ἰλίου θὰ ἦτο μακρά, εἶχον ἀνεκλύσει εἰς τὴν ξηρὰν τὰ πλοῖά των
 καὶ ἐκεῖ πλησίον κατεσκευάσαν τὰς σκηνάς των. Ἐπειδὴ τὸ πλῆθος
 τῶν σκαφῶν καὶ τὰ ἐξαρτήματα ἐγέμιζον σχεδὸν πᾶσαν τὴν ἔκτασιν,
 ὁ ποιητὴς πάντοτε ἀναφέρει τὸ Ἑλληνικὸν στρατόπεδον μὲ τὴν ἔκ-
 φρασιν «παρὰ νηυσὶ Ἀχαιῶν», «ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν». — **στέμματα ἔχων**
χρυσέω ἀνὰ σκῆπτρῳ: Διὰ τὰ ἐπισύρη περισσότερον τὸν σεβασμὸν
 ὁ Χρῦσης, ἐκράτει μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρόν του καὶ κάποιον σύμβολον ἰξε-
 σίας, τὸ ὅποιον ὑπενθύμιζε τὴν ιδιότητά του ὡς ἱερέως τοῦ Ἀπόλλωνος.
 Συνήθως τὸ ἱκετήριον σύμβολον ἦτο κλάδος ἐστεφανωμένος μὲ λευ-
 κὰ ἔρια. — **εὐκνήμιδες**: Αἱ κνημίδες ἦσαν περιβλήματα τῶν κνημῶν ἀπὸ
 τῶν σφυρῶν μέχρι τοῦ γόνατος. Κατεσκευάζοντο ἀπὸ δέρμα ἢ ἀπὸ ἐλά-
 σματα χαλκοῦ. Εἰς τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς πολεμιστοῦ φέροντος βραχὺν θώ-
 ρακα καὶ τὴν μικρὰν ἀσπίδα ἐπροξένει ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἢ ποιότης
 καὶ ἡ τέχνη τῶν κνημίδων (βλ. εἰκ. 4). Διὰ τοῦτο συχνάκις συναντῶ-
 μεν παρ' Ὀμήρῳ τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα *εὐκνήμιδες*, *χαλκοκνήμιδες*. —
ἐν Ἀργεῖ: Ἀργος ἐλέγετο ἡ Ἀργολικὴ πεδιάς, ὅπου ἐξετείνετο τὸ
 βασίλειον τοῦ Ἀγαμέμνονος μὲ πρωτεύουσαν τὰς Μυκῆνας. Ἐνίοτε
 Ἀργος λέγεται ὀλόκληρος ἡ Πελοπόννησος. Ἡ πόλις Ἀργος εἶναι τὸ
 βασίλειον τοῦ Διομήδους.

33 - 52

α') 33-42. — **ἔδεισεν**· *δειδῶ* = φοβοῦμαι (ρίζ. *δει-*, *δέος*, *δειλός*, *δει-
 νός*). — **ἀκέων** = σιωπηλός (*ἀκήν* = σιωπηλῶς). — ὁ **θῆς-ινός** = ἀμμου-
 διά. — **πολύφλοισβος** = πολυτάραχος. Τὸ ἐπίθ. ἀποδίδει τὸν ἦχον τῶν
 κυμάτων ἐκχυνομένων ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. (*Λέξις ἡχοποιήτος*). — **ἀπά-
 νευθε** = μακρὰν, δηλ. πέραν τοῦ στρατοπέδου. — **κίω** = πορεύομαι. —
ἤρᾱτο πολλὰ = ἔκαμε ἐκτενῆ προσευχήν. — **ἤυκομος** = ἔχουσα ὠ-
 ραίαν κόμην. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν. — **κλύω** = ἀκούω, ἐπακούω. —

ἀργυρότοξος = ὁ ἔχων λαμπρὸν τόξον. Ἐπίθ. τοῦ Ἀπόλλωνος.—
ἀμφιβαίνω = προστατεύω. Κατὰ λέξιν : βηματίζω τριγύρω, διὰ νὰ
 προφυλάξω κάτι. Ἐδῶ ὁ πρκ. εἰς σημ. ἐνστ. — **ζάθεος** = ὁ κατ' ἐξοχὴν
 ἱερός (ζα (ἐπιτατ.) + θεός). — **Ἴφι** = μὲ δύναμιν, κραταιῶς (Ἴς,
 ἰνός = δύναμις). — **τοι**·δοτ. χαριστ. εἰς τὸ ἔρεφα. — **χαρίεντα** = πρὸς
 εὐχαρίστησίν σου. Κτγρ. εἰς τὸ νηόν. — **ἐπί - ἔρεφα**· ἐπερέφω = θέτω
 ὄροφὴν, στεγάζω ναόν. — **ἢ εἰ δὴ** = ἢ ἂν πράγματι. — **κατά**· συναπτ.
 πρὸς τὸ ἔκκη (καίω). — **πίων**, **πίερα**, **πίον** = παχύς. — **μηρία** = τεμάχια
 μηρῶν — περικεκαλυμμένα μὲ λίπος. — **κρήνην**· **κραίνω** = ἐκτελῶ, ἐκ-
 πληρῶ. — τὸ **ἐέλδωρ** = εὐχὴ, ἐπιθυμία. — **τίνω** = πληρώνω, τιμωροῦμαι.

43 - 52 : — **Φοῖβος** = λαμπρός, φωτοδότης (φάος). Ἐπίθετον
 τοῦ Ἀπόλλωνος. — **βῆ δὲ κατ(ὰ)** = κατέβη δέ. — τὰ **κάρηνα** = αἰ
 κορυφαί. — **χώομαι** = ὀργίζομαι. — τὸ **κῆρ** = καρδία. — **ἀμφηρεφῆς** =
 κλειστός ἀπὸ παντοῦ (ἀμφι + ἐρέφω). — **φαρέτρα** = θήκη τῶν βελῶν
 (φέρω). — **ἐκλαγξαν** = ἐβρόντησαν τὰ βέλη μὲ τὸν χαρακτηριστικὸν
 ἦχον τῶν συγκρουομένων ὄπλων. (Λέξις ἠχοποιήτος). — **δίστος** =
 τὸ βέλος. — **ἦιε**· πρτ. τοῦ εἶμι. — **εἰκῶς** = ὁμοιάζων, φαινόμενος ὡς. —
ἔζομαι = καθίζω. — **μετὰ** = μέσα, ἦτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν
 Ἀχαιῶν. — **ἔηκε**· ἴημι = ῥίπτω. — ὁ **ἰός** = βέλος. — **δεινὴ** (κατηγ.)
κλαγγὴ (ἔ)γένετο = φοβερός ὑπῆρξεν ὁ συριγμός. — ὁ **βιός** = τὸ
 τόξον. — ὁ **οὔρευς** = ὁ ἡμίονος. — **ἐποίχομαι** = εἰσορμῶ, εἰσβάλλω. —
ἀργός = ταχύς. — **αὐτοῖσι** = τοῖς ἀνδράσι. — **ἐχεπευκῆς** = αἰχμηρὸν
 (ἔχω + πεύκη) [διότι τὰ φύλλα τῆς πεύκης εἶναι αἰχμηρά]. —
ἐφιεῖς· ἐφίημι = διευθύνω ἐναντίον. — **αιεῖ** = διαρκῶς. — ὁ **νέκυς** =
 νεκρός. — **θαμέες** (- ειαί) = πυκνοί, συνεχεῖς (θαμά, θαμίζω, θαμών).

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **βῆ**, **ἴφι**, **ῶμοισι**,
βιοῖο, **κλῦθι**, **νηός**.

γ') **βῆ δ' ἀκέων** παρὰ θῖνα πολυφλοῖσβοιο θαλάσσης : Ὁ ποιη-
 τὴς ἐξαίρει τὴν λύπην τοῦ γέροντος Χρύσου μὲ μίαν μόνην λέξιν, ἀκέων.
 Ἄλλ' ἡ ὄλη σύνθεσις τοῦ στίχου προκαλεῖ βαθυτάτην ἐντύπωσιν εἰς τὸν
 ἀναγνώστην, ὅστις νοερῶς βλέπει τὸν λυπημένον πατέρα νὰ ἐπιστρέφῃ
 πάλιν ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς ἀκρογιαλιάς, ἐνῶ ὁ φλοῖσβος τῶν κυμάτων
 κάμνει ἀντίθεσιν μὲ τὴν σιωπηλὴν ἀπελπισίαν του. — **Χρύσην** : Ἡ

Χρῦσα ἦτο παράλιος πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων Σμινθεύς (ιδ. κατωτ.). — **Κίλλα** : Μικρὰ πόλις τῆς Τροίας, ὅπου ἐπίσης ἐλατρεύετο ὁ Ἀπόλλων. — **Τένεδος** : Ἡ γνωστὴ νῆσος ἢ προσκειμένη εἰς τὴν Τρωικὴν παραλίαν. — **Σμινθεύς** : Τὸ περιέργον τοῦτο ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος προῆλθεν ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι ὁ θεὸς καταστρέφων τοὺς μῦς (*σμίνθους*) συνετέλει εἰς τὴν καθαριότητα καὶ τὴν ἐξυγίανσιν ὠρισμένων τόπων. Ἀνάλογος ἦτο καὶ ἡ λατρεία Ἀπόλλωνος τοῦ *σαυροκτόνου*. — **νηὸν ἐπέρεψα** : Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Χρύσου μαρτυροῦν ὅτι ἦτο κοινὴ ἡ χρῆσις τῶν ναῶν τοῦλάχιστον εἰς τὴν Μικρασιατικὴν Ἑλλάδα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου. Ἀρχαιότερον οἱ θεοὶ ἐλατρεύοντο εἰς ὑπαίθριους χώρους, εἰς κορυφὰς ὄρεων ἢ ἄλση. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τόπους ὑπῆρχεν ἡ συνήθεια νὰ στεγάζεται εἰς ναὸν τὸ ἄγαλμα ἐνὸς θεοῦ. — **τόξα - βέλη** (βλ. εἰκ. 5). — **ἐκλαγξαν χωμένοιο κινήθεντος** : Αἱ ἀπότομοι κινήσεις τοῦ ἐξωργισμένου θεοῦ προκαλοῦν τὴν κλαγγὴν τῶν ἐντὸς τῆς φαρέτρας του βελῶν, ἐφ' ὅσον αὐτὸς κατέρχεται ἀπὸ τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου. Ὡς πρὸς τὴν ὄψιν του ὁ ποιητὴς ἐπινοεῖ τὴν θαυμασίαν ἔκφρασιν : *ὁ δ' ἦμε νικτὶ εἰοικός*. Ὅχι φωτεινὸν πρόσωπον οὔτε εὐεργετικὴ παρουσία, ἀλλὰ ὀργὴ καὶ ἀπειλὴ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν ἀργυρότοξον θεόν, ὅστις κατέρχεται ἀπὸ τὴν οὐράνιον κατοικίαν του ὡς τιμωρὸς καὶ ἐκδικητὴς. — **πυραὶ νεκύων** : Ὁ Ὀμηρος ὡς τρόπον ταφῆς ἀναφέρει πάντοτε καῦσιν τῶν νεκρῶν, ἐνῶ εἰς παλαιότεραν τοῦ Ὀμήρου ἐποχὴν οἱ νεκροὶ ἐθάπτοντο συνήθως, ὅπως φαίνεται καὶ εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τὸ ἔθιμον ταφῆς τῶν νεκρῶν ἐπανῆλθε κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

53 - 100

α') 53 - 58 :—**ἐννήμαρ** = ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας (*ἐννέα + ἡμαρ*).—**ῶχετο** = ἐρρίπτοντο, ῥ. *οἴχομαι*. — τὸ **κῆλον** = ξηρὸν ξύλον, βέλος. — **ἀγορήνδε** = εἰς ἀγοράν, εἰς συνέλευσιν (*ἀγείρω*). — **καλέσσατο** = προσεκάλεσε διὰ τῶν κηρύκων, ῥ. μέσ. διαθ. — **τῷ ἐπὶ φρεσὶ· ἐπὶ φρεσὶ τοῦ**. — **λευκάλενος** = λευκάς ὠλένας ἔχουσα.—**κῆδομαι** = ἐνδιαφέρομαι, λυποῦμαι. — **ὅτι ῥα** = ἀφοῦ μάλιστα. Πάντοτε ἡ Ἥρα ἦτο προστάτις τῶν Ἀχαιῶν καὶ τώρα περισσότερο συγκινεῖται βλέπουσα τὸν ἀφανισμόν των. — **ὄρατο· ἑώρα**. — **ἐπεὶ οὖν**· τὸ οὖν ἐπαναφέρει τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως περὶ συγκλήσεως τῆς ἀγορᾶς. — **ἤγερθεν· ἠγέρθησαν, ἀγείρομαι** = συνέρχομαι εἰς συνέλευσιν.—**ὀμηγερῆες τ' ἐγέ-**

νοντο = εὐρέθησαν συγκεντρωμένοι καὶ ἔτοιμοι νὰ συζητήσουν. — τοῖσι μετέφη = ὠμίλησε πρὸς αὐτούς. — ὠκὺς - εἶα - ὕ = ταχύς, γοργός.

59 - 67 : — ἄμμε· ἡμᾶς. — παλιμπλαγχθέντας = ἀποπλανηθέντας, ἀποτυχόντας τοῦ σκοποῦ. Σειρὰ λέξεων : νῦν ὁτῶ ἄμμε ἄφ ἀπονοστήσειν παλιμπλαγχθέντας = τώρα νομίζω ὅτι ἡμεῖς θὰ γυρίσωμεν ὀπίσω χωρὶς νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ σκοποῦ μας. — ἄψ = ὀπίσω (ἀπό, Λατ. abs...). — εἶ γε = ἐάν βεβαίως. Ἡ ἀπόδοσις εἶναι τὸ ἄφ ἀπονοστήσειν. Ἐπειδὴ εἶναι ἀμφίβολον καὶ ἂν θὰ διασωθοῦν κἂν (εἶ φύγοιμεν), παρεντίθεται καὶ ἄλλη ὑποθετικὴ πρότασις με ἀιτιολογικὴν σημασίαν : εἰ δὴ ὁμοῦ πόλεμὸς τε δαμᾶ κλπ. Ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει ὅτι ὄχι μόνον ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας των θὰ ματαιωθῇ, ἀλλὰ εἶναι καὶ ζήτημα, ἂν θὰ γυρίσουν ὀπίσω. — δαμᾶ· μέλλων τοῦ δάμνημι = δαμάζω, ἀφανίζω (δωμή, ἀδμής). — ἄγε· παρακελευσματικὸν = ἔλα, ἄς... — ἐρείομεν· ἐρέω = ἐρωτῶ. — ἱερῆα - ὄνειροπόλον· οἱ δύο ὄροι δηλώνουν δύο διαφόρους τύπους μαντικῆς. Ὁ ἱερεὺς μαντεύει διὰ τῆς σπλαγχνοσκοπίας, ὁ δὲ ὄνειροπόλος διὰ τῶν ὀνείρων. — ἦ καὶ ὄνειροπόλον = ἔστω καὶ ὄνειροπόλον = ἐξηγητὴν ὀνείρων. — τὸ ὄναρ· ἔλλειπτ., μόνον ὄνομαστ. καὶ αἰτιατ. — ὅς κ' εἶποι· τὸ κε = δυννητικόν. — ὅ τι = διὰ ποίαν αἰτίαν. — χῶομαι· Α 44. — εἶτ' ἄρα = μήπως τάχα. — εὐχολῆ = εὐχή, δέησις. — ἐπιμέφομαι = κατηγορῶ, παρπονοῦμαι. — ἐκατόμβη = θυσία με ἀφθονα θύματα. — αἶ κέν πως = εἴ πως ἂν. Πλγ. ἐρώτησις ἐκ νοουμένου ῥήμ. σκοπεῖν, δηλ. νὰ ἐξετάσῃ ὁ μάντις τί θὰ ἤθελεν ὁ Ἀπόλλων, διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸ κακόν. — κνίσσης ἀντιάσας = νὰ ἀντικρύσῃ, νὰ αἰσθανθῇ κνίσαν. Τὸ ἀντιάω μετὰ γεν. ὡς συμμετοχῆς σημαντ. — τέλειος = ἄρτιος, χωρὶς ἐλάττωμα. — βούλεται· ὑποτακτ. — ἡμῖν· δοτκ. χαριστ. — ἀπὸ ἀμῦναι = νὰ ἀποτρέψῃ. — λοιγὸς = ὄλεθρος.

68 - 83 : — ἦ τοι ὅ γε· ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ τοῖσι δέ. Δηλ. αὐτὸς μὲν... ἐνώπιον δὲ τοῦ λαοῦ... — οἰωνοπόλος = ἐρμηνευτὴς οἰωνῶν. — ὄχα = κατὰ πολὺ, ἐξαιρετικῶς. Ἐπίρρ. προσδιορίζον πάντοτε τὸ ἄριστος. — ἦδη· ἦδει. — τὰ ἐντα = τὰ παρόντα. — ἠγήσατο νήεσσι = ὠδήγησε διὰ τῆς προφητικῆς του δυνάμεως τὰ πλοῖα. — Ἴλιον εἶσω = καθ' ὄλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς Αὐλίδος μέχρι τοῦ Ἴλιου. — ἦν· κτητικ. — πόρε· ἄορ. β' ἀχρήστου ἐνεστ. = παρέσχε, ἔδωκε. — σφιν ἄγο-

ρήσατο = ὠμίλησε πρὸς αὐτοὺς ἐπισήμως· ῥ. ἀγοράομαι. — μετέειπε· πρβλ. μετέφη Α 58. — ἔυφρονέων = μὲ καλὴν διάθεσιν καὶ μὲ ὀρθὴν σκέψιν. — κέλομαι = προτρέπω, παρακινῶ. — διφιλος = ὁ ἀγαπητὸς εἰς τὸν Δία. — μυθήσασθαι = νὰ ἐρμηνεύσω διὰ τοῦ λόγου. — ἑκατηβελέτης· συνών. τοῦ ἐκηβόλος· Α 14. — τοιγάρ = λοιπόν. — συντίθημι· ἔνν. φρεσὶ = προσέχω, ἔννοῶ. — ἦ μὲν μοι ἀρήξειν = ὅτι ἀληθῶς θὰ μὲ βοηθήσης. — πρόφρων - πρόφρασσα = πρόθυμος. — ἦ γάρ = διότι ἀληθῶς. — χολώω = ἐξοργίζω. — μέγα κρατεεῖ = ἀσχεῖ μεγάλην ἐξουσίαν. — κρείσσων (ἐστὶ) = ὑπερισχύει. — χῶσεται· ἄορ. ὑποτακτ. — χέρηι· χερῶν = κατώτερος. — εἶ περ γάρ = διότι καὶ ἄν. — χόλος = ὀργή. — αὐτῆμαρ = τὴν αὐτὴν ἡμέραν. — καταπέψη· ῥ. καταπέσσω = καταστέλλω (ἢ πέψις). Πρβλ. νεοελλ. καταπίνω τὸν θυμὸν μου. — μετόπισθεν = εἰς τὸ μέλλον. — ἔχω = κρατῶ, διατηρῶ. — κότος = μνησικακία. — ὄφρα τελέση = ἕως ὅτου ἐκτελέσῃ, ἔνν. τὴν ἐκδίκησιν. — ἐν στήθεσιν ἐοῖσι· συναπτ. πρὸς τὸ ἔχει κότον. — φράζομαι = σκέπτομαι.

84 - 91 :— ἀπαμείβομαι = ἀπαντῶ πρὸς. Ἡ ἀπὸ ἐκφράζει τὰς ἐκ περιτροπῆς ἀπαντήσεις. — θαρσήσας μάλα = μὲ πολὺ θάρρος. — τὸ θεοπρόπιον ἢ ἡ θεοπροπίη = προφητεία, χρησμός. — οὐ· ἡ ἀρνησις ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸν στίχ. 88 οὐ τις. — ᾤ· συναπτ. πρὸς τὸ εὐχόμενος. — ἀναφαίνω = φανερώνω, ἀποκαλύπτω. — ἐπὶ χθονὶ = ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. — δέρκομαι = βλέπω, κοιτάζω (δράκων, νεοελλ. δραγάτης = ὁ ἀγροφύλαξ). — παρὰ νησι· Α 12. — οὐ βαρείας χεῖρας ἐποίησε σοι = δὲν θὰ ἀσκήσῃ βίαν ἐναντίον σου. — Ἀγαμέμνονα = περὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος. — ἦν εἵπης· ἡ ὑπόθ. εἰς ὑποκτακτ. ἐκφράζει τὸ πιθανὸν γενέσθαι, ἐνῶ ἡ ἀπόδοσις εἰς ὀριστικὴν οὐκ ἐποίησε ἐκφράζει τὸ βέβαιον. — πολλόν· ἐπίρρ. = πολὺ. Πρβλ. ὄχ' ἄριστος. — εὐχεται εἶναι = διατείνεται, καυχᾶται ὅτι εἶναι. Ἡ περίφρασις εὐχομαι εἶναι καταντᾶ εἰς τὴν σημασίαν τοῦ εἰμί.

92 - 100 :— αὐδάω = ὀμιλῶ. — ἀμύμων = ἀψογος, ἀμειπτος (στερ. ἀ + μῶμος). — οὐτ' ἄρ = λοιπὸν οὐτε... — εὐχλωῆς κλπ. Α 65. — ἀρητήρ· Α 11. — ἀπολύω = ἀπολυτρώνω. — ἀποινα· Α 13. — τοῦνεκα = δι' αὐτὸν τὸν λόγον. — ἀεικῆς = ἐπονείδιστος, φρικτός. — λοιγός· Α 67. — ἀπωθῶ = σπρώχνω, ἀπομακρύνω. — ἀπὸ δόμεναι· ὑποκμ.

τοὺς Δαναοὺς ἢ τὸν Ἀγαμέμνονα.— ὁ **ἐλίκωψ** — ἡ ἐλικῶπις = ἔχων εὐκινήτους καὶ ἐκφραστικούς ὀφθαλμούς (ἐλικ - ἐλίσσω + ὤψ).— **ἀπριάτην** = ἄνευ ἀμοιβῆς, δωρεάν (ἀ (στ.) + ἐπριάμην). Ἐπίρρημα· πρβλ. *μάτην, ἄντην* κ.ἄ.— **ἀνάποιον** = ἄνευ λύτρων. Ἐπίρρ.— **τότε κέν μιν ἰλασσάμενοι πεπίθοιμεν** = τότε μόνον, ἀφ' οὗ τὸν ἐξιλεώσωμεν, θά τὸν ἐπέιθαμεν.

β') Μέσος τύπος τοῦ ὁρῶ με ἐνεργητ. σημασίαν : **ὄρατο**.

— Ἐπικὸς τύπος **σφιν** ἀντὶ *σφίσιν*.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἤγερθεν, χολωσέμεν, ὄφρα, ἦν μαντοσύνην, πεπίθοιμεν, ἄμμε**.

γ') **ἀγορήνδε καλέσσατο λαὸν Ἀχιλλεύς** : Καὶ πρὸ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων ὑπῆρχεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις - κράτη ὁ θεσμὸς τοῦ νὰ συγκαλεῖται ὁ λαὸς εἰς δημόσιον τόπον, διὰ νὰ συσκεφθῇ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ ζητημάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὸ πλεῖστον τότε τὰ ἑλληνικὰ κράτη ἐκυβερνῶντο ὑπὸ βασιλέων, οὗτοι δὲ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις συνεκάλουσαν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. Βεβαίως οἱ βασιλεῖς εἶχον τὴν πρωτοβουλίαν καὶ αὐτοὶ ἐπεκύρωνον τελικῶς τὰς ἀποφάσεις, εἶχον ὅμως δικαίωμα λόγου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν παρισταμένων. Εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὅπως συνέβαινε κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου, ἡ ἀγορὰ συνεκαλεῖτο συχνότερον καὶ ὄχι μόνον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου ἀρχηγοῦ, τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλων βασιλέων. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεύς, κατ' ἐμπνευσιν τῆς Ἥρας, συγκαλεῖ τὴν ἀναφερομένην ἐδῶ ἀγοράν, τὴν ὁποίαν καὶ διευθύνει. — **μάντις** : Τὸ ἔργον τῶν μάντεων ἦτο νὰ ἐξακριβῶνουν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ἐπὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἶχον γίνεσθαι. Σπανιώτερον ἐπροφῆτευσαν οἱ μάντιες τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν ἢ ὑπεδείκνυσαν τὸ πρακτέον. Οἱ μάντιες ἐφήρμοζον διαφόρους τρόπους μαντικῆς, ἦτοι ἐκ τῶν *σπλάγγων τῶν θυμάτων* (*ἱερεῖς*), διὰ τῶν *ὀνειρώων* (*ὀνειροπόλοι*) καὶ διὰ τῶν *οἰωνῶν* (*οἰωνοπόλοι*). Πλὴν ὅμως τούτων ἐγένετο μαντικὴ καὶ δι' *ἐμπύρων*, ἦτοι διὰ τῆς φλογὸς τῶν καιομένων θυμάτων, διὰ τοῦ *θροῦσματος* τῶν φύλλων ἱερῶν δένδρων καὶ διὰ *διοσημιῶν*, δηλ. ἀστραπῶν, βροντῶν κ.τ.τ. — **κνίσης ἀντιάσας** : Κατὰ τὴν πίστιν τῶν ἀρχαίων οἱ θεοὶ ἀπελάμβανον τὸν εὐώδη καπνὸν τῶν καιομένων κρεάτων. — **τελείων** : Τὰ θυσιαζόμενα ζῶα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐκλεκτά, δηλ. ἄρτια, εὐτραφῆ καὶ εἰς τὴν πλήρη των

σωματικὴν ἀνάπτυξιν. — **Κάλχας**: Ὁ περίφημος μάντις ἦτο υἱὸς τοῦ Θέστορος καὶ διὰ τῆς προφητικῆς του ἰκανότητος ἤξευρε καὶ παρόντα καὶ μέλλοντα καὶ παρελθόντα. Πρὸ παντὸς ὅμως ἐξετιμήθη ὁ μάντις οὗτος ἀπὸ τὴν σοφὴν καθοδήγησιν, τὴν ὁποίαν παρέσχεον εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅταν ἐπλευσαν κατὰ τοῦ Ἰλίου. Ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς γενικῶς ἐπρότεινε νὰ ἐρωτηθῆ ἕνας μάντις διὰ τὴν αἰτίαν τοῦ λοιμοῦ, ὁ δὲ Κάλχας αὐθορμήτως ἐγείρεται καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ παράκλησις ἀπευθύνεται εἰς αὐτόν: «*κέλεαί με, δίφιλε, μωθήσασθαι...*». — **ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο**: Εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλληνικῆς ἀντιλήψεως ὅτι ταυτίζει πάντοτε τὸ φῶς πρὸς τὴν ζωὴν, τὸ δὲ σκότος πρὸς τὸν θάνατον. Τοιοῦτοτρόπως ὁ Ἀχιλλεὺς τονίζει τὴν ὑπόσχασίν του πρὸς τὸν Κάλχαντα «*ἐφ' ὅσον ζῶ καὶ ἐφ' ὅσον βλέπω*». Ἐξ ἄλλου συχνὰ ἀναφέρει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον ἐνὸς ἥρωος μὲ τὴν φράσιν «*τὸν δὲ σκότος ὄσσε κάλυψεν*». — **ἐλικώπιδα κούρη**: Τὸ πρῶτον συνθετικὸν τῆς λέξεως ἐκφράζει καὶ τὴν τοξοειδῆ γραμμὴν καὶ τὴν γοργότητα τῆς κινήσεως τῶν ὀφθαλμῶν. Ἡ λέξις εἶναι ἀπὸ τὰ ἐκφραστικώτερα ἐπίθετα τοῦ ἀνθρωπίνου κάλλους. Συχνάκις ἀναφέρεται παρ' Ὀμήρω ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς: «*ἐλίκωπες Ἀχαιοὶ*» (A 389) καὶ ὡς ἐπίθετον ὠραίων γυναικῶν.

101 - 147

α') 101 - 105: — στ. 101 = στ. 68. — **κρείων - οὔσα** = ἄρχων, κύριος· **εὐρύ κρείων** = ὁ μέγα κράτος ἔχων. (Πρβλ. λατιν. late rex). — **ἄχθυμαι** = κατέχομαι ἀπὸ ἀγανάκτησιν. (ἄχος). — **τὸ μένος** = ἡ ὀρμή, τὸ πάθος. — **μέγα πίμπλαντο** = ἐγέμισαν πολὺ, ἐφόουσκωσαν. — **φρένες**: κυρίως τὸ διάφραγμα καὶ γενικώτερον ἡ ψυχὴ. — **φρένες ἀμφιμέλαινοι** = ψυχὴ μαύρη τριγύρω, ὀλόμαυρη. — **ὄσσε** = οἱ δύο ὀφθαλμοί. — **οἱ** = αὐτῶ. — **λαμπετάω** = λάμπω. — **εἶκτην**: δυῖκ. ὑπερσυντελ. τοῦ *FéF(o)ικα* = ὁμοιάζω. — **Κάλχαντα πρῶτιστα**: ἀσύνδετον διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως. — **κάκ' ὀσσόμενος** = προσβλέπων ἀγρίως (ὄσσε).

106 - 115: — **οὐ πῶ ποτε** = οὐδέποτε ἕως τώρα. — **τὸ κρήγυον** = κάτι πού νὰ εἶναι καλόν. — **ἐστὶ τοι φίλα**: προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ ἀπροσώπ.: *ἐστὶ σοι φίλον* = ἀγαπᾶς, σοῦ ἀρέσει. — **ἐσθλὸς** = καλός. — **ἐτέλεσσας** = ἔκαμες νὰ ἐκπληρωθῆ. — **καὶ νῦν** = ἐπίσης τώρα. — **ἐν**

Δαναοῖσι = ἐν τῇ συνελεύσει τῶν Δαναῶν. — **θεοπροπέω** = λέγω θεοπροπίας, ἐρμηνεύω τὰ θελήματα τῶν θεῶν· στ. 87. — **ἀγορεύεις** = λέγεις ἐπισήμως. — **ὡς δὴ** = ὅτι δῆθεν. — **σφιν** = τοῖς Δαναοῖς. — **τεύχω** = κάμνω, προξενῶ. — **κούρης Χρυσήιδος** = τῆς νεαρᾶς θυγατρὸς τοῦ Χρύσου. — **καὶ γὰρ ῥα** = διότι ἀληθῶς. — **προβέβουλα** = προτιμῶ (ἐν τῷ β' συνθετ. τὸ θέμα τοῦ βούλομαι). — **κουριδίη ἄλοχος** = νόμιμος σύζυγος. — **ἔθεν** = αὐτῆς. — **τὸ δέμας** = ἡ κορμοστασιά. — **ἡ φυῆ** = αἱ φυσικαὶ γραμμαὶ καὶ κινήσεις τοῦ σώματος, ἡ χάρις. — **οὔτ' ἄρ φρένας** = οὔτε ἀλήθεια εἰς τὸν νοῦν. — **ἔργα** = ἐργόχειρα.

116 - 120: — **καὶ ὡς**· παρὰ τὰ χαρίσματα τῆς Χρυσήιδος καὶ τὴν προτιμήσιν μου εἰς αὐτήν. — **πάλιν δόμεναι** = ἀποδοῦναι. — **ἢ ἀπολέσθαι** = παρὰ νὰ χάνεται, καὶ ὄχι νὰ χάνεται. — **αὐτάρ**· ἐναντ. = ἀλλά. — **τὸ γέρας** = τὸ τιμητικὸν δῶρον. — **οἶος** = μόνος. — **ἔω**· ὦ. — **ἐπεὶ οὐδὲ ἔοικε** = διότι δὲν ἀρμόζει κἄν. — **λεύσσω** = βλέπω, κοιτάζω (λευκός, — *lux*). — **δ** = ὅτι. — **μοι**· δοτκ. ἀντιχαριστική. — **ἔρχεται ἄλλη** = πηγαίνει ἄλλοῦ, εἰς ἄλλον.

121 - 129 : — **ποδάρκης** = ταχύπους (*πούς*+*ἀρκέω*). Πάντοτε εἰς τὴν φράσιν *ποδάρκης* διὸς Ἀχιλλεύς. — **κύδιστε** = πανένδοξε (*κῦδος* = δόξα). — **φιλοκτέανος** = φιλοκερδής, πλεονέκτης (*φιλ.* + *κτέανον* = κτήμα). — **πῶς γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν λανθάνουσαν ἀντίρρησην τοῦ Ἀχιλλεύς, ὡς νὰ ἔλεγε : τοῦτο δὲν γίνεται, διότι πῶς... — **μεγάθυμος** = μεγαλόψυχος. Πρβλ. *μεγαλήτωρ*. — **οὐδέ τι** = καὶ οὐδόλως. — **ἴδμεν**· ἴσμεν. — **ξυνήια** = κοινὰ λάφυρα ὅλου τοῦ στρατοῦ (*ξυνός* = κοινός). — **κείμενα** = βαλμένα κατὰ μέρος, προσωρισμένα πρὸς διανομήν. — **τὰ μὲν...** **τὰ** = ὅσα βεβαίως... ταῦτα. — **ἔξεπράθομεν** = ἀπεκτίσαμεν ἀπὸ κυριευθείσας πόλεις. Βραχυλογικῶς ἀντί : *ἐκπέρισαντες πόλεις ἐκ πολλῶν ἐλάβομεν*. — **δέδασται**· *δατέομαι* = μοιράζομαι. — **λαοὺς**· ὑποκείμεν. τοῦ *ἐπαγείρειν*. — **παλίλλογα ταῦτ' ἐπαγείρειν** = νὰ τὰ συγκεντρώσουν πάλιν πρὸς νέαν διανομήν. — **θεῶ** = κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ θεοῦ. — **προϊήμι** = ἀφίνω, στέλλω. — **ἀποτίνω** = πληρώνω, ἀμείβω. Πρβλ. *τίνω*· Α 42. — **αἶ κέ ποθι** = ἐὰν ἴσως. — **δῶσι**· *δῶ*. — **πόλιν Τροίην** = τὴν Τρωικὴν πόλιν, ἐνν. τὸ Ἴλιον. — **ἐυτείχος** = καλοτειχισμένος, ὀχυρός. — **ἔξαλαπάζω** = κυριεύω καὶ διαρπάζω πόλιν.

130 - 147 : κρείων · Α 102.—μη δὴ οὕτως = ὄχι δὰ ἔτσι.—ἀγαθός περ ἐών = παρὰ τὴν ἐξαιρετικὴν σου ἀνδρείαν.—θεοείκελος = ὁμοιος μὲ θεὸν (θεὸς + εἶκελος).—μη κλέπτε νόω=μη σκέπτεσαι νὰ μὲ ἀπατήσης.—οὐ με παρελεύσεαι· παρέρχομαι τινα=προσπερνῶ κάποιον, ξεγελῶ. Εἰς λαϊκὴν ἔκφρασιν «δὲν θὰ μοῦ τὴν καταφέρρης».—ἡ ἐθέλεις = ἀλήθεια θέλεις.—θῦφρα ἔχης = ἵνα ἔχης, νὰ ἔχης.—αὐτός· τονίζει τὸ ὑποκείμεν. τοῦ ἔχης=σὺ διὰ τὸν ἑαυτὸν σου νὰ ἔχης.—αὐτάρ· ἀντιθετ.—αὐτως = ἔτσι.—ἦμαι = κάθημαι.—δεύομαι = στεροῦμαι (δέομαι).—κέλει· Α 74.—εἰ μὲν δώσουσι· θὰ νοηθῆ ὡς ἀπόδοσις : καλῶς ἔχει.—ἄρσαντες κατὰ θυμὸν = ἱκανοποιοῦντες τὴν ψυχὴν μου, ῥ. ἀραρίσκω = προσαρμύζω.—ὅπως ἔσται· πλγ. ἐρώτησις.—ἀντάξιον· ἔνν. ἐκείνου τὸ ὁποῖον χάνω.—ἐγὼ δὲ = ἐγὼ πάντως.—ἔλωμαι· ῥ. αἰροῦμαι=λαμβάνω. Ὑποτακτ. μετὰ τοῦ κέν ἰσοδυναμεῖ μὲ μέλλοντα ὀριστικῆς. Σειρὰ λέξε. : ἐγὼ δὲ ἰὼν αὐτός κεν ἔλωμαι ἢ τεὸν γέρας ἢ Αἴαντος.—τεὸς = σός.—ἄξω ἐλών· ταυτολογία πρὸς τὸ ἔλωμαι ἰὼν.—κέν κεχολώσεται· τὸ κέν ἐκφράζει τὴν πιθανότητα τοῦ πράγματος. Ὁ τετελ. μέλλον ἀντὶ ἀπλοῦ χολώσεται.—δν κεν ἴκωμαι = ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἔλθω., Ἐξακολουθεῖ διὰ τοῦ κέν νὰ δηλοῦται ἡ πιθανότης. Δηλ. ἂν συμβῆ νὰ μοῦ ἀρνηθῆτε ἄλλο γέρας, τότε θὰ γίνουν ὅλα αὐτά.—ἡ τοι = βεβαίως, ὅπωςδῆποτε.—μεταφράζομαι = σκέπτομαι κατόπιν.—αὐτις = ἄλλην φοράν.—ἄγε· παρακλειευσμ. = ἐμπρός.—ἐρύσομεν· ἀντὶ ἐρύσωμεν. Τὸ ῥ. ἐρύω = καθελκύνω.—ἄλς - ἄλός=θάλασσα.—ἐρέτης = κωπηλάτης.—ἐπιτηδές = ἐπιμελῶς. Τὸ ἐπίρρ. δηλώνει ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν ναυτῶν πρέπει νὰ γίνῃ μὲ προσοχὴν.—ἀγείρομεν... θείομεν... βήσομεν· ὑποτακτ. ἀντὶ ἀγείρομεν = ἄς συλλέξωμεν, θῶμεν, ἀνὰ βήσωμεν = ἄς ἐπιβιβάσωμεν.—ἀρχός = ἀρχηγός. (Κατγρμ.).—βουλευφόρος = μέλος τῆς βουλῆς τῶν γερόντων, ἐπίσημος (βουλήν + φέρω).—ἦέ = ἦ.—ἔκπαγλος=φοβερός (ἐκπλαγος, ἐκπλαγῆναι).—ἐκάεργος = ὁ κατὰ βούλησιν ἐνεργῶν. Ἐπίθετον τοῦ Ἀπόλλωνος.—ἱερά ῥέζω = τελεῶ θυσίας· ῥέζω = πράττω (ῥέκτης).

β')—Συγκριτικὸν τοῦ κακός : χερείων.

—Ὁ σύνδεσμος ὅτι : ὅ.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : δόμεναι, σῶν ἔμμεναι, δώωσι, ἔθεν, ἔω, ἴδμεν, πολίων.

γ') **εὐρὺ κρείων** : Ἡ ἐπικράτεια τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐξετείνετο εἰς μέγα μέρος τῆς Πελοποννήσου. Περιελάμβανε τὰς Μυκῆνας, τὴν Κόρινθον, τὴν Σικυῶνα, τὴν Πελλήνην, τὸ Αἴγιον καὶ ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἄλλας πόλεις (Β 569 - 575). Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηναίων, ὡς ἡγεμῶν τοῦ μεγαλύτερου κράτους, ἤσκει μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, διὸ καὶ λαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.—**φρένες ἀμφιμέλαινοι** : Ἡ ἔκφρασις δηλώνει τὴν ἔντασιν τῆς ὀργῆς τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἡ ὁποία συντελεῖ εἰς τὸ νὰ πλημμυρίσουν αἱ φρένες του ἀπὸ σκοτεινὸν αἷμα. Ἐξωτερικῶς δὲ περιγράφει ὁ ποιητὴς θαυμάσια τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ὀργῆς αὐτῆς μετὰ τὴν παρομοίωσιν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ του ὁμοιάζον μετὰ λάμπον πῦρ.—**μάντι κακῶν** : Καὶ εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Κάλχας ἐμάντευσε δεινὰ διὰ τὸν Ἀγαμέμνονα. Ὅταν εἶχε συγκεντρωθῆ ὁ στόλος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Αὐλίδα καὶ ἔνεκα νηγεμίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποπλεύσῃ, ὁ περίφημος μάντις ἐπέβαλεν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα νὰ θυσιάσῃ τὴν πρωτότοκον κόρην του Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ ἐξιλεωθῆ ἡ θεὰ Ἄρτεμις, εἰς τὴν ὁποίαν κάποτε εἶχεν ἀσεβῆσαι ὁ Ἀγαμέμνων.—**οἴκοι ἔχειν** : Κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς Ὀμηρικῆς ἐποχῆς ὁ οἰκοδεσπότης ἠδύνατο νὰ ἔχη πλὴν τῆς νομίμου συζύγου του, τῆς κουριδίας ἀλόχου, καὶ ἄλλας γυναῖκας.—**Κλυταιμῆστρα** : Ἦτο δίδυμος ἀδελφὴ τῆς Ἑλένης, θυγάτηρ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης, καὶ τῆς Λήδας.—**οὐτ' ἄρ φρένας οὔτε ἔργα** : Ἡ ἀξία μιᾶς γυναικὸς ἐκτιμᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὰ σωματικὰ χαρίσματα (δέμας καὶ φυὴν), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ψυχικὴν ἀρετὴν (φρένας) καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ καλαισθησίαν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα.—**τὰ μὲν πολίων ἐξεπράθομεν** : Κατὰ τὴν μακροχρόνιον πολιορκίαν τοῦ Ἰλίου οἱ Ἀχαιοὶ ἐπεχειροῦν καὶ ἄλλας ἐπιδρομὰς εἰς παραλίους μάλιστα πόλεις, τὰς ὁποίας ἐκυρίευσαν καὶ ἐλεηλάτουν. Ἀπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπεκόμιζον λάφυρα, κοινὸν κτῆμα ὅλου τοῦ στρατοῦ (ξυνήμα). Μεταξὺ τῶν λαφύρων κατελέγοντο καὶ εὐγενεῖς γυναῖκες, τὰς ὁποίας κατὰ τὴν διανομὴν ἔδιδον εἰς τοὺς ἡγεμόνας ὡς ἐξαίρετον δῶρον (γέρας).—**ἔυτείχεον πόλιν** : Τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου ἦτο τόσον ὀχυρόν, ὥστε ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον οἰκοδομησεῖν τοῦτο οἱ θεοί. Τὸ γεγονός ἄλλως τε ὅτι τὸ Ἰλιον ἀντέσχεν ἐπὶ δέκα ἔτη εἰς τὰς ἐφόδους τῶν Ἀχαιῶν μαρτυρεῖ ὅτι πράγματι ἡ πόλις ἦτο ἰσχυρότατα ὠχυρωμένη (βλ. εἰκ. 3).—**Αἴας** : Υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος, ἦτο ὁ δεύτερος κατὰ τὴν ἀνδρείαν ἦρωας μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἐξάδελ-

φος, διότι ὁ Τελαμών καὶ ὁ Πηλεὺς ἦσαν ἀδελφοί.— νῆα μέλαιναν : Λέγονται οὕτω τὰ πλοῖα, διότι συνήθως εἶχον βαθὺ χρῶμα προσδιδόμενον εἴτε διὰ βαφῆς ἢ δι' ἐπαλείψεως πίσεως. Εἰς ἓνα ναυτικὸν λαόν, ὅπως ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἔκαμνεν ἐντύπωσιν πᾶσα λεπτομέρεια σχετικὴ μὲ τὸ χρῶμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν πλοίων. Ὁ Ὅμηρος μεταχειρίζεται ὡς κοσμητικὰ τῶν πλοίων ποικιλώτατα ἐπίθετα : *κνανόπρωροι, φοινικοπάροηοι, μιλοπάροηοι, εὐσελμοι, ὠκύποροι νῆες κ.ἄ.*— εἰς ἄλλα δῖαν : Ἡ θάλασσα χαρακτηρίζεται ὡς θεϊκὸν στοιχεῖον λόγῳ τῆς ἀπεραντοσύνης τῆς. Πᾶν μέγα καὶ ἄγνωστον θεωρεῖται συγγενὲς πρὸς τοὺς θεούς.— *βουληφόρος* : μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτὸ ὀρίζονται οἱ εὐγενεῖς, οἵτινες συσκέπτονται μετὰ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν κοινῶν καὶ ἐκφράζουσι ἐπ' αὐτῶν γνώμην.— *Ἰδομενεύς* : Βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἀπὸ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακεκριμένους ἀρχηγούς τῆς Τρωικῆς ἐκστρατείας.

148 - 187

α') 148 - 160 : — *ὑπόδρα* = μὲ λοξὸν ἄγριον βλέμμα (*ὑπό + ῥίζ. δρακ - δέρομαι*), *ἐπίρρ.*— *πόδας ὠκύς* · A 48. — *ὦ μοι* · ἐπιφών. ἀγανακτήσεως.— *ἐπιειμένος* = ἐνδεδυμένος, ῥ. *ἐπι+έννυμαι, ἐφέννυμαι.*— *κερδαλέοφρων* = ὁ ἐπιζητῶν τὸ κέρδος (*κερδαλέος + φρήν*).— *πρόφρων* · A 77.— *τοῖ ἐπεσιν* · σοὶ τοῖς λόγοις = εἰς τοὺς λόγους σου. — *ὀδὸν ἐλθέμενοι* = νὰ μεταβῇ εἰς τινα ἀποστολήν, δηλ. πρεσβείαν, ἐνέδραν κ.τ.τ.— *Ἴφι* · A 38.— *οὐ γὰρ ἐγώ* · ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὴν ὑπονοουμένην σκέψιν τοῦ Ἀχιλλέως ὅτι πρῶτος αὐτὸς δὲν θὰ ὑπακούῃ εἰς τὸ ἐξῆς τὸν Ἀγαμέμνονα. — *ἐνεκα Τρώων μαχησόμενος* = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ πολεμήσω τοὺς Τρῶας. — *αἰχμητής* = ὁ χειριζόμενος δεξιῶς τὴν αἰχμὴν τοῦ δόρατος, πολεμιστής. — *οὐ τι* = οὐδόλως. — *αἰτίος εἰμί τι* = βλάπτω, ἀδικῶ τινα. — *ἐλαύνω* = ἀπάγω. — *οὐδὲ μὲν ἵππους* · ὁ μὲν βεβαιωτικός. — *ἐριβῶλαξ* = γῆ ἔχουσα μεγάλους βώλους χώματος, εὐφορος (*ἐρι (ἐπιτ.) + βῶλαξ*). — *βωτιάνειρα* = γῆ τρέφουσα ἄνδρας, τροφὸς ἡρώων (*βόσκω, βῶτωρ + ἀνῆρ*).— *δηλέομαι* = βλάπτω (*δηλητήριον*).— *ἐπεὶ ἦ* = διότι ἀλήθεια. — *οὐρεα σκιόνετα* = σκιερά, ἄγρια βουνά. — *θάλασσα ἠχῆεσσα* = ἠχῶσα ἀκαταπαύστως, πολυτάραχος.— *σοί* · ἡ ἄντων. τίθεται μὲ ἔμφασιν πρὸ τοῦ ἄμ' ἐσπόμεθα. — *μέγα ἀναιδὲς* = ἀναιδέστατε. — *τιμὴν ἀρνύμενοι* = ἐπιδιώκοντες νὰ λάβωμεν ἐκδίκησιν.— *Μενελάω σοί τε* ·

δοτ. χαριστ. — κυνώπα· μόνον εἰς κλητ. = πού ἔχεις ὄμματα κυνός, ἀναιδέστατε. — πρὸς Τρώων = ἀπὸ τούσ Τρῶας. — μετατρέπομαι = στρέφω πρὸς τι, προσέχω κάτι. — τῶν οὐ τι μετατρέπη = αὐτὰ διόλου δὲν τὰ λαμβάνεις ὑπ' ὄψιν. — ἀλεγίζω = φροντίζω, ἐνδιαφέρομαι.

161 - 171 : — καὶ δὴ = καὶ ἰδοῦ, καὶ ὀρίστε. — αὐτός· προσδιор. τὸ ὑποκείμε. τοῦ ἀφαιρησέσθαι. — ᾧ ἐπι· ἐπὶ ᾧ = πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου. — μογέω = κοπιᾶζω, κουράζομαι. — υἱες Ἀχαιῶν = οἱ Ἀχαιοί. Πρβλ. νεοελλ. τὰ Ἑλληγόπουλα = οἱ Ἕλληνες στρατιῶται. — οὐ μὲν ἔχω = δὲν ἔχω ἄλλως τε. — εὖ ναϊόμενον = κατοικουμένην ἀπὸ ἐλεεκτοῦς κατοίκους, εὐτυχῆ καὶ πλουσίαν εἰς λάφυρα. — πτολίεθρον = κάποιαν πόλιν. — πολυαίξ = προκαλῶν πολλὴν ταραχὴν, ὄρητικός. — διέπω = διευθετῶ, διεξάγω. — ἀτὰρ = ἐν τούτοις. — δασμός = διανομὴ λαφύρων. — τὸ γέρας = τὸ καθιερωμένον τιμητικὸν δῶρον. — ὀλίγον τε φίλον τε = μικρόν, ἀλλὰ ἀρκετὸν δι' ἐμέ. — ἐπεὶ κε = ὁσάκις. — κάμνω = κουράζομαι, μετὰ κατηγορμ. μετοχῆς. — νῦν δέ· τὸ δὲ ἐναντιωμ. — ἐπεὶ ἦ· Α 156. — φέρτερον = καλύτερον. — ἴμεν· ἰέναι. — κορωνίς· μόνον εἰς τὴν ἔκφρ. νησιὶ κορωνίσι = πλοῖα μὲ τοξοειδῆ ἄκρα. — σ(οι) = πρὸς χάριν σου. — δῖω = σκέπτομαι, εἶμαι διατεθειμένος. — ἄτιμος = περιφρονημένος. — τὸ ἄφενος = ἀγαθὰ, περιουσία (ἀφνειός = πλούσιος). — ἀφύσσω = σωρεύω.

172 - 187 : — φεῦγε μάλα = μάλιστα, νὰ φύγης. — ἐπέσσυται· ῥῆμ. ἐπισσεύομαι = σπεύδω, ἐπιθυμῶ. — λίσσομαι· Α 15. — οἷ κε τιμήσουσι· τὸ κέ μετὰ μέλλοντος ἐκφράζει τὸ ὀριστικόν. — μητίετα = σύμβουλος, πάνσοφος (μῆτις, μητίομαι)· ἐπίθετον τοῦ Διός. — ἔχθιστος = μισητότατος. — διοτρεφής = ὁ παρὰ τοῦ Διός τραφεῖς, εὐγενής· ἐπίθ. βασιλέων. — καρτερός· κρατερός = ἰσχυρός. — θεός που = κάποιος θεός, νομίζω. — σῆς = σαῖς. — Μυρμιδόνεσσιν = εἰς τὴν χώραν τῶν Μυρμιδόνων. — ἀλεγίζω· Α 160. — ὄθομαι = ἀνησυχῶ. — κοτέω = εἶμαι θυμωμένος (κότος· Α 82). — δέ τοι = μάλιστα. — ὡς = ἀφοῦ. — τὴν μὲν πέμψω = βεβαίως θὰ τὴν στείλω. — κ(έ) ἄγω· ἀντὶ ἄξω. — ἡ κλισίη = ἡ σκηνὴ (κλίνω). — φέρτερος = ἀνώτερος. — στυγέω = ἀποστρέφομαι, ἀποφεύγω. — φάσθαι ἴσον ἐμοὶ = νὰ λέγῃ ὅτι εἶναι ἴσος μου. — ὁμοιωθήμεναι (ἐμοὶ) ἄντην = νὰ παραβάλλεται ἀναφανδὸν μὲ ἐμένα.

β') Χρήσις τοῦ ἐνεργητικοῦ τύπου τοῦ οἴομαι : **δίω**.

— Σχηματισμός τοῦ υἱός κατὰ τὰ τριτόκλ. **υἱός**.

Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **μητίετα, σέθεν, φάσθαι, αἰχμητῶν, καρτερός**.

γ') **ἀναιδείην ἐπιειμένε** : Ἡ ὀργίλη αὐτὴ ἔκφρασις τοῦ Ἀχιλλέως ἔχει ἀκριβεστάτην καὶ λεπτοτάτην ἔννοιαν. Ὁ ἐνδεδυμένος τὴν ἀναιδειαν φανερώνει αὐτὴν εἰς ὅλας τοὺς πράξεις, ὅπως ὁ καθεὶς ἔχει φανερά τὰ ἐνδύματά του.—οὐ γὰρ ἐμὰς βούς ἤλασαν... : Συχνότατη αἰτία πολέμου κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ἦτο ἡ διαρπαγὴ βοσκημάτων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν. Ἐὰν οἱ ὑφιστάμενοι τὴν ἐπιδρομὴν κατῶρθονον νὰ διασώσουν τὰς πόλεις των, ἐπεχείρουν κατόπιν πόλεμον ἐδικήσεως.—**Φθία** : Λέγεται ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις τῶν Μυρμιδόνων ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως Πηλεΐς.—**οὔρεα σκιοέντα** : Ὑψηλὰ καὶ δύσβατα τὰ Θρακικὰ καὶ Μακεδονικὰ ὄρη χωρίζουν τὴν χώραν τῶν Τρώων ἀπὸ τὴν χώραν τοῦ Ἀχιλλέως. Τὸ ἐπίθετον **σκιοέντα** ὀρίζει τὴν σκοτεινὴν ὄψιν τῶν βουνῶν, τὰ ὁποῖα καλύπτονται ἀπὸ πυκνὰ δάση.—**τιμὴν ἀρνύμενοι Μενελάω σοί τε** : Ἡ Τρωικὴ ἐκστρατεία εἶχε τὸν χαρακτῆρα τιμωρίας ἐπιβαλλομένης εἰς τοὺς Τρώας, διότι προσέβαλον τὴν τιμὴν τῶν Ἀτρειδῶν διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἑλένης.—**ὀλίγον τε φίλον τε** : Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ, ὅπως καὶ ἡ ἐν Ὀδυσσεΐᾳ « ὀσὶς ὀλίγη τε φίλη τε » (ζ 208), ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.—**μητίετα Ζεὺς** : Ὁ μέγιστος τῶν θεῶν χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ὄχι μόνον ὡς κύριος τῶν φυσικῶν δυνάμεων (*νεφεληγερέτα, ἐρίγδουπος, κελαινεφής*), ἀλλὰ καὶ ὡς θεὸς μὲ ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ιδιότητας. Ταύτας ἐκφράζουν τὸ συχνότατον τοῦ Διὸς ἐπίθετον **πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε** καὶ τὸ ἐδῶ ἀναφερόμενον **μητίετα**.—**Βρισηΐς** : Εἶναι ἡ κόρη τοῦ Βρισέως αἰχμαλωτισθεῖσα κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Λυρνησοῦ.

188 - 222

α') 188 - 201 : —τὸ **ἄχος** = λύπη, ἀγανάκτησις.— **ἐν στήθεσσι** **οἶ** = μέσα εἰς τὸ στήθος του.—τὸ **ἦτορ** = ἡ καρδία.— **λάσιος**=μαλλιαρός.— **διάνδιχα** = κατὰ δύο τρόπους (*διὰ - ἀνὰ - δίχα*). **μερμηρίζω** = διαλογίζομαι (*μερ - μέριμνα*) : **διάνδιχα μερμηρίζω** = εἶμαι μὲ δύο γνώμας, ἀμφιταλαντεύομαι.—**φάσγανον**=ξίφος (*ἀντὶ σφάγανον, σφά-*

ζω).—**ἐρύομαι** = σύρω, ἔλκω.—**ἐρύω**· A 141.—**ἀνίστημι** = ἐγείρω
τινά ἀπὸ τὴν θέσιν του. Ἐδῶ : νὰ τοὺς σηκώσῃ καὶ νὰ τοὺς διαλύσῃ. —
ὁ δέ· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοὺς μὲν. — **ἐναρίζω** = φονεύω. — **ἐρητύω**
= ἀναχαιτίζω, συγκρατῶ. — **ἦος** = ἔως. — **ὀρμαίνω** = ἀνακινῶ κατὰ
νοῦν (ὀρμάω). — **κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν** = ἐνῶ ἑταλαν-
τεύετο μεταξὺ σκέψεως καὶ πάθους.—**ἔλιετο** = ἤρχισε νὰ σύρῃ.—**ὁ**
κολοὸς = θήκη ξίφους.—**ἦλθε δέ**· τὸ δὲ ἐναντιωμ. = ἦλθεν ὁμως. —
πρὸ ἦκε· ῥ. **προῖημι** = ἐκπέμπω, ἀποστέλλω.—**ὁμῶς** = ὁμοίως, ἐξ-
ίσου.—**κῆδομαι**· A 56.—**ἔπιθεν** = ὀπισθεν.—**οἶος**· A 118.—**θαμ-**
βῶ = ἐκπλήττομαι.—**μετὰ τρέπομαι** = στρέφω ὀπίσω.—**ἔγνω** = ἀνε-
γνώρισε.—**δεινώ**· κατηγ. τοῦ ὄσσε.—**ὄσσε**· A 104.—**φράανθεν**· ἐφάν-
θησαν = ἤστραψαν.—**μιν** = αὐτήν. Συναπτ. τῷ *προσηύδα*.

202 - 214 : — **τίποτε** = διατί λοιπόν.—**αὔτε** = πάλιν.—**αί-
γίοχος** = ὁ κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθετ. τοῦ Διός.—**εἰλήλουθας**· ἐλή-
λυθας.—**τὸ τέκος** = τὸ τέκνον.—**ἦ** = μήπως.—**ὑβρις** = ὑπεροψία, αὐ-
θαιρεσία.—**ἐκ ἐρέω τοι** = θὰ σοῦ βεβαιώσω.—**τελέεσθαι** = ὅτι θὰ
πραγματοποιηθῇ.—**ἦς**· κτητ.—**ὑπεροπλίη** = ὑπεροψία, θρασύτης (*ὑπέρ-
οπλος*).—**τάχα ποτέ** = γρήγορα κάποτε.—**θυμὸς** = ψυχὴ, ζωή.—
γλαυκῶπις = ἔχουσα σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμοὺς (*γλαυκός* =
στιλπνός + ὤπ).—**τεόν**· σόν.—**ἄγε λῆγε** = ἔλα παῦσε.—**πίθηαι**·
πίθομαι = πείθομαι.—**ὡς ἔσεται περ** = ὅπως βεβαίως θὰ γίνῃ.—**ἔξε-
ρέω**· A 204.—**τετελεσμένον ἔσται** = θὰ ἐκπληρωθῇ.—**καὶ τρις**
τόσα = ἀκόμη καὶ τριπλάσια.—**παρέσσεται τοι** = θὰ ἔλθουν κοντά
σου, θὰ σοῦ δοθοῦν.—**ἰσχομαι** = συγκρατοῦμαι.—**ἡμῖν** = εἰς ἐμὲ καὶ
εἰς τὴν Ἥραν.

215 - 222 : — **μὲν** = βεβαίως.— **σφωίτερον ἔπος** = τὴν ἐντολὴν
ὁμῶν τῶν δύο (*σφῶι*· δυϊκ. τοῦ *σύ*).—**εἰρύσασθαι**· *εἰρύομαι* = σφάζω,
φυλάττω.—**κεχολωμένον περ**· ἐναντ. μετοχ.—**ὡς** = οὕτως.—**ἐπι-
πίθομαι** = ὑπακούω.—**τ(ε) ἔκλυον**· ἄορ. γνωμ. Τὸ τὲ συνάπτει στε-
νότερον τὰς δύο ἐννοίας : ἡ ὑπακοὴ πρὸς τοὺς θεοὺς ἔχει βέβαιον
ἀποτέλεσμα νὰ εἰσακούσουν καὶ οἱ θεοὶ τὰς δεήσεις μας.—**κλύω**·
A 37.—**ἦ** = εἶπε· ῥῆμα ἡμί (*Λατ.* *aio*).—**ἡ κώπη** = ἡ λαβή.—**σχέθε**·
ἔσχε· *ἔχω* = κρατῶ.—**ἄψ** = ὀπίσω.—**ῶσε**· ὠτῶ.—**οὐδ' ἀπίθησεν** =
ὐπήκουσε. *Σχῆμα* λιτότητας.—**βεβήκει**· ὁ ὑπερσυντλ. δηλοῖ τὴν τα-

χεῖαν ἐξαφάνισιν τῆς Ἀθηνᾶς.— μετὰ = μεταξύ.— δαίμονες = θεοί.

β') Πατρωνυμικὸν τοῦ Πηλεΐδου εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις : Πη-
λεΐωνος - ωνι - ωνα.

— Χρῆσις παραλλήλων τύπων τοῦ ἕως : ἦος, εἰως.

— Ἐπικός τύπος τοῦ ὀπισθεν : ὀπιθε.

— Κτητική ἀνωθυμία ἐπὶ δύο κτητόρων δευτέρου προσώπου :
σφωίτερον.

— Ἐπικός τύπος τοῦ ἀορίστου τοῦ ἔχω : ἔσχεθον (ἔσχον).

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : φάανθεν, πίθηαι,
ὑβριος, ὤς, τεόν, φάσγανον.

γ') ἔλκετο δ' ἐκ κολεοῖο μέγα ξίφος : Ἀφοῦ ἀμφοταλαντεύθη ὁ Ἀχιλλεύς, κατέληξεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ φονεύσῃ τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμήν ἐπεμβαίνει ἡ Ἀθηνᾶ. — ἦλθε δ' Ἀθήνη : Οἱ Ὀλύμπιοι θεοὶ συχνότατα ἐμφανίζονται εἰς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας, ἀόρατοι διὰ τοὺς ἄλλους, ὅπως τώρα ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν Ἀχιλλέα (οἶον φαινομένη) καὶ καθοδηγοῦν αὐτοὺς εἰς τὰς πράξεις των. — Ξανθῆς κόμης : Χαρακτηριστικὸν καλλονῆς δι' ἄνδρας καὶ διὰ γυναῖκας ἔθεωρεῖτο ἡ ξανθὴ κόμη καὶ γενικώτερον ἡ κόμη, ὡς εἰκόζομεν ἀπὸ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια χρησιμοποιοῖ ὁ ποιητής : ἐϋπλόκαμος, εὐκόμος, κάρη κομόωντες κ.ἄ.— δεινὴ οἱ ὄσσε φάανθεν : Εὐστοχώτατα ὁ ποιητὴς ἐξαίρει ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Ἀθηνᾶς τὴν δεινὴν ἀνταύγειαν τῶν ὀφθαλμῶν της, ἡ ὅποια προπάντων παρέλυσεν τὴν κίνησιν τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τὸν ἔκαμε νὰ κρατήσῃ τὸ χεῖρ του.— αἰγίοχος : Λέγεται οὕτως ὁ Ζεὺς, διότι ὡς ἀσπίδα κρατεῖ αἰγίδα. Ἦτο δὲ ἡ αἰγὶς θεῖον καὶ τρομερὸν ὄπλον, συμβολίζον τὴν θύελλαν καὶ τὴν ἐκρηξίν τοῦ κερανοῦ (καταιγίς).— ἐπ' ἀργυρῆ κώπη : Αἱ λαβαὶ τῶν ξιφῶν ἦσαν ποικιλώταται κατὰ τὸ σχῆμα καὶ κατὰ τὴν διακόσμησιν, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ ξίφη, ἅτινα εὐρέθησαν εἰς τοὺς Μυκηναϊκοὺς τάφους. Τοιοῦτοτρόπως ἐχρησιμοποιοῦντο λαβαὶ ἐξ ἐλέφαντος, ἐκ χρυσῶν ἐλασμάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων ὑλῶν. Τὸ κυρίως ξίφος ἦτο ἀπὸ χαλκῶν (βλ. εἰκ. 6), εἶχε μῆκος ἑνὸς περίπου μέτρου, ἐφυλάσσετο ἐντὸς θήκης (τοῦ κολεοῦ) καὶ ἐκρέματο ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ διὰ λωρίου (τοῦ τελαμῶνος).

α') 223 - 232 : — ἔξαυτις = ἐκ νέου.—ἀταρτηρὸς = βίαιος, δριμύς.—οἰνοβαρῆς = βεβαρημένος ὑπὸ οἴνου, μέθυσος.—κυνὸς ὄμματα ἔχων· περιφρασὶς τοῦ κυνῶπα.—θωρήσσομαι = ἐτοιμάζομαι πρὸς μάχην (θώραξ).—λόχος = ἐνέδρα, ἐπικίνδυνος ἀποστολή.—ἀριστεὺς = ἡγεμών, ἀρχηγός.—τλῆναι = τολμᾶν. Ὁ ἀόρ. εἰς σημασίαν ἐνεστώτος.—τό· ἰέναι λόχονδε.—ἡ κήρ-ηρὸς = ἡ μοῖρα τοῦ θανάτου, ὁ θάνατος.—εἶδετε = φαίνεται.—ἡ· εἰρωνικῶς = βεβαίως, ἀλήθεια.—λῶιον· λῶον = καλύτερον, συμφερότερον.—κατὰ στρατὸν = εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ στρατοπέδου.—δῶρα = γέρα.—ἀποαιρεῖσθαι· ἀφαιρεῖσθαι.—ὅς τις· ἀναφ. ὑποθ. πρότασις. = εἴ τις...—ἀντίον σέθεν = ἐναντίον σου.—δημοβόρος = ὁ κατατρώγων τὰ δημόσια, ἀρπακτικὸς (δῆμος + βορά, βιβρώσκω). Ὁ κατ' ὀνομαστικὴν χαρακτηρισμὸς καὶ ἐν γένει ἡ ἀνγκόλουθος κατασκευὴ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ τὴν ἔξαψιν τοῦ Ἀχιλλέως.—ἐπεὶ· αἰτιολογεῖ τὸ δημοβόρος ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀνεκτικότητα καὶ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν ὑπηκόων του.—οὔτιδανὸς = μηδαμινός, τιποτένιος.—ἦ γάρ· ἐνν. ἄλλως· τουτέστιν : ἂν δὲν εἶχες οὔτιδανούς ὑπηκόους.—ῥστατα = διὰ τελευταίαν φοράν.—λωβῆσαι ἂν = θὰ ἔκαμνες ἀτιμίαν· β. λωβάομαι λώβη).

233 - 244 : — ἔκ τοι ἐρέω· A 204. — ἐπί = πρὸς τούτοις, προσθέτως εἰς τὸν λόγον μου.—τὸ μὲν = τὸ ὁποῖον βεβαίως.—ὁ ὄζος = ὁ κλάδος.—φύω = φυτρώνω.—τομὴ = ὁ κορμὸς ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκόπη (τέμνω).—ἀναθηλέω = θάλλω, βλαστάνω.—περὶ = τριγύρω.—ἐ = αὐτό, δηλ. τὸ σκῆπτρον.—χαλκός = τὸ ὀρειχάλκινον ἐργαλεῖον.—λέπω = ξεφλουδίζω (λεπὶς).—μῖν = τοῦτο, τὸ σκῆπτρον.—φορέω = κρατῶ διαρκῶς (θαμιστ. τοῦ φέρω).—δικασπόλος = ὁ ἀπονέμων τὸ δίκαιον.—αἱ θέμιστες = οἱ νόμοι, ἡ γνῶσις τοῦ δικαίου.—ἐρύομαι = σφίζω, διαφυλάττω.—πρὸς Διὸς = κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διός.—ὁ δέ = οὗτος δέ.—ἡ ποτε = ἀναμφιβόλως κάποτε.—ποθὴ Ἀχιλλῆος ἴζεται = θὰ ποθήσουν τὸν Ἀχιλλέα, θὰ αἰσθανθοῦν τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀχιλλέως (ἡ ποθὴ· παράλληλος τύπος τοῦ πόθος).—ἄχнуμαι A 103.—χραισμέω· A 28. — εὔτ(ε) ἂν = ὅταν.—ὕφ' Ἔκτορος· ποιητ. αἶτ. εἰς τὸ πίπτωσιν.—ἀνδροφόνος = ὁ φονεὺν ἄνδρας, φονικός.—ἐνδοθι = μέσα σου.—ἀμύσσω = ξεσχίζω, σπαράττω (ἀμυχή). — χωδ-

μενος· Α 44.— ὁ τ(ε)· ὅς τε· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. Δηλ. θὰ θλίβουσαι σύ, διότι δὲν ἐτίμησες...— τίω = τιμῶ.

β') Παράλειψις τῆς ἐκθλίψεως κατὰ τὴν σύνθεσιν : ἀπό - αἰρεῖσθαι.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εἰρύαται, μιν.

γ') οἰνοβαρές : Ἡ ὑπερβολικὴ οἰνοποσία ἐθεωρεῖτο κακὸν καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεὺς ὄνειδίζει τὸν ἀντίπαλόν του μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτό.— μέγαν ὄρκον : Ἐπίσημον ὄρκον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς συνήθεις διαβεβαιώσεις. Τοιοῦτος ἐπίσημος ὄρκος διὰ τοὺς βασιλεῖς ἦτο νὰ ὀρκισθοῦν εἰς τὸ σκῆπτρόν των.— σκῆπτρον : Σύμβολον ἀρχόντων καὶ ἐν γένει ἐπισήμων προσώπων. Οἱ ἄρχοντες τὸ ἐκράτουν πάντοτε (φορέουσι) εἰς τὰς δημοσίας συγκεντρώσεις, ἐκτάκτως δὲ καὶ ὁμιλοῦντες εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκράτουν κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀγορεύσεως σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον ἐδίδετο εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κήρυκος. Τὰ σκῆπτρα τῶν βασιλέων ἦσαν πολλάκις χρυσοποικίλτα (κατωτέρω : Α 246).— χαλκός : Τὸ μέταλλον, τὸ ὁποῖον ὁ Ὅμηρος λέγει χαλκὸν καὶ τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται εἰς ὄπλα καὶ σκεύη, ἦτο ὀρείχαλκος, ἐφ' ὅσον ὁ καθαρὸς χαλκὸς εἶναι ἀκατάλληλος διὰ κατασκευὴν στερεῶν ἀντικειμένων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ὀμήρου ἦτο γνωστὸς καὶ ὁ σίδηρος.— δικασπόλοι, οἱ θέμιστας πρὸς Διὸς εἰρύαται : Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων ἐπίστευον, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔχει λάβει ἀπὸ τὸν Δία τὴν ἐντολὴν νὰ ἀπονέμη ἡ δίκαιον καὶ συγχρόνως τοὺς ἀγράφους τότε νόμους (τὰς θέμιστας), ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐδίκαιε τοὺς ὑπηκόους του.— Ἔκτορος ἀνδροφόνοιο : Ὁ Ἔκτωρ ἦτο ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως Πριάμου, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Τρωικοῦ στρατοῦ. Ἀναφέρεται ἐδῶ διὰ πρώτην φοράν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς Ἰλιάδος εἶναι ἀπὸ τὰ κύρια πρόσωπα τοῦ ἔπους. Ὡς πολεμιστῆς καὶ ὡς ἄνθρωπος εἶναι ἡ συμπαθεστέρα μορφή τῆς Ἰλιάδος καὶ ὅλαι του αἱ πράξεις ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν εὐγενῆ σκοπὸν νὰ σώσῃ τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Τροίας.

245 - 284

α') 245 - 253 :— ποτι = πρὸς· συναπτ. γαίη.— βάλλω = ῥίπτω θέτω.— ἦλος=καρφί τοῦ ὁποίου τὸ ἐπάνω πλατὺ μέρος κοσμεῖ τὸ σκῆ-

πτρον) — πεπαρμένος ῥ. πείρω = διαπερῶ, καρφῶνω (περόνη). — ἡδυεπής = γλυκὺς εἰς τὴν ὀμιλίαν τοῦ ἐπίθετον τοῦ Νέστορος. — ἄν(α)- ὀρούω = ἀναπηδῶ, ἐγείρομαι ταχέως. — λιγύς - εἶα - ὕ = ὁ ἔχων καθαρὰν φωνήν, εὐγλωττος. — ἀγορητής = ῥήτωρ (ἀγοράομαι). — τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης· καὶ ἀπὸ γλώσσης τοῦ... — γλυκίων· κτηρ. εἰς τὸ αὐδή. — αὐδή = ἡ ὀμιλία. — τῶ = κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς του. — μέροψ = θνητὸς (μόρος = θάνατος). — ἐφθιάτο· φθίω = παρέρχομαι, χάνομαι. — οἱ ἄμα· ἄμα οἱ = συγχρόνως μὲ αὐτόν. — τράφεν ἡδὲ ἐγένοντο = ἐτρέφθησαν καὶ ἐγεννήθησαν· σχῆμα πρωθύστερον. — ἡγάθεος = ἱερώτατος (ἄγαν + θεός). — μετὰ τριτάτοισιν = ἐπὶ τῆς τρίτης γενεᾶς. — στ. 253 ὡς στ. 73.

254 - 273 : — ὦ πόποι· ἐπιφών. θλίψεως = πῶ ! πῶ ! — ἦ = ἀληθῶς. — Ἀχαιὺς γαίη· κυρ. ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν· ἐδῶ = ὁ λαὸς τῶν Ἀχαιῶν. — ἰκάνω = φθάνω, ἐπέρχομαι. — γηθέω = χαίρω, εὐφραίνομαι (γαίω, γάβω, Λατ. gaudeo). — κεχαροίατο· ῥ. χαίρω. — σφῶιν = διὰ σᾶς τοὺς δύο. Πρβλ. Α 216. — μάρναμαι = πολεμῶ. Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ νεοελληνικὸν τσακῶνομαι. — περὶ ἐστὲ = ὑπερέχετε. — βουλήν = κατὰ τὴν σκέψιν, τὴν πολιτικὴν σύνεσιν· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἀρείων = καλύτερος, ἀνδρειότερος. — ὀμιλῶ = συναναστρέφομαι, σχετίζομαι. — καὶ οἱ γε = καὶ αὐτοὶ ἐν τούτοις. — ἀθερίζω = δίδω ὀλίγην σημασίαν, περιφρονῶ. — οὐ γάρ· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀρείοσιν. — ἴδωμαι· ἡ ὑπὸ μὲ σημασίαν μέλλοντος. — ποιμὴν λαῶν = ἀρχηγός, ἡγεμὼν λαοῦ. — ἀντίθεος = ἀντιπαραβαλλόμενος μὲ θεοὺς, ἰσόθεος. — ἐπιείκελος = ὅμοιος. Πρβλ. θεοεἰκελος Α 131. — δὴ = πράγματι. — κάρτιστος· κράτιστος = γενναϊότατος· καρτίστοις = πρὸς γενναϊστάτους ἀντιπάλους. — ἐπιχθόνιος = ὁ ἐπὶ τῆς χθονός, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος. — ὁ φῆρ-ρός· θῆρ = θηρίον. — ὄρεσκῶοι = κάτοικοι τῶν ὄρεων (ὄρος + κεῖμαι). — ἐκπάγλως· Α 146. — ἀπόλλυμι = ἀφανίζω. — τοῖσι μεθομίλειον = μετὰ τοῖσιν ὀμίλειον. — τηλόθεν = μακρόθεν. — ἀπίη γαῖα = μακρυνὴ χώρα. — κατ' ἐμ' αὐτόν = ὡς ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν, μὲ τὸ ἰδικόν μου στράτευμα. — κείνοισι· συναπτ. μαχέοιτο. ῥῆμ. μαχέομαι - μάχομαι. — βροτὸς = θνητὸς (μόρος, Λατ. mors - tis). — καὶ μὲν = καὶ ἐπὶ πλέον. Δηλ. ὄχι μόνον μὲ ἐκάλεσαν ὡς συμπολεμιστήν, ἀλλὰ ἤκουον καὶ τὰς συμβουλὰς μου. — βουλέων· βουλῶν. — ξύνιεν· ξυνέεισαν = ἐλάμβανον ὑπ' ὄψιν.

274 - 284 : ὕμμες· ὑμεῖς. — ἀποαίρεο· ἀφαιροῦ· A 230. Μετὰ δύο αἰτιατ. : κούρην—τόνδε.—ἀγαθός περ ἑών· A 131. — ὡς πρῶτα = ἀφοῦ κατ' ἀρχήν.—γέρας· κτηρ.—ἀντιβίην = ὡς ἐχθρός, μὲ πείσμα.—ἔμμορε· πρkm. τοῦ μείρομαι = λαμβάνω μέρος, ἔχω.—κῦδος· A 122.—(ἐ)γείνατο=ἐγέννησε· γείνομαι = γεννώμαι.—φέρτερος. A 186.—πλέονεσσι· πλείωσι.—λίσσομαι· A 15.—'Αχιλλῆι· συναπτ. τῷ χόλον = τὴν ἐναντίον τοῦ 'Αχιλλέως ὀργήν σου.—μεθήμι = ἀφίνω, καταπαύω.—ὄς μέγα... Ἡ σειρά τῶν λέξ. : ὄς πέλεται μέγα ἔρκος πολέμοιο κακοῖο πᾶσιν 'Αχαιοῖς.—τὸ ἔρκος = περίφραγμα, προτύργιον (εἶργω). Μετφρ. ἐπὶ ἐξόχων ἡρώων = ὑπερασπιστής. — πέλομαι = εἶμαι.

β') Ἰδιάζοντες τύποι συγκριτικῶν : γλυκίων (γλυκῆς), ἀρειών (ἀγαθός), πλέονες (πολλοί).

— φ ἀντὶ θ εἰς τὴν αἰολικὴν διάλεκτον : φῆρ ἀντὶ θήρ.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, τρίτατος, κεχαροῖατο.

γ') Νέστωρ : Ἦτο υἱὸς τοῦ Νηλέως, βασιλεὺς τῆς Πύλου, ὁ γηραιότερος ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς, οὔτινες ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς Τροίας. Ἄν λάβωμεν ὑπ' ὄψει τοὺς στίχ. 250 - 252, θὰ ἦτο περίπου 75 ἐτῶν. Οἱ ὠραῖοι ὀμηρικοὶ στίχοι 248 - 249 τὸν ἐξυμνοῦν ὡς ὑπέροχον ὀμιλητὴν. Μὲ τρεῖς φραστικoὺς τρόπους ἐκφράζει ὁ ποιητὴς τὴν θαυμαστὴν εὐφράδειαν τοῦ Νέστορος : ἠδυνεπῆ τὸν χαρακτηρίζει διὰ τὴν ἐν γένει γλυκύτητα τοῦ λόγου του, λιγὸν διὰ τὸ κανονικὸν ὕψος τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν καθαρὰν ἄρθρωσιν. Ἐπὶ πλέον δὲ μὲ τὸν βέοντα καὶ ἠχηρὸν στίχον 249 περιγράφει τὴν γοητεῖαν, ἣτις κατεῖχε τοὺς ἀκροατάς, ἐφ' ὅσον ὁ Νέστωρ ὠμίλει.— ἐν Πύλῳ : Τὸ βασιλεῖον τοῦ Νέστορος περιελάμβανε τὴν μέσην καὶ μεσημβρινὴν Ἠλείαν καὶ μέρος τῆς Μεσσηνίας. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου τοῦ Νέστορος Πύλος δὲν ἔκειτο ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Πύλου τῶν ἱστορικῶν χρόνων, ἀλλὰ εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τριφυλίας πρὸς νότον τοῦ Ἀλφειοῦ.— Τρῶες μέγα κεν κεχαροῖατο θυμῷ : Συνετώτατα ὁ βασιλεὺς τῆς Πύλου ὑποδεικνύει εἰς τοὺς δύο ἐρίζοντας ἀρχηγούς, ὅτι διαφωνοῖαι καὶ ἔριδες μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ στρατοῦ γίνονται πρὸς ὄφελος καὶ πρὸς χαρὰν τῶν ἀντιπάλων.—Πειρίθοον, Δρύαντα... Πολύφημον : Οἱ ἥρωες οὐ-

τοι ἀνῆκον εἰς τὸν Θεσσαλικὸν λαὸν τῶν Λαπιθῶν, οὔτινες ἔγιναν περίφημοι διὰ τὸν πόλεμόν των ἐναντίον τῶν Κενταύρων. Ἰδιαιτέρως εἶναι γνωστός ὁ Πειρίθους, ὅστις ὑπῆρξε καὶ φίλος τοῦ Θησεύς καὶ ἔλαβε μέρος εἰς τὴν θήραν τοῦ Καλυδωνίου κάπρου. Ἐπίσης ὁ Πολύφημος ἀναφέρεται ὡς εἷς ἐκ τῶν Ἀργοναυτῶν.— **Θησέα τ' Αἰγείδην**: Οἱ Ἀθηναῖοι, τῶν ὁποίων, ὡς γνωστόν, ἤρωσ ἦτο ὁ Θησεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Αἰγέως, εἶχον παράδοσιν ὅτι ὁ Θησεύς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην τῶν Λαπιθῶν κατὰ τῶν Κενταύρων.— **φηρσὶν ὄρεσκόωσι**: Πιθανώτατα ὑπονοοῦνται οἱ *Κένταυροι*, αἱ περίεργοι αὐταὶ διφυεῖς μορφαὶ τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας κατὰ τὸ ἥμισυ ἄνδρες καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ ἵπποι. Οὗτοι διέμενον εἰς τὰ Θεσσαλικά ὄρη (ὄρεσκόωσι). Ὁ μῦθος ἀνέφερεν ὅτι οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν Κενταύρων προσκληθέντες εἰς τοὺς γάμους τοῦ Πειρίθου μετὰ τῆς Ἴπποδαμείας ἠθέλησαν νὰ ἀρπάσουν τὴν νύμφην καὶ ἄλλας γυναῖκας. Συνήφθη τότε μάχη μετὰ τῶν Λαπιθῶν καὶ Κενταύρων. Τὸ θέμα τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ποίησιν καὶ ἐπίσης εἰς τὴν ἑλληνικὴν τέχνην. Πλεῖστοι ἀρχαῖοι ναοὶ ἐκοσμοῦντο μετὰ γλυπτὰς παραστάσεις τῆς *κενταυρομαχίας* (ἀέτωμα ναοῦ Διὸς ἐν Ὀλυμπίᾳ, μετόπαι Παρθενῶνος, ζωφόρος Θησείου κ.ἄ.).— **ῶ Ζεὺς κῦδος ἔδωκεν**: Μεταξὺ τῶν σκηπτούχων βασιλέων ὁ Ἀγαμέμνων εἶχε τὸ κῦδος νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας. Καὶ ἐφ' ὅσον ὁ Ζεὺς τοῦ ἔδωκε τὸ ἔνδοξον τοῦτο ἀξίωμα, οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες ὀφείλουσαν νὰ σέβωνται τὰς θελήσεις του.

—Κρίνατε ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος, ἐὰν ὀρθῶς τὸν χαρακτηρίζει ὁ Ὅμηρος ἡ δ υ ε π ἦ.

285 - 305

α') 285 - 291 :—στ. 285 ὡς Α 129.—**ναὶ δὴ γε** = ναὶ βεβαίως.—**κατὰ μοῖραν** = ὀρθῶς.—**περὶ ἔμμεναι**· Α 258.—**κρατέειν** = νὰ ἔχῃ ἰσχύν.—**ἀνάσσειν** = νὰ ἐξασκῆ βασιλικὴν ἐξουσίαν.—**σημαίνειν** = νὰ διδῆ διαταγὰς.—**ἄτινα οὐ πείσεσθαι** = ὅτι κανεὶς δὲν θὰ τὸν ὑπακούῃ εἰς αὐτά, ἦτοι εἰς τὰς ἐγώϊστικὰς αὐτὰς ἀπαιτήσεις.—**ὄϊω· οἴομαι**.—**αἰχμητῆς**· Α 152.—**τίθημι** = καθιστῶ, κάμνω.—**τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.—**προθέουσι** = ἐπιτρέπουσι. Πιθανῶς ἀντὶ *προτιθέασι*.—**ὄνειδος** = ὕβρις.

292 - 303:—**ὑποβλήδην** = διακόπτων αὐτὸν (ὑποβάλλω).—**οὔτιδανός**· A 231.—**πᾶν ἔργον** = εἰς πᾶν ἔργον, εἰς ὅλα.—**ὑπέικω** = ὑποχωρῶ.—**ἄλλοισιν δὴ** = εἰς ἄλλους οἰουσδήποτε.—**ἐπιτέλλομαι** = προστάζω.—**μὴ γὰρ** = πάντως ὄχι.—**ὄτω** A 170.—**ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσι** = βάλε εἰς τὸν νοῦν σου. Συνήθης ἔκφρασις παρ' Ὀμήρω. — **ἐγώ γε οὐ μαχήσομαι χερσὶ** = ἐγώ, ὡς Ἀχιλλεύς, δὲν θά καταδεχθῶ νὰ ἔλθω εἰς χεῖρας.—**μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες**=μοῦ ἐπήρατε ὅ,τι μοῦ ἐδώσατε.—**τῶν δὲ ἄλλων** = ἐκ τῶν ἄλλων ὅμως, δηλ. λαφύρων.—**ἀνελῶν οὐκ ἂν φέροις** = δὲν θά σηκώσης τίποτε, διὰ νὰ τὸ ἀποκομίσης.—**εἰ δ' ἄγε**· συμπληρ. : εἰ δὲ βούλει, ἄγε.—**πειρῶμαι** = κάμνω ἀπὸ πειραν, δοκιμάζω.—**αἶψα** = ἀμέσως, εἰς τὴν στιγμὴν.—**κελαινὸν** = μαῦρον.—**ἔρωέω** = ἐκρέω μὲ ὀρμὴν.

304 - 305 : — **τῷ γε** = αὐτοὶ οἱ δύο.—**ἀντίβιος**· A 278.—**ἀνστήτην**· δυϊκ. ἄορ. τοῦ ἀνίσταμαι.—**λύσαν** = διέλυσαν.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἀορίστου εἶπον ἐκ θέμ. **Φειπ** : ἔ**Φει**πες - ἔ**ει**πες.

—Ὁ ἄορ. τοῦ **γινῶσκω** εἰς τὴν ὑποτακτ. κατ' ἐπέκτασιν : **γνώω**, **γνώωσι**.

—**Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις** : ὅ**ττι**, ἀέκον**τος**, ἐ**μεῖο**.

γ') ἐπεὶ μ' ἀφέλεσθέ γε δόντες : Ὁ Ἀχιλλεύς γενικεύει τῶρα τὴν ὀργὴν του ἐναντίον ὅλων τῶν παρισταμένων, διότι δὲν τὸν ὑπεστήριξαν ἐναντίον τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοιουτοτρόπως ἔγιναν σχεδὸν συνένοχοι τῆς ἀδικίας τοῦ Ἀτρείδου. Διὰ τοῦτο καὶ κατωτέρω ἡ ἀπειλὴ ἀποβλέπει εἰς ὅλους τοὺς παρόντας (ἵνα γνῶωσι καὶ οἶδε).—**τῶν δ' ἄλλων** : Τὰ λάφυρα, τὰ ὅποια ἐπῆρεν ὁ ἴδιος ὁ Ἀχιλλεύς ἀπὸ διαφόρους πόλεις, τὰς ὅποιας ἐκυρίευσεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅσα εἰς αὐτὸν ἔδωσαν ὡς γέρα οἱ Ἀχαιοί.

—**Ἀναγνωρίσατε τὰς βασικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας τῶν δύο ἀρχηγῶν.**

α') 121 - 129 : αὐτε· αὖ = πάλιν, ἐξ ἄλλου. — λευκώλενος = ἔχουσα λευκὰς ὠλένας, γενικῶς λευκὰς χεῖρας. Ἐπίθ. ὠραίων γυναικῶν. — ἄγγελος· καταγρ. — εἶδομαι = παρουσιάζομαι ὑπὸ ἄλλην μορφήν, φαίνομαι ὡς... — ἡ γαλώως = ἀνδραδέλφη. — ἡ δάμαρ - τος = οἰκοδέσποινα, σύζυγος (ρίζ. δεμ. - δόμος + ἀρτ. — ἀρτώ) : Κυρίως = ἡ κοσμοῦσα τὸν οἶκον. — τήν· ἀναφορ. — κρείων· Α 102. — Λαοδίκην· παρθέσις εἰς τὸ γαλόω, ἀλλὰ καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ ἀναφ. τήν ἐτέθη εἰς αἰτιατικήν. — τὸ εἶδος = τὸ πρόσωπον, ἡ μορφή. Αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — ἡ δίπλαξ = διπλή, χλαῖνα μὲ δύο ἐπιφανείας (δις + πλάξ = ἐπιφάνεια) — ἐνέπασσεν· ῥ. ἐμπάσσω = σκορπίζω, κεντῶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ (πάσσω). ἄεθλος = ἀγών. — ἰππόδαμος = ὁ δαμάζων ἵππους, γενναῖος πολεμιστής. — χαλκοχίτων = ὁ ἔχων χάλκινον θώρακα. — ἔθεν· Α 14. — ὑπὸ παλαμῶν = κάτω ἀπὸ τὰ κτυπήματα τῶν χειρῶν. — ἀγχοῦ· ἄγχι = πλησίον. — ὠκέα· ὠκεῖα, Α 58.

130 - 138 : — δεῦρο = ἐδῶ. — ἴθι· εἴμι. — θέσκελος = θεόπνευστος, θαυμασίος (θεός — κέλομαι = ὠθῶ). — οἱ = αὐτοὶ πού... — φέρω = ἐπάγω, κινῶ. — ὀλοός = ὀλέθριος (ὄλε-δύλλυμι). — λιλαίομαι = ἐπιθυμῶ σφοδρά. — οἱ δὴ = αὐτοὶ λοιπόν. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἱ πρίν. — ἔαται· ἤμαι = κάθημαι. — παρά· ὡς ἐπίρρ. = πλησίον. — πέπηγεν = ἔχουν ἐμπηχθῆ. — ἡ ἐγχείη = τὸ δόρυ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐγχος). — τῷ κε νικήσαντι· δοτκ. κτητ. Τὸ κέ ἀοριστολ. = εἰς ὅποιον τύχη νὰ νικήσῃ. — κεκλήσῃ· καλοῦμαι = ὀνομάζομαι, εἶμαι. — ἄκοιτις = ἡ σύζυγος (ἄθρ. α + κοίτη. Πρβλ. καὶ ἄλοχος).

139 - 145 : ὁ ἴμερος = πόθος (ἱμεῖρομαι). — τοκεὺς = γονεὺς (τέκ - τίκτω). — ἀργεννός = λευκός, λαμπρός (πρβλ. ἐναργής). — ἡ ὀθόνη = λινὸν ὕφασμα, ἀπὸ τὸ ὅποιον γίνεται ὁ γυναικεῖος χιτῶν καὶ ἡ

καλύπτρα τῆς κεφαλῆς.—**τέρην** - ρεωα - ρεν = λεπτός, τρυφερός· **τέρεν δάκρυ** = δάκρυ ἀπὸ τρυφερὰν ψυχὴν, δάκρυ πόνου.—**βοῶπις** = ἡ μεγαλόφθαλμος (*βοῦς + ῥίζ. ὠπ-*). Ἐπίθετον γυναικῶν καὶ μάλιστα τῆς θεᾶς Ἡρας.—**αἶψα** = εὐθύς, γρήγορα.—**ᾄθι**· οὔ = ἐκεῖ ὅπου.

146 - 160 : **ἀμφὶ Πριάμον** = μαζὶ μὲ τὸν Πριάμον καὶ τὴν ἀκολουθίαν του, δηλ. τὸν Πάνθοον, τὸν Θυμοίτην κλπ. — **ᾄζος** = κλωνάρι, βλαστός. — **πεπνυμένος** = φρόνιμος (*πέπνυμαι* = ἔχω πνεῦμα, νοῦν). — **ἤατο**· ἤντο· ἤμαι· Γ 134.— **δημογέροντες** = μέλη τῆς βουλῆς τῶν γερόντων.— **γήραι**· δτκ. τῆς αἰτίας. — **πολέμοιο δὴ πεπαυμένοι** = μὴ λαμβάνοντες πλέον μέρος εἰς τὰς μάχας.— **ἀγορητής**· Α 248.— **ἐσθλός** = καλός, σπουδαῖος.— **ἕλη**—τὸ δάσος.— **δενδρέφ ἐφεζόμενοι**· ἐζόμενοι ἐπὶ δένδρῳ.— **ἡ ὄψ** - ὄπος = ἡ φωνή.— **λειριόεις** = λεπτός, γλυκὺς· (*λείριον* = τὸ κρίνον· κυρίως *λειριόεις* = λεπτός καὶ τερπνός ὡς κρίνον).— **ἱέισι**· ἴημι = ἀφίνω, βγάζω.— **τοῖοι** = αὐτοί· οἱ ἐπίσημοι, οἱ σοβαροί.— **ἡγήτωρ** = ἡγεμών, προύχων.— **ἦκα** = χαμηλοφώνως.— **οὐ νέμεσις**· οὐ νεμεσητόν ἐστι = δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτον Ἰποκμ. τοῦ ἐστί· *πάσχειν*.— **ἀμφὶ τοιγδε γυναικί** = διὰ μίαν τοιαύτην γυναῖκα.— **αἰνῶς** = καταπληκτικά.— **εἰς ὦπα** = εἰς τὸ πρόσωπον· κατὰ συνεκδοχὴν = εἰς τὴν ἐμφάνισιν.— **καὶ ὡς** = παρὰ τὴν θαυμαστὴν καλλονὴν τῆς.— **νέομαι** = ἐπιστρέφω εἰς τὸν τόπον μου.— **τὸ τέκος** (*τίκτω, τοκεὺς*) = τὸ τέκνον.— **ὀπίσω** = κατόπιν, ὕστερα. — **πῆμα λείπομαι** = ἀφίνω συμφοράς.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : πολλές, ἔαται, ἤατο.*

γ') **Ἴρις** : Ἡ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Θαύμαντος καὶ τῆς Ἠλέκτρας. Ὅταν μεταφέρῃ μηνύματα τῶν θεῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐμφανίζεται συνήθως ὑπὸ ἄλλην μορφήν. Ἐξαιρεται πάντοτε ἡ ταχύτης αὐτῆς : *πόδας ὠκέα Ἴρις, ἀελλόπους, ποδήνεμος, χρυσοπτερος*. — **Λαοδίχη** : Καὶ ἄλλοῦ ἀναφέρεται ὡς ἡ ὠραιότερα ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ Πριάμου. — **μέγαρον** : Τὸ κυριώτερον μέρος τοῦ Μυκηναϊκοῦ ἀνακτόρου, ὅπου συνήθως γίνονται αἱ συγκεντρώσεις τῶν ἀνδρῶν. Ἀλλὰ καὶ ἡ βασίλισσα μὲ τὰς ἀμφιπόλους τῆς δύναται νὰ παραμένῃ εἰς αὐτὸ ἐργαζομένη, ὅπως ἡ Ἀρήτη εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ἀλκι-

νόου (ζ 'Οδυσσεΐας). Δὲν ἀποκλείεται ὅμως ἐδῶ νὰ ἐννοῆται συνεκδο-
 χικῶς ὅλη ἡ οἰκία τοῦ Πάριδος, ὁπότε πιθανώτατα ἡ Ἑλένη εἰργάζετο
 εἰς τὸν θάλαμον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ἐξῆλθεν (ὄρματο ἐκ θαλάμοιο). Τὸν
 τύπον τοῦ Ὀμηρικοῦ ἀνακτόρου ἰδὲ εἰς Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952,
 σελ. 74 καὶ αὐτόθι εἰκ. ἀρ. 3.—**δίπλαξ χλαῖνα** : Ἡ χλαῖνα εἶναι τὸ ἐξω-
 τερικὸν ἔνδυμα τῶν ἀνδρῶν, τὸ ὁποῖον ἐπιρρίπτεται ἐπὶ τοῦ χιτῶνος,
 στερεώνεται μὲ *πόρπη* καὶ τυλίγεται κατὰ βούλησιν εἰς τὸ σῶμα.—**πο-
 λέας δ' ἐνέπασσεν ἀέθλους** : Ἡ ἱκανὴ ὑφάντρια ἠδύνατο νὰ ποικίλλῃ τὸ
 ὕφασμα μὲ διάφορα σχέδια, παρμένα ἀπὸ τὴν φύσιν ἢ τὴν καθημερινὴν
 ζωὴν. Ἡ Ἑλένη ἐπροτίμησε νὰ κεντήσῃ εἰς τὸ ἐργόχειρόν της εἰκόνας
 ἀπὸ τὸν Τρωικὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος ἀμέσως τὴν ἐνδιέφερε (*ἔθεν εὔνε-
 κα*).—**χαλκοχίτων** : Βλ. Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 87.—**ἔγ-
 χεα μακρὰ πέπηγεν** : Κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς μάχης ὁ πολεμιστὴς ἐνε-
 πήγγυνεν εἰς τὴν γῆν τὸ δόρυ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπίτηδες εἰς τὸ κάτω ἄκρον
 αἰχμηρὰν προεξοχὴν, τὸν *σαρωτηῆρα*. Τοιοῦτοτρόπως ἦτο προχειρότερον
 νὰ τὸ χρησιμοποιοῦσιν ὁ πολεμιστὴς εἰς περίπτωσιν αἰφνιδιασμοῦ. Ἐν τῷ
 μεταξὺ ὁ στρατιώτης ἠδύνατο νὰ λάβῃ ἀναπαυτικὴν στάσιν κεκλιμένος
 ἐπὶ τῆς ἀσπίδος.—**αὐτίκα... ὄρματο** : Ἡ συγκίνησις τῆς Ἑλένης εἰς τὸ
 ἄκουσμα ὅτι θὰ μονομαχήσουν οἱ δύο της σύζυγοι ἐκδηλώνεται εἰς τὴν
 ταχύτητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνδύεται καὶ ἐξέρχεται ἐκ τοῦ θαλάμου.—**οὐκ
 οἷη** : Ποτὲ βασιλίσσαι ἢ ἄλλαι εὐγενεῖς γυναῖκες δὲν ἐξέρχονται μόναι,
 ἀλλ' ἀκολουθοῦνται ἀπὸ ἀμφιπόλους, μίαν ἢ περισσοτέρας. Περὶ *ἀμφι-
 πόλων καὶ δμῶων* βλ. Ὀδύσειαν, ἔκδ. ΟΕΣΒ, 1952, σελ. 77. Αἱ δύο
 ἀμφίπολοι, αἱ ὁποῖαι συνοδεύουν τὴν Ἑλένην, εἶχον ἀκολουθήσει τὴν
 κυρίαν των ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔμενον πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της.
Σκαιαὶ πύλαι : Ἦτο ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ τείχους τοῦ Ἰλίου ἀριστερὰ
 (*σκαῖος* = ἀριστερός) τῆς πόλεως, ὁπότεν ἐφαίνετο ἡ θάλασσα καὶ τὸ
 στρατόπεδον τῶν Ἀχαιῶν.—**τεττίγεσσι ἐοικότες** : Ἡ φωνὴ τῶν τετ-
 τίγων πολλάκις ἐξυμνεῖται ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητάς. Ἀλλὰ εἶναι δύσ-
 κολον νὰ ἐννοήσωμεν τί ἀκριβῶς τοὺς ἔθελγεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἐντό-
 μου τούτου, ἢ ὁποῖα εἰς ἡμᾶς φαίνεται μονότονος καὶ ἐκνευριστικὴ. Τὸ
 ἐπίθετον **λειριόεσσα** λαμβάνεται ἐδῶ ἐπὶ ἀκουστικῆς ἐντυπώσεως, ἐνῶ
 ἡ πρώτη αὐτοῦ σημασία ἐκφράζει αἴσθημα ὀράσεως.—**ἐπὶ πύργων ἰοῦ-
 σαν** : Ἐνωθεν τῶν Σκαιῶν πυλῶν ὑπῆρχε πύργος, διότι ἐκεῖ τὸ μέρος
 τῆς πόλεως ἦτο εὐπρόσβλητον. Ἐν γένει τὰ τείχη τῶν ἀρχαίων πόλεων
 ἐνισχύονται κατὰ διαστήματα μὲ πύργους.

— *Νὰ ἐκτιμηθῆ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον παρουσιάζει καὶ ἐγκωμιάζει ὁ ποιητὴς τὴν καλλονὴν τῆς Ἑλένης.*

161 - 190

α') 161 - 170 : — *ἔφαν· ἔφασαν, ἔφησαν.*— *φωνῆ* = μεγαλοφώνως, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὴν ἤκα (στ. 155) συνομιλίαν τῶν ἄλλων γερόντων.— *πάροιθε* = ἐμπρός. Συναπτ. πρὸς τὸ *ἐμεῖο.*— *ἴξου· ἴζομαι.*— *ὁ πόσις - ιος* = ὁ σύζυγος, ὁ ἄνδρας (ῥίζ. ποτ - πότνια, λατ. pot - possum).— *οἱ πηοὶ* = οἱ συγγενεῖς.— *οὔτι* = καθόλου.— *μοι· δοτ. κρίσ.* = κατὰ τὴν γνώμην μου.— *ἐφορμῶ· μβτ.* = κινῶ ἐναντίον τινός.— *ὥς μοι καὶ ἔξονομήνης·* τὸ καὶ συνδ. : *ὄφρα ἴδη... καὶ ἔξονομήνης.* Ἐν τῷ μεταξὺ παρενεβλήθη ἡ παρένθ. : *οὔτι... Ἀχαιοῶν.*— *ἔξονομαίνω* = ὀνομάζω, λέγω τὸ ὄνομα.— *πελώριος* = τεράστιος, πανύψηλος (*πέλωρ* = τέρας).— *ὄς τίς ἐστι·* πλαγ. ἐρωτ.— *ὄδε·* ὁ Πρίαμος δεικνύει ἀπὸ τὸν πύργον τὸν ἄνδρα.— *ἦϋς· ἦϋς* = καλός, ὑπέροχος.— *ἦ τοι* = ἀλήθεια, τῷ ὄντι.— *κεφαλῆ* = κατὰ τὸ ἀνάστημα. Δοτ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ *μείζονες.* Ἀπὸ τὴν κεφαλὴν συνήθως φαίνεται ἡ διαφορά τοῦ ὕψους.— *ἔασι·* εἰσί.— *γεραρός* = ἐπιβλητικός, μεγαλοπρεπής.— *γάρ* = πράγματι.

171 - 180 : — *διός* = θεϊκός, ὑπέροχος.— *αἰδοῖος ἐσσί* = προκαλεῖς σεβασμόν.— *ἐκυρός - ἦ* = πενθερός (*soceer*).— *δεινός* = ὁ ἐμπνέων φόβον, εὐλάβειαν. Τὸ *δεινός* ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ *αἰδοῖος.* Ὁ σεβασμὸς τῆς Ἑλένης πρὸς τὸν πενθερόν της ἐγγίζει τὰ ὄρια τοῦ φόβου.— *ὥς ὄφελεν* = εἶθε, ἄμποτε.— *ἀδεῖν μοι* = νὰ μοῦ ἤρесе, νὰ προτιμῶσα· ῥ. *ἀνδάνω* = ἀρέσκω.— *θάλαμον·* συνεκδχ. = τὸ σπίτι μου.— *γνωτοὶ* = οἱ συγγενεῖς (ῥίζ. *γενε - γίγνομαι*).— *τηλύγετος* = νεαρός, ἀγαπητός.— *ἡ ὀμηλικίη* = αἱ συνομήλικοι.— *ἐρατεινός* = ἀγαπητός.— *τά γε* = αὐτὰ βέβαια, δηλ. νὰ προτιμήσω τὸν θάνατον.— *τὸ* = διὰ τοῦτο.— *τέτῃκα κλαίουσα* = ἔχω λυώσει στὸ κλάμα· ῥ. *τήκομαι.*— *ἀνείρομαι* = ἐρωτῶ.— *μεταλλάω* = ἐνδιαφέρομαι νὰ μάθω.— *εὐρὺ κρείων·* Α 102.— *ὁ δαῆρ - δαέρος* = ὁ ἀνδράδελφος.— *αὐτε* = ἐξ ἄλλου, καὶ μάλιστα.— *ἔσκε· ἦν.*— *κυνῶπις* = ἡ ἔχουσα βλέμμα κυνός, ἀδιάντροπη. Κατὰ γεν. *κυνῶπιδος*, ὡς ἂν ἔλεγεν : *δαῆρ ἔσκειν ἐμοῦ κυνώπιδος.*

181 - 190 : **ἡγάσασατο τόν· ἄγαμαί τινα** = ἐκφράζω τὸν θαυμασμόν μου διὰ κάποιον.—**μοιρηγενής** = ὁ γεννηθεὶς με μοῖραν, καλότυχος (μοῖρα + γίγνομαι).—**ὄλβιοδαίμων** = εὐλογημένος ἀπὸ τὸν θεὸν (ὄλβιος + δαίμων = ἡ τύχη).—**ἦ ῥά νυ** = ἀλήθεια λοιπόν.—**δεδμήατο** = εἶχον ὑποταχθῆ· ῥ. δάμνημι - δαμάω. Ὁ ὑπερσυντέλ. δηλώνει ὅτι οἱ Ἀχαιοὶ πρὸ πολλοῦ ὑποτεταγμένοι εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα ἠκολούθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ἐστρατείαν.—**κοῦροι Ἀχαιῶν**· ὡς καὶ *υἱες Ἀχαιῶν* = ἡ Ἀχαϊκὴ νεότης.—**αἰολόπωλος** = ὁ ἔχων ταχεῖς πῶλους, πολεμιστὴς με γοργὸν ἔλογον (αἰόλλω = κινῶ ταχέως, αἶολος + πῶλος).—**λαοὶ** = ὑπήκοοι.—**ἐστρατώνωτο**· στρατάομαι = στρατοπεδεύω.—**ἐπικούρος** = βοηθός, σύμμαχος.—**ἐλέχθην**· λέγομαι = συγκαταλέγομαι.—**ἤμαρ - ατος** = ἡμέρα.—**ἀντιάνειραι** = ἴσαι πρὸς ἀνδρας, γυναικες με ἀνδρικὴν ψυχὴν καὶ δύναμιν.—**ἐλίκωπες**· Α 98.

β') Ποίους ἄλλους τύπους τοῦ **φημί** μεταχειρίζεται ὁ Ὅμηρος ;
— Πῶς σχηματίζονται τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ **εἰμί** ;
— Ποῖον γραμματικὸν φαινόμενον ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν τύπον **ἐστρατώνωτο** ;

γ') **Θεοὶ νύ μοι αἰτιοί εἰσιν** : Συχνὰ εἰς τὴν ποίησιν τοῦ Ὀμήρου εὐρίσκομεν τὴν ἠθικὴν ταύτην ἀντίληψιν, ὅτι δηλ. κύριος ὑπεύθυνος μιᾶς κακῆς πράξεως δὲν εἶναι ἐκεῖνος ποὺ τὴν κάμνει, ἀλλ' ὁ θεός, ὅστις τὸν ὤθησεν εἰς αὐτήν.—**εὐρὺ κρείων** : ὁ Ἀγαμέμνων χαρακτηρίζεται *εὐρὺ κρείων* ὄχι μόνον διὰ τὴν ἑδαφικὴν ἔκτασιν τοῦ κράτους του (Α 102), ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιβολὴν, τὴν ὁποῖαν ἤσκει εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα.—**ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής** : Ὁ ἰδεώδης τύπος βασιλείως τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς ἦτο νὰ ἔχη εὐγενικὴν ψυχὴν (ἀγαθὸς) καὶ νὰ διακρίνεται εἰς πολεμικὴν ἀνδρείαν (αἰχμητής). Τὸν στίχον τοῦτον ἐθαύμαζε κατ' ἐξοχὴν ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Φιλίππου, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀνεγίνωσκε πολὺ τὴν Ἰλιάδα καὶ εἶχε τὴν φιλοδοξίαν νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς τοὺς Ὀμηρικοὺς ἥρωας.—**Φρυγία** : Μικρὰ Φρυγία εἶναι ἡ χώρα ἡ ἐκτεινομένη εἰς τὰ ΒΔ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας (Βιθυνία), εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνήκει καὶ ἡ Τροία. Ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ Μεγάλῃ Φρυγία, ἡ πρὸς Α ἐνδοχώρα διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Σαγγαρίου.—**Μύγδων καὶ Ὀτρεύς** : Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ τῆς συζύγου τοῦ Πριάμου Ἐκάβης.—**Ἀμαζόνες** : Κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἦσαν αὐταὶ

ἔθνος πολεμικῶν γυναικῶν, αἵτινες εἶχον ἴδιον κράτος παρὰ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν πρὸς τὴν Καππαδοκίαν καὶ τὸν Πόντον. Ἡ παράδοσις ἀνέφερε πολέμους τῶν Ἀμαζόνων πρὸς τοὺς πλησίον λαοὺς καὶ ἐπίσης ἐκστρατείας αὐτῶν ἐναντίον τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡττήθησαν ὑπὸ τοῦ Θησέως. Ἡ ἀρχαία τέχνη ἀπεικόνισε τὰς ἐξαιρετικὰς αὐτὰς γυναῖκας εἰς περίοπτα ἀγάλματα (Ἀμαζῶν τοῦ Φειδίου, Ἀμαζῶν τοῦ Πολυκλείτου κ.ἄ.), εἰς ἀγγειογραφίας (ὁ Ἀχιλλεὺς φονεύων τὴν βασίλισσαν τῶν Ἀμαζόνων Πενθεσίλειαν), ἢ παρέστησεν Ἀμαζονομαχίας εἰς τὰ γλυπτὰ τῶν ναῶν (ζωφόρος ναοῦ Φιγαλείας, ἀέτωμα ναοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐπιδαύρου κ.ἄ.).

191 - 244

α') 191 - 198 :—δεύτερον· ἐπίρρ. συναπτ. πρὸς τὸ ἐρέεωε.—εἶπ' ἄγε μοι = ἔλα πές μου.—τόνδε... ὄδε· ὁ Πρίαμος δεικνύει ἐπανελημμένως τὸν Ὀδυσσεά, διὰ νὰ καθορίσῃ εἰς τὴν Ἑλένην διὰ ποῖον ἐρωτᾷ.—μείων κεφαλῆ· πρβλ. Γ 168 : μείζονες κεφαλῆ.—ιδέ = καί.—ιδέσθαι· συναπτ. πρὸς τὸ εὐρύτερος ὁμοίωσις = κάμνει ἐντύπωσιν μέ...—τὰ τεύχεα=τὰ ὄπλα (τεύχω = ἐτοιμάζω).—οἱ· δοτ. κτητ.—πουλυβότειρα χθῶν = γῆ τρέφουσα πολλοὺς, εὐφορος (πολὺς + βοτὸν - βόσκει).—αὐτὸς δέ· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὰ τεύχεα.—ὁ κτίλος = τὸ κριάρι.—ἐπιπωλέομαι· περιέρχομαι, πηγαίνω ἐδῶ κι' ἐκεῖ· θαμιστ. τοῦ πέλεσθαι.—αἱ στίχες = αἱ σειραὶ, αἱ τάξεις.—ἔϊσχω = παρομοιάζω. Ἡ ἐπανάληψις τῆς παρομοιώσεως κτίλος ὥς, ἀρνεῖω ἔϊσχω γίνεται πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν.—πηγεσίμαλλος = ἔχων πυκνὸν τρίχωμα (πήγνυμι + μαλλός).—δις = πρόβατον.—τὸ πῶν - πῶεος = τὸ κοπάδι.—ἀργεννός· Γ 141.

199 - 202 :—ἐκγεγαυῖα· ἐκγεγονυῖα = γεννηθεῖσα ἀπό...—πολύμητις = πολυμήχανος, ἔξυπνος (πολὺς + μῆτις = σκέψις)· πρβλ. μητίετα Ζεὺς.—ἐν δήμῳ Ἰθάκης = εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἰθάκης.—κραναὸς = βραχῶδης (κέρασ, κράνος, κρανίον).—κραναῆς περ εούσης· ἢ ἀντίθ. : ἐνῶ ὁ Ὀδυσσεὺς προέρχεται ἀπὸ χώραν βραχῶδη καὶ πτωχὴν, εἶναι εὐφρέστατος καὶ σοφὸς ἄνθρωπος.—τὰ μῆδεα = αἱ σκέψεις.—πυκνός = σοφός, φρόνιμος.

203 - 215 :—πεπνυμένος· Γ 148.—ἀντίον ἠΰδα = ἀπήντησε· ῥ. αὐδάω = ὁμιλῶ.—ἦ μάλα = ναὶ ἀληθέστατα.—νημερτής = ἀλάθητος,

ἀκριβής (στερ. νή) + ἀμαρτάνω), κατηγορμ. εἰς τὸ ἔπος.—σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης· ἔνεκα ἀγγελίης σεῦ = διὰ τὸ νὰ φέρῃ μῆνυμα διὰ σέ. Τὸ σεῦ γεν. ἀντικ. εἰς τὸ ἀγγελίης.—ξινίξω = φιλοξενῶ.—φιλέω = κάμνω φιλικὰς περιποιήσεις πρὸς ἓνα ξένον, φιλεύω.—φυή = ἐξωτερικὴ ἐμφάνις. Ταύτην περιγράφει εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 210 - 211.—ἐδάην = ἔμαθα, ἐγνώρισα, ἀόρ. ἀχρ. ἐνεστ. (ρίξ. δα—, δαήμων, ἀδαής).—μῆδεα πυκνά· Γ 202. Ἡ σύνεσις τοῦ Ὀδυσσέως περιγράφεται εἰς τοὺς κατωτέρω στίχ. 212 - 224.—Τρώεσσι ἐν ἀγρομένοισι = ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Τρώων. (μέσ. ἀόρ. β' μτχ. ῥ. ἀγείρομαι, ἀγρόμενοι).—ἐμιχθεν· ἐμίχθησαν = ἦλθον εἰς ἐπαφήν, παρουσιάσθησαν.—στάντων = ὁσάκις ἐστέκοντο ὄρθιοι. Ἡ μτχ. γεν. ἀπόλυτος εἶναι καὶ γεν. διαιρετ., διότι οἱ δύο ἄνδρες παρουσιάζονται μαζί : ἐξ αὐτῶν ὁσάκις.—ὑπείρεχεν = ὑπερεῖχεν.—ὠμούς· αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—ἄμφω ἐξομένω· ὄνομαστ. ἀπόλυτος ἀντὶ ἀμφοῖν ἐξομένωιν.—γεραρός· Γ 170.—ὑφαινον μύθους καὶ μῆδεα = ὠμίλουν καὶ ἐξέφραζον τὰς σκέψεις των. Εἰς τὸ ὑφαινον περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς πλοκῆς τῶν σκέψεων.—πᾶσι = παρουσία ὄλων.—ἦ τοι = πράγματι, ἀλήθεια.—ἐπιτροχάδην = γρήγορα, σύντομα.—παῦρος = ὀλίγος (λατ. paulus).—λιγέως = μὲ σαφήνειαν, καθαρά (πρβλ. καὶ Α 248 « λιγὺς Πυλίων ἀγορητῆς », ὅπου ἰδὲ καὶ σημ.).—πολύμυθος = φλύαρος, πολυλογᾶς.—ἀφαμαρτοεπῆς = ὁ ὀμιλῶν ἀνοήτως.—γένει = κατὰ τὴν ἡλικίαν.—ὑστερος = νεώτερος.

216 - 224 :—ἀναῖσσω = σηκώνομαι. Τὸ ῥ. πάντοτε ἐπὶ ὀρμητικῆς κινήσεως. Ν' ἀποδοθῆ κατὰ τὴν μετάφρασιν ἢ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς.—στάσκε = ἴστατο ἐπ' ἀρκετόν, θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ἴσταμαι.—ὑπαί· ὑπὸ = κάτω.—ἴδεσκε· θαμιστ. ἀόρ. τοῦ ὄρῶ.—προπρηγές = πρὸς τὰ ἐμπρός.—νωμάω = κινῶ (νέμω).—ἀστεμφής = ἀκίνητος (στερ. α + στέμβω = σείω).—ἔχεσκε = ἐκράτει συνεχῶς.—ἄϊδρις = ἀμαθής, ἄπειρος, ἀδέξιος (στερ. α + ἴδρις, οἶδα).—ὁ φῶς - τὸς = ὁ ἀνήρ.—ζάκοτος = ὀργίλος, ἀπότομος.—αὐτως = ἀκριβῶς ἔτσι, οὔτε περισσότερον οὔτε ὀλιγώτερον.—ῥψ-ὀπός· Γ 152.—μεγάλη = ἡχηρά.—εἶη· ἴημι = βγάζω.—χειμέριος = χειμερινός.—ἐρίξω = παραβγαίνω.—οὐ τότε... ἰδόντες· ἡ σειρά τῶν λέξ. : οὐ γε τότε ὠδ' ἀγασσάμεθ' ἰδόντες εἶδος Ὀδυσσῆος.—ἀγαμαι = θαυμάζω. Τὸ νόημα : ἀφοῦ τὸν ἠκούσαμεν νὰ ὀμιλῇ, μᾶς συνήρπασε τόσον ὁ λόγος του, ὥστε δὲν μᾶς ἔκαμε πλέον ἐντύπωσιν ἢ γεραρὰ ἐμφάνισίς του.

225 - 244 : — ἦϋς· Γ 167.—**ἕξοχος**=ἐξέχων, διακρινόμενος.—**τανύπεπλος** = ἔχουσα μακρὸν πέπλον (τανυ-, τανύω+πέπλος). Κυρ. : ἡ ἔχουσα τεταμένον τὸν πέπλον, ἦτοι τὸ φόρεμα. Ἐπίθ. ἐκφράζον τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα.—**ἔρκος** Α 284.—**ἐτέρωθεν**· εἰς ἄλλο μέρος τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.—οἱ **ἄγοι** = οἱ ἡγεμόνες (ἄγω).—**ἠγερέθομαι** = συναθροίζομαι (ἄγερ — ἀγείρω). — **γνοίην κεν** = θὰ ἠδυνάμην νὰ τοὺς ἀναγνωρίσω.—**καὶ τ' οὔνομα** = καὶ ὄν τὸ ὄνομα.—**μυθοῦμαι** = λέγω.—**δοιῶ** = δύο.—**κοσμήτωρ**· Α 16.—**πῦξ** = εἰς τὴν πυγμῆν· ἐπίρρ. (λατ. pugna).—**αὐτοκασίγνητος** = ὁ αὐτάδελφος.—**τῶ**· δυϊκ. ἀναφ. ἀντων.—**μοί**· συναπτ. πρὸς *μία*, δηλ. ἐγέννησεν αὐτοὺς ἡ ἴδια μητέρα ποὺ ἐγέννησε καὶ ἐμέ.—**γείνατο**· *γείνομαι* = γεννῶμαι, *γενάμην* = ἐγέννησα.—**ἐσπέσθην**· *ἐσπόμην*· ἔπομαι.—**ἐρατεινός**· Γ 175.—**δεύρω**· *δεῦρο*.—**ἔποντο**· πληθ. μετὰ τὸν δυϊκ. *ἐσπέσθην*.—**νέεσσ' ἔνι**· *ἐν ναυσί*.—**αὔτε**· ἀντιστοιχ. πρὸς τὸ *μέν*.—**καταδύομαι μάχην** = κατέρχομαι εἰς τὴν μάχην.—**τὰ ὄνειδεα** = αἱ κατηγορίαι, αἱ ὕβρεις.—**ἄ μοί ἐστιν**· τὸ μοι δοτκ. ἀντιχαρ. = τὰ ὅποια εἶναι εἰς βᾶρος μου, τὰ ὅποια ἔχω ἐπάνω μου.—**κάτεχε**· *κατείχεν* = ἐκάλυπτε.—**φυσίζοος** = φύουσα σπόρους, γεννήτρια (φυ-, φύω + ζεῖαι).—**αἶα** = γαῖα.—**αὔθι** = ἐκεῖ.

β') Τύποι παρακ. τοῦ *γίγνομαι* : **γεγαῶς, γεγάασι**.

—Ἐπικὸς τύπος τῆς προθέσ. ὑπέρ : **ὑπεῖρ** καὶ ἐν συνθέσει : **ὑπείρεχε**.

—Ἄλλοι τύποι τῆς προθέσ. ὑπό : **ὑπαί, ὕπο**.

—Συνήθης χρῆσις τοῦ ἐπίρρ. **πολλάκι** (*πολλάκις*)

—Ἐπικὸς τύπος τοῦ διττός, **δύο** : **δοιοί** (πληθ.) καὶ **δοιῶ** (δυϊκ.).

—Ἀνώμαλος ἀναδιπλασιασμός εἰς τὸ **δεΐδια** (*δέδια*).

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **ἤλυθε, σεῦ, τῶ**.

γ') **Διὸς ἐκγεγαυῖα** : Κατὰ τὸν μῦθον ἡ Ἑλένη εἶχε γεννηθῆ ἀπὸ τὸν Δία καὶ τὴν Λήδαν, σύζυγον τοῦ Τυνδάρεω.—Ἰθάκης κραναῆς περ ἐούσης : Συχνὰ ὁ Ὅμηρος τονίζει ὅτι ὁ πολυμήχανος ἦρωσ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Ὀδυσσεύς, ὁ καταπλήξας τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς μετὰ τὴν εὐφύιαν του καὶ τὴν πολιτικὴν του σύνεσιν, προήρχετο ἀπὸ τόπον πτωχὸν καὶ ἀσήμαντον.—**σεῦ ἔνεκ' ἀγγελίης** : Ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Μενέλαος ἦλθον εἰς Τροίαν, διὰ νὰ ἀπαιτήσουν τὴν Ἑλένην καὶ τοὺς

θησαυρούς τούς κλαπέντας ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἄλλὰ μὲ τὴν ἀντίδραση τοῦ Ἀντιμάχου, τὸν ὁποῖον ὁ Πάρις ἔδωροδόκησεν, ἀπέτυχεν ἡ ἀπόπειρα νὰ λυθῇ εἰρηνικῶς ἡ διαφορά καὶ διὰ τοῦτο ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀχαιοὶ κατὰ τῆς Τροίας.—**ἐπιτροχάδην ἀγόρευεν** : Δὲν ἐννοεῖ ὁ ποιητὴς τὴν ταχύτητα τοῦ λόγου, ἡ ὁποία εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν εἶναι ἐπαινετὴ, ἀλλὰ τὴν ἰκανότητα τοῦ Μενελάου νὰ διατυπώσῃ γρήγορα τὰς σκέψεις του μὲ τρόπον περιληπτικὸν καὶ σαφῆ.—**ἄλλ' ὅτε δὴ ἀναίξιεν Ὀδυσσεύς** : Οἱ στ. 216 - 224 ἀποτελοῦν ἀριστουργηματικὴν περιγραφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης. Ἐπὶ πλεόν ἡ παρομοίωσις τῶν λόγων τοῦ Ὀδυσσεύς πρὸς νιφάδας χειμερινᾶς προκαλεῖ τὸν ἀναγνώστην νὰ φαντασθῇ τὴν πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τῆς ὁμιλίας τοῦ ἥρωος τούτου.—**Αἶαντα** : Ἰδὲ Α 138.—**Ἰδομενεύς... θεὸς ὧς** : Καὶ ὁ βασιλεὺς τῶν Κρητῶν δὲν ὕστερεῖ εἰς μεγαλοπρέπειαν. Τὰ ταξίδια τοῦ Ἰδομενεύς εἰς τὴν Λακεδαιμόνα (ὅποτε Κρήτηθεν ἴκοιτο) ὑπενθυμίζουσι τὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ἡ ὁποία καὶ ἐν τῇ παραδόσει ἀναφέρεται καὶ ἐν τῆς ἱστορίας ἀποδεικνύεται. Θεομοὶ καὶ ἔθιμα κοινὰ ὑπῆρχον μεταξὺ τῶν δύο λαῶν καὶ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.—**Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης** : Εἶναι οἱ δύο δίδυμοι ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης ὀνομαζόμενοι καὶ Διόσκουροι, διότι ἐγεννήθησαν, ὅπως καὶ ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας. Ἐδῶ παρίστανται καὶ οἱ δύο ὧς θνητοὶ (τοὺς δ' ἤδη κάτεχεν φυσίζοος αἰά). Ἄλλὰ κατ' ἄλλον μῦθον μεταγενεστέρων χρόνων ὁ Πολυδεύκης εἶχε γεννηθῆ ἀθάνατος καὶ ἐμοίρασε τὴν ἀθανασίαν του μὲ τὸν ἀδελφόν του κατὰ παραχώρησιν τοῦ Διὸς ὥστε διαδοχικῶς ἔμμενεν ὁ καθεὶς μίαν ἡμέραν εἰς τὸν Ἄδην καὶ μίαν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζωήν.

— Ποίας βασιλικᾶς ἀρετᾶς ἀποδίδει ὁ Ὅμηρος εἰς τοὺς διαφόρους Ἀχαιοὺς ἡγεμόνας ;

— Ποῖον συναίσθημα κυριαρχεῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ἑλένης ἀπὸ ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς συνομιλίας της μὲ τὸν Πρίαμον .

— Νὰ ἐκτιμηθῇ ἀπὸ λογοτεχνικῆς ἀπόψεως ἡ σκηρῆ, ἥτις λαμβάνει χώραν ἐπὶ τοῦ πάργου τῶν Σκαιῶν Πυλῶν.

α') 1-8 :—**ένθα**· χρον.=τότε.—**αὔ** = πάλιν, δέ. Τὸ αὔ ὡς μετβτκ., ὅταν ἡ ὅλη διήγησις ὑποδιαιρῆται εἰς μέρη.—**ἐκδηλος** = περιφανής.—**μετὰ πᾶσιν** = μεταξὺ πάντων.—**δαίε**· μετβτκ. = ἔκαμε νὰ λάμπῃ ὑποκμ. ἡ Ἄθηνᾶ.—**ἡ κόρυς-θος** = ἡ περικεφαλαία.—**οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ **κόρυθος** ὡς δοτκ. κτητ.—**ἀκάματον** = ἀκούραστον, ἄσβεστον.—**ὄπωρινός** = ἐμφανιζόμενος κατὰ τὸ τέλος τοῦ θέρους.—**ἐναλίγκιος** = ὅμοιος.—**λαμπρόν**· ἐπίρρ. = λαμπρά.—**παμφραίνω** = λάμπω, φαντάζω.—**λελουμένος Ὠκεανοῖο** = ἀνατέλλων ἀπὸ τὸν Ὠκεανόν. Ἡ γενικ. τοπ. καὶ διαιρ. Κατὰ λέξιν : ποῦ ἐλούσθη εἰς τὸν Ὠκεανόν, ἀπὸ τὰ νερά τοῦ Ὠκεανοῦ.—τὸ **κάρ - κρατός** = ἡ κεφαλή.—**ἀπὸ κρατός τε καὶ ὤμων**· ἐπανάληψις τῆς ἐννοίας : **κόρυθος τε καὶ ἀσπίδος**.—**ὄρνυμι**· μεταβατ. = κινῶ, ὠθῶ.—**κλονεομαι** = καταδιώκομαι, ὠθοῦμαι (κλόνος = κίνησις, θόρυβος).

9 - 13 :—**ἀφνειός**=πλούσιος.—**ἀμύμων** = ἄψογος, εὐγενής (στερ. α + μῶμος).—**ἤστην**· ἤτην δυϊκ. παρατατ. τοῦ *εἰμί*.—**πᾶσα μάχη** = κάθε εἶδος μάχης.—**τῶ** = αὐτοὶ οἱ δύο.—**οἱ**· τῷ Διομήδει.—**ἀποκρινθέντε** = ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν παράταξιν των.—**ἄφ'** ἵπποιον = ἀπὸ τῶν ἀρμάτων.—**ἀπὸ χθονός**· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ *ἀφ' ἵπποιον*.—**ὄρνυτο**· ὄρνυμαι = κινεῖσθαι ὀρμητικῶς, ὀρμῶ.

14 - 24 :—**σχεδόν** = πλησίον.—**προΐημι** = ἐξαπολύω, ρίπτω πρὸς τὰ ἐμπρός.—**δολιχόσκιον** = ἔχον μακρὸν ξύλον, μακρόν (*δολιχός* = μακρός· τὸ β' συνθ. ἄγνωστον).—**ἀκωκῆ** = αἰχμητὴ (*ἀκίς - ἀκή*. Κατ' ἀναδίπλ. : *ἀκωκῆ*).—**χαλκῶ**. συνεκδχ. ἀντὶ *χαλκῶ ἐγχει*.—**τοῦ**· συναπτ. πρὸς τὸ *χειρός*.—**ἄλιον** = μάταιον, χωρὶς ἀποτέλεσμα.—**βέλος** = τὸ μακρόθεν ριπτόμενον ὄπλον (*βάλλω*).—**μεταμάζιον** = μεταξὺ τῶν μαστῶν.—**ᾧσε** = τὸν ἐσπρωξε καὶ τὸν ἔρριψε· ῥ. ὠθῶ.—**ἀπόρουσε**· ῥ. *ἀπορούω* = πηδῶ μακράν.—ὁ **δίφρος** = τὸ μέρος τοῦ ἄρματος, ὅπου ἴσταται ὁ πολεμιστὴς καὶ ὁ ἥνιοχος, τὸ ἄρμα.—**οὐδ'** ἔτλη = καὶ

δὲν εἶχε τὴν τόλμην.—**περιβαίνω** = κινουῖμαι περίξ τινός, διὰ νὰ τὸν ὑπερασπίσω, προστατεύω.—**κταμένοιο**· μετχ. παθητ. ἄορ. β' τοῦ κτείνω.—**οὐδὲ γὰρ οὐδέ**· ἢ ἐπανάλ. οὐδὲ - οὐδὲ ἐντείνει τὴν ἄρνησιν.—**ἡ κῆρ - ρός** = ἡ μοῖρα, ὁ θάνατος.—**ἔρυτο**· ῥύμαι = προφυλάττω· ἄλλος τύπος τοῦ ῥύμαι.—**ὤς**· τελικ.—**οἱ** = τῷ 'Ηφαιστῷ' δοτικ. ἦθ. συναπτ. πρὸς τὸ γέρον = ὁ γέρος του, ὁ γέρος, τὸν ὅποσον ἀγαποῦσεν ὁ "Ηφαιστος.—**πάγχυ** = ἐντελῶς, ὅλως διόλου.—**ἀναχήμενος**· ἀχέω καὶ ἀχεύω = λυπημένος, πικραμένος (ἄχος A 188, ἄχομαι, ἄχνυμαι).

25 - 34 : —**ἵππους**· τοῦ ἄρματος τοῦ φονευθέντος Φηγέως.—**ἐξελάσας** = ἀφοῦ τοὺς ἔλυσε καὶ τοὺς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—**κατάγειν** = νὰ φέρουν κάτω πρὸς τὴν παραλίαν.—**ἀλευάμενον** = τραπέντα εἰς φυγὴν· ῥ. **ἀλέομαι** = ἀποφεύγω.—**ὄχεσφι**· τὰ ὄχεια = τὸ ἄρμα.—**ὄρινθη**· ὄρινω = διεγείρω, κινῶ.—**θοῦρος** = ὀρμητικός, σφοδρός.—**βροτολοιγός** = ἀνθρωποφθόρος (βροτός+λοιγός).—**μιαιφόνος** = μολυσμένος μὲ φονικὸν αἷμα, φονικός.—**τειχεσιπλήτης** = καταστρέφων τείχη.—**μάρναμαι** = μάχομαι, ἀγωνίζομαι.—**ὄρέξη**· ὄρέγω = προσφέρω, παρέχω.—**νῶι** = ἡμεῖς οἱ δύο.—**χάζομαι** = ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.—**μῆνις**· A 1.

β') Παρατατικός τοῦ εἰμί εἰς τὸν δυϊκὸν ἀπὸ τοῦ θέμ. ἐσ- : ἦστην.

— Διατήρησις τοῦ ν πρὸ ὀδοντοφώνου : **ἀποκρινθέντε**.

— Ἐκτεταμένοι τύποι τοῦ ἀδελφός : **ἀδελφεός, ἀδελφειός**.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : **παμφαίνησι, ὄχεσφι, νῶι**.

γ') **Διομήδης** : Υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλέως τῆς πόλεως τοῦ "Αργους, διαδεχθεὶς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ "Αδραστον. Μετέσχεν εἰς διαφόρους ἥρωϊκὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἤδη ἀριστεύει εἰς σπουδαίαν τινὰ μάχην πρὸ τοῦ "Ιλίου. Ἐκ τῆς Τροίας ἐπανῆλθε σῶος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.—**ἀστέρι ὀπωρινῶ** : Πιθανώτατα ὁ ποιητὴς ἔχει ὑπ' ὄψει τὸν Σείριον, τὸν λαμπρότατον τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἀνήκοντα εἰς τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κυνός. Τούτου ἡ ἐπιτολὴ συμπίπτει ἀκριβῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀπώρης, ἦτοι μεταξὺ θέρους καὶ φθινοπώρου. Ἐνατέλλων ὁ ἀστὴρ αὐτὸς ἀπὸ θαλάσσιον ὀρίζοντα παρέχει εἰς τὸν ποιητὴν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἐξέρχεται καθαρὸς καὶ φωτοβόλος, ἀφοῦ ἐλούσθη εἰς τὰ μυστηριώδη βᾶθη τῶν

ὕδατων, πού περιβάλλουν τὴν γῆν.—ἵππους ἐξελάσας: Οἱ ἵπποι ἦσαν ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα λάφυρα τοῦ πολέμου. Συχνὰ οἱ Ἀχαιοὶ ἤρωες καυχῶνται διὰ τὴν κατοχὴν ἐκλεκτῶν ἵππων, τοὺς ὁποίους ἀπεκόμισαν ἀπὸ τὴν μάχην.

35 - 83

α') 35 - 42:—**θοῦρον**· Ε 30.—**καθεῖσεν** = ἔβαλε νὰ καθίσῃ. ἐνεργ. ἀόρ. τοῦ *καθίζομαι*.—**ἠιόεντι**· *ἠιόεις* = ὁ ἔχων ὄχθας ὑψηλὰς, ἐπομένως βαθεῖαν κοίτην· ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Σικαμάνδρου.—**κλίνω** = κάμνω κάποιον νὰ κλίνη, τρέπω εἰς φυγὴν.—**ἔλεν**· *αἰρῶ*.—**ἀρχός** = ἀρχηγός. **ἔκβαλε** = ἐξεπέταξε.—**στρεφθέντι** = ἐνῶ εἶχε τραπῆ εἰς φυγὴν.—**τὸ μετάρφρονον** = τὸ μεταξὺ τῶν ὤμων μέρος τῶν νώτων, ἡ ῥάχις.—**ἐν... πῆξε**· *ἐνέπηξε*.—**μεσσηγὺς** = εἰς τὸ μέσον, μεταξὺ.—**διὰ...** ἔλασσε = διεπέρασε.—**δουπέω** = κάμνω κρότον (*δοῦπος* = ὁ κρότος πεσόντος σώματος, λέξ. ἡχοποιήτος).—**ἀραβέω** = βροντῶ (ὁ *ἄραβος* = ὁ κτύπος).

43 - 58:—**ἐνήρατο** = ἐφόνευσεν ἐν τῇ μάχῃ· ῥ. *ἐναίρω*.—**ἐριβῶλαξ**· Α 155.—**εἰληλούθει**· *ἐληλούθει*.—**δουρικλυτός** = περίφημος εἰς τὸ δόρυ, πολεμιστὴς ξακουσμένος (*δόρυ+κλύω* = ἀκούω) **νύξε**· *νύσσω* = κτυπῶ.—**ἐπιβησόμενον** = τὴν στιγμὴν πού ἐπρόκειτο νὰ ἀναβῆ.—**ἤριπε**· *εἰρέπω* ἀμετβ. = πίπτω.—**τὰ ὄχρα**· Ε 28.—**ὁ σκότος** = τὸ σκότος.—**ἐσύλευον**· *συλεύω* = ἀφαιρῶ τὸν ὀπλισμὸν νεκροῦ πολεμιστοῦ (παράλλ. τύπος τοῦ *συλάω*).—**αἰμῶν** = ἔμπειρος.—**ὄξυόεις** = σουβλερός, κοπτερός (παράλλ. τύπος τοῦ *ὄξυς*).—**ἄγρια πάντα** = κάθε ἀγρίμι.—**τά τε τρέφει**· ἐνν. τὰ ἡμερώτερα ζῶα τοῦ δάσους ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄγρια πάντα.—**χραῖσμε**· Α 28.—**ιοχέαιρα** = τοξεύτρια (*ἰός* = βέλος + *χέω*).—**ἐκηβολία** = αἱ ἐπιτυχίαι εἰς τὴν βολὴν, ἡ τέχνη τοῦ τοξεύειν· πρβλ. *ἐκηβόλος* Α 21.—**ἦσιν**· δοτκ. τοῦ κατὰ τι.—**ἐκέαστο**· *καίνυμαι* = διακρίνομαι, *ἐξέχω*.—**δουρικλειτός** = ἐνδοξος διὰ τὸ δόρυ, ἐνδοξος πολεμιστὴς (*δόρυ* + *κλείω*, *κλείω*, *κλέος*).—**ἔθεν**· Α 114.—**οὔτασσε**· *οὔτάω*, ἡ *οὔτάζω* = πληγώνω, κτυπῶ.—**μεσσηγὺς...** ἔλασσαν· Ε 41.—**ἤριπε**· Ε 47.—**ἀράβησε**· Ε 42.

59 - 68:—**ἐνήρατο**· Ε 43.—**τέκτων** = ὁ τεχνίτης.—**ὄς**· δύναται νὰ ἐνν. καὶ ὁ Ἀρμονίδης καὶ ὁ Φέρεκλος, διότι καὶ περὶ τῶν δύο ἀνα-

φέρεται ὅτι ἦσαν τέκτονες.—**χερσίν**· συναπτ. πρὸς τὸ *τεύχειν*.—**δαίδαλα** = κάθε τεχνικὸν ἔργον, τεχνούργημα.—**ἔξοχα** = ἔξαιρετικά· ἐπίρρ.—**ἐφίλατο**· ἐφίλησε. **Ἀλεξάνδρω**· δοτικ. χαριστική.—**τεκτήνατο**· τεκταίνομαι = κατασκευάζω.—**εἶσαι νῆες** = πλοῖα ναυπηγημένα σύμμετρα καὶ κανονικά.—**ἀρχεῖκούς** = πού ἐγιναν ἡ πρώτη αἰτία τοῦ κακοῦ.—**οἱ τ' αὐτῶ** = καὶ ἑαυτῶ.—**οὔτι** = οὐδόλως.—**θέσφατα** = προφητεῖαι, χρησμοί. Κυρίως τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰρημένα (θεός + φατός, φημί).—**καταμάρπτω** = καταφθάνω τινὰ φεύγοντα.—**διαπρὸ ἀντικρῦ**· ἡ αἰχμὴ διεπέρασε διὰ τοῦ γλουτοῦ καὶ ἐβγῆκεν ἐμπρὸς κατὰ τὴν κύστιν.—**ἡ κύστις-εως** = ἡ οὐροδόχος κύστις (κύω = φουσκῶνω).—**ἤλυθε** = διῆλθε.—**ἄκωκή**· Ε 16.—**γνύξ** = εἰς τὰ γόνατα, γονατιστὰ (γόνν - γνύξ).—**οἰμῶζω** = βγάζω θρηνώδη φωνήν.

69 - 75 : —**ἔπεφνε** = ἐφόνευσε (ρίζ. φεν - φόνος).—**ῥα** = πράγματι, στ' ἀλήθεια.—**πύκα** = μὲ φροντίδα, μὲ στοργήν.—**ἴσα** = ἐξ ἴσου.—**χαριζομένη** = διὰ τὴν εὐχαριστήσιν.—**κατὰ ἰνίον** = εἰς τὴν βᾶσιν τοῦ κρανίου.—**ἀν' ὀδόντας** = μέσα ἀπὸ τὰ δόντια.—**ὑπὸ γλῶσσαν** = εἰς τὸ κάτω, εἰς τὴν ῥίζαν τῆς γλώσσης.—**ἡ κονίη** = ἡ σκόνη.—**ἔλεν ὀδοῦσιν** = ἐδάγκασε.

76 - 83 : —**ἀρητήρ**· Α 11.—**ἐτέτυκτο** = εἶχε γίνει, ἦτο· ῥ. *τεύχομαι*.—**τίετο**· *τίω* = τιμῶ.—**ἀγλαός** = μεγαλοπρεπής, ὠραῖος.—**μεταδρομάδην** = ἐνῶ ἔτρεχε κατόπιν του.—**τὸ φάσγανον**· Α 190.—**ἀίξας**· Γ 216.—**ἀπὸ δ' ἔξεσε** = ἀπέκοψεν εὐκόλως.—**ᾄσσε**· Α 104.—**πορφύρεος** = αἱματωμένος, σκοτεινός.

β') Μέσος ἄορ. τοῦ φιλῶ μὲ ἐνεργητικ. σημασ. : **ἐφίλατο**.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : στήθεσφι, ἦσιν, ᾄσσε.*

γ') ἐπὶ **ἠιόντι Σκαμάνδρω** : Τὸ μέρος τοῦτο ἦτο σχεδὸν κάτω ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ Ἰλίου. Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος λέγεται καὶ **Ἐάνθος**.—**Ἀλιζῶνες** : λαὸς οἰκῶν παρὰ τὸν Πόντον, πιθανῶς οἱ Χάλυβες τῶν ἱστορικῶν χρόνων. Οὗτοι, ὡς καὶ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι Λυδοί, Λύκιοι κ.ἄ., ἤλθον ὡς ἐπίκουροι (σύμμαχοι) τὰ πολεμῆσιν μετὰ τῶν Τρώων. Εἰς τὸ Β στ. 816 - 877 ἀναφέρονται λεπτομερῶς ὅλοι οἱ σύμμαχοι τοῦ Πριάμου.—**Μήρονες** : λαὸς τῆς Λυδίας κατοικῶν ἀνατολικῶς

τοῦ Τρώλου παρά τὰς πηγὰς τοῦ Ἑρμου ποταμοῦ.—**Τάρνη**: Πόλις τῆς Λυδίας διαρροεμένη ὑπὸ τοῦ Πακτωλοῦ παρά τοὺς πρόποδας τοῦ Τρώλου, αἱ κατόπιν Σάρδεις.—**Μηριόνης**: Ἐξοχος πολεμιστής, ὅστις συνέπλευσε μὲ τὸν Ἰδομενέα ἀπὸ τὴν Κρήτην ὡς ἀρχηγὸς τῶν Κρητῶν.—**Μέγης**: Ἡγεμὼν τοῦ Δουλιχίου καὶ ἄλλων τῶν Ἐχινάδων δυτικῶς τῆς Ἀκαρνανίας (Β 627).—**Θεανώ**: Ἰέρεια τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Τροίᾳ, κόρη τοῦ Κισσέως καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.—**Εὐρύπυλος**: Βασιλεὺς τοῦ Ὀρμενίου τῆς Θεσσαλίας (Β 736).—**ἀρητῆρ Σκαμάνδρου**: Ὁ ποταμὸς Σκάμανδρος θεοποιεῖται καὶ συχνὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἢ τὸ τοῦ Ξάνθου λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην ὑπὲρ τῶν Τρώων. Λατρεύεται καὶ ὡς γενάρχης τῶν Τρώων, διότι ἡ θυγάτηρ τούτου Καλλιρρόη εἶχε σύζυγον τὸν Τρῶα.

— *Μὲ πολλοὺς φραστικὸς τρόπους παριστάνει ὁ Ὅμηρος τὸν θάνατον καὶ τὴν τελευταίαν στιγμήν τῶν θνησκόντων ;*

84 - 132

α') 84 - 94:—**πονέομαι**=εἶμαι εἰς τὸ ἔργον, ἀσχολοῦμαι.—**ὕσμινη** = μάχη, συμπλοκή.—**Τυδεΐδην δ' οὐκ ἂν γνοίης...** Κατὰ σχμ. προλήψεως ἀντί: *οὐκ ἂν γνοίης ποτέροισι Τυδεΐδης μετείη.*—**ποτέροισι μετείη**· μετὰ ποτέρων εἶη.— **ἦε - ἦ**· εἶτε - εἶτε.—**ὀμιλέω** = συναναστρέφομαι, εἶμαι μὲ κάποιους.—**θῦνε**· θόνω = ὄρμῳ.—**ἄμ πεδίον**· ἀνὰ πεδίον.— **πλήθων** = γεμᾶτος, φουσκωμένος.— **χειμαρρος** = ὀρμητικὸς (*χειμα*, *χειμῶν* + *σρο*, *ῥέω*).—**ῶκα** = γρήγορα (πρβλ *ὠκός*).—**ἐκέδασσε**· *κεδάννυμι* = διαλύω, διασκορπίζω (παράλλ. τύπος τοῦ *σχεδάννυμι*).— **γέφυρα** = πρόχωμα.— **ἄρα** = φυσικά.— **ἐερμέναι γέφυραι** = συνδεδεμένα στερεὰ προχώματα· ῥ. *εἶρω*.—**ἰσχανάω** = κρατῶ, συγκρατῶ.—**ἡ ἀλῶη** = καλλιεργημένος τόπος, κῆπος.— **ἐριθηλῆς** = καταπράσινος (ἐπιτ. *ἐρι* + *θηλ.*-*θάλλω*).—**ἐλθόντα**· τὸν ποταμόν.—**ἐξαπίνης** = αἰφνιδίως.—**ἐπιβρίση**· *ἐπιβρίθω* = ἐπέρχομαι βαρῆς.— **ὁ ὄμβρος** = ἡ βροχή.—**ἔργα** = καλλιεργημένα ἐκτάσεις.—**αἰζήης** = θαλερός, ἀκμαῖος ἄνδρας.—**ὑπὸ Τυδεΐδην** = ὑπὸ τὴν ὄρμην τοῦ Τυδεΐδου.—**κλονέοντο**· Ε 8.—**μίμνον**· *μίμνω* = ὑπομένω.

95 - 105:—**τὸν δ' ὡς οὖν ἐνόησε**· τὸ δ' οὖν ἐναντ.:=*ἀλλ' ὅταν...*—**ἐνόησε**· *νοῶ* = ἀντιλαμβάνομαι διὰ μιᾶς τῶν αἰσθήσεων, βλέπω.— **αἶψα** = ταχέως, ἀμέσως.— **ἐτιταίνετο**· *τιταίνω* = τεντώνω (τύπος

τοῦ *τέινω* μὲ ἀναδιπλ.).—*ἐπαΐσσοντα* = ἐφορμῶντα, καθ' ἣν στιγμὴν ὄρμουσε πρὸς τὰ ἐμπρός· (ῥ. αἴσσω Γ. 216).—τὸ *γύαλον* = τὸ ἔλασμα τὸ καλύπτον τὸν θώρακα.—*διὰ ἔπτατο* = διὰ μέσου τοῦ γυάλου ἐπέρασε. Τὸ ἔπτατο διὰ τὴν ταχύτητα τοῦ βέλους (ῥ. πετάννυμι).—*πικρὸς* = ὀξύς, ποῦ προκαλεῖ δριμὺν πόνον.—ὁ *οἰστός* = τὸ βέλος.—*παλάσσετο*· ῥ. *παλάσσω* = μολύνω, λερώνω.—*τῷ δ' ἐπι* = καὶ ἐπὶ τούτῳ, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτήν.—*αὖω* = φωνάζω.—*ὄρνυμαι* = κινουῖμαι, σπεύδω.—*κέντορες ἵππων* = ἵππεῖς ἔξοχοι. Κυρίως οἱ κεντρούζοντες τοὺς ἵππους (*κεντέω*).—*δηθὰ* = ἐπὶ πολὺ.—*ἀνσχήσασθαι*· *ἀνέχομαι*.—*έτεόν* = ἀληθῶς, χωρὶς νὰ μὲ ἀπατήσῃ.—*ὠρσε ὄρνυμι*.—*ἄναξ Διὸς υἱός*· ἔνν. ὁ Ἀπόλλων.—*ἀπορνούμενον*· *ἀπόρνομαι*.

106 - 120 : τὸν δὲ=αὐτὸν ὅμως.—*ἀναχωρέω* = ἀποσύρομαι, γυρίζω ὀπίσω.—*Καπανήιον*· ἐπίθ. ἀντὶ τῆς γενικ. τοῦ πατρικοῦ ὀνόματος: *Καπανῆος*.—*πέπων* = ὄριμος, γλυκὺς, ἀγαπητὸς (ῥ. πέσσω)· κυρ. ὁ ψημένος ἀπὸ τὸν ἥλιον.—*ᾠφρα μοι ἐρύσσης*=διὰ νὰ μοῦ βγάλῃς (*ἐρύω* = ἔλκω, τραβῶ). Ἡ δοτικ. ;—*καθ' ἵππων*· *ἀφ' ἵππων*.—*ἄλτο*· *ἀλλομμι* = πηδῶ (*ρίζα σαλ-Λατ. salio*).—*διαμπερές* = πέρα καὶ πέρα· ἐπίρρ. (*διὰ + ἀνὰ + πέρας*).—*ἀνηκόντιζε* = ἀνέβλυζεν ὀρμητικά.—*στρεπτὸς* = πλεκτὸς (*στρέφω*).—*χιτῶν* = θώραξ.—*δὴ τότε* = ἐκείνην τὴν ὥραν.—*ἤρᾶτο*· *ἠρῶμαι* = προσεύχομαι.—*βοὴν ἀγαθὸς* = ὁ διακρινόμενος διὰ τὴν φωνὴν του κατὰ τὴν ὥραν τῆς μάχης, βροντόφωνος.—*κλυθί*· Α 37.—*αἰγίοχος* = κρατῶν τὴν αἰγίδα· ἐπίθ. τοῦ Διός.—*Ἀτρυτώνη* = ἀκαταμάχητος, ἀνίκητος· ἐπίθ. τῆς Ἀθηνᾶς (*στερ. α + τρύω* = δαμάζω).—*μοι καὶ πατρί*· *καὶ τῷ ἐμῷ πατρί*.—*φίλα φρονέω* = ἔχω καλὴν γνώμην, θέλω τὸ καλὸν κάποιου.—*δήιος*=ἐχθρικός.—*φίλαι*· *φιλω*· πρβλ. *ἐφίλατο*· Ε 61.—*ἐς ὄρμην ἔγχεος* = εἰς τὴν βολὴν τοῦ δόρατος.—*ἐλθεῖν*· ὑποκμ.: *ἄνδρα*.—*μ' ἔβαλε φθάμενος* = ἐπρόφθασε νὰ μὲ κτυπήσῃ.—*ἐπεύχεται* = καυχᾶται δι' αὐτό.

121 - 132 : —τὰ *γαῖα* = μέλη.—*ἔθηκε*· *τίθημι* = κάμνω.—*μάχεσθαι*· τὸ ἀπαρμφ. ὡς προστακτ.—*ἦμα*· *ἦμι* = ῥίπτω, βάλλω.—*ἄτρομον* = ἀτρόμητον.—*ἔχεσκε* = εἶχε πάντοτε· θαμιστ. τοῦ ἔχω—*σακέσπαλος* = ὁ πάλλων τὴν ἀσπίδα, γενναῖος (τὸ *σάκος* = ἡ ἀσπίς + *πάλλω*).—ὁ *ἵππότης* = ὁ ἵππεύς.—ἡ *ἀχλὺς* = τὸ σκότος.—*ἐπῆεν*· ἦν

ἐπί, δηλ. τῶν ὀφθαλμῶν.—αἶ κε· εἰ ἂν = ἐάν.—πειρώμενος· ἡ μτχ. δηλώνει τὸν σκοπὸν τοῦ ἵκηται.—τὴν γε = αὐτὴν βέβαια.—οὐτάμεν· οὐτάω, οὐτάζω = πληγῶνω· Ε 56.

β') Μικτὸς ἄορ. τοῦ βαίνω· ἐβήσετο, προσκτ. κατα-βήσεο.
—Τύποι μέσ. ἄορ. β' κατὰ τὰ εἰς -μι ἄλλομαι· ἄλσο, ἄλτο.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις· κλῦθι, ἵπποτα, ἐπήεν, οὐτάμεν.

γ') Λυκάονος ἀγλαὸς υἱός· Οὗτος ἦτο ὁ περίφημος τοξότης Πάνδαρος, ἀρχηγὸς τῶν Λυκίων, οἱ ὅποιοι περιελαμβάνοντο εἰς τὸ κράτος τῆς Τροίας. Τὴν τοξεντικὴν ἐδιδάχθη παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὅποιος καὶ παρώτρυνεν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὴν Λυκίαν. Αὐτὸς ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ διαλυθοῦν οἱ ὄρκοι καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ μάχη, διότι κατὰ παρότρυνσιν τῆς Ἀθηνᾶς ἐτόξευσε τὸν Μενέλαον (Δ 88. Ἴδὲ καὶ περιήλψιν).—θώρακος γύαλον· Ὁ θώραξ τῶν Ὀμηρικῶν ἡρώων ἦτο χιτῶν πλεκτὸς (ἴδὲ κατωτέρω στρεπτοῖο χιτῶνος) ἢ δερμάτινος, ὁ ὅποιος ἐφορεῖτο περὶ τὸν κορμὸν ἄνευ χειρῶν. Καθίστατο ἰσχυρότερος ὁ θώραξ μὲ κοῖλα μετάλλια ἐλάσματα, τὰ γύαλα.—οἰστὸς ἢ βέλος· Εἶχε τρία κυρίως μέρη, τὴν αἰχμὴν, τὸ ξύλον καὶ τὸ πτερόν (βλ. εἰκ. 5). Ἐπειδὴ ἡ αἰχμὴ τοῦ βέλους ἦτο ἀκιδωτὴ, ἔπρεπε νὰ ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σθένελος ἀφῆρσεν ἀπὸ τὴν πληγὴν τοῦ Διομήδους τὸ βέλος διαμπερές, δηλ. ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος κατὰ τὴν κατεύθυνσιν πού εἶχεν, ὅταν ἐτρύπησε τὸν ὄμω τοῦ Διομήδους.—Σθένελος· Ὁ Σθένελος καὶ ὁ Εὐρύαλος εἶχον πλεύσει μαζὶ μὲ τὸν Διομήδη, ἄγοντα στόλον ὀγδοήκοντα πλοίων ἀπὸ τὰ ΒΑ παράλια τῆς Πελοποννήσου (Ἀργος, Τροϊζῆνα, Ἐρμιόνη, Αἴγινα κ.ἄ.) Βλ. Β 564.—...ἀχλὺν δ' αὖ ἔλον· Ἡ θεὰ δίδει εἰς τὸν Διομήδη τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν νὰ διακρίνη τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι μεταμορφωμένοι εἰς ἀνθρώπους λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν μάχην.

—Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀκριβεία καὶ ἡ παραστατικότης τῆς εἰκόνος (στ. 87 - 94).

α') 133 - 143 :—ἐξαῦτις = ἐκ νέου, πάλιν.—πρόμαχοι = οἱ πολεμισταὶ τῆς πρώτης γραμμῆς.—ἐμίχθη = ἐπλησίασε, ἔσμιξε μέ... ῥ. μίγνυμαι.—καὶ πρὶν περ = μολονότι καὶ πρὶν.—μεμαῶς = ἐπιθυμῶν, μὲ τὴν πρόθεσιν νά... μέμονα· παρακμ. μὲ σημ. ἔνεστ.—δὴ τότε = τότε πλέον, τ.ἔ. μετὰ τὴν πληγὴν, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πάνδαρον.—τρίς τόσσον = τριπλάσιον.—ὄν ῥα = τὸν ὁποῖον βέβαια, ὅπως εἶναι σύνηθες νὰ συμβῆ.—εἰροπόκος = πυκνόμαλλος (εἶρος = μαλλὶ + πόκος = τολύπη). Κυρίως ὁ ἔχων πόκους μαλλιοῦ.—ἐπ' ὅτεσσι· συναπτ. πρὸς τὸ ποιμήν.—ὄιες· Γ 198.—χραύση· κραύω = γκρατσουίζω, ἐλαφρῶς πληγώνω.—αὐλῆς· τοῦ ἔρκου τῆς αὐλῆς.—αὐλή = στάνη, τὸ μαντρί.—ὑπεράλμενον = τὴν στιγμὴν πού ὑπερπηδᾷ.—οὐδὲ δαμάσση· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ κραύση μὲν = τὸν ἐπλήγησε μόνον χωρὶς νὰ τὸν ἀποτελειώσῃ.—τοῦ· τοῦ λέοντος.—ῶρσεν· ὄρνυμι.—προσαμύνω = δίδω βοήθειαν.—κατὰ σταθμούς = εἰς τὰ κλειστὰ παραπήγματα.—δύεται· δύομαι = χάνομαι.—τὰ δέ· ἐνν. μῆλα = πρόβατα.—ἐρῆμα = ἀπροστάτευτα.—φοβεῖται = τρέχουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ.—αἱ μὲν· ὄιες = προβατίνες.—ἀγχιστῖναι ἐπ' ἀλλήλησι = μαζὶ ἢ μία ἐπάνω στὴν ἄλλη (ἄγχι).—κέχυνται = εἶναι σκορπισμένοι. Τὸ ῥ. παριστᾷ τὸ θέαμα τῶν νεκρῶν προβάτων.—ἐμμεμαῶς = μὲ πολλὴν ὄρμην.—βαθεῖα αὐλή· λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου ἢ αὐλὴ λέγεται βαθεῖα.—ὡς μεμαῶς = μὲ τόσον μένος.

144 - 151 :—ὁ μαζός· πρβλ. μεταμάζιον· Ε 19.—χαλκήρης=χάλκινος (χαλκός+ἀραρίσκω).—κληῖδα = κατὰ τὴν κλεῖδα.—ἐέργαθεν· παρατατ. τοῦ εἶργω = χωρίζω.—μετοίχομαι = πηγαίνω πρὸς.—ὄνειροπόλος = ἐρμηνευτὴς ὀνείρων, ὄνειροκρίτης (πρβλ. οἰωνοπόλος Α 69).—τοῖς οὐκ... ὀνείρους· ἡ σειρά τῶν λέξ. : ὁ γέρων οὐκ ἐκρίνατο ὀνείρους τοῖς (οὐκ) ἐρχομένοις, δηλ. ὁ γέρων δὲν τοὺς ἐξήγησε πλέον τὰ ὄνειρα, ἀφοῦ δὲν ἐπανῆλθον.—ἐξεναρίζω = ἀφαιρῶ τὰ ἔναρα, ἤτοι τὰ ὄπλα, φονευθέντος πολεμιστοῦ καὶ γενικῶς = φονεύω.

152 - 158 :—τηλυγέτω· Γ 175.—τείρετο = ἐταλαιπωρεῖτο· τείρω = κατατρώχω, ἐξαντλῶ.—λιπέσθαι ἐπὶ κτεάτεσσι = νὰ τὸν ἀφήσῃ εἰς τὴν περιουσίαν του κληρονόμον.—ἐξαίνυτο· εξαίνυμαι = ἀφαιρῶ, βγά-

ζω.—ὁ γόος = ὁ θρῆνος.—τὸ κῆδος = τὸ πένθος, ἢ λύπη.—λυγρὸς = θλιβερός.—οἱ χηρωσταί = οἱ πλάγιοι συγγενεῖς, κληρονόμοι (λατ. heres - edis).—διὰ δατέοντο = διαιμοιράζοντο.

159 - 165:—λάβε = ἔλαβε· ὅπως εἰς τὴν νεοελλ. : τὸν παρέλαβε.—ἐν βουσί = μέσα εἰς ἀγέλην βοῶν : Ἡ ἐν δηλοῖ ὅτι ὁ λέων παραμένει μέσα εἰς τὴν ἀγέλην κατατρώγων βοῦς.—θωρών· θρώσκω = πηδῶ.—ἄξιη· ἄγνυμι = σπάζω, συντρίβω.—ἡ πόρτις-ιος = τὸ δαμάλι.—ἡ ξύλοχος = ἡ λόχη (ξύλον+ἔχω).—ἐξ ἵππων βῆσε = τοὺς ἠνάγκασε νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ ἄρμα.—κακῶς = βιαίως· συναπτ. πρὸς τὸ βῆσε.—ἀέκοντας· ἄκοντας, ἦτοι ἀφοῦ προηγήθη πάλη.

β') Αἰολικός τύπος χραύω ἀντὶ χραάω.
—Κατάληξις παρατατικοῦ -θεν : ἐέργαθεν.

γ') δὴ τότε μιν τρίς τόσσον ἔλεν μένος : Ἡ ὀρμή τοῦ Διομήδους μετὰ τὴν πληγὴν καὶ τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς Ἀθηναῖς ἀυξάνεται συνεχῶς. Ἀμέσως κατωτέρω περιγράφει ὁ ποιητὴς καὶ ἄλλους καταπληκτικούς ἄθλους τοῦ Ἀργεῖου ἥρωος, ὅστις ἐπέφερε μεγίστην φθορὰν εἰς τοὺς Τρῶας.—ξίφος : Ἐκ τοῦ πλησίον ὁ Διομήδης μεταχειρίζεται τὸ ὄπλον τοῦτο. Περὶ τούτου ἰδὲ Α 194,πραγμ.

—Νὰ κριθῆ ἀισθητικῶς ἡ παρομοίωσις τοῦ Διομήδους πρὸς λέοντα, στ. 136 - 142 καὶ 161 - 162.

166 - 238

α') 166 - 178 :—ἀλαπάζω = καταβάλλω, ἐξολοθρεύω.—αἱ στίχες· Γ 196.—ὁ κλόνος· Ε 8.—ἐγχειάων· ἡ ἐγχείη· Γ 137.—διζήμενος· διζήμεαι = ζητῶ.—ποῦ τοι· τὸ τοι δοτ. κτητ. εἰς τὸ τόξον.—τὸ κλέος· τὸ ὅποῖον ὁ Πάνδ. εἶχεν ὡς τοξότης.—ᾧ κλέϊ· δοτκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἐρίζεται.—ἐρίζομαι = συναγωνίζομαι, παραβγαίνω.—ἐνθάδε· εἰς τὴν Τροίαν.—ἔφες· ἐφίημι = ῥίπτω ἐναντίον.—ἀνέχω χεῖρας = προσεύχομαι.—ὅστις ὄδε = ὅποιος καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς πού...—καὶ δὴ = καὶ ἤδη.—ἔοργα· παρακ. τοῦ ἔρδω = κάμνω.—ἔσθλος = ἔξοχος, γενναῖος.—λύω γούνατα = φονεύω.—εἰ μὴ = ἐκτὸς ἐάν.—

κοτεσσάμενος· κοτέω· A 181.—*ἱερῶν*· *ἱερά* = αἱ θυσίαι· διότι δὲν ἐτελέσθησαν ὠρισμένοι θυσίαι. Γεν. αἰτίας.—*χαλεπή* δέ· τὸ δέ = γάρ.
—*ἔπι*· *ἔπεσι* = γίνεται, πίπτει ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων.

179 - 191 :—*βουληφόρος*· A 144.—*δαΐφρων* = ἔμπειρος μαχητῆς (*δα-*, *δαῖναι*, *δαίμων* + *φρήν*).—*πάντα* = κατὰ πάντα.—*εἴσω* = παρομοιάζω.—*ἀσπίδι*· ἀπὸ τὴν ἀσπίδα.—*γινώσκων* = ἀναγνωρίζων.—*αὐλώπις* *τρυφάλεια* = περικεφαλαία μὲ προσεξοχὰς ὡς κέρατα (Βλ. εἰκ. 4).—*σάφα*· *σαφῶς* = ἀκριβῶς, ἀσφαλῶς.—*ἀνευθε* = μακράν, χωρὶς· *ἀνευθε* θεοῦ = χωρὶς τὴν προστασίαν κάποιου θεοῦ.—*μαίνεται* *τάδε* = ἔχει τόσην ὀρμήν, μάχεται μὲ τόσην μανίαν.—*νεφέλη*· *δοτκ.* ;—*εἰλυμένος*· *εἰλώ* = τυλίγω, σκεπάζω.—*τούτου*· ἀπὸ τούτου, δηλ. τοῦ Διομήδους.—*κιχήμενον* = τὴν στιγμὴν ποὺ τὸν εὗρισκε· *ῥ.* *κιχάνω* - *κίχημι*· A 26.—*ἔτραπεν*· *ἔτρεψεν*.—*ἄλλη* = εἰς ἄλλην κατεύθυνσιν.—*ἦδη* = πρὸ ὀλίγου.—*γάρ*· αἰτιολογεῖ τὴν γνώμην τοῦ Πανδάρου, ὅτι ὁ Διομήδης προστατεύεται ἀπὸ θεᾶν.—*ἐφάμην* = εἶπα, ἐπίστευσα.—*Ἀιδωνῆι*· σπάν. τύπος τοῦ Ἄϊδι· A 3.—*προΐαψεν*· A 3.—*ἔμπης* δέ = καὶ μ' ὄλα ταῦτα.—*κοτήεις* = θυμωμένος· συμπλ. *ἐμοί*.

192 - 205 :—*οὐ παρέασι*· *οὐ πάρεσί* (*μοι*) = δὲν ἔχω ἐδῶ.—*κ' ἐπιβαίην*· τὸ *κε* *δυνητ.* Ἡ εὐκτ. ἔχει ἔννοϊαν δυνατότητος καὶ εὐχῆς.—*ἀλλὰ που* = ἀλλὰ βέβαια.—*πρωτοπαγῆς*· μόλις κατεσκευασμένος, καινούργιος (*πρῶτον*+*πήγνημι*).—*νεοτευχῆς* = μὲ καινούργια ἐξαρτήματα (*νέον*+*τεῦχος*). Τὰ δύο ἐπιθ. δηλώνουν ὅτι καὶ τὸ ὑλικὸν καὶ ἡ διακόσμησις τῶν ἀρμάτων ἦσαν καινουργῆ.—*οἱ πέπλοι* = ὑφάσματα, καλύμματα.—*πέπτανται*· *πετάνημαι* = ἀπλώνομαι.—*πάρ* *δέ σφιν* *ἐκάστω* = παρ' ἐκάστω δὲ τούτων.—*δίζυγες* = συνεζευγμένοι.—*τὸ κρῖ* = ἡ κριθῆ.—*ἐρέπτομαι* = βόσκω, τρέφομαι.—*αἱ ὄλυραι*· εἶδος δημητριακῶν.—*ἦ μὲν* = καὶ ὅμως. Ἡ σειρά τῶν λέξ. : *ἦ μὲν γέρον* *αἰχητὰ* *Λυκάων* *ἐπέτελλε* *μάλα* *πολλά* *μοι* *ἐρχομένῳ*.—*ποιητὸς* = καλοκαμωμένος.—*ἐμβεβαῶτα*· ῥ. *ἐμβαίνω*.—*ἀρχεύω* = εἶμαι ἀρχηγός.—*ὕσμινη*· E 84.—*ἦ τ' ἂν* *πολύ κέρδιον* *ἦεν* = καὶ θὰ ἦτο πολὺ καλύτερον, ἔνν. : *εἰ ἐπιθόμην*.—*φείδομαι* = προσέχω, φοβοῦμαι.—*δεύομαι* = χρειάζομαι, μοῦ λείπει κάτι.—*εἰλομένων*· *εἶλω* = συμπιέζω, περικλείω, πολιορκῶ.—*ἔδμεναι*· *ἔδω* = τρώγω.—*ἄδην* = ἀφθονα.—

τόξοισι· τόξω. Ὁ πληθ., διότι τὸ τόξον ἔχει πολλὰ μέρη.—πίσυνος· πεπορθῶς = διότι εἶχα ἐμπιστοσύνην.—ὀνήσειν· ὀνήνημι = ὠφελῶ, ἐξυπηρετῶ.

206 - 216. ἦδη = πρὸ ὀλίγου.—δοιοῖσιν = ἐναντίον δύο.—ἀτρε-
κῆς = ἀληθινόν, πραγματικόν.—ἔσσεα· σεύω = κάμνω νὰ τρέξῃ.—ἦ-
γειρα μᾶλλον = τοὺς ἠΰξῃσα τὴν μανίαν μὲ τὸ κτύπημα τοῦ βέλους.—
τῷ ῥα = ὥστε λοιπόν.—ἡ αἴσα = ἡ μοῖρα, ἡ τύχη.—πάσσαλος =
παλοῦκι, κρεμαστάρι.—ἀγκύλος = καμπυλωτός, κυρτός.—τῷ = ἐκεί-
νω.—φέρω χάριν = χαρίζομαι.—ὑψηρεφές· ὑψηρεφής = μὲ ὑψηλὴν
στέγην.—ἀλλότριος φῶς = ὁ ἐκ ξένης χώρας, πολέμιος.—διακλάσ-
σας· κλάω = σπάζω, κομματιάζω.—ἀνεμῶλιος = ἀνωφελής· κατηγρμ.—
ὀπηδεῖ· ὀπηδέω = ἀκολουθῶ ὀπηδεῖ μοι (τὰ τόξα) = τὰ φέρνω
μαζί μου.

217 - 228 :—ἀγός = ἡγεμών.—οὔτως = μὲ τόσην ἀπογοήτευσιν,
μὲ τόσον παράπονον.—πάρως = πρὶν.—οὐκ ἄλλως ἔσσεται = δὲν θὰ
γίνη ἀλλοιῶς, δὲν θὰ ἀλλάξῃ ἡ τύχη τῆς μάχης.—νῶ = ἡμεῖς οἱ δύο·
ὑποκ. τοῦ πειρηθῆναι.—ἐπὶ τῷδε ἀνδρὶ· συναπτ. πρὸς τὸ ἐλθόντε.—
σὺν ἵπποισιν καὶ ἔχεσφι· ὀρίζει τὸν τρόπον, κατὰ τὸν ὅποιον θὰ
πλησιάζουν τὸν ἐχθρόν, ἐνῶ τὸ σὺν ἔντεσι δηλώνει, ὅτι ὁ ἀγὼν θὰ γίνη
σῶμα πρὸς σῶμα.—ἀντιβίην = μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν.—τὰ ἔντεα =
τὰ ὄπλα.—πειρηθῆναι = νὰ κάμωμεν μίαν ἀπόπειραν.—οἶοι = τί εἶ-
δους εἶναι.—Τρῶιοι ἵπποι = οἱ ἵπποι τοῦ Τρῶος.—πεδίοιο· συναπτ.
πρὸς τὸ ἐνθα καὶ ἐνθα.—κραιπνὰ = πολὺ γρήγορα· ἐπίρρ.—φέβομαι
= φεύγω.—τῶ = αὐτοὶ οἱ δύο ἵπποι.—σαώσετον· μέλλ. τοῦ σαώω
(παράλλ. τύπος τοῦ σώω καὶ σῶζω· Α 32).—εἶ περ ἂν αὔτε = ἂν
τυχὸν πάλιν ὡς καὶ πρότερον.—ὀρέγω· Ε 33.—σιγαλόεις = λαμ-
πρός.—δέδεξο· δέχομαι = περιμένω νὰ ἀναμετρηθῶ μὲ κάποιον.—
μέλει μοί τι = ἐνδιαφέρομαι, φροντίζω διὰ κάτι.

229 - 238:—μᾶλλον = καλύτερα.—ὑφ' ἡνιόχῳ = ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν
ἡνιόχου.—οἷσετον· δυϊκός.—φέβομαι· Ε 223.—ματάω = διαστάζω,
ἀπὸ φόβου δὲν κινουῖμαι.—ἐκφερέμεν· ὑποκμ. οἱ ἵπποι καὶ ἀντικμ.
ἡμᾶς.—φθόγγος = φωνή.—ποθέοντε· αἰτιολ. μτχ.—ἐπαίξας νῶι
αὐτῶ = ὀρμήσας ἐναντίον ἡμῶν των ἰδίων.—κτείνῃ καὶ ἐλάσση·

συνεχίζεται ἡ ἔνδοιαστ. πρότ. ἀπὸ τὸ μὴ ματήσεται.—ἐλάσσω· ἐλάω= κινῶ, φέρω, παίρνω μαζί μου.—μῶνυχας = ἔχοντας μίαν ὀπλήν, δυνατοῦς (ῥίζ. συμ - τοῦ εἶς + ὄνυξ).—ἐλαύνω = σύρω, ὀδηγῶ.

β') Τὸ ἐπίθ. ἱερὸς εἰς τύπους : ἱρόν, ἱρά, ἱρή κτλ.

—'Ενεργητ. ἄορ. β' τοῦ τρέπω ἐκ τοῦ θέμ. τραπ. : ἔτραπον.

— Παρακμ. μετοχ. τοῦ βαίνω κατὰ τὰ εἰς - μι : βεβαῶς (πρβλ. μεμιάω).

'Επικὸς ἀόριστος καὶ μέλλων τοῦ δέχομαι μετ' ἀναδιπλασιασμοῦ : δέδεξο, δεδέξομαι.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : Ἴμεν, ἔνι, δευοίατο, παρέασι.

γ') Αἰνείας : Υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, συγγενῆς τοῦ Πριάμου. Μετὰ τὸν Ἔκτορα ὁ ἀνδρειότατος ἦρωρ τῶν Τρώων, μολονότι δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου οὔτε καὶ ἐξ ἀρχῆς μετέσχεν εἰς αὐτόν. Προστατεύεται καὶ ὑπὸ τῆς μητρός του Ἀφροδίτης καὶ ὑπὸ ἄλλων θεῶν, οἱ ὅποιοι τὸν σφύζουν κατὰ τὰς διαφόρους μάχας. Κατὰ μεταγενεστέρην παράδοσιν, ὅταν ἔφυγε μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου, ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔγινε γενάρχης τοῦ λατινικοῦ γένους. Τὰ ταξίδια καὶ τὰς περιπετείας αὐτοῦ ἀφηγεῖται τὸ λατινικὸν ἔπος τοῦ Βεργιλίου Αἰνείας.— ἱερῶν μηνίσας : Πολλάκις ἡ ὀργὴ τῶν θεῶν ἀποδίδεται εἰς παράλειψιν θρησκευτικῶν καθηκόντων ἐκ μέρους τῶν θνητῶν. Ἰδίως ἐξώργιζε τοὺς θεοὺς ἡ παράλειψις θυσίας, τὴν ὅποιαν ἔταξαν (πρβλ. καὶ Α 65).— ἀσπίδι γινώσκων αὐλώπιδι τε τρυφαλεῖη : = Αἱ πανοπλῖαι τῶν Ὀμηρικῶν βασιλέων διαφέρουν εἰς τὸ σχῆμα καὶ εἰς τὴν διακόσμησιν, ὥστε ἀπὸ αὐτῆν νὰ ἀναγνωρίζεται ἕκαστος ἦρωρ. Μάλιστα εἰς τὴν ἀσπίδα εἶχεν ἕκαστος ἰδιαιτερον σύμβολον, π.χ. θηρία, ὄφεις, κεφαλὴν δαίμονος κ.τ.τ.—ἀμφὶ δὲ πέπλοι πέπτανται : Ὑφάσματα πολυτελεῖ ἐκάλυπτον πολλάκις τὸν δίφρον πρὸς προφύλαξιν.— ἵππων φειδόμενος : Ἡ πρόνοια τοῦ Πανδάρου διὰ τοὺς ἵππους του μήπως πεινάσουν εἰς τὸ πολιορκημένον Ἴλιον, δὲν ἔχει τίποτε τὸ ὑπερβολικόν. Ἡ ἀγάπη τῶν ἡρώων πρὸς τὰ θαυμάσια αὐτὰ ζῶα ἀναφέρεται καὶ ἀλλαχοῦ εἰς τὴν Ὀμηρικὴν ποίησιν.— ἐμεῖο κάρη τάμοι : Ὅπως καὶ εἰς τὴν νεοελληνικὴν ἔκφρασιν ἐπὶ μεγάλης ἀποφάσεως λέγεται « νὰ μοῦ κόψουν τὸ κεφάλι ἂν δὲν... ». Ὁ Πάνδαρος εὐρίσκεται εἰς τὴν

φρικτήν θέσιν ἐκείνου, ὁ ὁποῖος βλέπει ὅτι κάτι, διὰ τὸ ὁποῖον καυχᾶται καὶ ἐπαινεῖται, δὲν ἀξίζει τίποτε.—**Τρώιοι ἵπποι** : Εἶναι οἱ καταγόμενοι ἀπὸ τὸ γένος τῶν ἵππων τοῦ Τρωῶς. Τούτους εἶχε δώσει ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Τρωᾶ ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὸν υἱὸν τοῦ Γανυμήδην, τὸν ὁποῖον ἤρπασε καὶ τὸν εἶχεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ὡς οἰνοχόον.—**ἐγὼ δὲ ἵππων ἐπιβήσομαι** : Ὁ Αἰνεΐας ἔως τᾶρα ὀμιλεῖ εἰς τὸν Πάνδαρον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Θὰ ἐπήγαιναν καὶ οἱ δύο ἐναντίον τοῦ Διομήδους ἐπὶ τοῦ ἄρματος. Ὁ Αἰνεΐας ἀφίνει εἰς τὸν σύντροφόν του νὰ ἐκλέξῃ, ἂν θὰ ἠνιοχῇ αὐτός, ἐνῶ ὁ ἴδιος (ὁ Αἰνεΐας) θὰ πολεμήσῃ μὲ τὸν Διομήδην, ἢ ἂν θὰ μονομαχήσῃ ὁ Πάνδαρος, ἐνῶ αὐτὸς θὰ ἐπρόσεχε τὸ ἄρμα. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, ὅπου δύο πολεμιστὰι θὰ ἐπιβοῦν ἄρματος, ὁ ἕνας θὰ ἐκτελέσῃ χρῆν ἠνιόχου. Συνήθως ὁμοῦς ὁ διευθύνων τὸ πολεμικὸν ἄρμα δὲν ἦτο πολεμιστὴς, ἀλλ' εἰδικὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

239 - 273

α') 239 - 250 :—**ποικίλος**=στολισμένος.—**ἐμμεμαῶτε**· Ε 142.—**ἔχον** = διηύθουναν. — **κεχαρισμένος** = ἀγαπημένος. — **ἐμῶ κεχαρισμένε θυμῶ** = φίλε τῆς καρδιάς μου.—**ἄνδρ(ε)**· δυϊκ.—**Ἴνα**· ἴς - ἰνὸς = νεῦρον, δύναμις· πρβλ. καὶ ἴφι ἀνάσσει· Α 38.—**ἀπέλεθρος** = ἀμέτρητος.—**ὁ μὲν...** **Αἰνεΐας δέ**· ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ ἄνδρ.—**εὐχομαι** = καυχῶμαι. Ἡ συνήθης περίφρ. ὅταν λέγῃ κάποιος τὸ ὄνομά του : **εὐχομαι ἔμμεναι** = εἶμαι.—**ἐκγεγάμεν υἱὸς Ἀγχίσαιο**· ποιητικὸς πλεονασμὸς ἀντὶ **ἐκγεγάμεν Ἀγχίσαιο**· ῥ. **ἐκγίγνωμαι**.—**χάζομαι**· Ε 34.—**μηδέ μοι**· τὸ μοι δοτκ. ἠθικὴ εἰς τὸ θῆνε.—**οὕτω**· ὅπως κάμνεις ὡς τᾶρα.—**θῆνε**· Ε 87.—**τὸ ἦτορ** = ἡ καρδία, ἡ ζωή.

251 - 259 :—**ὑπόδρα**· Α 148.—**μὴ τι ἀγόρευε** = μὴ κάνης κανένα λόγον.—**φόβος** = φυγή.—**σὲ πεισέμεν**· ἀντικμ. **ἐμέ**.—**γενναῖον** = πρέπον εἰς τὸ γένος μου, τὴν καταγωγὴν μου.—**ἀλυσκάζω** = ἀποφεύγω, ξεφεύγω (ἐκτενέστ. τύπος τοῦ **ἀλύσκω**).—**καταπτώσω** = μαζεύομαι, ζαρώνω.—**ἐμπεδος** = σταθερὸς (**πέδον** = ἔδαφος).—**ὀκνείω** = διστάζω.—**καὶ αὐτως** = ἔστω καὶ ἔτσι, ἦτοι πεζῇ.—**τρεῖν**· **τρέω** = τρέπομαι εἰς φυγὴν (ὁ **τρέσας** = ὁ λιποτάκτης).—**τούτω**· ἀντικμ. τοῦ **ἀποΐσετον**.—**πάλιν** = ὀπίσω.—**ἀποΐσετον**· ῥ. **ἀποφέρω** = φέρω ὀπίσω.—**ἀφ' ἡμείων** = ἀπὸ τὰ χέρια μας.—**εἴ γ' οὖν** = ἐὰν βεβαίως.—**ἕτερος** = ὁ ἕτερος ἀπὸ τούς δύο.

260 - 273 : πολύβουλος = ὁ ἔχων πολλές βουλὰς, ἐφευρετικός.—
 ἐρυκακέω = συγκρατῶ, κρατῶ (παράλλ. τύπος τοῦ ἐρύκω).— ἡ ἄν-
 τυξ = στεφάνη ἀπὸ μαλακὸν ξύλον ἐπάνω ἀπὸ τὰ τοιχώματα τοῦ δι-
 φρου (ιδὲ πραγμ.).— τείνας ἡνία = ἀφοῦ προσδέσῃ τὰ ἡνία.— Αἰ-
 νεῖαιο· συναπτ. πρὸς τὸ ἵππων.—ἐπαῖξαι ἵππων = νὰ ὀρμήσῃς εἰς
 τοὺς ἵππους.—μεμνημένος = χωρὶς νὰ ξεχάσῃς.— μετ' εὐκνήμιδας
 Ἀχαιοὺς = πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν εὐκνήμι. Ἀχαιῶν.—τοι· βεβαιωτ.
 = ἀλήθεια.—εὐρύοπα = ὁ βλέπων εὐρέως, παντεπόπτῃς (εὐρὸν+ρίξ.
 ὀκ - ὄσσε - ὄπ -).—ποινή = ἀνταμοιβή, ἀποζημίωσις.— οὐνεκα = διὰ
 τὸν λόγον ὅτι.—ὕπ' ἡῶ... = κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν καὶ τὸν ἥλιον, εἰς
 ὄλην τὴν ὑφήλιον.—τῆς γενεῆς· γενικ. διαιρετ.— ὑποσχῶν = ἀφοῦ
 ἐξευγάρωσε μὲ ἄρρενας ἵππους.—ἡ γενέθλη = τὸ γένος, ἡ βράτσα.—αὐ-
 τός· ὁ Ἀγχίσις.—ἀτιτάλλω = περιποιοῦμαι, ἀνατρέφω (ἀτάλλω,
 ἀταλός = παιδικός).—μῆστωρ φόβοιο = ὁ ἐπινοῶν τρόπον νὰ προ-
 καλέσῃ φυγὴν, ὁ προκαλῶν φόβον. Τὸ ἐπίθ. ἐδῶ ἀναφέρεται εἰς τοὺς ἵπ-
 πους. Συνήθως λέγεται ἐπὶ προσώπων.

β') Παρακείμ. β' τοῦ ἐκγίγνομαι : ἐκγέγαια· (πρβλ. καὶ ἐκγε-
 γανῖα· Γ 199).

— Ποιητικὸς τύπος γενικῆς τοῦ υἱός : υἱός.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : μεμαῶτε, Αἰνεῖαιο,
 εὐρύοπα, ἔασι.

γ') ποικίλα : Τὴν διακόσμησιν τῶν ἀρμάτων θὰ φαντασθῶμεν ἢ
 μὲ ξυλογλυφὰς ἢ μὲ χρώματα. Ὡστε τὰ ἄρματα τῶν εὐγενῶν δὲν ἦσαν
 μόνον θαύματα πλοῦτου καὶ πολυτελείας, ἀλλὰ καὶ ἔργα τέχνης.— οὐ
 γάρ μοι γενναῖον : Ὁ Ὀμηρος διακρίνει καὶ ἐξαίρει τὴν ἀνδρείαν ἐ-
 κείνων, οἱ ὁποῖοι καὶ προσωπικὸν θάρρος ἔχουν καὶ τὴν οἰκογενειακὴν
 τῶν παράδοσιν τιμοῦν. Γενικώτερον γνωρίζει ὁ ποιητὴς πόσῃ δυνάμει
 ἀσκεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀποκτηθεῖσα ἀγαθὴ ἔξις. Παράβαλε καὶ Ζ
 444 τὸν λόγον τοῦ Ἐκτορος : « μάθον ἔμμεναι ἐσθλός ».— ἡ ἀντυξ :
 Στεφάνη ξυλίνη, ἡ ὅποια περιέκλειε τὸ ἄρμα ἐκ τῶν τριῶν μερῶν. Εἰς
 αὐτὴν προσεδέοντο τὰ ἡνία, ὡσάκις τὸ ἄρμα ἔπρεπε νὰ μεῖνῃ χωρὶς
 ἡνίοχον, καὶ ἐξ ἄλλου ἐχρησίμευεν ὡς λαβὴ διὰ τὸν πολεμιστὴν.

α') 274 - 285:—τῷ δέ· ὁ Πάνδαρος καὶ ὁ Αἰνείας.— δαΐφρων· A 184.—ἀγαυὸς = λαμπρὸς, ἔνδοξος.— ἡ μάλα οὐ = ὠρισμένως δέν.— βέλος ὠκὺ = τὸ ταχὺ βλήμα.—πικρὸς οἶστος· ἐπέξ, τὸ βέλος· E 110 καὶ A 51: βέλος ἐχεπευκές.— αἶ κε τύχωμι = ἴσως ἐπιτύχω.— ἡ ῥα = μὲ αὐτοὺς τοὺς λόγους.—ἀμπεπαλῶν· ἀναπάλλω = σείω πρὸς τὰ ἄνω.—δολιχόσκιον· E 15.—Τυδεΐδαο· γεν. κτητ. εἰς τὸ ἀσπίδα.— διαπρὸ πταμένη = ἀφοῦ ἐτρύπησεν ὡς πέρα.— πελάσθη θώρηκι = ἤγγισε τὸν θώρακα.— τῷ ἐπί· ἐπὶ τούτῳ = δι' αὐτὸ τὸ ἀποτελεσμα, δι' αὐτὴν τὴν εὐστοχίαν του.— αὔσε· E 101.—ὁ κενεῶν = ἡ κοιλότης μεταξὺ τοῦ ἰσχίου καὶ τῶν πλευρῶν (κενεὸς = ὁ κούφιος).—ἀνσχῆ-σεσθαι· E 104.— τὸ εὐχος = ἡ καύχησις, ἡ δόξα.

286 - 296:—ταρβέω = φοβοῦμαι.— ἡμβροτες· ἄορ. τοῦ ἀμαρτάνω = ἀπέτυχες εἰς τὴν βολήν.— οὐδ' ἔτυχες· ἐπανάλ. τῆς ἐννοίας τοῦ ἡμβροτες.—σφῶϊ· ὑποκείμ. τοῦ ἀποπαύεσθαι = σεῖς οἱ δύο.— μέν... γέ· οἱ δύο σύνδεσμοι βεβαιώνουν τὸ ἀντίθετον, ἦτοι: σὺ ἐνόμισες ὅτι μὲ ἐπληξες, τοῦναντίον ὅμως σεῖς οἱ δύο...— ἄσαι· ῥ. ἄω = κάμνω κάποιον νὰ χορτάσῃ, εὐχαριστῶ.—ταλαύρινος = ἀπτόητος, ἀτρόμητος· ἐπίθ. τοῦ Ἄρεως.— ἴθυνε = κατηύθυνε.— ῥίνα = πρὸς τὴν ῥίνα.—ἐπέ-ρρησεν = διεπέρασε.—πρυμνός = ἔσχατος, κατὰ τὴν ῥίζαν.—ἀτειρήs = ἀκατάβλητος, σκληρός.— ἐξελύθη = ἐθραύσθη.— νείατος = τελευταῖος, εἰς τὴν βᾶσιν.—ὁ ἀνθереῶν = τὸ πηγοῦνι.—στ. 294 ὡs E 58.—παμφρανόνων = στιλπνός, πού λαμποκοπᾷ.— παρατρέω = παραμερίζω φοβισμένος.— αὔθι = ἐκεῖ, ἐπὶ τόπου.

297 - 310:—ἀπόρουσε· ἐνν. τοῦ ἄρματος· ῥ. ἀπορούω· E 20.— ἐρυσσαίατο· ἐρύω = σύρω, τραβῶ.—ἀμφὶ βαῖνε· πρβλ. E 21: περιβῆται.—ἀλκί· ἀλκῆ· ἡ ἀλκή = ἡ δύναμις, ἡ ῥώμη.— πρόσθε· συναπτ. τῷ οἱ.—πάντος· ἔτισην = ἐντελῶς κυκλοτερῆ. Κυρίως ἔχουσαν ἴσην ἀπόστασιν ὅλων τῶν σημείων τῆς περιφέρειας ἀπὸ τοῦ κέντρου.— ὅστις ἀντίος ἔλθαι = ὅποιος τυχὸν ἐπλησίαζε τὸν νεκρὸν τοῦ Πανδάρου.—σμερδαλέα· ἐπίρρ. = φοβερά.— ἰάχω = ἐκβάλλω φωνάς, κραυγάζω.— τὸ χερμάδιον = ἡ πέτρα.—μέγα ἔργον = κάτι πολὺ δύσκολον, μιὰ δύσκολη δουλειά.— ῥέα· ῥεῖα - ῥαδίως.— ἰσχίον = ἡ κοτύλη τῶν ὀστέων

τῆς λεκάνης.— ἐνστρέφεται = κινεῖται ἐντός.— μιν· τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἰσχίου.— θλάσσε· θλάω = σπάζω.— πρὸς = προσέτι.— ῥῆξε· ῥήγνυμι = σπάζω, κόπτω.— τένοντε· ὁ τένων = τὸ νεῦρον, ὁ μῦς.— ὤσε ἀπὸ = ἐτράβηξε, ἀπέσπασε· ῥ. ὠθῶ.— ἡ ῥινὸς = τὸ δέριμα τοῦ σώματος.— αὐτάρ = ἀλλά.— ἔστη· δὲν ἔπεσεν ἐντελῶς.— γυύξ· Ε 68.— ἐρείδομαι = στηρίζομαι· μετὰ γεν. γαίης.— ἀμφί... ἐκάλυψε = ἐσκέπασε τριγύρω του.— κελαινὸς = μαῦρος, σκοτεινός.

311 - 317 :— ἀπόλοιτό κεν· ἀπόδοσις εἰς εὐκτ. τῆς ὑποθέσεως : εἰ μὴ δὲν νόησε.— δξὺ = ταχέως.— μιν· τὸν Αἰνεῖαν.— ὑπ' Ἀγχιση τέκε = τὸν ἐγέννησε μετὰ τὸν Ἀγχισην.— βουκολέω = βόσκω κοπάδια. βουκολέοντι : μετχ. χρον.— χεῦατο· χέω = χύνω, σκορπιίζω.— πήχεε· ὁ πῆχυς, τὸ μέρος τῆς χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τοῦ καρπού· συνεκδ. : τὸ χέρι.— πτύγμα πέπλοιο ἐκάλυψε = ἔθεσεν ὡς κάλυμμα τὸν πέπλον τῆς.— ἔμεν· εἶναι· ἀπαρέμφ. εἰς δήλωσιν σκοποῦ.— ταχύπωλος = ὁ ταχεῖς ἵππος ἔχων.

β') Ἐπικὸς τύπος τοῦ β' προσ. παρακειμ. ἄνευ τοῦ σ : βέβληαι.
— Δοτικ. ἐνικ. τοῦ ὀνόματος ἀλήκῃ κατὰ μεταπλασμόν : ἀλίκῃ.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : τύχωμι, ἐρυσάι-
ατο, κτάμεναι, ῥέα, ἔμεν.

γ') ἐπὶ μακρὸν ἄυσε : Ἦτο σύνθητες εἰς τοὺς Τρῶας πολεμιστὰς νὰ ἐκβάλλουν φωνὰς κατὰ τὴν ὥραν τοῦ ἀγῶνος. Καὶ κατὰ τὴν πρώτην φορὰν, ὅτε ἐπληξεν ὁ Πάνδαρος τὸν Διομήδη, ἐπὶ μακρὸν ἄυσε (Ε 101), καὶ κατωτέρω ὁ Αἰνεΐας ζητεῖ νὰ προφυλάξῃ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του σμερδαλέα ἰάχων (Ε 303). Πρὸς τὰς θριαμβευτικὰς φωνὰς τοῦ Πανδάρου ἀντιτίθεται ἡ ψυχραιμία τοῦ Διομήδους (οὐ ταρβήσας) καὶ ἡ ἀπλῆ φράσις τοῦ ἡμυροτες οὐδ' ἐτυχες, ἡ ὁποία ἔχει καταστῆ παροιμιώδης.— αἰχμὴ δ' ἐξελύθη παρὰ νεῖατον ἀνθερεῶνα : Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ ποιητοῦ τὸ δόρυ ἐπληξεν τὸν Πάνδαρον ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω παρὰ τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὴν ῥίνα καὶ ἀφοῦ διεπέρασε τοὺς ὀδόντας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν βᾶσιν τῆς σιαγόνας. Ἐν τούτοις ὁ Διομήδης ἦτο πεζὸς καὶ ὁ Πάνδαρος ὑψηλότερα ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ὁπότε τοιαύτη βολὴ

δὲν ἐξηγεῖται εὐκόλα, ἐκτὸς ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ ἔδαφος ἦτο ἀνώμαλον καὶ ὁ Διομήδης ἴστατο ὑψηλότερα.—**χερμάδιον λάβε χειρί :** Συχνὰ εἰς τὰς Ὀμηρικὰς μάχας ρίπτονται λίθοι, διότι, ἀφοῦ ρίψη ὁ πολεμιστὴς τὸ δόρυ, δὲν ἔχει πλέον ἄλλο ὄπλον, διὰ νὰ κτυπήσῃ ἀπὸ κάποιαν ἀπόστασιν. "Ὅταν πλησιάσουν σῶμα πρὸς σῶμα, μονομαχοῦν μὲ ξίφος.—**οἶοι νῦν βροτοὶ εἶσι :** Μὲ τὸ νῦν ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὴν ἰδικήν του ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Τρωικὸς πόλεμος εἶναι παρελθόν. Αἱ ἥρωικαὶ διηγήσεις κάμνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἦσαν τελειότεροι.—**ἀμφὶ δὲ ὄσσε κελαινὴ νύξ ἐκάλυψεν :** Ὁ Αἰνείας ἔχασε τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυσικὰ πολὺ εὐκόλα θὰ τὸν ἐφόνευεν ὁ Διομήδης, ἂν δὲν ἐπενέβαινεν ἡ θεὰ μήτηρ του.—**ἐχεύατο πήχεε λευκῶ . . . :** Ἡ ἐμφάνισις τῆς ὠραίας θεᾶς μὲ τὰ λευκὰ χέρια καὶ τὸν φαεινὸν πέπλον ἀποτελεῖ θαυμασίαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φρίκην καὶ τὴν ἀγριότητα τῆς αἵματοχυσίας.

α') 237 - 241 :—**φηγός** = δρυς.—**ϊκάνω** = έρχομαι, φθάνω.—**ἀμφί μιν** = γύρω του.—**θέω** = τρέχω.—**ἄλοχος**. Α 114.—**εἶρομαι** = έρωτώ.—**παῖδας** = περι τῶν παιδων.—**κασίγνητος** = ἀδελφός.—**ὁ έτης** = συγγενής, φίλος.—**ὁ πόσις** = ὁ σύζυγος.—**ἔπειτα** = ἀκολουθῶς.—**ἄνωγα** = προστάζω· πρkm. με σημασίαν ένεστ.—**ἔξειγης** = κατά σειράν, δηλ. εις ὄλας ἔδιδε τὴν ἰδίαν προτροπήν νά προσεύχωνται εις τοὺς θεούς.—**δέ** = ἐν τούτοις.—**τὸ κῆδος** = ἡ λύπη, τὸ πένθος.—**ἐφῆπτο** = ἐπέκειτο, ἐπεκρέματο, ῥ. ἐφάπτω.

242 - 253 :—**ὁ δόμος** = ἡ κατοικία, ἀνάκτορα (δέμω).—**ξεστός** = λεῖος, γυαλιστός.—**ξεσιτῆς αἰθούσησι** = με στοάς σχηματιζόμενας με κίονας ἀπὸ πελεκημένον, ἄρα καὶ στίλβον μάρμαρον.—**τετυγμένον**· ῥ. **τεύχω** = κατασκευάζω.—**αὐτάρ**· ὡς συμπλεκτ. σύνδ. = καί.—**δεδμημένος**· ῥ. **δέμω** = οἰκοδομῶ.—**μνηστή ἄλοχος** = ἡ ζητηθεῖσα εις γάμον γυνή, ἡ νόμιμος σύζυγος.—**κούρη** = νεαρά γυνή, θυγάτηρ.—**τέγεος** = έστεγασμένος (**τέγω**, **στέγω** = στεγάζω· λατ. *tego*).—**αἰδοῖος** = ὁ ἄξιος σεβασμοῦ, σεμνός.—**ἔνθα** = ἐκεῖ, δηλ. καθὼς εἰσήρχετό τις εις τὸ περικαλλές ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου (στίχ. 242).—**ἠπιόδωρος μήτηρ** = γλυκειά, στοργικὴ μητέρα (**ἠπιος** + **δῶρα**).—**εἰσάγουσα** = ὀδηγοῦσα ἐντός.—**εἶδος** = μορφή· αἰτ. τοῦ κατά τι.—**ἐν φῦ**· **ἐνέφν** = προσεκολληθήτη, ἔσφιξε.—**ἔκτ' ὀνόμαζεν** = τὸν προσεφώνει· ὁ στ. 253 ἐπαναλαμβάνεται συχνότατα παρ' Ὀμήρω.

254 - 262 :—**τίπτε· τίποτε** ; = διατί ἄραγε ;—**θρασύς** = ἄγριος.—**ἡ μάλα δῆ** = ὠρισμένως, ἀσφαλῶς.—**τείρω** = κατατρίβω, καταπονῶ.—**δυσώνυμος** = ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα προκαλεῖ κακόν, κατηραμένος (**δυσ** + **ὄνομα**, **ὄνομα**).—**ἐνθάδε**· συναπτ. με τὸ ἐλθόντα.—**ἀνήκεν** = παρώρμησε.—**ἄκρη πόλις** = τὸ ὑψηλὸν μέρος τῆς πόλεως, ἡ ἀκρόπολις.—**χεῖρας ἀνέχω** = ὑψώνω τὰ χέρια, προσεύχομαι.—**μελιηδύς** = γλυκὺς ὡς μέλι.—**ἐνείκω**· ὑποτακτ. ἄρ. ῥ. **φέρω**, **ἡγνικα**.—**σπέισης**· ῥ. **σπένδω**.—**καυτός**· ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ ἀθανάτοισι·

δηλ. ὄχι μόνον τοὺς θεοὺς νὰ τιμῆσης, ἀλλὰ καὶ σὺ νὰ αἰσθανθῆς ἀνακούφισιν.—**ὀνήσσαι**· ὀνίναμαί = ἀπολαμβάνω, εὐχαριστοῦμαι.—**ἀνδρὶ δέ**· τὸ δὲ εἰς τὴν σημ. τοῦ γάρ.—**κεκμηῶτι**· κεκμηῶς ἀντὶ κεκμηκῶς = πρkm. τοῦ κάμνω = κουράζομαι.—**ἄέξει**· ἀέξω = αὐξάνω.—**τύννη**· σὺ.

263 - 278 :—**μέγας** = ὑψηλός.— **κορυθαίολος** = ποὺ ἀνεμίζεται ὁ λόφος τῆς περικεφαλαίας του· ἐπομένως = εὐκίνητος, ὀρμητικός.— **μοι** = χάριν ἐμοῦ, γιὰ μένα.—**ἄειρω** = σηκώνω, προσφέρω.— **μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.— **ἀπογυῖω** = παραλύω τὰ μέλη· **γυῖα** = μέλη.—**λάθωμαι**· λανθάνω, λήθω εἰς τοὺς μεσ. τύπους = ξεχνῶ· **μὴ λάθωμαι μένεος** = μήπως χάσω τὴν ὀρμὴν μου. Λέγεται καὶ ἢ ἀντίθ. ἔκφρ. : **μῆσασθε θούριδος ἀλκῆς**.—**χερσὶ δέ**... = ἄλλως τε με χέρια...—**λείβω** = χύνω κρασί διὰ σπονδῆν.—**αἶθοψ** = λαμπρός, σπινθηροβόλος (**αἶθω** = λάμπω).—**ἄζομαι** = φοβοῦμαι, ἀπὸ εὐσέβειαν ἀποφεύγω κάτι.—**οὐδέ πη** = κατ' οὐδένα τρόπον.— **ἔστι**· ἔξεστι.— **κελαινεφῆς** = ὁ συνάγων μέλανα νέφη (**κελαινός**)· ἐπίθ. τοῦ Διός.— ὁ **λύθρος** = λάσπη ἀπὸ αἷμα καὶ χῶμα.—**πεπαλαγμένος** = λερωμένος, πιτσιλισμένος (ῥ. παλάσσομαι, **πηλός**, λατ. **palus**).— **νηός** = ναός.— **ἀγγελείη**· ἄγρουσα τὴν **λείαν**· ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς, διότι αὐτὴν ἐπεκαλοῦντο κατὰ τὰς ληστρικὰς ἐπιδρομάς.—**τὰ θύεα** = αἱ θυσίαι, αἱ προσφοραὶ.— **ἀολλίζω** = συγκεντρώνω.— **πέπλος** = γυναικεῖον φόρεμα.— **τοι**· συναπτ. πρὸς τὸ **ἔστι** = εἶναι γιὰ σένα, εἶναι κατὰ τὴν γνώμην σου.—**χαριέστατος** = ὠραιότατος.—**ἡῦκομος** = ἔχουσα ὠραίαν κόμην.—**θές καὶ ὑποσχέσθαι**· τὸ ἀπαρέμφ. ὡς προστακτ. Ἀντικμ. τοῦ ὑποσχέσθαι εἶναι τὸ **ἱερευσεμέν**.—**ἦνις** = ἐνὸς ἔτους, χρονιάρικος.—**ἡκέστας**· ἡκεστος = ἀδάμαστος (στερ. α - κεστός, **κεντός**, **κεντέω**), κυρίως ἀκέντητος.—**αἶ κε** = ἔάν.—**ἐλεῶ** = εὐσπλαγχνίζομαι.— **ἀπόσχη**· ἀπέχω μετβ. = κρατῶ μακράν, ἀπομακρύνω.— **μήστωρ**· Ε 272.

279 - 285 :—**μετελεύσομαι**· **μετέροχομαι** = πηγαίνω πρὸς κάποιον.—**εἰπόντος** (ἐμοῦ) = εἰς ὅ,τι τοῦ εἶπω.—**αὐθι** = ἐκεῖ, στὸν τόπο, ὅπου βρίσκεται.—**χάνοι γαῖά οἱ** = νὰ ἀνοίξῃ δι' αὐτὸν ἢ γῆ, νὰ τὸν καταπιῇ ἢ γῆ· ῥ. **χάσκω**.— **πῆμα**· κατηγρ. εἰς τὸ μιν.— **τοῖο**· τοῦ...— **εἶσω** Ἀἴδος· **δόμον** Ἀἴδος = εἰς τὸν Ἄδην.—**ἄτερπος**· ἀντὶ ἀτερπῆς = δυσάρεστος, πικρός.—**ἡ οἰζύς** = ἡ λύπη, ἡ δυστυχία.—**ἐκλελαθέσθαι** = ὅτι ἐντελῶς ἐλησημόνησε.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔνεσαν, εἰλήλου-
θας, ἀνῆκε, πῆσθα, τύνη.*

γ') **Σκαιαὶ πύλαι :** *Ἴδε Γ 145.—**φηγός :** Τὸ δένδρον τοῦτο εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ τείχους ἦτο διὰ τοὺς Τρῶας ἱερὸν δένδρον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Δία.—**δόμον περικαλλέα Πριάμοιο :** Τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἦσαν συγκρότημα πολλῶν κτιρίων, ὅπως συνέβαινε καὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Ἑλλάδος (Μυκηνῶν, Τίρυνθος, Κρήτης κ.ἄ.). Τὸ κύριον μέρος τοῦ ἀνακτόρου ἦτο πάντοτε τὸ μέγαρον (δῶμα) καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ αἴθουσα. Ἐντὸς ὁμοῦ τῆς αὐλῆς ὑπῆρχον καὶ ἄλλα κτίρια χρησιμεύοντα ὡς ἰδιαιτέραι κατοικίαι τῶν βασιλοπαίδων, ὡς γυναικωνῖται, ὡς ἀποθῆκαι, λουτρῶνες κλπ. Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πριάμου θὰ φαντασθῶμεν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς σειρὰν τοιοῦτων κτιρίων, τὰ ὅποια ἔκαμνον ἐντύπασιν μὲ τοὺς ὠραίους κίονας, οἱ ὅποιοι ἐκόσμου τὴν εἴσοδον ἐκάστου (ξεστῆς αἰθούσῃσι).—**χερσὶν ἀνίπτουσι :** Κατὰ τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους ἦτο θρησκευτικὸν ἔθιμον νὰ πλύνουν τὰ χέρια, πρὶν κάμουν θυσίαν ἢ σπονδῆν.

286 - 341

α') 286 - 296:—**μολοῦσα** = ἐλθοῦσα, ῥ. βλώσκω - ἔμολον.—**κέ-
λομαι** = παρακαλῶ, διατάσσω.—**κατὰ ἄστῦ** = περιελθοῦσα εἰς τὴν πόλιν.—**θάλαμος** = ἰδιαιτέρον δωμάτιον, ὅπου φυλάσσονται τὰ πολυτιμα πράγματα.—**κῆϋεις** = εὐώδης.—**οἱ**· τῇ Ἑκάβῃ.—**παμποί-
κιλα** = ὀλοκέντητα.—**ἔργα** = ἐργόχειρα.—**θεοειδής** = θεόμορφος.—**ἐπιπλῶς** = ὅταν ἐπλευσε· ῥ. ἐπιπλέω.—**τὴν ὁδὸν ἦν** = κατὰ τὸ ταξίδι πού.—**ἀνήγαγε** = ἔφερε ἐπάνω. Ἡ ἀνά, διότι τὸ ταξίδι ἔγινε πρὸς Β.—**εὐπατέρεια** = ἀρχοντική. Κυρίως ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας.—**ἀειραμένη**· ἀείρω· Ζ 264.—**δῶρον**· κατηγορμ.—**νειάτος** = τελευταῖος.—**βῆ ἰέναι** = ἐξεκίνησε.—**μετασσεύομαι** = πηγαίνω γρήγορα.

297 - 304 :—**τῆσι**· εἰς τὴν Ἑκάβην καὶ τὰς ἄλλας γράϊας.—**ῶϊξε**· οἶγω = ἀνοίγω.—**Κισσηίς** = ἡ κόρη τοῦ Κισσέως.—**ἔθηκαν**· τίθημι εἰς τὴν σημ. τοῦ ποιῶ.—**ὀλολυγῆ** = μὲ φανάς.—**εὐχομαι** = κάμνω δέησιν, παρακαλῶ.—**ἀράομαι** = προσεύχομαι.

305 - 311 :—**ῥυσιπτολις** = ἡ προστατεύουσα, ἡ σφύζουσα τὴν πόλιν (ῥύομαι + πτόλις).—**ἄξον**· ἄγνυμι = θραύω.—**δῆ** = πλέον.—

στ. 308 - 310 = 274 - 276.— **ἀνανεύω** = σείω ἀρνητικὰ τὸ κεφάλι, ἀρνοῦμαι.

312 - 325 :— **δῶμα** = κατοικία, ἀνάκτορον.— **τεύχω** = κατασκευάζω, κτίζω.— **ἐριβῶλαξ**· Α 155.— **τέκτων**· Ε 59.— **ἐνθα** = ἐκεῖ.— **πάροιθε**· συναπτ. πρὸς τὸ δουρὸς = ἀπὸ τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ δόρατος.— **περὶ δέ** = καὶ γύρω εἰς τὴν βάσιν τῆς αἰχμῆς.— **περὶ θέε** = τὴν περιέβαλλε· ῥ. θέω = τρέχω.— **ὁ πόρκης** = κρίκος.— **τὸν δέ**· Ἀλέξανδρον.— **τὰ τεύχεα**· Γ 195.— **ἔπω** = ἀσχολοῦμαι μὲ κάτι.— **ἀγκύλος**· Ε 209.— **ἀφάω** = ψηλαφῶ, μεταπιάνω.— **μετὰ** = μεταξὺ.— **ἦστο**· ἦμαι.— **νεικέω** = ἐπιπλήττω.— **αἰσχρὰ ἔπη** = βαρεῖς, προσβλητικοὶ λόγοι.

326 - 331 :— **δαιμόνιος** = ἀλλόκοτος.— **οὐ καλὰ** = οὐ καλῶς.— **μέν**· βεβαιωτ.— **ὁ χόλος** = ὁ θυμός.— **φθινύθω** = φθειρόμαι, χάνομαι.— **αἰπὺς** = ὑψηλός.— **μάρναμαι** = μάχομαι.— **ἡ αὐτῆ** = κραυγὴ τῆς μάχης, ἡ μάχη.— **ἀμφιδέδθη** = ἀναψε γύρω· **δαίω** = καίω.— **μαχέσαιο ἄν** = θὰ ἐπέπληττες, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιπλήττης.— **ὄν τινά που**· ἡ πρότ. εἶναι ἀναφ. ὑποθ. = ὑποῖον ἴσως...— **μεθιέντα**· **μεθίημι** = ἀφίνω, παραμελῶ.— **στυγερὸς** = φρικαλέος.— **ἄνα**· ἐπίρρ. μὲ ἔννοιαν προσταγῆς = (σῆκω) ἐπάνω.— **δήσιος** = καυστικός, καταστρεπτικός (*δαίω*).— **θέρηται**· **θέρομαι** = καίομαι.

332 - 341 :— **ἡ αἶσα** = τὸ πρέπον, τὸ ὀρθόν· *κατ' αἶσαν* = ὀρθά, δίκαια, ὅπως μοῦ ἤξιζε.— **οὐδ' ὑπὲρ αἶσαν** = ὄχι πέραν τοῦ ὀρθοῦ, ὄχι ἄδικα.— **τοῦνεκα** = δι' αὐτὸν τὸν λόγον.— **σύνθεο**· *συντίθεμαι* = βάζω μαζί εἰς τὸν νοῦν μου, προσέχω τὸν λόγον κάποιου.— **οὐ τοι...** = ἀλήθεια ὄχι...— **νέμεσις - ιος** = ἀγανάκτησις.— **τὸ ἄχος** = ἡ λύπη.— **προτρέπομαι** = στρέφομαι πρὸς κάτι, παραδίδομαι.— **παρειπούσα**· *παρεῖπον* = παρεκίνησα, ἔπεισα.— **ὄρμησε**· *ὄρμάω*· *μετβτ.* = κάμνω κάποιον νὰ κινηθῇ.— **μοι καὶ αὐτῶ** = ὅπως καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον.— **λῶιον**· *λῶιον*· συγκρ. τοῦ ἀγαθός.— **ἐπαμείβομαι** = πηγαίνω ἐκ περιτροπῆς.— **ἐπιμένω** = περιμένω.— **ἀρήια** = πολεμικά.— **δύω** = νὰ ἐνδυσθῶ, νὰ φορέσω.— **μέτειμι** = ἔρχομαι κατόπιν.— **κιχήσεσθαι**· *κιχάνω, κίχημι*· Ε 187.

β') Ἴων. τύπος τοῦ ῥ. ἐπιπλέω : ἐπιπλώω καὶ μετοχ. ἀόρ. β' ἐπιπλώως.

— Δοτική τοῦ ὀνόματος νέμεις : νεμέσι, ἀντί νεμέσει.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ποτί, κατεβήσετε, τῆσι, ἦστο.

γ') ἐς θάλαμον κηώνετα : Τὸ δωμάτιον, ὅπου ἐφυλάσσοντο τὰ ἐνδύματα, εὐωδίαζεν ἀπὸ τὰ ἀρώματα, τὰ ὅποια ἐτίθεντο μεταξὺ τῶν ἐνδυμάτων, διὰ νὰ προφυλάσσωνται αὐτὰ ἀπὸ τὸν σκῶρον καὶ διὰ νὰ ἀποκοτῶν ὡραίαν καὶ μόνιμον ὄσμήν.—**ἔργα γυναικῶν Σιδονίων** : Τὰ λεπτὰ καὶ περίτεχνα κεντήματα τῶν πέπλων ἦσαν προϊόντα ἀνατολικῆς χειροτεχνίας, ὅπως συνέβαινε καὶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν καὶ σήμερον ἀκόμη. Ἰδίως αἱ πόλεις τῆς Φοινίκης ἦσαν κέντρα βιομηχανίας πολυτελῶν εἰδῶν, ὡς πολυτίμων βαφῶν, ἀρωμάτων κ.ἄ. Ἰδιαιτέρως ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Ὅμηρον ἡ Σιδὼν ὡς κέντρον τέχνης (πολυδαίδαλοι Σιδόνες).—**Θεανῶ** : Ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κισσέως, βασιλέως τῶν Θρακῶν, καὶ σύζυγος τοῦ Ἀντήνορος.—**τὰς Ἀλέξανδρος ἤγαγε** : Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὁ Πάρις ἐσυνέχισε τὰς ληστρικὰς του ἐπιθέσεις εἰς παραλίαις πόλεις τῆς Φοινίκης. Τὰ πειρατικὰ αὐτὰ ταξίδια, ὅπως λέγει ὁ Θουκυδίδης, ὄχι μόνον δὲν ἔφερον ὄνειδος κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ἐδόξαζον τοὺς ἐπιχειροῦντας αὐτά.—**ὄλολυγῆ** : Πιθανῶς ἔννοεῖ ὁ ποιητὴς θρησκευτικὰ ἐπιφωνήματα, τὰ ὅποια ἐπρόφερον ὄλαι μαζὶ μὲ ῥυθμόν, ὅπως ἐγίνετο καὶ εἰς ἄλλας ἐπισήμους στιγμάς.—**θάλαμον καὶ δῶμα καὶ αὐλήν** : Ἐπαναλαμβάνεται ἐδῶ ὁ συνήθης τύπος τῶν Ὀμηρικῶν ἀνακτόρων μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ κύριον μέρος λέγεται δῶμα καὶ ἡ αἴθουσα αὐλή.—**ἔγχος ἐνδεκάπηχου** : Δὲν γνωρίζομεν μὲ τί μέτρον ὑπολογίζει ὁ ποιητὴς τὸ μῆκος τοῦ δόρατος τοῦ Ἐκτορος. Ὅπως δὲ θέλει νὰ παραστήσῃ ὅτι τὸ δόρυ τοῦ ἥρωος τούτου ἦτο ἐξαιρετικὰ μακρόν.—**πόρκης** : Ὁ κρίκος αὐτὸς ἐστερέωνε τὴν αἰχμὴν εἰς τὸ ξύλον τοῦ δόρατος καὶ ἐπὶ πλέον ἐκόσμηε τὸ δόρυ.—**χόλον τόνδε** : Ὁ χόλος τοῦ Πάριδος προήρχετο ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀπέτυχεν εἰς τὴν μονομαχίαν του μὲ τὸν Μενέλαον καὶ διὰ τοῦτο οἱ Τρῶες τὸν ὠνείδιζον.

— Ποῖον τύπον ἀνδρὸς ἐμφανίζει ἐδῶ ὁ Πάρις; Διακρίνατε τὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ἐκτορος.

α') 342 - 358 :—μειλίχιος=γλυκός, μαλακός.—ὁ δαήρ· Γ 180.—κύνων = ἀναιδής.—κακομήχανος = κακοῦργος.—ὄκρυόεσσα = φρικτή (κυρίως: κρούεις, τὸ κρούος).—ὡς ὄφελε = εἶθε. Ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ὡς κακῆ θύελλα ἀνέμοιο ὄφελε οἴχεσθαι...—ὄτε πρῶτον=εὐθύς ὡς.—οἴχεσθαι προφέρουσα = νὰ μὲ ἤρπαζεν ἀμέσως.—προφέρω = ἀρπάζω, παρασύρω.—θύελλα ἀνέμοιο = ὀρμητικὸς ἄνεμος.—πολύφλοισβος· Α 34.—κῦμα ἀπόερσε = νὰ μὲ παρέσυρε τὸ κῦμα. (Ἡ πρότ. ἔχει δυνατικὴν σημασίαν. Παρελείφθη τὸ κεν)· ῥ. ἀπαυράω.—πάρος = πρὶν, παρὰ νά...—ᾧδε = ἔτσι ὅπως ἐγιναν.—τεκμήραντο = ὥρισαν, ἀπεφάσισαν ῥ. τεκμαίρομαι (τέκμαρ = τέλος).—ἔπειτα = μετὰ τὸ κακὸν ποῦ ἔκαμα.—ἤδη = νὰ ἤξευρε, νὰ ἐννοῦσε. Ἐξακολουθεῖ ἡ ἀνεκλήρωτος εὐχὴ τῆς Ἑλένης.—νέμεσις = ἡ κατάκρισις.—αἰσχεα = ὀνειδισμοί, αἱ ὕβρεις.—ἔμπεδοι φρένες = σταθεροί, ὑγιῆς νοῦς.—ὀπίσσω = εἰς τὸ μέλλον.—τῶ = διὰ τοῦτο.—ἐπαυρήσασθαι = ὅτι θὰ ἀπολαύσῃ, θὰ πληρωθῇ.—δίφρος = κάθισμα χαμηλόν.—πόνος = κόπος, ἀγών.—σε φρένας· σοῦ φρένας = τὴν ψυχὴν σου.—ἀμφιβέβηκε = περικυκλώνει, πιέζει.—ἡ ἄτη = ἡ ἁμαρτία, τὸ κακόν.—ἐπὶ θῆκε = ἐπέβαλε, προώρισε.—ὀπίσσω· Ζ 352.—πέλομαι· εἰμί.—πελώμεθα αἰδιμοί = νὰ γίνωμεν θέμα διὰ τραγοῦδι.—ἐσόμενοι = οἱ μεταγενέστεροι.

359 - 368 :—καθίζω = βάζω κάποιον νὰ καθίσῃ.—φιλεύουσα περ = ὅσον στοργικὴ καὶ ἂν εἶναι ἡ περιποίησίς σου.—ἐπέσσυται = σπεύδει, θέλει· παρακμ. τοῦ ἐπισσέομαι εἰς σημ. ἐνεστ.—μέγα· ἐπίρρ.—ἐμεῖο· γενικ. ἀντικμ. εἰς τὸ ποθῆμ.—ποθῆν ἔχουσι = ποθοῦν, περιμένουν.—ὄρνυθι· ὄρνυμι.—ἐπείγομαι = βιάζομαι, κάμνω γρήγορα.—καταμάρπτω = προφθάνω.—οἱ οἰκῆες = οἱ οἰκεῖοι.—ἡ ἔξομαι αὐτίς = ἡ νὰ ἔλθω πάλιν.—ὑπότροπος = ἐπιστρέφων.—με· συναπτ. πρὸς τὸ δαμόωσιν.—ὑπὸ χερσὶ = κάτω ἀπὸ τὰ χέρια. Ὡς δοτ. ὄργαν. ἡ κατὰ κυριολεξίαν, διότι ὁ φονεύμενος πίπτων εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς χεῖρας τοῦ φονεύοντος.—δαμόωσιν = δαμάουσι.

β') οὐ τι προσέφη: Ἴσως ἀπὸ ἀγανάκτησιν πρὸς τὸν ἀδελφόν του ἡ διότι ἡ Ἑλένη ἐπρόλαβε νὰ τοῦ ἀπευθῆναι τὸν λόγον. Πάντως ἡ σιωπὴ αὐτῆ τοῦ Ἐκτορος εἶναι χαρακτηριστικὴ.—ὅς ἤδη νέμεσιν: Ἡ

Ἐλένη παραπονεῖται ὅτι ὁ Πάρις δὲν ἤξεύρει τί προκαλεῖ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ τὸν φόγον τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀγνοια αὐτῆ τὸν κάμνει τόσοσ φαῦλον, διότι κατὰ τὰς ἠθικὰς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μία πρᾶξις εἶναι ἠθικὴ ἢ ἀνήθικος, καθόσον ἐπιδοκιμάζεται ἢ κατακρίνεται ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.—**πελώμεθα αἰοίδιμοι**: Ἡ ἀφορμὴ καὶ τὰ ἐπεισόδια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου ἐψάλλοντο εἰς ἐπικά ἄσματα, ἐνῶ ἤδη διήρκει ὁ πόλεμος. Ἡ ποιητικὴ παράδοσις διετήρησε τοιαῦτα ἄσματα μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ὀμήρου καὶ ταῦτα ὁ ποιητὴς ἔχων ὑπ' ὄψει κάμνει τὸν ὑπαιγιμὸν τοῦτον.

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν τὰ συναισθήματα ποὺ κατέχουν τὴν Ἐλένην καὶ τὸ συναισθημα τοῦ Ἔκτορος.

369 - 406

α') 369 - 380 :— **δόμοι εὔ ναιετάοντες** = ὠραία κατοικία. Κυριῶς: σπίτι, ὅπου κατοικεῖ κανεὶς καλά. Τὸ ἐπίθ. λέγεται καὶ περὶ πόλεων.— **εὐπεπλος** = φέρουσα ὠραῖον φόρεμα, καλοντυμένη.— **γοάω** = θρηγῶ.— **μύρομαι** = δακρύζω, κλαίω.— **ἀμύμων**. Ε 9.— **τέτμεν** = εὔρεν' ἔτετμον (πότμος).— **ἔστη ἐπ' οὐδὸν ἰών**. ἰών ἐπ' οὐδὸν ἔστη.— ὁ οὐδὸς = τὸ κατώφλι.— **εἰ δ' ἄγε**. παρακελευσμ. Συμπλήρωσιν εἰ δὲ βούλει, ἄγε...— **νημερτῆς** = ἀλάνθαστος, ἀληθινός (νῆ + ἀμαρτάνω).— **ἡ γαλόως**. Γ 122.— **ἡ εἰνάτηρ-ἔρος** = συννουφάδα.— **ἔς Ἀθηναίης**. ἔς νηὸν Ἀθηναίης.— **ἰλάσκονται** = ζητοῦν νὰ ἐξελιώσουν. Ἐνεστ. ἀποπειρ.

381 - 389 :— **ὀτρηρὸς** = εὐκίνητος, πρόθυμος. Ἐπίθ. τῶν θεραπόντων.— **ἡ ταμίη** = ἡ οἰκονόμος.— **μάλ' ἄνωγας**. τὸ μάλα εἰς τὴν σημ. τοῦ ἐντόνωσ, ῥητῶς.— **οὐνεκα** = διότι.— **τείρομαι** = καταβάλλομαι.— **κράτος** = ἡ νίκη, ἡ ὑπεροχὴ.— **ἀφικάνει**. ἐνεστ. μὲ σημ. παρκμ.— **μαινομένη** = ταραγμένη, ἔξω τοῦ ἑαυτοῦ της.— **ἡ τιθήνη** = ἡ τροφὸς (ἀναδιπλ. θέμ. θῆ - θῆλυς).

390 - 406 :— **ἦ**. Ε 280.— **ἀπέσσυτο** = ἔφυγε βιαστικὰ (σείω = θέτω εἰς ταχεῖαν κίνησιν).— **εὐκτιμένας** = καλὰ κτισμένας, καλοστρωμένας.— **ἡ ἀγυῖα** = ἡ ὁδός.— **εὔτε** = ὅταν, τὴν στιγμὴν ποῦ...— **τῆ** = ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν.— **διεξίμεναι** = νὰ περάσῃ ἔξω.— **ἐνθα** = ἐκεῖ.— **πολύδωρος** = προικισμένη μὲ πολλὰ χαρίσματα.— **ὑπὸ Πλάκω** = εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ δρους Πλάκου.— **ὕληεις** = δασώδης (ἡ ὕλη).— **Κι**

λίκεσσιν ἀνδρεσσιν = εἰς λαὸν Κιλικίων.— ἔχετο Ἔκτορι = εἶχετο ὑπὸ τοῦ Ἔκτορος, ἦτο γυναῖκα τοῦ Ἔκτορος.— χαλκοκορυστῆς = ὠπλισμένος μετὰ χαλκῶν (κορύσσω = ὀπλιζῶ).— ἔπειτα = τότε.— ἀταλάφρων = ἀθῆος, ἄκακος (ἀταλά = τρυφερά + φρήν).— αὐτως = ἔτσι.— ἀλίγκιος = ὅμοιος.— καλέεσκε = ἐκάλει συνήθως.— ἐρύετο ῥύομαι = σφῶζ' Ε 23.— μείδησεν ῥ. μειδιάω, μειδιάω.— ἄγχι οἱ = πλησίον του.— παρίστατο = ἐστέκετο πλάι του.— στ. 406 = Ζ 253.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : διεξιμένοι, Κιλικέσσι, καλέεσκε, ἔφατο.

γ') σὺν ἀμφιπόλῳ εὐπέπλῳ : Δεῖγμα ἀρχοντικῆς καὶ ἀνέτου ζωῆς εἶναι ἡ εὐπρεπῆς ἐμφάνισις τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν ἀμφιπόλων.— ταμίη : Εἶναι ἡ οἰκονόμος καὶ ἐν γένει ἡ ἰθύνουσα τὰς ὁμῶς εἰς τὰ ἔργα των. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν ἐπροτιμᾶτο συνήθως ἡ μᾶλλον πιστὴ καὶ κάπως ἡλικιωμένη καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ προσφωνεῖται αἰδοίῃ ταμίῃ.— εὐκτιμένας κατ' ἀγιάσις : Αἱ ὁδοὶ τῆς Ὀμηρικῆς πόλεως ἦσαν στρωμέναι μετὰ λίθους καὶ ἄσβεστον. Εἰδικῶς περὶ τοῦ Ἰλίου ἐπιστοποιήθη τοῦτο ἀπὸ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σιλῆμαν καὶ Δαϊρπελιδ.— Ἀνδρομάχη θυγάτηρ Ἡετίωνος : Ἀλησμόνητος γυναικεῖα μορφή ζωγραφεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη ἢ σύζυγος τοῦ Ἔκτορος, ἡ ὁποία κατωτέρω ὑπενθυμίζει εἰς τὸν ἄνδρα τῆς τὴν θλιβερὰν ἱστορίαν τῆς ζωῆς τῆς. Εὐθύς ἀπὸ τὴν πρῶτην τῆς αὐτὴν ἐμφάνισιν ἐμπνέει συμπάθειαν καὶ θαυμασμόν εἰς τὸν ἀναγνώστην.— Κιλικέσσι ἀνδρεσσιν ἀνάσσων : Οἱ Κίλικες τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων κατώκουν εἰς τὴν Μεγάλην Φρυγίαν διηρημένοι εἰς δύο. Καὶ οἱ μὲν εἶχον πρωτεύουσαν τὰς Θήβας, οἱ δὲ τὴν Λυρνησσόν. Εἰς χρόνους μεταγενεστέρους μετηνάστευσαν εἰς τὴν χώραν, ἧτις ἀπ' αὐτῶν ὠνομάσθη Κιλικία.— οἶος γὰρ ἐρύετο Ἰλιον Ἐκτωρ : Ὁ Ἐκτωρ ὄχι μόνον διηθύθη τὴν ἄμυναν τοῦ Ἰλίου, ἀλλὰ κατὰ τὴν μάχην ἔδιδε λαμπρὸν παράδειγμα φιλοτιμίας καὶ ἠρωισμοῦ (πρβλ. καὶ τοὺς λόγους τῆς Ἑλένης 355).— μείδησεν ἰδῶν ἐς παῖδα σιωπῇ : Ἀριστοτέχνης πάντοτε ὁ Ὀμηρος, ὅταν ζωγραφῇ τὰ ἀνθρώπινα πάθη, μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ ἀπλουστάτον καὶ ἐκφραστικώτατον τρόπον, διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν στοργὴν καὶ συγχρόνως καὶ τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἔκτορος διὰ τὴν τύχην τοῦ παιδιοῦ του.

α') 407 - 428 : **δαιμόνιε**· ἐδῶ ὡς προσφών. ἀγάπης = εὐλογη-
 μένε, καημένε.— **φθίσει**· μετβ. φθίνω = ἀφανίζω.— **νηπίαχος** =
 μικρός (παράλλ. τύπος τοῦ νήπιος).— **ἄμμορος** = ἄτυχος, δυστυχής
 (στερ. α + μόρος).— **κέρδιον** = ὠφελιμώτερον, καλύτερον.— **ἀφα-**
μαρτάνω τινός = χάνω, στεροῦμαι κάτι.— **δύομαι χθόνα** = θάπτο-
 μαι, πεθαίνω.— ἡ **θαλπωρή** = ἡ παρηγορία.— **πότμον ἐπίσπης**· **πότ-**
μον ἐφέπω = ἀκολουθῶ τὴν κοινὴν μοῖραν, πεθαίνω· **ἐπίσπης**· ἄορ.
 ὑποτακτ.· ἐδῶ ὡς τετελ. μέλλων.— **ἄχεα** = θλίψεις, ἐν ἀντιθ. πρὸς τὸ
 θαλπωρή.— **ἄμος** = ἡμέτερος.— **ἐκ... πέρσεν**· **πέρθω** = λεηλατῶ κυ-
 ριευθεῖσαν πόλιν, πορθῶ.— **εὐ ναιετάουσας**· Z 370.— **ἐξενάριξε**· E
 151.— **σεβάσασατο**· **σεβάζομαι** = ἡ συνειδησίς μου δὲν μὲ ἀφίνει.— **κα-**
τέκθε· ἄορ. τοῦ κατακαίω.— **ἔντεα**· E 220.— **δαίδαλος**· E 60.— **χέω**
σῆμα = χύνω χῶμα, διὰ τὴν σχηματισθῆ τύμβος· γενικῶς = κάμνω τά-
 φον.— **νύμφαι ὄρεστιάδες** = νύμφαι τῶν ὄρεων.— **αἰγίοχος**· E 115.—
 ὁ **κασιγνήτος** = ὁ ἀδελφός.— **ἰῶ· ἴος - ἴα - ἴον** = ἕνας - μία - ἕν.— **κατέ-**
πεφνε = ἐφόνευσε.— **ποδάρκης**· A 121.— **ἐπὶ βουσί** = ἀνάμεσα εἰς
 τὰς βοῦς, ἐνῶ ἐπέβλεπον τὰ βόδια.— **εἰλίποδες** = ποὺ στρέφουν πρὸς
 τὰ μέσα τὰ πόδια. Ἐπίθ. τῶν βοῶν (βλ. καὶ Ὀδυσσ. α 92).— **ἀργεν-**
νός· Γ 141.— **βασίλευεν** = ἤτο βασίλισσα.— **δεῦρο** = εἰς τὸ στρατό-
 πεδον τῶν Ἀχαιῶν.— **ἄμα** = μαζὶ μέ.— τὸ **κτέαρ - ατος** = κτῆμα.—
ἄψ = ὀπίσω, εἰς τὴν χώραν της.— **ἀπερείσια ἄποινα**· A 13.—
ιοχέαιρα· E 53.

429 - 439 :— **ἀτάρ** = ὅμως, λοιπόν.— **θαλερός** = ἰσχυρός, ἀκμαῖος.
 — **μίννω** = μένω.— **ὄρφανικός** = ὄρφανός.— **στῆσον**· ἴστημι· μετβ.
 = κάμνω νὰ σταθῆ, τοποθετῶ.— ὁ **ἐρινεός** = ἡ ἀγριοσυκῆ (νεοελλ. ὄρ-
 νός).— **ἀμβατός** = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ ἀναβῆ, εὐπρόσβλητος.— **ἐπί-**
δρομος = ὅπου δύναται κανεὶς νὰ πλησιάσῃ.— **ἐπλετο**· **πέλομαι**· ὁ ἄορ.,
 διότι ἡ ἀπόπειρα ἐγένετο ἤδη.— **τῆ γε** = εἰς αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖον.—
ἐπειρήσαντο = ἔκαμαν ἀπόπειραν.— **ἀγακλυτός** = θαυμασιῶς ἔνδο-
 ξος, τρανός (ἄγα—, ἄγαμαι + κλυτός).— **ἡ που** = ἡ, ὡς φαντά-
 ζομαι.— **ἐνισπε**· **ἐνέπω**.— **θεοπρόπιον**· A 85.— **ἡ νυ** = ἡ ἴσως.—
θυμὸς ἐποτρύνει καὶ ἀνώγει = ἡ ψυχὴ των τοὺς παρορμᾶ καὶ τοὺς
 προτρέπει.

440 - 465: —ἦ καὶ = βεβαίως καί.—μέλει μοι = σκέπτομαι, λαμβάνω ὑπ' ὄψιν.—τάδε πάντα· ὅσα εἶπεν ἡ Ἀνδρομ.—αἰνῶς = πολύ.—αἰδέομαι = ἐντρέπομαι.—ἐλκεσίπεπλος = ἡ σύρουσα τὸν πέπλον. Τὸ ἐπίθ. ἐκφράζει τὴν χάριν τῶν εὐγενῶν γυναικῶν τοῦ Ἰλίου.—κακὸς ὡς = ὡς δειλός.—νόσφιν = μακράν.—πολέμοιο· συναπτ. πρὸς τὸ νόσφιν.—ἀλυσκάζω· Ε 253.—μάθον = ἔμαθα, ἐσυνήθισα.—πρώτοισι· κατηγορμ. εἰς τὸ Τρώεσσι = με τοὺς Τρῶας, πού εἶναι εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.—ἀρνύμενος· ἀποπειρατ. ἐνεστ. τοῦ ἄρνημαι = διασφίζω.—κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμὸν = με τὴν καρδιά μου καὶ με τὴν ψυχὴν μου. Δηλ. καὶ τὸ προαισθάνομαι καὶ τὸ καταλαμβάνω.—ὄτ' ἂν ποτε = ὅταν κάποτε θά...—ὀλώλη = θά εἶναι κατεστραμμένη.—Ἰλιος ἱρή = ἡ ἱερά, ἡ θεοφίλητος πόλις τοῦ Ἰλίου.—ἔμμελις = ὁ καλὸς ἀκοντιστής, πολεμικὸς (εὐ + μελίη = τὸ ξύλον ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται τὸ δόρυ).—ἄλγος Τρώων = ἡ λύπη τὴν ὁποῖαν θά αἰσθανθῶ διὰ τοὺς Τρῶας.—οὐτ' αὐτῆς Ἐκάβης· οὐτ' ἄλγος αὐτῆς Ἐκάβης.—οἱ κεν πέσοιεν = οἱ ὁποῖοι πιθανὸν νὰ πέσουν.—ὑπ' ἀνδράσι δυσμενέεσσι· πρβλ. Ζ 368 ὑπὸ χερσίν Ἀχαιῶν.—σεῦ· ἐνν. ἄλγος.—ἄγεται· ἄγομαι = παίρνω μαζί μου.—ἐλεύθερον ἤμαρ = τὴν ἐλευθερίαν σου.—ἀπούρας· ἀπανράω = ἀρπάζω, ἀφαιρῶ.—καὶ κεν ὑφαινοίς = καὶ ἴσως νὰ ὑφαινής.—πρὸς ἄλλης = ὑπὸ τὰς διαταγὰς ἄλλης.—φορέω. θαμιστ. τοῦ φέρω.—ἀεκαζομένη = χωρὶς νὰ θέλῃς, ἐξαναγκαζομένη (ἀέκων).—κρατερὴ ἀνάγκη = σκληρὰ ἀνάγκη.—ἐπικίεσται· ἐνν. σοι = θά σέ πιέξῃ.—εἶπῃσι· ἄορ. ὑποτ. ἀντὶ μέλλ.—ἀριστεύεσκε = πάντοτε ἤριστευε· θαμιστ. τοῦ ἀριστεύω.—μάχεσθαι· αἰτιατ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἀριστεύεσκε.—νέον ἄλγος = νέα ἀφορμὴ νὰ αἰσθάνεσαι λύπην.—χῆτεϊ = ἀπὸ στέρησιν, διότι ἐστερήθης (τὸ χῆτος).—ἀμύνειν· συναπτ. πρὸς τὸ τοιοῦδε = τοιοῦτου, τόσον ἀνδρείου, ὁ ὁποῖος ἐν τοῦτοις δὲν σέ ἔσωσεν ἀπὸ τὴν δουλείαν.—δούλιον ἤμαρ· ἀντίθ. πρὸς τὸ ἐλεύθερον ἤμαρ.—χυτὴ γαῖα = χυμένον χῶμα· πρβλ. σῆμα χέειν.—ὁ ἐλκρηθμός = τὸ τράβηγμα.—πυθέσθαι· τὸ πονηθῆναι εἰς γεν. σημασ. αἰσθήσεως.—πρὶν πυθέσθαι βοῆς = πρὶν ἀκούσω τίς φωνές σου.—πρὶν πυθέσθαι ἐλκρηθοῖο = πρὶν ἰδῶ νὰ σέ τραβοῦν.

β') Δωρ. τύπος τοῦ πρώτου προσώπου τῆς κτητικ. ἀντων. ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : ἄμός (πρβλ. ἄμμες = ἡμεῖς καὶ ἄμμε = ἡμᾶς).

— Ἐπικός τύπος τοῦ εἰς - μία - ἐν = ἴος - ἴα - ἴον. Εἰς τὴν γεν.

καὶ δοτ. ὁ τόνος καταβιβάζεται.

— Συγκεκομμένος τύπος τοῦ παρατατικοῦ τοῦ β. πέλομαι : ἔπλετο.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἔυμμελίω, ἰρή, δυσμενέεσσι.*

γ') πάντες ἐφορμηθέντες : Ἡ Ἀνδρομάχη γνωρίζει τὴν ἀνδρείαν τοῦ συζύγου της, ἀλλὰ φοβεῖται τὴν περίπτωσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τοῦ ἐπιτεθοῦν ἄθροοι οἱ ἐχθροί.— ἐκπέρσεν Θῆβην ὑψίπυλον : Τὸ γεγονός τοῦτο ἔγινε κατὰ τὸ δέκατον ἔτος τοῦ πολέμου, ὅπως ἱστορεῖται εἰς τὸ I 185.— οὐδέ μιν ἐξενάριξε... Οἱ ὁμηρικοὶ πολεμισταὶ τόσον ἠγάπων καὶ ἐτίμων τὰ ὅπλα των, ὥστε τὸ νὰ γυμνωθῇ ὁ νεκρὸς ἀπὸ τὰ ὅπλα του ἐθεωρεῖτο δυστυχία μεγαλύτερα καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον. Διὰ τοῦτο ἡ πρᾶξις τοῦ Ἀχιλλέως νὰ ἀφήσῃ ὀπλισμένον τὸν νεκρὸν Ἡετίωνα θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἀνδρομάχην μεγαλοψυχία.— κατέκη: Ὡς μόνον τρόπον ταφῆς ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν. Εἰς προγενεστέρως ὅμως τοῦ Ὁμήρου ἐποχάς, ὅπως ἐξάγεται ἐκ τῶν Μυκηναϊκῶν τάφων, καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους συνηθέστερον ἦτο νὰ θάπτονται οἱ νεκροί. Ἡ τέφρα τοῦ καιομένου νεκροῦ ἐναπετίθετο εἰς τάφον καὶ ὑπεράνω ἐχύνετο χῶμα (σῆμα χέειν), ὥστε νὰ σχηματισθῇ λοφειδὲς ὑψωμα (τύμβος). Τοῦτο ἀπετέλει τὸ μνημεῖον, τὸ σῆμα τοῦ νεκροῦ. Τοιοῦτοι τύμβοι σφίζονται πολλοί, ὡς ὁ λεγόμενος σῆμερον ἐν Τροίᾳ τάφος τοῦ Πατρόκλου, ὁ τύμβος τῶν Μαραθωνομάχων κ.ἄ.— ἀμβατός ἐστι πόλις καὶ ἐπίδρομον ἔπλετο τεῖχος : Κατὰ τὰς μυθολογικὰς παραδόσεις τὸ τεῖχος τοῦ Ἰλίου εἶχε κατασκευασθῆ ἀπὸ θεοῦ. Συνειργάσθη ὅμως κατὰ τὴν οἰκοδομὴν καὶ ὁ Αἰακός, καὶ ἀκριβῶς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θνηταὶ χεῖρες κατεσκευάσαν, δὲν ἦτο τόσον ἰσχυρόν. Ἰχνη τῆς τειχοδομίας τοῦ Ἰλίου ἔχουν ἀνακαλυφθῆ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ Σλήμαν. (Βλ. εἰκ. 3).— ἔλκεσίπεπλος : ὅπως καὶ τὰ ἐπίθετα τανύπεπλος, βαθύπεπλος, βαθύζωνος, εὐπέπλος, ἐκφράζει τὴν γυναικείαν χάριν καὶ κομψότητα, ἡ ὁποία ἀξίζει νὰ ἐξαίρηται, ὅταν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἀπλότης τοῦ ἀρχαίου γυναικείου ἐνδύματος. Κατὰ τὴν καλαισθησίαν ἐκάστης ὁ πέπλος, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀπλοῦν ὀρθογώνιον ὕφασμα, ἐλάμβανε διάφορον πτύχωσιν καὶ γραμμὴν.— μάθον ἔμμεναι ἐσθλός : Πρβλ. καὶ τὸ τοῦ Διομήδους ἐν E 253 : οὐ μοι γενναῖον ἀλυσκά-

ζοντι μάχεσθαι οὐδὲ καταπιώσσειν.— εὖ τότε οἶδα κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν... Ὁ φόβος τοῦ Ἑκτορος ὅτι θά κυριευθῆ τὸ Ἴλιον δὲν ἦτο μόνον προαίσθημα ἀόριστον, ἀλλὰ καὶ λογικὴ πρόβλεψις. Ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν, αἱ ἀνδραγαθίαι των εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης ἐπειθον τὸν γενναῖον υἱὸν τοῦ Πριάμου, ὅτι ἡ Τροία ἀργὰ ἢ γρήγορα θά περιέλθῃ εἰς χεῖράς των. Ἄλλὰ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς μεγαλυτέραν αἴγλην ἀποκτᾷ ὁ θαυμάσιος ἥρωας, διότι ἀγωνίζεται μόνον διὰ τὴν τιμὴν καὶ διὰ τὸ καθήκον.— ἐν Ἄργει: Ὁ ποιητὴς ἐννοεῖ τὸ θεσσαλικὸν Ἄργος. Ἐπίσης καὶ αἱ δύο ἀναφερόμεναι κρῆναι, ἡ Μεσσηνίας καὶ ἡ Ὑπερείης, εὐρίσκονται ἐν Θεσσαλίᾳ. Ὁ Ἑκτωρ φοβεῖται μήπως ἡ Ἀνδρομάχη, ὡς σύζυγος τοῦ λαμπροτέρου ἥρωος τῶν Τρώων, δοθῆ ὡς ἐξαιρετον λάφυρον εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα.

466 - 502

α΄) 466 - 475 :— ὀρέξατο· ὀρέγομαι=ἀπλώνω τὰ χέρια.—φαιδῖμος = λαμπρός, θαυμάσιος (παράλλ. τύπος τοῦ φαιδρός).—εὐζωνος = ζωσμένη ὠραῖα, λυγερή· πρβλ. καὶ 372 σὺν ἀμφιπέλω εὐπέπλω.—ιάχω = φωνάζω (Faχ, FiFάχω, ἦχος).—ἀτυχθεῖς· ἀτόξομαι=φοβοῦμαι, τρομάζω.—ταρβήσας· ταρβέω = φοβοῦμαι (τὸ τάρβος = ὁ φόβος).—ὁ λόφος = ἡ φούντα. Πρβλ. τὸ λοφίον τῶν στρατιωτικῶν πηληκίων σήμερον.—ἵππιοχαίτης = ἀπὸ χαίτην ἵππου.—νεύω = κλίνω, γέρνω.—νοῶ = προσέχω, βλέπω.—ἐκ δὲ γέλασε· ἐγέλασε. Ἡ πρόθ. σημαίνει τὸν αὐθόρμητον γέλωτα, τὸν ὅποιον ἐπροκάλεσεν ὁ τρόμος τοῦ παιδιοῦ.—παμφανώσαν = ἀπαστράπτουσαν· παμφαίνω ἔκτεν. τύπος τοῦ φαίνω.—κύσε· κινέω = φιλῶ (προσκυνῶ).—πῆλε· πάλλω = κινῶ, σείω. Ἐδῶ ἐκφράζει τὴν κίνησιν, μὲ τὴν ὁποίαν οἱ μεγάλοι χορεύουν εἰς τὰ χέρια των τὰ μικρά.

476 - 481 :— τόνδε παῖδ' ἐμὸν = τοῦτο τὸ παιδί μου.—ὥσπερ ἐγώ· ἐνν. ἐγενόμην.—ἀριπρεπῆς = ἐξέχω, ἐπιφανής. Ἐπεξ. τοῦ ὡς ἐγώ περ.—Τρώεσσι· δοτ. τοπ. = μεταξὺ τῶν Τρώων.—βίην· αἰτ. τοῦ κατὰ τι ἢ βίη = ἡ ἰσχὺς, ἡ δύναμις.—ἀγαθὸν = ἀνδρεῖον.—Ἴφι· Α 38.—εἶποι· καθαρὰ εὐκτικὴ ὡς καὶ τὸ κατωτέρω φέροι.—ὄδε γε = αὐτὸς δά, αὐτὸς βέβαια.—ἀνιόντα = ὅταν ἐπιστρέφῃ. Ἡ μετχ. προσδιορίζει τὸ ἐννοούμενον ἀντικμ. τοῦ εἶποι: αὐτόν.—τὰ ἔναρα = ἡ πανοπλία τοῦ φονευθέντος ἀντιπάλου. Τὰ ὄπλα γενικῶς (ἐναρίζω· Ε 151).—

βροτόεις=αίματωμένος (ὁ βρότος=τὸ χυμένον αἷμα).— δῆιος· E 117.

482 - 492 :— κηώδης· κηώεις· Z 288.— δακρυόεν γελάσασα = ἐνῶ ἐγελοῦσε δακρυσμένη.—καταρρέζω χειρὶ = θωπεύω μὲ τὸ χέρι.— μοι = δι' ἐμέ.— ἀκαχίζο· ἀκαχίζομαι = λυποῦμαι, πικραίνομαι.— ὑπὲρ αἶσαν = παρὰ τὴν μοῖραν, ἂν δὲν εἶναι τῆς μοίρας μου.— προί-
άπτω· A 3.— μοῖραν... ἀνδρῶν· ἡ σειρά : φημί δὲ οὐ τινα ἀνδρῶν πεφυγμένον ἔμμεναι μοῖραν.— οὐ κακόν, οὐδὲ μὲν ἐσθλόν= οὔτε ὁ δειλός, οὔτε ἀκόμη καὶ ὁ γενναῖος.—ἐπὴν· ἐπὴν, ἐπειδὴν = εὐθύς μόλις.—κομίζω = φροντίζω, καταγίνομαι.—ἐποίχομαι ἔργον = ἀσχολοῦμαι εἰς τὸ ἔργον μου.—ἐγγεγάσι· ἐγγεγόνασι.

494 - 502 :— Ἴππουρις = ἔχουσα λόφον ἀπὸ τρίχας ἵππου.—ἐντρο-
παλιζομένη = στρέφουσα ὀπίσω τὸ κεφάλι.—θαλερόν δάκρυ = με-
γάλα, πικρὰ δάκρυα.—κιχήσατο· κιχάνω, κίχημι.—ἐνδοθι = μέσα εἰς
τὸ ἀνάκτορόν της.—ἐνῶρσε· ἐνόρνημι. Τοὺς θρήνους τῶν ἀμφιπύλων
ἐπροκάλεσεν ἡ ἐμφάνισις τῆς δακρυσμένης Ἀνδρομάχης.—γόν· θρη-
νον.— γόν· ἐγόν = ἐθρήνησαν. Ἀόρ. β' τοῦ γοάω.—μιν· ὑποκμ.
τοῦ ἴξεσθαι.—προφυγόντα· προφεύγω = φεύγω ἔμπρὸς ἀπό..., σφύ-
ζομαι ἀπό...

— Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἐκλίνθη, ἴφι, ἐγ-
γεγάσιν.

γ') δεινὸν νεύοντα : Ἡ κλίσις τοῦ Ἔκτορος πρὸς τὴν τιθήνην, διὰ
νὰ πάρῃ τὸν Ἀστυνάκτα, ἔκαμε νὰ κινηθῇ τρομακτικὰ ἡ χαιτή τῆς πε-
ρικεφαλαίας του.—κηώδει κόλπῳ : Τὰ ἀρώματα τῶν θαλάμων (βρβλ.
Z 288) καὶ ὅσα μετεχειρίζοντο διὰ τὸ σῶμα συνετέλουν ὥστε νὰ εὐω-
διάξῃ ὁ κόλπος τῆς Ἀνδρομάχης. Ἡ ἔκφρασις προσθέτει μίαν ἀκόμη
λεπτομέρειαν, διὰ νὰ συμπληρωθῇ ἡ ἀρχοντικὴ ἐμφάνισις τῆς γυναικὸς
τοῦ Ἔκτορος.— δακρυόεν γελάσασα : Ἐνας ἀρχαῖος ἐρμηνευτὴς τοῦ
Ὀμήρου παρατηρεῖ ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη εἶναι τόσον δυνατὴ καὶ σοφὴ,
ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ ἐρμηνευθῇ. Θαυμάζεται ὡς ἔκφρασις μικτοῦ συν-
αισθήματος : τῆς λύπης, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἡ Ἀνδρομάχη διὰ τὸν ἄνδρα
της, καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως, τὴν ὁποῖαν ἔχει ὡς μητέρα, ὅταν αἰσθάνεται
εἰς τὸν κόλπον της τὸ παιδί της.—ἀλλ' εἰς οἶκον ἰοῦσα τὰ σ' αὐτῆς
ἔργα κόμιζε : Τοῦτο ὁ Ἔκτωρ δὲν λέγει ὡς ἐπίπληξιν εἰς τὴν Ἀνδρο-
μάχην, ἀλλὰ τῆς τὸ προτρέπει ὡς μέσον, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τοὺς φό-
βους καὶ τὰς ἀνησυχίας της.

392 - 502 :— Τὸ τεμάχιον τοῦτο τῆς Ἰλιάδος θεωρεῖται ἀριστοῦργημα ποιητικῆς τέχνης, παρόμοιον τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει ποτὲ γραφῆ εἰς καμμίαν ἄλλην γλῶσσαν. Εἶναι τεχνικῶς καὶ ψυχολογικῶς τόσον τέλειον, ὥστε ὁ ἀναγνώστης αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν οὔτε νὰ προστεθῆ οὔτε νὰ ἀφαιρεθῆ τίποτε ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς σκηνῆς.

— Νὰ ἐξάρητε τὰ οἰκογενειακὰ συναισθήματα καὶ ἐν γένει τὸ ἦθος καὶ τῶν δύο προσώπων.

— Νὰ ἐκτιμηθῆ ἡ τέχνη τοῦ ποιητοῦ, ὅταν παρεμβάλλῃ εἰς τὴν θλιβεράν συνομιλίαν τῶν δύο συζύγων τὸ ἐπεισόδιον τοῦ μικροῦ Ἀστυνάκτος.

— Νὰ παρατηρηθῆ ἰδιαίτερος ἡ τρυφερὰ θλίψις, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ἡ μετοχὴ ἐντροπαλιζομένη.

503 - 529

α') 503 - 517 : οὐδὲ = ἐξ ἄλλου δέν...—δηθύνω = βραδύνω (δῆν, δηθά).—κατέδου τεύχεα = ἐφόρυσεν ὅλα τὰ ὄπλα του.—ποικίλα = πεποικιλμένα.—σεύατο = ἐπήγαινε βιαστικός.—κραιπνός = ταχύς (τῆς αὐτῆς ρίζ. μετὸ καρπάλιμος).—πεποιθώς = ἐμπιστευόμενος.—στατός = κλεισμένος εἰς στάβλον.—ἀκοστήσας = ἀφοῦ ἔφαγεν ἄφθονον κριθάρι (ἀκοστή = κριθή).—θειή· ὑποτακτ. τοῦ θείω - θέω.—κροαίνων = κροτῶν τοὺς πόδας, καλπάζων.—ποταμοῖο = εἰς τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ.—ἐῦρρεῖος· εὔρρεής = εὔρυτος, ὀρηκτικός.—κυδιών = καμαρωτός· κυδιάω. = ὑπερηφανεύομαι (κῦδος).—ἔχει = κρατεῖ.—ἀμφὶ ὤμοις = ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν ὤμων του.—ἀΐσσονται = τινάσσονται.—ἡ ἀγλαΐη = ἡ ὁμορφιά.—βίμφα = ταχέως.—ἔ· αὐτόν· ἀνακόλουθον πρὸς τὸ πεποιθώς.—τὰ ἦθεα = οἱ συνήθειες τρόποι.—ὁ νομός = ἡ βοσκή.—κατὰ ἄκρης = κατηφορικὰ ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν.—ἠλέκτωρ = ὁ λαμπρὸς ἥλιος.—καγχαλόων = γελῶν, λάμπων ἀπὸ ἀγαλλίασιν.—ἐτετμεν· Ζ 374.—εὔτε = τὴν στιγμὴν πού...—ἡ χώρα = ἡ θέσις.—ἦ· ἔῃ· κτητ.—δαρίζω = γλυκομιλῶ (ἡ δαρ = ἡ σύζυγος. Κυρίως ὀμιλῶ τρυφερὰ σὰν γυναῖκα).

518 - 529 :—ἠθεῖε = ἀγαπητέ.—ἡ μάλα δὴ = μήπως ἀλήθεια.—καὶ ἐσσόμενον· μετχ. τοῦ σέομαι = βιάζομαι. Τὸ καὶ ἐναντιωμ.—ἐνάσιμον = εἰς τὴν σωστὴν ὥραν.—οὐκ ἂν... μάχης· ἡ σειρὰ λέξ. :

οὐ τις ἀνήρ, ὃς ἐναίσιμος εἴη, ἀτιμήσειεν ἄν τοι ἔργον μάχης.— ἐναίσιμος = δίκαιος. — ἀτιμάω = προσβάλλω, περιφρονῶ.— ἔργον τοι μάχης = τὸ μαχητικόν σου ἔργον, τὸ τί κάμνεις εἰς τὴν μάχην.— ἄλκιμος = γενναῖος. — μεθίεις· μεθήμι = παραμελῶ.— τὸ δ' ἔμὸν κῆρ = ἀλλὰ ἡ δική μου καρδιά.— ἄχνυμαι = θλίβομαι.— ἐν θυμῷ = μέσα μου.— ὑπὲρ σέθεν = περὶ σοῦ, διὰ σέ.— πρὸς Τρῶων = ἀπὸ τοὺς Τρῶας.— τὰ δὲ = αὐτὰ τὰ πράγματα, ἦτοι τὴν τιμὴν σου ὡς μαχητοῦ.— ἄρессόμεθα· ἄρέσκω = ἐπανορθῶ, διορθῶν.— αἶ κέ ποθι... ἐν μεγάροισι· σειρὰ λέξ. : αἶ κε δῶη ποθι Ζεὺς στήσασθαι κρητῆρα ἐλεύθερον θεοῖς αἰειγενέτησι ἐν μεγάροισι.— ποθι = ἴσως.— στήσασθαι· ὑποκμ. ἡμᾶς.— κρητῆρα ἐλεύθερον = κρατῆρα ἐλευθερίας, κρατῆρα πρὸς ἔορτασμόν τῆς ἐλευθερίας μας. Πρβλ. καὶ τὸ ἐκκλησ. « ποτήριον σωτηρίου ».— αἰειγενέτης = αἰώνιος.— ἐλάσαντας· χρον.

β') Γεν. τοῦ ἐπιθέτου ἑυρρεής : ἑυρρεῖος.

— Γ' ἐνικ. β' ἄορ. ὑποτακτ. τοῦ δίδωμι : δῶη.

γ') Κατὰ Περγάμου ἄκρης : Ἡ ἀκρόπολις τοῦ Ἰλίου ἐλέγετο Πέργαμος. Ἐπ' αὐτῆς ἐξετείνετο τὸ ἄστυ ὅστις δὲ ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ διὰ τῶν πυλῶν, ἐπροχώρει ἀπὸ κατηφορικούς λιθοστρωμένους δρόμους. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω Z 391.— τὸ δ' ἔμὸν κῆρ ἄχνυται : Τὸ αἴσθημα τῆς τιμῆς εἶναι τόσον ἰσχυρὸν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἔκτορος, ὥστε λυπεῖται βαθιά, ὅταν οἱ Τρῶες ἐξευτελίζουσι τὸν ἀδελφόν του, τὸν ὁποῖον ἐν τούτοις γνωρίζει ὅτι εἶναι ἔνοχος καὶ δειλός.— κρητῆρα ἐλεύθερον : Ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀχαιῶν θὰ ἐωρτάταζετο μὲ συμψόσια. Κατὰ τὴν περίστασιν αὐτῆν εἰς τοὺς κρατῆρας θὰ παρεσκευάζετο ποτὸν διὰ σπονδὰς εὐχαριστηρίους πρὸς τοὺς θεοὺς, οἱ ὁποῖοι ἠλεύθερωσαν τὴν πόλιν.

α') 182 - 198 : —**τώ**· εἰς δυϊκ., διότι τὰ κύρια πρόσωπα τῆς πρεσβείας εἶναι δύο, ὁ Αἴας καὶ ὁ Ὀδυσσεύς. — **παρὰ θίνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης**· Α 34. — **γαιήοχος** = ὁ κρατῶν, ὁ συνέχων τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ὑδάτων (*γαῖα + ἔχω*). — **ἐννοσίγαιος** = ὁ σείων ἐνδοθεν τὴν γῆν (*ἐν - ὠθῶ + γαῖα*, πρβλ. καὶ *ἐννοσίχθων*). — **πεπιθεῖν** = *πεῖσαι*. — **μεγάλας φρένας** = τὴν ὑπερήφανον ψυχὴν. — **ἡ κλισίη**· Α 185. — **λίγεια φόρμιγξ** = φόρμιγξ, ποῦ ἀποδίδει ὠραῖον ἤχον. — **τὸ ζυγόν** = ἡ ὀριζοντία ῥάβδος, ποῦ συνέχει τοὺς βραχίονας τῆς φόρμιγγος. — **ἄρετο αἶρομαι** = παίρνω κάτι διὰ τὸν ἑαυτόν μου. — **οἱ**· συναπτ. πρὸς τὸ *ἐναγτίος*. — **δέγμενος** = περιμένων μετοχ. τοῦ *δέχομαι* (*ρίζ. δεκ -*). — **βάτην προτέρω** = ἐπροχώρησαν. — **ταφῶν**· ἄορ. τοῦ *τέθηπα* = κατέχομαι ἀπὸ ἐκπληξιν (τὸ *τάφος* = ὁ θαυμασμός). — **ἀνόρουσεν**· *ἀνορούω* = σηκώνομαι γρήγορα, ἀναπηδῶ. — **τὸ ἔδος** = τὸ κάθισμα. — **θάασσε** = ἐκάθητο, *β. θαάσσω*. — **φίλοι ἄνδρες**· κατηγορμ. — **δεικνύμενος** = τείνων πρὸς αὐτοὺς τὰς χεῖρας, δεξιούμενος. — **ἦ** = ὀρισμένως. — **χρεώτι** (*ἔστι*) = κάποια ἀνάγκη. — **σκύζομαι** = εἶμαι ὠργισμένος.

199 - 204 : — **ἄγε προτέρω** = τοὺς ὠδήγησε παρέκει πρὸς τὴν σκηπὴν. — **εἶσεν** = τοὺς ἔβαλε νὰ καθίσουν. (Ἑλλειπτ. ἄορ. *εἶσον. εἶσα*). — ὁ **κλισμός** = ἡ πολυθρόνα. — **καθίστα**· *καθίστη*· προστακτ. τοῦ *καθίστημι* = τοποθετῶ, βάζω. Πρβλ. καὶ *στήσασθαι κρητῆρα* (Z 528). — **ζωρότερον κέραιε** = κάμε τὸ κρᾶμα δυνατώτερον, δηλ. νὰ ἔχη ὀλιγώτερο νερὸ μέσα (*κεραῖω - κεράω - κεράνωμι*). — **τὸ δέπας** = τὸ ποτῆρι. — **ἐντύνω** = ἐτοιμάζω. — **φίλτατοι ἄνδρες**· κατηγορμ. εἰς τὸ **οἱ**. — **ὑπέασι** = εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν στέγην. — **τὸ μέλαθρον** = ἡ στέγη τὸ σπίτι, ἡ κατοικία.

205 - 224 : τὸ **κρεῖον** = τὸ σανίδι, ὅπου κόβουν τὸ κρέας. — **κάββαλεν** = κατέβασε. — **ἡ αὐγὴ** = ἡ λάμψις. — **οἷς**· Γ 198. — **πίων**· *-εῖω - ἴων* = παχύς. — **σῦς** = χοῖρος (λατ. *sus*). — **σίαλος** = σιτευτός,

θρεφτάρι.— **τεθαλυϊαν ἀλοιφή** = πού είχεν ἄφθονον λίπος (θάλλω).
ἔχε τῶ = τοῦ ἔκρατοῦσε τὸ κρέας, διὰ τὸ νὰ τὸ κόψῃ.— **μιστύλλω** =
κόπτω εἰς μικρὰ τεμάχια τὸ κρέας.— **πείρω** = τρυπῶ, περνῶ.— **δαίω** ·
Z 329. — **φλοῆξ ἔμαράνθη** · ἐπέξ. τὴν προηγουμένην φράσιν κατὰ πῦρ
ἐκάη.— **στορέσας** = ἀφοῦ ἀπλωσε, ἔστρωσε (στορέννυμι).— **τάνυσεν** ·
τανύω = ἀπλώνω, ἀραδιάζω.— **πάσσω** = πασπαλίζω.— ὁ **ἄλς** - **ἄλός**
= ἄλατι (λατ. sal). — Λέγεται **διος ἄλς**, διότι προέρχεται ἀπὸ τὴν θά-
λασσαν, ἥτις ἐπίσης λέγεται « ἄλς δια ».— αἱ **κρατευταί** = οἱ λίθοι, εἰς
τοὺς ὁποίους στηρίζονται οἱ ὄβελοι. — **ἐπαείρω** = ἀνασηκώνω.— **ὄπτάω**
= ψήνω.— ὁ **ἐλεός** = τὸ τραπέζι, ὅπου κόπτεται τὸ ψημένο κρέας.—
χεύω = βάζω.— **αὐτός** · ὁ Ἀχιλλεύς.— **τοίχου τοῦ ἐτέριοιο** · γεν.
τόπου.— **θυηλαί** = τεμάχια ἐκλεκτὰ ἀπὸ τὰ θύματα.— τὸ **ὄνειαρ-ατος**
= ὠφέλιμον, ὠραῖον πρᾶγμα (ὄνινημι = ὠφελῶ).— **ιάλλω** = ἀπλώνω.
— ἡ **πόσις-ιος** = τὸ ποτόν.— **ἔδητύς** = φαγητόν (ρίζ. (ἐδ. - ἐσθίω).
ἔξ ἔντο = ἀπέβαλον· ῥ. ἴεμαι.— **ἔρος** = ἐπιθυμία, ὄρεξις.— **δείδεκτο**
δεδίσκομαι = χαιρετίζω, πίνω εἰς ὑγείαν.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **πεπιθεῖν, ὑπέασι, κάββαλεν, ἔρος.**

γ') **τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη :** Ἡ μουσική, ὅπως καὶ ἡ ποίησις, ἐγοήτευε τοὺς Ἕλληνας καθ' ὅλας τὰς ἐποχὰς τοῦ ἱστορικοῦ των βίου. Οἱ Ὀμηρικοὶ ἥρωες τὴν αἰσθάνονται καὶ τὴν ἐκτελοῦν οἱ ἴδιοι ἄδοντες ἐπικάς συνθέσεις (κλέα ἀνδρῶν).— **φόρμιγξ ἢ κίθαρις :** Ἦτο τετράχορδον μουσικὸν ὄργανον, τοῦ ὁποίου οἱ δύο πῆχεις συνεδέοντο διὰ τοῦ ζυγοῦ. Ἐπ' αὐτοῦ ἦσαν προσηρμοσμένοι οἱ κόλλαβοι (τὰ κλειδιά), διὰ τῶν ὁποίων ἐνετείνοντο αἱ χορδαί. Ἐκοσμεῖτο πολλάκις με γλυφὰς καὶ κατεσκευάζετο ἀπὸ πολῦτιμον ὑλικόν, ἐλεφαντοστοῦν, ἀργυρον κ.ἄ. (κίθαρην περικαλλέα, φόρμιγξ γλαφυρή, δαιδαλέη). (Βλ. εἰκ. 8).— **δεικνύμενος :** Εἰδικώτερον τὸ ῥῆμα σημαίνει τὴν ἔκτασιν τῶν χειρῶν τοῦ οἰκοδεσπότου πρὸς ἐκεῖνον πού ἔρχεται. Ἡ χειρονομία αὕτη ἐκφράζει καὶ δεῖξιν καὶ εὐχάριστον ἐκπληξιν.— **θυηλαί :** Κατὰ τὰς ἐπισήμους θυσίας ἐκαίοντο μεγάλα τεμάχια κρέατος ἢ καὶ ὀλόκληροι μηροί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σύνηθες γεῦμα δὲν ἐλησμονεῖτο τὸ θρησκευτικὸν καθῆκον νὰ καύσουν εἰς τὴν πυρὰν μερικὰ τεμάχια κρέατος πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν.

α') 225 - 239 : — ἡ δαίς-τὸς = γεῦμα, φαγητόν. Κυρίως μερίδιον φαγητοῦ (δαίωμα - δαίνυμαι). — εἶση· θηλ. τοῦ ἴσου· εἶση δαίς = τέλειον δεῖπνον. — οὐκ ἐπίδευεῖς (ἐσμέν) = δὲν στερούμεθα. — πάρα· πάρεστι· ἔνν. ἡμῖν. — μενοεικῆς = ὁ ἱκανοποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν, ἄφρονος (μένος + εἶκω). — δαίνυσθαι· δαίνυμαι = τρώγω εἰς συμπόσιον· τὸ ἀπαρέμφ. ἀπολύτ. εἰς δῆλωσιν σκοποῦ = διὰ νά... — ἐπήρατος = ἐπιθυμητός (ἐπί + ἐράω). — μέμηλεν· ἔνν. ἡμῖν, μέλει μοί τινος. — δεῖδιμεν· δέδιμεν. — ἐν δοιῇ· ἔνν. ἐστὶ = εἶναι ἀμφίβολον. Ἡ σειρά : ἐν δοιῇ (ἐστι) ἢ σαυσέμεν νῆας εὐσέλμους ἢ ἀπολέσθαι (ἡμᾶς). — δύομαι ἀλκὴν = ἐνδύομαι δύναμιν, λαμβάνω μέρος εἰς τὴν μάχην. — ἡ αὖλις = τὸ κατάλυμα· αὖλιθ ἔθεντο = ἠύλισαντο, ἐστρατοπέδευσαν. — ὑπέρθυμος = ἔχων ὑπέροχον ψυχὴν. — τηλεκλειτός = ξακουστός, ὀνομαστός. Πρβλ. καὶ δουρικλειτός· Ε 55. — κηήμενοι· μέσ. ἀόρ. τοῦ καίω. — φασί = βεβαιώνουν. — οὐ σχήσεσθαι· (ὑποκμ. οἱ Τρῶες) = ὅτι δὲν θά κρατηθοῦν. — ἐνδέξια σήματα = αἴσια σημεῖα. — φαίνω = φανερώω. — βλεμαίνω = ὑπερφηανεύομαι. — μαίνομαι = κυριεύομαι ἀπὸ μανίας. — ἐκπάγλως· Α 268. — πίσυρος· Ε 205. — τίω = τιμῶ, λογαριάζω (ῥίζ. τι-τιμή). — λύσσα = πολεμικὴ μανία. — δέδυκέν ἐ = τὸν ἔχει κυριεύσει.

240 - 261 : — ἀρῶμαι = εὐχομαι. — στεῦται = διατείνεται, κάνει πῶς... ῥ. στεῦμαι. — τὰ κόρυμβα = τὰ ἀκροπρύμνια (κόρυς, κορυφή). — μαλερός = καταστρεπτικός. — πυρός· γενικ. τῆς ὕλης. — δηώσιν· δηῖός = κατακόπτω, φονεύω. — ὄρινομένους· ὄρινομαι = ταρασσομαι, περιέρχομαι εἰς σύγχυσιν. — αἰνῶς = καταπληκτικά, πολύ. — οἶ· δοτικ. χαριστ. — αἴσιμον = πεπρωμένον. — φθίσθαι = νὰ χαθῶμεν· μέσ. ἀόρ. β' τοῦ φθίνω. — ἱππόβοτον = ὅπου τρέφονται ἵπποι (ἵππος + βοτός, βόσκω). — ἄνα· Ζ 331. — μέμονας· μέμονα = ἐπιθυμῶ, θέλω. Παρακμ. μὲ σημασ. ἐνεστῶτος. — εἰ μέμονας... ὄρυμαγδοῦ· ἡ σειρά : εἰ μέμονας ἐρέσθαι νῆας Ἀχαιῶν τειρομένους ὑπὸ ὄρυμαγδοῦ Τρῶων. — καὶ ὀψέπερ = ἔστω καὶ ἄργά. — τείρομαι· Ζ 387. — ὄρυμαγδός = θόρυβος. — αὐτῷ τοι· σεαυτῷ. — τὸ μῆχος = τὸ μέσον, ὁ τρόπος. — ῥεχθέντος· ῥέζομαι = πράττομαι. — τὸ ἄκος = ἡ θεραπεία. — ἀλέξω = ὑπερασπίζω, βοηθῶ. (Πρβλ. τὰ συνήθη ἀλεξιζέραννον κ.ἄ.). — κακὸν ἤμαρ = τὸ κακόν, ἡ συμφορά. (Πρβλ. ἐλεύθερον ἤμαρ, δούλιον ἤμαρ κ.ἄ.).

ὦ πέπον. — Ε 109. — ἦ μὲν = καὶ ὅμως. — τὸ κάρτος· κράτος. — ἴσχειν· ἀπαρέμφ. ὡς προστ. τοῦ ἴσχω = συγκρατῶ. — φιλοφροσύνη = ὑποχωρητικότης, μαλακοὶ τρόποι. — κακομήχανος = προξενῶν κακόν· πρβλ. καὶ Ζ 344. — θυμαλγῆς = λυπηρός. — μεταλήξαντι· μεταλήγω = παύω. Ἡ μετοχ. ὑποθετ.

262 - 282 : — εἰ δέ... Δύναται νὰ συμπληρωθῆ : εἰ δὲ βούλει, ἦ νὰ ἐξηγηθῆ ὡς παρακείμευσις : ἀλλὰ ἔλα... — τρίποδες ἄπυροι = μὴ χρησιμοποιούμενοι ἐπὶ τῆς πυρᾶς, διακοσμητικοί. — αἶθων = ἀπαστράπτων, στιλπνός, ἐπίθ. μετάλλων καὶ μεταλλίνων ἀντικειμένων. — πηγός = εὐρωστός (πῆγνυμι). — ἀθλοφόρος = ὁ λαμβάνων βραβεῖον, ἵππος τοῦ στίβου. — ἄροντο· αἶρομαι = σηκώνω, κερδίζω. — ἀλήιος = ἀκτῆμων (στερ. α + λῆιον = χωράφι). — ἐρίτιμος = πολύτιμος. — ἀμύμων = ἄψογος. — εὐκτίμενος = καλῶς οἰκοδομημένος (εὐ - κτίω. κτίζω). — ἐξέλετο· ἐξαιροῦμαι = ξεχωρίζω καὶ παίρνω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. — ἀπήυρα· ἀπαυρῶ, ἀπούρας· Ζ 455. — παρέσσεται = θὰ σοῦ ἔλθουν, θὰ σοῦ δοθοῦν. — ἀλαπάζω = λεηλατῶ. — ἄλις· ἐπίρρ. = ἀρκετά, ἀφθονα. — νηήσασθαι· νηέω = σωρεύω, φορτώνω. — δατέομαι = μοιράζομαι μὲ ἄλλους. — ἡ ληῖς - ἴδος = τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου.

283 - 306 : — τὸ οὔθαρ = ὁ μαστός. οὔθαρ ἀνούρης = εὐφορος γῆ. — τηλύγετος· Γ 175. — ἡ θαλίη = ἡ ἀφθονία, τὰ ἀγαθὰ. — ἐϋπηκτος = στερεός (πηκτός, πῆγνυμι). — τῶν· τῶν = τούτων, γεν. διαιρ. — ἀνάεδνος = ἄνευ ἔδνων, χωρὶς νὰ δώσης δι' αὐτὴν τίμημα. Ἴδε πραγμ. — ἄγομαι = παίρνω μαζί μου. — ἐπὶ = ἐπὶ πλέον. — τὰ μείλια = χαροποῖὰ δῶρα (μειλίχιος, μειλίσσω). — εὐ ναϊόμενα· πρβλ. εὐ ναιετάουσιν πόλιν· Ζ 415. — ποιῆεις = γεμᾶτος χλόην, χλοερὸς (ποία, πόα). — ζάθεος· Α 38. — βαθύλειμος = ὁ ἔχων βαθεῖς λειμῶνας. — νέεται· ὑπερθετ. τοῦ νέος = ἀκρόταται, εἰς τὰ ἀκρότατα ὄρια. — ἡμαθόεις = ἀμμώδης (ἄμαθος). — πολύρρηνες = ἔχοντες πολλὰ πρόβατα (πολὺ + ἄρην = πρόβατον). — πολυβούτης = ὁ ἔχων πολλοὺς βοῦς, πλούσιος. — ἡ δωτίνη = δῶρον προαιρετικὸν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς θέμιστας. — τοὶ ὑπὸ σκήπτρῳ = ὑπὸ τὸ σκήπτρόν σου, ὡς ὑπῆκοοί σου. — λιπαρός = λαμπρὸς, πλούσιος. — θέμιστες = ὑποχρεωτικαὶ εἰσφοραὶ διὰ τὸν βασιλέα — ἀπήχθετο = ὑπῆρξε μισητός. — κηρόθι

= καπάκαρδα. — σφι = δι' αὐτούς, εἰς τὰ μάτια των. — χ' (ε)· κε· δυ-
νητ. — ἔνεικαν· ἄορ. τοῦ φέρω.

β') Μετοχή τοῦ οἶδα ἐκ θέμ. ἰδ - : ἰδυίας.

— Ὑποτακτ. τοῦ εἰμί : ἔω (ἔωσιν) καὶ εὐκτική : ἔοιμι (ἔοις).

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **δεῖδιμεν, φθίσθαι, φράζου, ἐθέλησθα.**

γ') **δύσσαι ἀλκήν :** Ἡ χρῆσις τοῦ ῥήματος *δύομαι* ἢ ἄλλων συνωνύμων μὲ ἀντικείμενον λέξιν, ἣτις σημαίνει ἀρετὴν ἢ κακίαν, εἶναι συνήθης παρ' Ὀμήρῳ. Λέγεται καὶ ἐπιειμένος ἀλκήν. Πρβλ. καὶ ἀναιδείην ἐπιειμένε· Α 149. — **κόρυμβα :** Ἐκαστον πλοῖον ἔφερε διακοσμητικὰ ἐξαρτήματα καὶ εἰς τὴν πρῶραν καὶ εἰς τὴν πρύμνην. Ἐδῶ ὁ ποιητὴς ἀναφέρει τὰ τῆς πρύμνης, τὰ ὅποια θὰ ἀφήρει ὁ Ἐκτωρ, διὰ νὰ τὰ ἀναθέσῃ ὡς τρόπαια εἰς τοὺς θεοὺς. — **ἐκάς Ἄργεος :** Ἐδῶ Ἄργος ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα ὀλόκληρον, ἦτοι καὶ τὸ Πελασγικὸν καὶ τὸ Ἀχαικὸν Ἄργος. — **ἴσχειν μεγαλήτορα θυμόν :** Ὁ Ὀδυσσεὺς θέλει νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὅτι ἔχει ἐκ φύσεως τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐξάπτηται καὶ νὰ εἶναι ἀκαμπτος εἰς τὴν ὀργήν του. Ὅσον διὰ τὴν συμβουλήν τοῦ Πηλέως πρὸς τὸν υἱὸν του « φιλοφροσύνῃ ἀμείνων », ἔχει τόσῃ ἀλήθειαν καὶ τόσῃ σοφίαν, ὥστε ἀξίζει νὰ ἐπαναλαμβάνεται ὡς δίδαγμα πρὸς τὴν νεότητα. — **ἀπύρους τρίποδας :** Οἱ τρίποδες (*λέβητες*) ἦσαν ἐν χρήσει εἰς τὴν ὀμηρικὴν, ὅπως καὶ εἰς μεταγενεστέρας ἐποχάς. Συνήθως προωρίζοντο δι' οἰκιακὴν χρῆσιν (μαγειρικὴν, θέρμανσιν ὕδατος κ. ἄ.). Ἄλλὰ ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ὡς ἐπιπλα διακοσμητικά. Ἐνίστε δὲ ἐδίδοντο καὶ ὡς ἔπαθλα. — **τάλαντα :** Δὲν γνωρίζομεν ποῖον ἀκριβῶς βάρος ἔχει τὸ τάλαντον εἰς τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν. Πάντως ἀντιπροσωπεύει ποσότητα χρυσοῦ. — **ἵππους ἀθλοφόρους :** Τὸ ἐπίθετον τοῦτο μᾶς ἀφίνει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι αἱ ἵπποδρομῖαι ἦσαν σύνθητες ἀγώνισμα κατὰ τὴν ὀμηρικὴν ἐποχὴν. — **Λαοδίχη :** Ὑποτίθεται ὅτι ἡ κόρη αὐτῆ τοῦ Ἀγαμέμνονος εἶναι ἡ Ἡλέκτρα, τὴν ὁποίαν γνωρίζομεν ἀπὸ τὴν τραγικὴν ποιήσιν. — **ἀνάεδνος :** Εἰς τὰς παλαιότερας ἐποχάς ὁ μνηστὴρ ἐδίδεν ἔδνα (*ἔδνα*) εἰς τὸν πατέρα τῆς νύμφης ὡς ἀντίτιμον τῆς γυναικός, τὴν ὁποίαν οὕτως ἠγόραζεν. Ὁ Ἀγαμέμνων δίδει τὴν κόρην του εἰς τὸν Ἀχιλλέα, χωρὶς νὰ ἀπαιτῇ οὐδὲν τίμημα. — **ἑπτὰ πτολίεθρα :** Πόλεις μεσσηνιακαί, αἱ ὅποια ἀνῆχον εἰς τὴν προσωπικὴν περιουσίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος. —

Θέμιστες: Ἡ λέξις σημαίνει γενικῶς τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, ἣ ὅποια ἦτο πολλαπλῆ κατὰ τοὺς ὀμηρικοὺς χρόνους. Ὁ βασιλεὺς ἦτο ἀνώτατος ἄρχων ἐν καιρῷ εἰρήνης καὶ ἐν καιρῷ πολέμου, ἀνώτατος δικαστὴς κ.ἄ. Αἱ θέμιστες ἐδίδοντο εἰς αὐτὸν κατὰ θέλησιν τοῦ Διὸς μαζὶ μὲ τὸ σκῆπτρον. Ἐδῶ ἡ λέξις σημαίνει εἰδικῶς τὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια εἶχεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τῶν ὑπηκόων του.

Ὁ λόγος τοῦ Ὀδυσσέως θεωρεῖται ὑπόδειγμα τέχνης πειστικῆς, ὅπως ἀσκεῖται αὐτὴ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀμήρου, δηλ. μὲ σύνεσιν, μὲ ἀφέλειαν καὶ χωρὶς βεβιασμένα ἐπιχειρήματα. Νὰ διακρίνετε : 1) εἰς ποῖα σημεῖα τοῦ λόγου ἐντείνεται ἡ πειθὴ, 2) πῶς ὁ Ὀδυσσεὺς βαθμηδὸν προσπαθεῖ νὰ κάμψῃ τὸν Ἀχιλλεῖα καὶ 3) ποῖον τρόπον ἐπινοεῖ κατὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας του, διὰ νὰ κινήσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἥρωος.

307 - 363

α') 307 - 327 :—τὸν μῦθον = τὴν ἀπόφασίν μου.—ἀπηλεγάεωσ= ἀπεριφράστως, ὀρθά - κοφτά (ἀπὸ + ἄλεγος = φροντίς).—ἀποειπεῖν= νὰ ἐκφράσω.—ἦ περ δὴ = ὅπως ἀκριβῶς.—τετελεσμένον ἔσται· ἐνν. μοι = καὶ ὅπως θὰ τὸ ἐκτελέσω.—ὡς μὴ τρύζητε = διὰ νὰ μὴ μοῦ παίρνετε τὰ αὐτιά. Ἡ λέξις ἠχοποίητος· τρύζω=κάννω τρυ - τρυ.—παρήμενοι = καθήμενοι πλησίον μου, δηλ. ὅπως τώρα.—γάρ· αἰτιολογεῖ τὴν ὠμὴν εἰλικρίνειαν, μὲ τὴν ὁποίαν θὰ ὁμιλήσῃ.—ὁμῶς· (ἐπίρρ.) = ὁμοίως, ἐξ ἴσου.—κεύθω = κρύπτω.—χάρις = ἀναγνώρισις, εὐγνωμοσύνη.—ἦεν ἐνν. ἐμοί.—δήιος· E 117.—νωλεμές· (ἐπίρρ.) = διαρκῶς.—μένοντι· ἐνν. παρὰ νηυσί. Ἡ μετχ. ὑποθετ. : εἰ μένει καὶ εἰ μάλα πολεμίζοι.—ἴος· Z 422.—κάθθανε· ῥ. καταθνήσκω : γνωμικὸς ἄορ.—ἀεργός = φυγόπονος, ἀδρανὴς (στερ. α + Φεργος).—ἐοργῶς· ἔοργα, παρακμ. τοῦ ἔρδω.—περίκειται = εὐρίσκειται περίξ μου, μοῦ μένει περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.—παραβάλλω = βάζω ἐμπρός, ἐκθέτω εἰς κινδύνους.—ἀπτὴν - ἦνος = ποὺ δὲν δύναται νὰ πετάξῃ.—ὁ μᾶσταξ = μασημένη τροφή (μαστάζω = μασῶ).—κακῶς πέλει οἱ αὐτῇ = δι' αὐτὴν τὴν ἰδίαν εἶναι κακόν, αὐτὴ ὑποφέρει.—ιαύω = περνῶ τὴν νύκτα.—διαπρήσσω ἡματα = περνῶ ἡμέρας.—ἡ ὄαρ = ἡ σύζυγος.

328 - 347 : —**ἀλαπάζω**· I 278.—**πεζός** = εἰς ἐπιδρομὰς κατὰ ξηράν.—**κατὰ Τροίην** = ἐν τῇ Τροίᾳ.—**κειμήλια** = θησαυροί. Κυρίως : πᾶν ὅ,τι κεῖται, πᾶν ὅ,τι εἶναι περιουσία.—**δύσκον**· θαμιστ. ἀόρ. β' τοῦ **δίδωμι**.—**θός**· A 12.—**διὰ δασάσκετο** = ἐμοίραζεν εἰς τοὺς ἄλλους· δασάσκειμαι θαμιστ. τοῦ **δαίωμα** - **δατέομαι**. — **γέρα**· κατηγορημ. εἰς τὸ ἄλλα.—**ἔμπεδα** = εἰς τὸν τόπον τοὺς, ἄθικτα.—**εἶλετο**· ἀντικμ. ἄλοχον **θυμαρέα**.—**θυμαρῆς** = προσφιλῆς (**θυμός** + **ἀρ** -, **ἀρέσκω**).—**παριαύων** = κοιμώμενος πλησίον της.—**μέροψ**· A 250.—**ἐπεὶ**· δικαιολογεῖ τὸ ἀντίθετον τῆς ἐρωτήσεως : ὄχι βέβαια, δὲν ἀγαθοῦν μόνοι οἱ Ἄτρεϊδαι τὰς γυναϊκάς των, διότι...—**ἐχέφρων** = συνετός.—**δουρικτητός**=αἰχμάλωτος πολέμου (**δύρον** + **κτητός**).—**πειρῶμαι** (**τινος**)= δοκιμάζω, προσπαθῶ νὰ πείσω κάποιον.—**ἀλεξέμεναι**· **ἀλέξειν**· I 251.

348 - 363 : —**πονέομαι** = κάμνω τι.—**νόσφιν** = μακράν, χωρὶς.—**καὶ δὴ** = καὶ μάλιστα.—**δέμω** = κτίζω, ἐγείρω.—**ἐλάω** = τραβῶ, ἐκτείνω.—**ὁ σκόλοψ** = πάσσαλος.—**οὐδ' ὧς** = παρ' ὅλα αὐτά.—**ἀπὸ τείχεος**=μακράν, εἰς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ τείχους (τοῦ Ἰλίου).—**ὄρνυμι μάχην** = κινῶ, συνάπτω μάχην.— **στ. 354** = **Z 237**.—**οἴου'**· προσδιορίζει τὸ νοούμενον **ἐμὲ**.—**μῖμνω** = ἀναμένω.—**νηέω'**· I 279.—**ἄλαδε**· εἰς ἄλα = εἰς τὴν θάλασσαν.—**αἶ κέν τοι τὰ μεμήλη** = ἂν σ' ἐν διαφέρει αὐτό.—**ἦρι**· ἐπίρρ. = **πρωί**.—**ἐρέσσω** = κωπηλατῶ.—**μεμαῶτας** = ἐπιθυμοῦντας, προθύμους.—**ἤματι τριτάτῳ** = μετὰ τρεῖς ἡμέρας.—**ἐριβῶλος**· **εριβῶλαξ**· A 155.

β') Ἄσυναίρετοι τύποι γεν. πληθ. : **σφετεράων, τάων, πασέων**.
— Τὸ τακτικὸν τοῦ τρεῖς : **τρίτατος** ὡς καὶ **τέτρατος, ἑνατος, δέκατος**.

— **Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις** : **ἦεν, δῶη, ἰῆ, ἐθέλεσκε**.

γ') **ἐχθρὸς γάρ μοι κείνος...** Οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι εἶχον γίνεαι παροιμία εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Πράγματι γίνεται ἀπεχθῆς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συγκρούει τὴν ἀληθῆ σκέψιν του καὶ ὑποκρίνεται.—**κάθθανε ὁμῶς...** Ὁ Ἀχιλλεὺς λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του περίπτωσιν γενικεύει τὴν σκέψιν του καὶ ἐκφράζεται με τὴν ἀπαισιοδοξίαν διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀνδρείας. Με

τὴν διαγωγὴν τοῦ ὅμως κατόπιν ἀπέδειξεν, ὅτι καὶ εἰς τὴν ἀρετὴν ἐπί-
 στευε καὶ ἤθελε νὰ ἐπιτελέσῃ γενναῖα ἔργα ἀδιαφορῶν διὰ τὸν θάνατον.—
ὁάρων ἔνεκα σφετεράων : Προφανῶς ὁ Ἀχιλλεὺς ἐννοεῖ τὴν Ἑλένην.
 Χρησιμοποιεῖ ὅμως πληθυντικόν, διὰ νὰ ἐκφράσῃ ὅλην τὴν περιφρόνησίν
 του πρὸς τοὺς δύο Ἀτρεΐδας.— **Ὀδυσσεῦ, σὺν σοί τε καὶ ἄλλοισιν**
βασιλεῦσιν φραζέσθω : Ὁ λόγος τοῦ Ἀχιλλεῦς εἰς τὸ μέρος τοῦτο
 γίνεται σαρκαστικὸς καὶ ἰδιαίτερος ἢ παρακίνησις αὐτῇ ἐνθυμίζει τὴν
 καύχῃσιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅτι δὲν χρειάζεται καὶ τόσον τὴν βοήθειαν
 τοῦ Ἀχιλλεῦς (A 173-175).— **Ἑλλήσποντον ἐπ' ἰχθυόεντα :** Ἐννοεῖ
 ἐδῶ ὄχι ἀκριβῶς τὰ στενά τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ
 ἔπλεε πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνοίγεται ὁ
 Ἑλλήσποντος.— **ἤματί κε τριτάτῳ . . .** Τὸν στίχον αὐτὸν παρεμβάλλει
 ὁ Πλάτων εἰς τὸν διάλογον « Κρίτων » , ἐνθα συμβολικῶς « Φθίην ἐρί-
 βωλον » ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου θὰ μετέβαινε μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ τοῦ
 φιλοσόφου.

α') 143 - 158 : — **βάσκ' ἴθι** = φεύγα, πήγαινε· παρβλ. βῆ ἵεσαι Ζ 296. — **ταχεῖα** = ταχέως, με ὅλην σου τὴν ταχύτητα. Κατηγρμ. — τὸ ἔδος = ἡ ἔδρα, ἡ κατοικία (ῥίζ. σεδ - ἔξομαι). — **λύομαι** = ἀπολυτρώνω, ἐξαγοράζω. — **ιαίνω** = εὐχαριστῶ, καταπραΰνω. — **ἄμα** = μαζί. — **γεραίτερος** = μᾶλλον γέρον, ἡλικιωμένος. — **ὄς ἰθύνοι**· ἀναφ. τελ. πρότ. — **προτί** = πρόσ. — **μηδὲ μελέτω οἱ** = καὶ καθόλου νὰ μὴ σκεφθῆ. — τὸ **τάρβος** = ὁ φόβος. — ὁ **πομπός** = ὁ συνοδός. — **ὀπάζω** = δίδω. — **ἀργεῖφόντης** = ὁ αἰφνιδίως ἐμφανιζόμενος (ἀργός = ταχὺς + φαίνω). Μυθολ. ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ. — **ἦος**· Α 193. — **πελάζω** = φέρω πλησίον· μβτ. — **ἀπὸ ἐρύξει** = θὰ ἐμποδίσῃ· ῥ. ἐρύκω. — **ἄσκοπος** = ἀπερίσκεπτος. — **ἀλιτήμων** = ἀμαρτωλός, ἀσεβής. — **ἐνδυκέως** = ἐπιμελῶς, με σεβασμὸν (ἐν - ῥίζ. δευκ-, ἡ ὁποία σημαίνει φροντίζειν). — **περιδῆσεται** = θὰ λυπηθῆ, ῥ. φείδομαι.

159 - 170 : — **ἀελλόπος** = ταχεῖα ὡς θύελλα (ἄελλα + πούς). — **κίχεν**· κίχάνω, κίχημι· Ε 187. — ἡ **ἐνοπή** = φωνὴ λύπης. — τὸ **εἶμα** = τὸ ἔνδυμα. — **φύρω** = βρέχω. — **ἐντυπᾶς** = σφικτὰ εἰς τὸ σῶμα, ὥστε νὰ διαγράφεται τὸ σῶμά του. — **κόπρος** = σκόνη καὶ ἀκαθαρσία. — **τοῖο**· τοιούτου, ἦτοι εἰς τὸ κεφάλι τοῦ γέροντος, ὅστις ἦτο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν. — **κυλίνδομαι** = κυλίομαι. — **καταμήσατο**· καταμάομαι = μαζεύω. — ἡ **νυός** = ἡ νύμφη. — **οἱ δὴ... ὀλέσαντες**· ἡ σειρά τῶν λ.: οἱ δὴ κέατο πολλέες τε καὶ ἐσθλοὶ ὀλέσαντες ψυχὰς ὑπὸ χειρσὶν Ἀργείων. — **κέατο**· ἐκείντο. — **τυτθὸν** = σιγά, ψιθυριστά. — **γυῖα**· Ε 122.

171 - 187 : — **ὄσσομένη**· ὄσσομαι = ἀντικρύζω, βλέπω κατὰ νοῦν, σκέπτομαι. — **τότε** = ἐδῶ. — **ἀνευθεν** = μακρὰν. — **ἑών**· ἐναντ. μετοχ. — **ἐκέλευσεν**· ὁ ἄορ. ἀναφέρεται εἰς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἔδωσεν ὁ Ζεὺς τὴν διαταγὴν εἰς τὴν Ἴριν. — στ. 176 - 187 εἰς εὐθὺν λόγον τὸ περιεχόμενον τῶν στ. 147 - 158.

188 - 199 : — υἷας· συναπτ. πρὸς τὸ ἠνώγει.— ὀπλίζω = ἄρμα-
τώνω, ἐτοιμάζω.— ἡ πείρινος - νθος = ψάθινον κιβώτιον.— κηώεις· Z
288.— τὰ γλήνεα = κοσμήματα, πολύτιμα πράγματα.— κεχάνδει·
χανδάνω = περιέχω, περικλείω.— δαιμονίη· Z 486.— τί τοι φρεσὶν
εἶδεται εἶναι; — τί σοῦ φαίνεται πῶς εἶναι αὐτό;

200 - 215 : — κώκυσε = ἔβγαλε φωνήν.— πῆ οἴχονται = ποῦ
ἐπῆγαν.— ἦς· αἷς δοτκ. τῆς αἰτίας.— ἔκλεο· κλέομαι = εἶμαι ἄκου-
στός.— ἦδ' (ἐπὶ τούτοις) οἷσιν ἀνάσσεις = καὶ εἰς τοὺς ὑπηκόους σου.—
πῶς ἐθέλεις = πῶς ἔχεις διάθεσιν.— ἐξενάριξε· E 151.— αἰρήσει
καὶ ἐσόψεται· σχ. πρωθύστερον.— εἰ ἐσόψεται = ἂν σὲ ἀναγνωρίσῃ.—
ὠμηστής = ἄγριος.— ὄδε = αὐτός, περὶ τοῦ ὁποῦ ὀμιλοῦμεν.— γει-
νομένῳ (χρον.) = ὅταν ἐγεννήθῃ.— ἐπένησε λίνῳ = ἐκλώσε μὲ τὸ νῆ-
μά της· ῥ. ἐπινέω.— ἀργίποδες = γοργόποδες (ἀργός = ταχύς).— ἄσαι
= νὰ χορτάσῃ. Ἐπεξ. τοῦ ὡς· ῥ. ἄω.— κρατερός = βίαιος, σκληρός.—
ἔχοιμι· καθαρὰ εὐκτική = μακάρι νὰ εἶχα.— ἐσθέμεναι· ἔσθω, ἐσθίω.
Ὁ ἐνεστώσ ἐξακολουθητικὸς δηλώνει τὸ πάθος τῆς Ἑκάβης = νὰ τὸ
κατατρώγω ἀδιάκοπα.— προσφῦσα = προσκολληθεῖσα.— ἀντιτα γέ-
νοιτό (μοι) = θὰ τὸν ἐξεδικούμη.— ἀντιτα· ἀντὶ ἀντίτιτα (τίνομαι).—
ἔργα· ἐνν. τοῦ Ἀχιλλέως = δι' ὅ, τι ἔκαμεν.— καισιζόμενον = ὡς
ἀνανδρον.— ἐσταότα = ἰστάμενον ὡς ὑπερασπιστήν, ὑπερασπίζοντα.—
ἄλεωρῆ = ἄμυνα, τρόπος νὰ σωθῇ.

216 - 227 : — ὄρνις = πουλί, οἰωνός.— πέλευ = πέλομαι.— ἦ οἱ =
ἦ αὐτοὶ πού... — θυσοκός = ὁ μαντεύων ἀπὸ τὰς θυσίας.— νοσφί-
ζομαι = ἀπορρίπτω, ἀποφεύγω.— ἐσέδρακον· ἐσδέρομαι = βλέπω.—
ἀντην = ἐμπρός μου.— ἄλιος = μάταιος, ἀνεκτέλεστος.— ἔπος = ὁ
λόγος μου.— ἀγκάς· ἐπίρρ. = εἰς τὰς ἀγκάλας.— ἐξ ἔρον εἶην· πρβλ.
ἐξ ἔρον ἔντο· I 222.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : ἰκέτω, τοῖο,
ἔην, κέατο, υἷας.

— Νὰ μεταφρασοῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ φράσεις :

- 1) ἦός κεν ἄγων Ἀχιλλῆι πελάσση.
- 2) αὐτὰρ ἐπὴν ἀγάγησιν.
- 3) οὐ ἐ καισιζόμενόν γε κατέκτα.

γ') ἀμφὶ δὲ πολλή κόπρος ἔην κεφαλῇ: Ἡ ἐκδήλωσις αὐτῆ τοῦ πένθους ἦτο συνήθης. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὅταν ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἔχυνε κόπριν αἰθαλόεσσαν εἰς τὴν κεφαλὴν του καὶ κατήσχυνε τὸ χαρίεν του πρόσωπον. Ὁ ποιητὴς προσθέτων τὴν λεπτομέρειαν, ὅτι ὁ γέρον βασιλεὺς ἦτο σφιχτὰ τυλιγμένος εἰς τὴν χλαϊνάν του, καθιστᾷ περισσότερον δραματικὴν τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἀντίκρυσε ἡ Ἴρις εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου.—**Δαρδανίδης**: ὀνομάζεται ὁ Πρίαμος ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, παλαιοῦ βασιλέως τῶν Τρώων.—**ἐς θάλαμον κηώνετα** κτλ. Πρβλ. Ζ 288.—**ἐσταότα πρὸ Τρώων**: Ἡ Ἐκάβη ἐνθυμεῖται καλῶς τὴν τελευταίαν φορὰν ποὺ εἶδε τὸν υἱόν της. Ὅταν ὁ Ἀχιλλεύς κατεδίωξε τοὺς Τρῶας καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ κλειστοῦν εἰς τὴν πόλιν, μόνος ὁ Ἐκτωρ ἔμεινε ἐξω τοῦ τεῖχους, διὰ νὰ μονομαχήσῃ μὲ τὸν φοβερὸν ἀντίπαλον. Ἰστατο ὡς μόνος πρόμαχος τῆς πόλεως, ἐνῶ οἱ γονεῖς καὶ οἱ φίλοι του εἰς μάτην τὸν ἰκέτευσαν νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τεῖχος (Χ 25 κ.έ.).

228 - 280

α') 228 - 246 :—**ἡ φωριασμός**=τὸ κιβώτιον.—**τὸ ἐπίθημα**=κάλυμμα.—**ἀπλοῖδες χλαῖναι**=μοναὶ χλαῖναι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ διπλοῖς, δίπλαξ· Γ 126.—**τάπητες**=σκεπάσματα καθισμάτων καὶ κλινῶν.—**τὸ φᾶρος**=τὸ ἐξωτερικὸν ἔνδυμα, τὸ ἱμάτιον.—**ἴστημι**=ζυγίζω.—**πίσυρες**=τέσσαρες.—**ἐξεσίην**=εἰς πρεσβείαν, ὡς ἀπεσταλμένος (ἐξίημι).—**μέγα**=σπουδαῖον.—**τὸ κτέρας**=κτῆμα.—**περι**=σφόδρα, ὑπερβολικά.—**ἀπέεργε**· ἐναρκτ. = ἤρχισε νὰ ἀποδιώκῃ· ῥ. ἀποέργω.—**ἐνίσσω**=ἐπιπλήττω.—**ἔρρετε**=φύγετ' ἀπ' ἐδῶ, πηγαίνετε στὴν ὀργή.—**λωβητῆρες**=ἐλεεινοί.—**ἐλεγχέες**=ἐπονείδιστοι.—**κηδήσοντες**=διὰ νὰ μὲ λυπήσετε (κήδω).—**ὀνόσασθαι**· ὀνομαί=περιφρονῶ, δὲν λογαριάζω τίποτε.—**ῥηίτεροι ἔσσεσθαι ἐναιρέμεν**· προσωπ. σύνταξ. ἀντὶ τῆς ἀπροσ. : ῥηίτερον ἔσσεται Ἀχαιοῖσιν ἐναιρέμεν ὑμᾶς.—**ἐναίρω**=φονεύω.—**ἀλαπάζω**· Ε 166.—**κεραῖζομαι**=ἐρημώνομαι.

247 - 264 :—**σκηπάνιον**=ῥάβδος, σκῆπτρον.—**διέπε**=τοὺς διεχώριζε καὶ περνοῦσε· ῥ. διέπω.—**σπέρχομαι**=βιάζομαι.—**ὀμόκλα**· ὀμοκλάω=φωνάζω, διατάσσω.—**νεικίω**=ἐπιπλήττω.—**βοὴν ἀγαθός**· Ε 114.—**ἡ κατηφών**· ὕβρις πρὸς τοὺς ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν=αἰσχροί.—**αἰθ' ὠφέλετε πεφάσθαι**=εἴθε νὰ εἶχατε φονευθῆ

σεῖς... (παρακμ. ἐκ ρίζ. φερ-, φόνος).—**πανάποτμος** = δύσμοιρος.—**τὰ ἐλέγχεα** = τὰ κοροΐδα.—**χοροϊτυπή** = χοροπηδήματα.—**ἐπιδήμιοι** = εἰς τὴν χώραν σας, εἰς βάρος τῶν συμπολιτῶν σας.—**πρήσσω ὁδοῖο** = κάμνω τὸν δρόμον. Ἡ γεν. διαιρετ.

265 - 280 :—**ὑποδείσαντες**=τρομαγμένοι ὑπήκουσαν· ῥ. ὑποδείδω.—**ἄειραν** = ἐπῆγαν καὶ ἔφεραν.—**πρωτοπαγῆς**· Ε 194.—**πεῖριθθα**· Ω 190.—**ἀπήνη** = ἄμαξα τετράτροχος συρομένη ἀπὸ ἡμιόνους.—**νήεον· νηέω**· Ι 279.—**οἱ κρατερώνυχες** = οἱ ἔχοντες ἰσχυρὰς ὀπλάς, ῥωμα-
λέοι.—**ἐντεσιεργοὶ** = οἱ ἐργαζόμενοι, οἱ σύροντες τὰ ἔντεα, ἦτοι τὸ συγκρότημα τῆς ἀμάξης.—**ἀτιτάλλω**· Ε 271.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν οἱ τύποι : ὕμμες, πίσυρες, ἔσκε.*

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀττικὸν λόγον αἱ προτάσεις :*

1) οὐδέ νυ τοῦ περ φείσατο ἐνὶ μεγάροις ὁ γέρων.

2) ῥηίτεροι μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν ἔσεσθε, κείνου τεθνηῶτος, ἐναιρέμεν.

γ') **τάλαντον**· Ι 264.—**Θρηῆκες ἄνδρες** : Οἱ Θραῖκες ἦσαν φυλετικῶς συγγενεῖς μὲ τούς Τρῶας καὶ σύμμαχοι αὐτῶν. Τὸ δέπας ἐδόθη εἰς τὸν Πρίαμον, πρὶν γίνῃ βασιλεὺς, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς ὑπὸ τοῦ πατρός του Λαομέδοντος.—**ἀπήνη** : Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄμαξαν, ἡ ὁποία σύρεται ἀπὸ ἵππους, ἡ ἀπήνη σύρεται ἀπὸ ἡμιόνους, εἶναι δὲ τετράτροχος καὶ προορίζεται μᾶλλον διὰ φορτία.—**Μυσοί** : Κάτοικοι τῆς Μυσίας εἰς τὰ ΒΔ τῆς Μ. Ἀσίας.

281 - 338

α') 281 - 298 :—**ζευγνύσθην** = διέταξαν νὰ ζευχθοῦν δι' αὐτοὺς τὰ ζῶα. Τὸ ῥ. μέσ. διάμεσ.—**πυκινὰ μῆδεα** = σοβαρὰ σκέψεις.—**ἀγχιμόλον**· ἐπίρρ.=πλησίον.—**τετιηῶς** = λυπημένως· ῥ. *τετήμαι*.—**μελίφρων** = ποὺ γλυκαίνει τὴν ψυχὴν.—**λείψαντε**· *λείβω* = χύνω.—**τῆ**· δεικτ. = ὀρίστε.—**ἄψ** = ὀπίσω.—**ἐπεὶ ἄρ(α)γε** = ἀφοῦ τέλος πάντων.—**μέν**· βεβαιωτ.—**ἔπειτα** = τώρα, ἦτοι ἀφοῦ ἀπεφάσισης ὁπωσδήποτε νὰ ὑπάγῃς.—**κελαινεφῆς**· Ζ 267.—**Ἰδαῖος** = ὁ λατρευόμενος ἐπὶ τῆς Ἰδης.—**κατὰ ὄραται** = κοιτάζει, βλέπει κάτω.—**εὖ**, οὐ· προσ. ἄντων.—**δεξιὸν** = νὰ πετάξῃ δεξιὰ σου.—**πίσυνος**· Ε 205.—**εἰ δὲ** = ἂν ὁμως.—**εὐρύοπα**· Ε 265.—**οὐκ ἂν κελοίμην**

= δὲν θὰ σὲ προέτρεπα, ἄρα : θὰ σὲ ἀπέτρεπα.—ἐποτρύνουσα = μὲ τὰς συμβουλὰς μου.—μάλα περ μεμαῶτα = παρ' ὄλην σου τὴν ἐπιθυμίαν.

299 - 321 :—τοι ἐφιεμένη τόδε = εἰς αὐτὴν σου τὴν ἐπιθυμίαν.—χειράς ἀνασχέμεν... = Z 257.—ἦ· (ἦμι = λέγω).—ἀκήρατος = καθαρός, διαυγής.—παρέστη = ἐστάθη κοντά του.—τὸ χέρνιβον = ἡ λειάνη, ὅπου χύνεται ἀπὸ τὴν πρόχουον τὸ ὕδωρ πρὸς νίψιν τῶν χειρῶν.—τὸ ἔρκος = ὁ φραγμὸς τῆς αὐλῆς καὶ συνεκδοχ. ἡ αὐλή.—εἰσανιδῶν = ἀτενίσας πρὸς τὰ ἄνω.—μηδέων = βασιλεύων.—φίλον ἦδ' ἔλεεινὸν = νὰ κινήσω τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον.—μητίετα· A 175.—ἦκε· ἴημι.—τελειότατον = ἀληθέστατον.—μόρφνος· εἶδος ἀετοῦ μελανοῦ χρώματος. Τὸ ἴδιον σημαίνει καὶ περικνός.—ὄσση θύρη τέτυκται = ὄση ἔχει κατασκευασθῆ ἡ θύρα.—ἀφνειὸς = πλούσιος.—ἔῤ κληῖσ' ἀραρυῖα = καλῶς διὰ κληρίδων (σύρτης) ἤρμοσμένη.—εἴσατο· εἶδομαι = φαίνομαι.—ἀίξας· ἀῖσω = πετῶ (διάττοντες).—γηθέω = χαίρω.—ἰάνθη· ἰαίνω· Ω 147.

322 - 338 :—σπέρχομαι· Ω 248.—ξεστός = καλὰ πελεκημένος, στιλπνός· πρβλ. Z 244 : ξεστοῖο λίθοιο.—ἐκ ἔλασε = ἐτράβηξεν ἔξω, ἔνν. τοὺς ἵππους του.—ἐρίδουπος = ὅπου ἀνητχεῖ πολὺ κάθε κρότος, ἠχηρός.—ἐφέπω = διευθύνω.—καρπαλίμως = ταχέως.—κατὰ ἄστν = κατερχόμενος τὴν πόλιν.—ἄψορρος = ὀπίσω (ἄψ + ὄρω).—ἀπονεόμαι = φεύγω.—προφανέντε = μόλις ἐνεφανίσθησαν.—ἐταιρίζω = γίνομαι σύντροφος, συνοδεύω.—βάσκ' ἴθι· Ω 144.—Πηλείωνάδε = εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πηλείωνος, τ.ἔ. τοῦ Ἀχιλλέως.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σφί, ἐθέλησθα.

γ') Κρονίωσι Ἰδαίῳ, ὅς τε Τροίην κατὰ πᾶσαν ὁρᾶται :

Ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῆς Ἰδης, τὸ Γάργαρον, φαίνεται ὁλόκληρος ἡ Τρωικὴ χώρα καὶ ἀκόμη μεγαλύτερα ἔκτασις. Ἐξ ἄλλου τὸ ῥῆμα ὁρᾶται ἐδῶ ἐκφράζει τὴν προστατευτικὴν διάθεσιν τοῦ Διὸς διὰ τὴν χώραν τοῦ Πριάμου.—χερσὶν ὕδωρ ἐπιχευαὶ ἀκήρατον : Πρὸ πάσης ἱεροπραξίας ἔπρεπεν αἱ χεῖρες νὰ νίπτωνται.—μέσω ἔρκει : Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αὐλῆς ἔκειτο ὁ βωμὸς τοῦ Ἐρκειοῦ Διὸς, ὅπου προσεφέροντο αἱ ἐπίσημοι βασιλικαὶ θυσίαι.—καὶ αἰθού-

σης ἐριδούπου: Ἐννοεῖται ἡ στοά, ἡ ὁποία ἀπετέλει τὸ ἐξωτερικὸν πρόθυρον τῆς αὐλῆς. Εἰσερχόμενος κανεὶς ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτὴν αἴθουσαν εὐρίσκετο εἰς τὴν αὐλὴν (ἔρκος) καὶ ἀντίκρυζε ἄλλην στοάν, ἣτις ἦτο ἡ εἰσοδος τοῦ μεγάρου (αἶθουσα δώματος). Εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου ἐβλεπε κανεὶς στοὰς (ξεστὰς αἰθούσας) καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τῆς αὐλῆς: Z 243.

339 - 404

α') 339 - 348:—ἀπίθησε = παρήκουσε· οὐδ' ἀπίθησε=ὕπήκουσε.— διακτορος = ὁ κομιζων καὶ ἐκτελῶν τελείως τὰς διαταγὰς τῶν θεῶν.— ἀργεῖφόντης· Ω 153.—αὐτίκα ἔπειτα = εὐθὺς ἀμέσως.—ἀμβρόσιος = ἀθάνατος, θεϊκὸς (α + (μ)βροτός).— ἡμὲν - ἡδὲ = καὶ - καί.— ὑγρή· ὡς οὐσιαστ. (πρβλ. ἡ ξηρὰ ἐνν. γῆ).— ἅμα πνοιῆς = μαζὶ μὲ τὰς πνοάς, καθὼς ἔπνεεν ὁ ἄνεμος.—τῆ· ἀναφορ. δοτκ. ὄργ.—θέλγω = μαγεύω.—τοὺς δ' αὐτε = ἐνῶ ἀντιθέτως ἄλλους.—ὕπνῳ = κατέχομαι ἀπὸ ὕπνου.—κρατύς = κραταιός.—βῆ ἰέναι· Z 229.—αἰσυμνητῆρ = ὁ κρῖνων τὰ δίκαια, ὁ ἄρχων (αἶσα + μέμνημαι).—κοῦρος αἰσυμνητῆρ = νεαρὸς ἄρχων, ἀρχοντόπουλο.—πρῶτον ὑπνητήρ = ποὺ μόλις φυτρῶνουν τὰ γένειά του (ὑπήγη = τὸ γένειον).

349 - 357 :— ἔλασαν παρέξ σῆμα Ἴλοιο = ἐπροσπέρασαν τὸ μνῆμα τοῦ Ἴλου.— δὴ γὰρ = διότι ἤδη.— τὸ κνέφας = τὸ σκότος.— τὸν δέ· συναπτ. πρὸς τὸ Ἑρμείαν = καὶ τοῦτον, δηλ. τὸν Ἑρμῆν.—ἐξ ἀγχιμόλοιο· Ω 283.—φράζομαι = ἀντιλαμβάνομαι.—φράζο, Δαρδανίδη = πρόσεχε ἐκεῖ, Δαρδανίδη.—φραδῆς = φρόνιμος.—τέτυκται ἔργα = ἔχουν γίνεῖ ἔργα· εἰς τὴν νεοελλ. : ἔγινε δουλειὰ ποὺ χρειάζεται ναὺν φρόνιμον.—διαρραίομαι = καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.—μιν· συναπτ. πρὸς τὸ λιτανεύσομεν.

358 - 371 :— σὺν χύτο = ἐταράχθη.—δεΐδια·δέδια.—γναμπτός = εὐλύγιστος.—ταφῶν· τέθηπα = κυριεύομαι ἀπὸ ἐκπληξιν.—αὐτός = αὐθορμήτως, μόνος του.—ἐριούνιος = εὐεργετικὸς (ἐπιτατ. ἐρι + ὀνίνημι = ὠφελῶ)· ἐπίθ. τοῦ Ἑρμοῦ.—ἐξείρετο = τοῦ ἀπῆλυθουν ἐρώτησιν.—πάτερ· προσφών. νεωτέρων πρὸς γέροντας.—ἰθύνω = διευθύνω.—ἀμβροσίη νύξ = θεϊκὴ νύξ.—εὐδω = κοιμᾶμαι, ἡσυχάζω.—μένεα πνεύοντες = ὄρμητικοί, γενναῖοι.—ἀνάρισος = ἐχθρικός (στερ. α + ἄρισος, ἀραρίσκω).—θοός· Α 12. Ἡ νύξ λέγεται θοή,

διότι μεσολαβοῦντος τοῦ ὕπνου φαίνεται ὅτι παρέρχεται γρήγορα.—τὸ ὄνειρα-ατος=πολύτιμον πράγμα.— τίς ἂν νόος τοι εἶη; = ποῖα σκέψεις θὰ σοῦ ἐγένετο; τί θὰ ἐβάζες εἰς τὸν νοῦν σου;—ὀπηδέω = ἀκολουθῶ.—ἀπαμύνασθαι· (συναπτ. πρὸς τό: οὔτ' αὐτὸς νέος ἐσσί) = ὥστε νὰ ἀποκρούσης.—χαλεπαίνω = φέρομαι ἐχθρικῶς, κάμνω κακόν.— ῥέξω· ῥέζω.— καὶ δέ = καὶ μάλιστα.—ἀπαλεξήσαιμι· ἀπαλέξω· I 251.—δέ· αἰτιολ.—ἐἶσκω = παρομοιάζω.

372 - 377 : — οὕτω πη = ἔτσι κάπως. — ὑπερέσχεθε χεῖρα = ἄπλωσε τὸ χέρι ἀπὸ πάνω μου, μὲ ἐπροστάτευσεν.—ἦικεν = ἔστειλεν. ῥήμι. — ὀδοιπόρον = διαβάτην. — ἀντιβολέω = συναντῶ. — αἴσιος = ποὺ φέρνει καλόν, τυχερός.— ἀγητὸς = θαυμάσιος.— πέπνυμαι νόψ = ἔχω πολὺν νοῦν.

378 - 388 : — ναὶ δὴ = ναὶ πράγματι.— κατὰ μοῖραν = ὀρθά.— ἀτρεκέως = χωρὶς περιστροφάς, εὐλικρινῶς.— πη = κάπου.— κειμήλια = θησαυροί.— ἴνα· ἀναφ. τόπου = ὅπου.— ὤριστος· ὁ ἄριστος.— οὐ τι = οὐδὲν.— ἐπιδύομαι = εἶμαι κατώτερος.— μάχης· ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μάχην.— φέριστος = ἐξάιρετος, θαυμάσιος.— τέων· τίνων.— ὁ οἶτος = ἡ μοῖρα.— ἀποτμος = ἄμοιρος.— ἐνίσπεσ· ἐνέπω.

389 - 404 : — πειράομαι τινος = δοκιμάζω κάποιον.—εἶραει Ἔκτορα = ἐρωτᾷς περὶ τοῦ Ἐκτορος.—κυδιάνειρα = δοξάζουσα ἄνδρας (κῦδος + ἀνήρ). Λέγεται περὶ τῆς μάχης καὶ περὶ τῆς ἀγορᾶς.— δαΐζω = κατακόπτω.— μία = ἡ αὐτή.— εὐεργῆς = καλὰ καμωμένη.— ἐξιμι = βγαίνω, προέρχομαι.—πάλλω κλήρω = τινάσσω κλήρους εἰς μίαν περικεφαλαίαν, ἕως ὅτου ἐκπηδῆση ἕνας· παλλόμενος κλήρω = κατὰ τὴν κλήρωσιν.—ἐλίκωψ· A 98.—ἀσχαλάω = δυσανασχετῶ.— ἔσσυμαι τινος = σπεύδω πρὸς τι, θέλω κάτι.

β') Ἄορ. β' τοῦ ὑπερέχω κατ' ἐπέκτασιν : ὑπερέσχεθε.
— Γεν. πληθ. τῆς ἐρωτημ. ἀντωνυμ. τίς : τέων.

— Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀπικὸν λόγον :

1) οὔτ' αὐτὸς νέος ἐσσί.

2) καὶ δέ κεν ἄλλον σεῦ ἀπαλεξήσαιμι.

γ') σήμα Ἴλιου: Ὁ Ἴλος κατὰ τὴν παράδοσιν ἦτο οἰκιστὴς τοῦ Ἴλιου. Προχωροῦντες πρὸς τὸν Σκάμανδρον ὁ Πρίαμος καὶ ὁ κῆρυξ ἄφησαν ἀριστερὰ τὸ μνημα τοῦ Ἴλου, τὸ ὁποῖον ἔκειτο εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῶν Σκαιῶν Πυλῶν μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν Ἀχαιῶν.—**φεύγωμεν ἐφ' ἵππων**: Ὁ Ἰδαῖος προτείνει νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν ἄμαξαν, πού περιεῖχε τοὺς θησαυρούς, καὶ νὰ σωθοῦν φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ἄρματος τοῦ συρομένου ὑπὸ τῶν ἵππων.—**Πολύκτωρ**: Εἶναι φανταστικὸν ὄνομα, ὅπως εἶναι καὶ ὀλόκληρος ἡ ἱστορία, τὴν ὁποίαν διηγεῖται ὁ Ἑρμῆς διὰ τὸν ἐρχομὸν του εἰς τὴν Τροίαν. Ἐνῶ τώρα εἶναι πρῶτον ὑπηρέτης, πρὸ δέκα ἐτῶν εἶχε κληρωθῆ, διὰ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον!

405 - 467

α') 405 - 423 :—**μελειστί**=εἰς τεμάχια (*μελεῖζω*).—**προύθηκεν**· *προτίθημι* = βάλλω ἐμπρός, ῥίχνω.—**αὐτως** = ἔτσι, δηλ. ὅπως πρῖν, ὅπως ὅταν ἐφονεύθη.—**ἐν κλισίῃσι**· ἀντὶ *ἐν κλισίῃ*.—**δυωδεκάτηρ ἡώς** (*ἔστι*) = εἶναι δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ δι' αὐτόν, ἐπέρασαν δώδεκα ἡμέραι πού αὐτός...—**ὁ χρώς** - **χροός** = τὸ δέριμα.—**αἰ εὐλαί** = σκώληκες σηπομένου κρέατος.—**ἀρηίφατος** = φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον (*ἄρηι + φατός*).—**κατέδω** = κατατρώγω.—**ἦ μὲν** = καὶ ὅμως.—**ἀκηδέστως** = χωρὶς οἴκτου.—**αἰσχύνω** = παραμορφώνω.—**θηοῖό κεν** = θὰ θαυμάσης βλέπων· ῥ. *θηέομαι* = βλέπω μὲ θαυμασμόν.—**ἔερσῆεις** = δροσερός (*ἡ ἔερση* = πρωινὴ δρόσος).—**περὶ νένιπται** = ἔχει ἐντελῶς ξεπλυθῆ.—**μιαρός** = λερωμένος.—**σὺν μέμυκε** = ἔχουν κλείσει· ῥ. *μύω* = κλείω κυρίως τοὺς ὀφθαλμοὺς (*μύωψ, μυστήριον*).—**ὄσσα**· σύστοιχ. ἀντικμ. εἰς τὸ *ἐτύπη* = ὄσας πληγὰς ἔλαβεν.—**υἱὸς ἔῆρος** = τοῦ σοῦ υἱοῦ.—**νέκυς**· A 52.—**περὶ** = περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον.—**φίλος κῆρι** = ἐγκάρδια ἀγαπητός.

424 - 431 :—**γῆθησεν**· Ω 321.—**ἦ ῥα** = ἀλήθεια λοιπόν.—**ἀγαθόν**· ἐνν. ἐστί.—**δῶρα ἐναίσιμα** = τὰ πρέποντα δῶρα.—**οὐ λήθετο θεῶν** = δὲν παρέλειπε τὸ καθῆκόν του πρὸς τοὺς θεοὺς.—**τῷ** = διὰ τοῦτο.—**οἱ ἀπεμνήσαντο** = τοῦ ἀπέδωσαν τὴν ἀνάμνησιν, τὸν ἐνεθυμήθησαν καὶ αὐτοί.—**τὸ ἄλεισον** = τὸ ποτήριον.—**αὐτόν τε** = καὶ ἐμὲ αὐτόν.—**ῥύω** = σφίζω.—**πέμπω** = συνοδεύω.

432 - 439 : —νεωτέρου· ἐπειδὴ εἶμαι νεώτερος. Κατηγ.—δς κέ-
 λει· ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. = ἀφοῦ μὲ προτρέπεις.—παρέξ Ἀχιλλῆα =
 χωρὶς νὰ τὸ ἤξεύρη ὁ Ἀχιλ.—τὸν μὲν=ἐν τούτοις αὐτόν.—συλεύω =
 ἀφαιρῶ.—μετόπισθε = κατόπιν.—πομπός· κατηγορμ. = ὡς συνοδός
 σου.—Ἄργος· τὸ Πελασγικὸν εἰς Θεσσαλίαν, τὴν χώραν τῶν Μυρ-
 μιδόνων.—ἐνδυκέως = ἐπιμελῶς, μὲ προσοχήν.—ὁμαρτέω = πηγαίνω
 μαζί, ἀκολουθῶ.—ὄνοσσάμενος· ὄνομαι Ω 241.

440 - 467 : —ἀναΐξας = πηδήσας ἐπάνω.—λάζετο = ἐπιασε (λά-
 ζομαι ἀρχ. τύπος τοῦ λαμβάνω).—ἡῦς - ἡεῖα - ἡῦ· Γ 167.—οἱ δὲ
 φυλακτῆρες = ἐνῶ οἱ φύλακες.—νέον = μόλις.—τὸ δόρπον = τὸ βρα-
 δυνὸν φαγητόν.—πονέομαι = ἀσχολοῦμαι.—ἄφρα = εὐθύς κατόπιν.—
 ὦϊξε· οἶγω.—ὁ ὄχευς = ὁ σύρτης.—ἐπ' ἀπήνης = τὰ εὐρισκόμενα
 ἐπὶ τῆς ἀπήνης.—ποίησαν· ὡς ὑπερσυντέλ.= εἶχον κάμει.—κέρσαν-
 τες· κείρω = κουρεύω, κόβω.—ἐρέφω = θέτω ὄροφην, στεγάζω.—λα-
 χνήεις = μαλλιαρός, πυκνός.—λειμωνόθεν = ἀπὸ τοὺς λειμῶνας.—
 ἀμάω· Ω 165.—ὁ σταυρός = ὁ πάσσαλος.—ἔχω = κρατῶ, συγγρα-
 τῶ.—ὁ ἐπιβλής = ὁ μάνδαλος, σύρτης (ὄχευς, κληῖς).—ἐπιρρησ-
 σεσκον = συνήθως ἔσυραν· θαμ. τοῦ ἐπιρρησῶ.—ἦ τοι = ἀληθῶς.—
 σοι· συναπτ. πρὸς τὸ ὅπασεν· ὀπάζω· Ω 153.—πάλιν εἴσομαι = θὰ
 ἐπανέλθω· μέλλ. τοῦ εἶμι.—νεμεσσητόν = ἀξιοκατάκριτον.—ὦδε =
 ὅπως ἔχω ἤδη κάμει.—ἀγαπάζω = χαιρετίζω, φέρομαι φιλικὰ (πα-
 ράλλ. τύπος τοῦ ἀγαπάω).—τύνη· Ζ 262.—ὑπὲρ πατρός = ἐν ὀνό-
 ματι τοῦ πατρός.—λίσσομαι = ἱκετεύω.—σὺν ὀρίνης = συγκινήσης.

β') Τὸ ῥ. θεάομαι εἰς ἰωνικ. τύπον θηέομαι. "Ὄθεν εὐκτ. β' προσ.
 θηοῖο.—Τὸ ῥ. εἶμι εἰς μέσ. μέλλοντα χρόνον : εἴσομαι.

—Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : εἰς, τύνη.

—Νὰ μετατραποῦν εἰς ἄττικὸν λόγον :

1) ἐοῦ ἑτάριοιο φίλοιο.

2) ὄφρα κεν ἀφίκωμαι.

3) καὶ μιν ὑπὲρ πατρός καὶ τέκεος λίσσεο.

γ') ὄσσα ἐτύπη : "Ὄταν ὁ Ἀχιλλεὺς ἐφόνευσε τὸν Ἔκτορα καὶ τὸν
 ἐγρύμνωσεν ἀπὸ τὰ ὄπλα του, ἔσπευσαν ὅλοι οἱ Ἀχαιοὶ, διὰ νὰ ἰδοῦν ἀπὸ
 κοντὰ νεκρὸν τὸν ἀνδρόφονον ἥρωα, ἐκεῖνον ὅστις ἠπειλήσε νὰ ἐμπρήση

τὰ πλοῖά των. Ὁ ποιητὴς διηγεῖται (X 369 - 375), ὅτι δὲν ἔμεινε κανεὶς πού νὰ μὴ τὸν τρυπήσῃ μὲ τὴν αἰχμὴν του.— εἶ ποτ' ἔην γε : Ἡ ἔκφρασις αὐτὴ φανερώνει τὴν μεγάλην λύπην τοῦ Πριάμου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ ἄριστος, ὁ μεγάλθυμος ὑπερασπιστὴς τοῦ Ἰλίου εἶναι πλέον μόνον ἀνάμνησις διὰ τὸν ἀπαρηγόρητον πατέρα.— **πύργους τε νεῶν καὶ τάφρον :** Ἐφ' ὅσον ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπέιχε τῆς μάχης, οἱ Ἀχαιοί, διὰ νὰ εἶναι ἀσφαλεῖς ἀπὸ τὰς ἐφόδους τοῦ Ἐκτορος, περιέβαλον τὸ στρατόπεδον μὲ τάφρον καὶ τεῖχος, τὸ ὅποῖον ὁμοίως δὲν ἀντέσχευεν εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν Τρώων. — **καὶ τέκεος :** Πρόκειται περὶ τοῦ Νεοπτολέμου, ὁ ὅποιος διεκρίνετο καὶ εἰς τὴν μάχην καὶ εἰς τὰς βουλὰς, ὡς καὶ ὁ πατὴρ του. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου αὐτὸς ὠδήγησε τοὺς Μυρμιδόνας ὀπίσω εἰς τὴν Ἑλλάδα.

468 - 551

α') 468 - 485 : — **μακρὸς** = ὑψηλός. — **ἔξ ἵππων ἄλλο χαμᾶζε**· E 111. — **αὔθι**· Γ 244. — **ἰθὺς οἴκου** = κατ' εὐθειᾶν εἰς τὴν κατοικίαν. — **ἴζεσκε** = ἐκάθητο συνήθως. — **ἀπάνευθε** = χωριστά. — **καθείατο** = ἦσαν καθισμένοι. — **ἄζος**· A 234. — **ποίπνουον** = ἦσαν ἀπησχολημένοι, κατεγίνοντο. — **ἔτι καὶ παρέκειτο** = ἀκόμη μάλιστα ἦτο πλησίον του. — **ἔλαθεν εἰσελθὼν** = ἀπαρατήρητος εἰσῆλθε. — **κύσε**· Z 474. — **πυκινὴ ἄτη** = μεγάλη συμφορά. — **ἄλλον δῆμον** = εἰς ξένην χώραν. — **ἀφνειός**· E 9. — **εἰσορόωντας**· ὑποκ. : τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ.

486 - 506 : — **ἐπιείκελος**· A 131. — **ὀλοδὸς οὐδὸς γήρατος** = τὸ θλιβερὸν κατῶφιλον τοῦ γήρατος, τὸ ἔσχατον γῆρας. — **καὶ μὲν κείνον** = ὠρισμένως ἐκεῖνον. — **περιναίεται** — **περιωαιεάοντες** = κατοικοῦντες γύρω. — **ἀμφὶ ἐόντες**· πλεονασμ. εἰς τὸ περιωαιεάται. — **τείρω**· Z 255. — **ἡ ἀρῆ** = τὸ κακόν. — **λοιγός**· A 67. — **ἐπὶ τ' ἔλπεται** = καὶ ἐπὶ πλέον ἐλπίζει. — **ἡματα πάντα** = ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. — **ἀπὸ ἰόντα** = ἐρχόμενον ὀπίσω. — **αὐτάρ**· ἐναντ. — **στ. 493 - 494** ὡς Ω 255 - 256. — **ἴος - ἴα - ἴον**· Z 422. — **ἡ νηδὺς** = ἡ κοιλία. — **τῶν πολλῶν** = πολλῶν ἐκ τούτων. — **οἶος** = μοναδικός, ἐξαιρετικός. — **εἴρυτα ἄστου καὶ αὐτοὺς** = ἔσφιξε τὴν πόλιν καὶ τοὺς πολίτας. — **πρῶην** = πρὸ ὀλίγου. — **ἔτλην**· **τλήναι** = ὑπομένειν. — **ἄνδρὸς παιδοφόνιοι**... **ὀρέγεσθαι**· ἡ σειρὰ τῶν λέξ. **ὀρέγεσθαι στόμα ποτὶ χεῖρα ἄνδρὸς παιδοφόνιοι** — **ὀρέγομαι** = τείνω, φέρω πρὸς.

507 - 517 : — ὑπὸ ὤρσε = ἐξήγειρεν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του. — ἴμερον γόοιο = ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ. — πατρός· γεν. αἰτίας. — ἦκα = ἤσυχα, μαλακά. — ἀδινά = ἀφθόνως, πολὺ. — ἐλυσθείς· ἐλλόμαι = στρέφομαι, σωριάζομαι. — στοναχὴ ὀρώρει = ὑψώνετο, ἀντηχοῦσεν ὁ στεναγμός. — πολίος = φαίος.

518 - 551 : — ἄ = ἄχ. — δειλός = δυστυχής. — ἦ δὴ = πράγματι λοιπόν. — ἄνσχεο· ἀνέχομαι. — ἔμπης = ἐν τούτοις. — ἐάσομεν κατακειῖσθαι = ἄς ἀφήσωμεν νὰ ἤσυχάσουν. — ἄχνυμαι = θλίβομαι. — οὐ τις πρῆξις πέλεται = δὲν γίνεται τίποτε, δὲν βγαίνει τίποτε. — ὡς ἐπεκλώσαντο = ἔτσι προώρισαν οἱ θεοί· ἐνν. μὲ τὸ νῆμα τῶν Μοιρῶν. — αὐτοὶ δὲ = ἐνῶ αὐτοί. — ἀκηδέες = χωρὶς βάσανα. — δοιοί· Γ 236. — τὸ οὔδας = ἔδαφος, πάτωμα. Συνεκδ. = ὁ οἶκος, τὸ παλάτι. — ἐάων = ἀγαθῶν. — κύρομαί τινα = συναντῶ κάτι, μοῦ τυχαίνει κάτι. — τῶν λυγρῶν = ἀπ' αὐτὰ τὰ δεινά, ἀπὸ τὰ δεινά ποὺ περιέχονται εἰς τὸν δεῦτερον πίθον. — λωβητὸς = στιγματισμένος. — ἔθηκεν· τίθησι· γνωμ. ἀόρ. — ἡ βούβρωστις = ἡ ἀθλιότης. — φοιτῶ = περιπλανῶμαι. — θεοῖσι = εἰς τὰ μάτια τῶν θεῶν. — τετιμένος· τίομαι, τίω = τιμῶ. — ἐκ γενετῆς = ἀπὸ τὸν καιρὸν ποὺ ἐγεννήθη. — ἐκέαστο· καίνυμαι = ὑπερβάλλω, ὑπερτερῶ. — ἀλλ' ἐπὶ καὶ τῶ... : ἡ σειρὰ τῶν λέξ. : ἀλλὰ θεὸς θῆκε κακὸν καὶ ἐπὶ τῶ. — γονὴ παίδων = πολλὰ παιδιὰ. — κρείοντες = οἱ ὁποῖοι θὰ ἐβασίλευον. — παναώριος = μέλλων νὰ ἀποθάνῃ ἐντελῶς πρόωρα, ὀλιγόζωος. — κομίζω = περιποιῶμαι. — ἦμαι = εὐρίσκομαι. — κήδω = προξενῶ θλίψεις. — ὄσσον· ὄσον ἔδαφος, ὄσους λαούς. — ἄνω = πρὸς βορρᾶν. — ἔδος = ἡ ἔδρα. — ἐντὸς ἐέργει = περικλείει. — τῶν = τῶν κατοικούντων εἰς τὰς χώρας ταύτας. — πῆμα = συμφορὰ. — ἄνσχεο = κάμε ὑπομονήν. — ἀλίαστον = ἀδιαλείπτως· ἐπίρρ. (α + λιάζομαι = παρεκκλίνω). — ἀκαχήμενος· ἀκαχίζω, ἀκάχημαί = πικραίνομαι.

β') Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : καθειάτο, κτεῖνας, τετάρπετο, ἄνσχεο.

γ') τοὺς δ' ἔλαθεν εἰσελθών : Μόνον κατὰ ὑπερφυσικὸν τρόπον ὁ Πρίαμος ἠδύνατο νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως ἀπαρατήρητος ἀπὸ τοὺς ἄλλους, διότι βεβαίως ἡ σκηνὴ ἦτο ἐν μόνον δωματίον.—

γυναῖκες: Αἱ γυναῖκες αὐταὶ δὲν ἦσαν παλλακίδες αἰχμάλωτοι, ἀλλὰ κόραι βασιλέων καὶ ἡγεμόνων. Οἱ υἱοὶ τῶν ἐθεωροῦντο βασιλοπάιδες, ὅπως καὶ οἱ υἱοὶ τῆς Ἐκάβης. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πριάμου ἴσχυον τὰ ἔθιμα τῶν μοναρχῶν τῆς Ἀνατολῆς. — **δοιοὶ γὰρ πίθοι:** Ὁ μῦθος αὐτὸς παριστᾷ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν ἄδικον καὶ ἀνόητον. Θεωρεῖ ἐξ ἄλλου τὸν ἄνθρωπον ἐντελῶς ἀνεύθυνον διὰ τὰς πράξεις του. — **Μάκαρος ἕδος:** Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ Μάκαρ ἦτο υἱὸς τοῦ Ἴλου καὶ ἐξορισθεὶς ἀπὸ τὴν Τρωάδα δι' ἀδελφοκτονίαν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Λέσβον.

552 - 620

α') 552 - 570 : — **ἀκηδῆς** = ἀπεριποίητος, ἄταφος (στερ. α + κῆδος = φροντίς). — **ἀπόναιο**· ἀπονίναμαι = χαίρομαι, ἀπολαμβάνω κάτι. — **ὑπόδρα:** Α 148. — **νοέω** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ἄλιος** = θαλάσσιος (ἄλις)· ἄλιος γέρων λέγεται ὁ Νηρέυς. — **καὶ δέ**· καὶ δὴ = καὶ μάλιστα. — **σέ γινώσκω** (τὸ σέ ἀντικμ. τοῦ γινώσκω κατὰ πρόληψιν) = καταλαβαίνω ὅτι καὶ σύ... — **ἡβῶν** = νέος καὶ δυνατός. — **φυλακούς**· φύλακας. — **ὄχῃα**· Ω 446. — **μετοχλίσσειε**· μετοχλίζω = μετακινῶ. — **ἀλίτωμα**· μέσ. ἀόρ. β' τοῦ ἀλιταίνω = ἀμαρτάνω.

571 - 595 : — **οἶκοιο**· ἐξ οἴκου, ἦτοι ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς σκηνῆς του. — **καλήτωρ** = ὁ καλῶν τὸν λαὸν εἰς ἀγοράν. — **δίφρος:** Ζ 354. — **εὐσωτρός ἀπήνη** = ἔχουσα ὥραϊα τὰ σῶτρα, ἦτοι τὰς περιφερείας τῶν τροχῶν, συνών. τοῦ ἐῦκκυλος. — **ἦρεον**· αἰρῶ. Ὁ παρατ. δηλώνει τὸ πλῆθος τῶν δώρων, τὰ ὅποια συνεχῶς ἐβγαζαν ἀπὸ τὴν ἄμαξαν. — **φάρεα**· Ω 231. — **εὐννητος** = καμωμένος με ὥραϊον νῆμα, πολυτελής. — **πυκάσας** = σκεπάσας, τυλίξας (πύκα = σφικτά). — **ἐκαλέσας** = καλέσας ἐκ τοῦ θαλάμου. — **μὴ οὐκ ἐρύσαιτο** = μήπως δὲν συγκρατήση. — **λεχέων** = ἐπάνω εἰς στρῶμα. — **σὺν ἥειραν** = ἐβοήθησαν νὰ τὸν σηκώσῃ καὶ νὰ τὸν τοποθετήσῃ. — **σκυδμαινέμεν**· σκυδμαίνω = εἶμαι θυμωμένος. — **εἰν Ἄιδος** = μέσα εἰς τὸ παλάτι τοῦ Ἄιδος, δηλ. τοῦ Ἄδου. — **οὐκ αἰεκέα** = πλούσια. Σχῆμα λιτότητος. — **ἀποδάσομαι**· ἀποδατέομαι = ξεχωρίζω μερίδιον.

596 - 620 : — **κλισμός**· Ι 200. — **τοίχου τοῦ ἐτέρου**· Ι 219. — **καὶ γὰρ** = ἄλλως τε καὶ ἤ... — **τῆ περ**· ἢ δοτ. κτητ. — **ἀπὸ βιοῖο** = με

τὴν βολὴν τοῦ τόξου του· ὁ βίος· A 49.— **χωόμενος**· A 46.— **ιοχέαιρα**· E 53.— **ισάσκετο** = συχνὰ συνέκρινε τὸν ἑαυτὸν τῆς (ἴσος).— **φῆδοιῶ**...· ἐπεξήγ. τοῦ **ισάσκετο**.— **τεκέειν**· ὑποκμ. τὴν Λητώ.— ἡ δ' αὐτὴ = ἐνῶ αὐτὴ ἢ ἰδία.— **ἐννῆμαρ**· A 53.— **κάμε** = ἀπέκαμεν, ἐξητηλῆθη.— **οιοπόλος** = ἐρημικὸς (οἶος + πέλω).— **εὐνῆ** = ὁ τόπος ὅπου διατρίβει τις, τὸ λημέρι.— **πέσσει κήδεα** = χωνεύει θλίψεις, καταπίνει τοὺς καημοὺς τῆς.— **μέδομαι** = σκέπτομαι.

β') *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις :* **κὰδ δὲ εἶσαν, πύθαι, ἦιε, ποτί.**

— *Νὰ μετατραποῦν εἰς ἀπτικὸν λόγον :*

1) **ἄμα ἡοῖ φαινομένηφιν.**

2) **ᾄθι φασὶ θεάων ἔμμεναι εὐνάς νυμφάων.**

γ') **ὑπόδρα ἰδῶν :** Κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐκδηλώνεται πάλιν ὁ ὀργίλος χαρακτὴρ τοῦ Ἀχιλλέως. Δὲν θέλει νὰ ἀκούσῃ περισσοτέρους λόγους διὰ τὴν λύσιν τοῦ Ἑκτορος, οἱ ὅποιοι θὰ τὸν ἠρέθιζον καὶ θὰ τοῦ ὑπενθύμιζον τὸν φόνον τοῦ Πατρόκλου. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἐπαινετὸς ὁ ἦρωας, ὅτι ἀναγνωρίζων τὴν σφοδρότητα τοῦ πάθους του, προλαμβάνει τὸ κακόν. — **αὐτὸς Ἀχιλλεὺς λεχέων ἐπέθηκε :** Ἐπανορθῶν ὁ Ἀχιλλεὺς τὴν ἀγρίαν σκληρότητα, τὴν ὁποίαν ἔδειξε πρὸς τὸν Ἑκτορα, ἀπονέμει εἰς τὸν νεκρὸν τὴν τελευταίαν αὐτὴν τιμὴν.— **Νιόβη :** Κατὰ τὴν ποιητικὴν παράδοσιν ἡ Νιόβη ἦτο κόρη τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Λυδίας, καὶ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίονος. Ὁ μῦθος τῆς Νιόβης, ὅπως περίπου ἱστορεῖται ἐδῶ, ἀνεφέρετο ἀπὸ μεταγενεστέρους ποιητὰς, ἡ διὰ νὰ ἐξάρῃ τὸ ἠθικὸν δίδαγμα, ὅτι ἡ μεγαλαυχία τιμωρεῖται, ἡ διὰ νὰ παραστήσῃ τὴν δεινότεραν θλίψιν, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ὑποστῇ ἓνας θνητός. — ἐν **Σιπύλῳ :** Σίπυλον εἶναι προέκτασις τοῦ Τμώλου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὄρος τῆς Λυδίας.— **Ἀχελώιον :** Ἀχέλης ἢ Ἀχελῶος ὠνομάζετο ποταμός, ὅστις ἐπήγαζεν ἀπὸ τὸ Σίπυλον καὶ ἐχύνετο εἰς τὸν Σμυρναϊκὸν κόλπον.— **λίθος περ ἐδῶσα :** Ἐνας βράχος τοῦ Σιπύλου φαίνεται ἀπὸ ὠρισμένον σημεῖον ὡς μορφὴ γυναικὸς δακρυρροούσης. Διὰ τοῦτο ἡ τοπικὴ παράδοσις ἔλεγεν, ὅτι αὐτὴ ἡ μορφὴ ἦτο ἡ Νιόβη, ἡ ὁποία, καὶ ἀφοῦ ἀπελιθώθη, ἐξηκολούθει νὰ θρηγῇ διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων τῆς.

α') 621 - 642 : — **ἀργυφος** = λευκός (ρίζ. *ἀργυ-*, *arguo* = φωτίζω). — **ἔδερον**· *δέρω* = γδέρνω. — **ἄμφεπον**· *ἀμφέπω* καὶ *ἀμφιέπω* = ἐτοιμάζω. — **στ. 623** ὡς I 210. — **περιφραδέως** = με προσοχῆν. — **ἐρύσαντο**· *ἐρύω* = ἀποσύρω, τραβῶ. — **στ. 625 - 626** ὡς I 216 - 217. — **στ. 627 - 628** ὡς I 221 - 222. — **ῥσος** = πόσον μεγαλόσωμος. — **οἶος** = πόσον ὠραῖος. — **ἄντα** = κατὰ πρόσωπον, ὅταν τὸν ἐκοίταζε κατὰ πρόσωπον. — **ὑψιν ἀγαθὴν** = τὴν εὐγενικὴν μορφήν. — **λέξον** = βάλε με νὰ πλαγιάσω· ῥ. *λέχω*. — **ὑπὸ ὑπνω** (συναπτ. πρὸς τὸ *τερπόμεθα* με σημ. δοτ. ὄργ.) = με ὑπνον ἢ κατὰ κυριολ. = κάτω ἀπὸ ὑπνον, διότι ὁ ὑπνος σὰν νὰ σκεπάζῃ τὸν κοιμώμενον. — **μύσαν**· Ω 420. — **κῆδεια πέσσω**· Ω 617. — ὁ **χόρτος** = ὁ περίβολος. — **πασάμην**· *πατέομαι* = τρώω, γεύομαι. — ἡ **λαυκανίη** = ὁ λαιμός, ὁ φάρυγξ. — **λαυκανίης καθέηκα** = ἔρριψα κάτω εἰς τὸν λαιμὸν μου, ἤπια.

643 - 658 : — τὰ **δέμνια** = ἐλαφρὰ κινητὴ κλίνη. — **ὑπ' αἰθούση** = ὑπὸ τὸ πρόπυλον, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ προπύλου. — τὰ **ῥήγεα** = σκεπάσματα κλίνης χρωματιστὰ (*ῥέζω* = βάφω). — **ἔσασθαι**· ὥστε *ἔσασθαι* = διὰ νὰ σκεπασθῇ· *ἔννυμι* (ρίζ. *ἔσ-*, *ἔσνυμι*, *ἔσθης*). — τὸ **δάος** = ὁ πυρσός, ἡ δάξ. — **ἐγκονέουσαι**· *ἐγκονέω* = κάμνω κάτι γρήγορα καὶ πρόθυμα (ρίζ. *κον-*, *διάκονος*). — **ἐπικερτομέω** = πειράζω, ἀστειεύομαι. — **λέξο** = πλάγιασε, προστακτ. μέσου ἄορ. τοῦ *λέχω*. — **βουληφόρος**· A 144. — **βουλεύω βουλάς** = παρακάθημαι εἰς συμβούλιον, συσκέπτομαι. — ἡ **θέμις ἐστὶ** = ὅπως γίνεται κατὰ τὸν θεσμόν. — **στ. 653** ὡς Ω 366. — **ἀνάβλησις** = ἀναβολή, ἀργοπορία. — **ποσσημαρ** = ἐπὶ πόσας ἡμέρας. — **μέμονα** = ἐπιθυμῶ. — **κτερεῖζω** = ἀπονέμω τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς νεκρὸν (*κτέρεα*). — **τέως** = κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, εἰς αὐτὸ τὸ μεταξὺ. — **μένω** = νὰ μένω εἰς τὴν σκηνὴν μου, νὰ ἀπέχω τῆς μάχης.

659 - 676 : — **τάφρον** = ἐνταφιασμόν. — **μοί**· συναπτ. πρὸς τὸ *κεχαρισμένα*. — **κεχαρισμένα θείης**· ἀντὶ *χαρίζοιο* = θὰ μοῦ ἔκαμνες χάριν. — **ἔέλμεθα** = *εἴλομαι*· E 203. — ἡ **ῦλη** = τὰ ξύλα. — **ἀξέμεν**· ὥστε *ἄξει*. — **δαινῦτο**· *εὐκτ.* τοῦ *δαινῦμαι* = παρακάθημαι εἰς δεῖπνον. — **μῆπως δείσειε** = διὰ νὰ *μῆ* ἔχη κανένα φόβον. — **πυκινὰ φρεσί**.... Ω 282.

β') *Νά ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σῆς, ἐνθέμεναι, στόρεσαν, λύσιος, ἀξέμεν.*

γ') *δέμνια θέμεναι ὑπ' αἰθούση :* Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ οἴκου ἐστρώνετο συνήθως ἡ κλίνη διὰ τοὺς ξένους. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ αἴθουσα εἶναι στοὰ μόνον ἐστεγασμένη, ὁ ξένος ἐκοιμάτο σχεδὸν εἰς τὸ ὑπαιθρον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ οἰκοδεσπότης διατάσσει « *χλαίνας ἐνθέμεναι οὐλας καθύπερθεν ἔσασθαι* ». — *ἐννήμαρ γοάοιμεν αὐτόν :* Τὸ διάστημα τοῦτο τοῦ πένθους φαίνεται ὑπερβολικόν. Ἴσως κατ' ἀνατολικὴν συνήθειαν παρετείνετο τόσον πολὺ ὁ θρῆνος, ἢ, καὶ πιθανώτερον, μὲ τὴν πρόφασιν τῆς κηδείας ζητεῖ ὁ Πρίαμος νὰ ἐξασφαλίσῃ ὀλίγων ἡμερῶν ἡσυχίαν διὰ τοὺς κατοίκους τοῦ Ἰλίου. — *σχῆσω πόλεμον :* Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀφοῦ ἐφόνευσε τὸν Ἐκτορα καὶ ἔσφασε τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔχει ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ πολέμου. Διὰ τοῦτο χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς ὑπόσχεται εἰς τὸν Πρίαμον ἀνακωχὴν ὀλίγων ἡμερῶν.

— *Ποῖα συναισθήματα μᾶς προκαλεῖ ὁ ποιητής, ὅταν περιγράφῃ τὸν σιωπηλὸν θανμασμόν τοῦ Πριάμου καὶ τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς ἀλλήλους ;*

— *Εἰς ποῖον σημεῖον ἐκδηλώνεται περισσότερον ἡ συμπάθεια τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Πρίαμον ;*

677 - 804

α') 677 - 691 : — *ἵπποκορυστής* = ὁ τακτοποιῶν πρὸς μάχην τὰ ἄρματα, πολεμιστής (*ἵππος + κορύσσω* = ὀπλίζω). — *ἐριούνιος* · Ω 360. — *ἐμαρπτε* · *μάρπτω* · Ε 65. — *ὀρμαίνοντα* · *ὀρμαίνω* = διαλογίζομαι. Ἡ *μτχ.* αἰτιολ. — *ἐκπέμψει* = ὀδηγήσῃ ἔξω. — *ἱερὸς* = ἰσχυρός, ῥωμαλέος. — *πυλαωρὸς* = φρουρὸς τῶν πυλῶν. — *οἶον ἔθ'* *εὐδεις* = ἔτσι ποὺ κοιμᾶσαι ἀκόμα. — *εἶασε* = ἐφείσθη. — *τοὶ λελειμμένοι* = ὅσοι ἔχουν μείνει. — *αἶ κε γνώῃ σε* = ἂν μάθῃ τὴν ἐδῶ παρουσίαν σου. — *ρίμφα* · Ζ 511.

692 - 706 : — *ἑύρρεϊος* · Ζ 508. — *δινῆεις* = ποὺ κάμνει δῖνας, ὀρητικός. — *κροκόπεπλος* = ἔχουσα πέπλον χρώματος κρόκου, χρυσίζουσα (*κρόκος* = τὸ φυτὸν ζαφορά). — *ἐκίδνατο* = ἐσκορπίζετο · *κίδνα* -

μαι παράλλ. τύπος τοῦ σκεδάννυμαι.— ἔλων· ἐάλω, ἐλαύνω.— ἄστυ-
 βώωτην· ὡς ἐν Ω 577 καλήτορα.— κώκυσε· Ω 200.— γέγωνε =
 ἐφώναξε δυνατά.— ὄψεσθε ἰόντες = ἐλάτε νὰ ἰδῆτε.— χαίρετε· ἐχαι-
 ρετε· παρὰτ.

707 - 717 : — ἀάσχετον = ἀσυγκράτητον (στερ. α + ἄ(ν)σχετος,
 ἀνασχεῖν). — ξύμβληντο· θὰ νοηθῆ ὡς ἀντικμ. Πριάμω.— τίλλομαι =
 ἀποσπῶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου.— πρόπαν = ὀλόκληρον.— Ἐκτο-
 ρα· συναπτ. πρὸς τὸ δόδροντο.— εἶξατε = κάμετε τόπον.— οὐρεῦσι·
 οὐρηες· Α 50.— ἄσεσθε· ἄω = χορταίνω.

718 - 745 : — τρητὸς = τρυπητὸς (τεῖρω). — παρὰ εἶσαν = ἐφε-
 ραν κοντὰ εἰς τὸν νεκρὸν.— αἰιδός· ἐνταῦθα εἰδικὸς εἰς θρηνώδη ἄσμα-
 τα.— ἐξάρχους θρήνων = διὰ νὰ ἀρχίσουν τὸν θρήνον.— οἱ τε στο-
 νόεσσαν αἰοιδὴν· θὰ νοηθῆ τὸ ῥῆμα μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄδειν καὶ ἡ ὅλη
 φράσις θὰ ἐξηγηθῆ : καὶ οἱ ὅποιοι θὰ ἔψαλλον τὸ πολυστένακτο τρα-
 γοῦδι.— ἐπὶ στενάχοντα = συνώδευον μὲ στεναγμὸν τὸ θρηνητικὸν
 ἄσμα.— τῆσι = μεταξὺ αὐτῶν.— αἰών = τὸ διάστημα τοῦ βίου, ἡ
 ζωή.— δυσάμμορος = δυστυχῆς (δυσ + ἄμμορος, ἄσμορος). — πέρσε-
 ται· ὁ μέσ. μέλλ. ἀντὶ τοῦ παθητικοῦ περθηθήσεται.— ἐπίσκοπος· κατηγ.
 εἰς τὸ ὑποκμ. τοῦ ὄλωλας = ἐχάθης σὺ ὁ προστάτης.— ῥύσκευ· ἐρύσκον·
 θαμιστ. τύπ. τοῦ ῥύομαι.— ἔχες = ὑπερήσπιζες.— κεδνός = σεβαστός.

ἀεικῆς = ἀνάρμοστος, ἐξευτελιστικός.— ἀθλεύων = ἐργαζόμενος ὡς
 δοῦλος.— πρὸ ἀνακτος = χάριν ἐνὸς κυρίου.— ᾧ δήπου = τοῦ ὀ-
 κίου πολὺ πιθανόν... — ἐν παλάμῃσιν· ὡς ἀπλῆ δοτικ. ὄργαν.—
 ὕδαξ = μὲ τὰ δόντια.— ἄσπετος = ἀνέκφραστος, ἀπέραντος (α + σеп,
 ῥίζης τοῦ εἰπεῖν). — οὔδας· Ω 527.— ἐν δαί = ἐν τῇ μάχῃ (τοπ.
 δοτ. ὄνομ. συγγεν. πρὸς τὸ δήμος = καταστρεπτικός). — ἀρητὸς = κα-
 τηραμένος, φοβερός (ἀρή, ἀράομαι).

746 - 759 : — ἀδινὸς γόος = θρήνος μὲ πολλὰ δάκρυα.— πέρνασκε·
 θαμιστ. τοῦ πέρνημι = πωλῶ.— ἀμιχθαλόεις = ὀμιχλώδης.— ψυχὴ =
 ζωή.— ταναηκῆς = κοφτερὸς (τανῶς + ἄκος, ἀκή). — πολλὰ = πολ-
 λάκις.— ῥυστάζεσκεν = ἔσυρε κάθε τόσον, θαμιστ. (ῥυστάζω, ἐρώ).
 ἐρσήεις· Ω 419.— ἀγανὸς = εὐμενῆς, φιλόφρων.— ἀγανὰ βέλη = βέ-
 λη ποὺ δίδουν ἀνώδυνον θάνατον.

760 - 776 : — **άλιαστος** = ἀδιάλειπτος (ἀ + λιάζομαι = ἀπομακρύνομαι). — **δάηρ**· Γ 180. — **ὡς ὠφελλον ὀλέσθαι**· Γ 173, Ζ 345. — **ἀσύφηλος** = προσβλητικός. — **ἐνίπτω** = ἐπιπλήττω. — **στ. 769 ὡς Ζ 378.** — **ἐκυρός - ἦ**· Γ 172. — **παραιφάμενος**· **παράφημι** = συμβουλευώ. — **ἀγανοφροσύνη** = καλωσύνη, μαλακοὶ τρόποι. — **ἀχνυμένη κῆρ** = κατὰκαρδα λυπημένη. — **πεφρίκασί με** = αἰσθάνονται φρίκην δι' ἐμέ. — **δῆμος** = τὸ πλῆθος, ὁ λαός.

777 - 787 : — **ἄξετε**· ὁ μέλλ. ἀντὶ προστακτ. — **πυκινὸν λόχον** = καμμίαν δολερὰν ἐνέδραν. — **πημανέειν**· **πημαίνω** = βλάπτω, προξενῶ κακόν. — **ἀγίνεον**· **ἀγινέω** = φέρω· παράλλ. τύπος τοῦ ἄγω. — **ἄσπετον**· Ω 738. — **φαεσίμβροτος** = ἡ φέρουσα τὸ φῶς εἰς τοὺς θνητούς. — **θρασύς** = τολμηρός, γενναῖος. — **ἐν πυρῇ ὑπάτη** = ἐπάνω - ἐπάνω εἰς τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς.

788 - 804 : — **ἦμος** = ὅταν. — **ἠριγένεια** = πρωινή (ἦρι = πρῶτῃ + ρίζ. γεν.)· ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς. — **ροδοδάκτυλος** = ἔχουσα ρόδινα δάκτυλα, ἐπίθ. τῆς Ἡοῦς. — **τῆμος**· (τὸ δεικτ. τοῦ ἦμος) = τότε. — **ἤγρετο**· ἀγείρομαι. — **ἐπέσχε** (τόπον) = κατέσχε, ἐξετάθη. — **λέγομαι** = περιμαζεύω. — **μύρομαι**· Ζ 373. — **κατεΐβομαι** = χύνομαι κάτω. — ἡ **κάπετος** = τάφος, λάκκος. — ὁ **λᾶας** = ὁ λίθος. — **σῆμα χέω**· Ζ 419. — **εἶατο** = ἐποποθέτησαν (ῥ. ἦμαι). — **πάλιν κίον** = ἐπέστρεψαν ἔνν. εἰς τὴν πόλιν. — **ἐρικυδῆς** = μεγαλοπρεπῆς. — **ἀμφιέπω** = φροντίζω, ἐτοιμάζω. — **τάφος**· Ω 660.

β') Σχηματισμὸς τοῦ ἄορ. β' τοῦ *γιγνώσκω* κατὰ τὰ βαρύτερα : *γνώη - γνώωσι*.

— *Νὰ ἀναγνωρισθοῦν γραμματικῶς αἱ λέξεις : σείο, τοι, λελειμμένοι, ἴξον, πτόλει, ἀγάγωμι, ἤγρετο*.

γ') ὅτε δὴ πόρον ἴξον : Μετὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ ὁ Πρίαμος δὲν εἶχε πλέον νὰ φοβηθῇ τίποτε. Καὶ κατὰ τὴν μετάβασίν του εἰς τὸν Ἀχιλλεῖα ἀκριβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον, ὅπου ἤρχιζεν ὁ κίνδυνος, ἐνεφανίσθη ὁ Ἑρμῆς. — **Κασσάνδρη** : "Ὅπως καὶ ὁ Ἑλενος, εἶχε καὶ ἡ Κασσάνδρα προφητικὴν δύναμιν. Ἐθαυμάζετο καὶ διὰ τὴν ἔξοχον καλλονὴν τῆς καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἰλίου τὴν

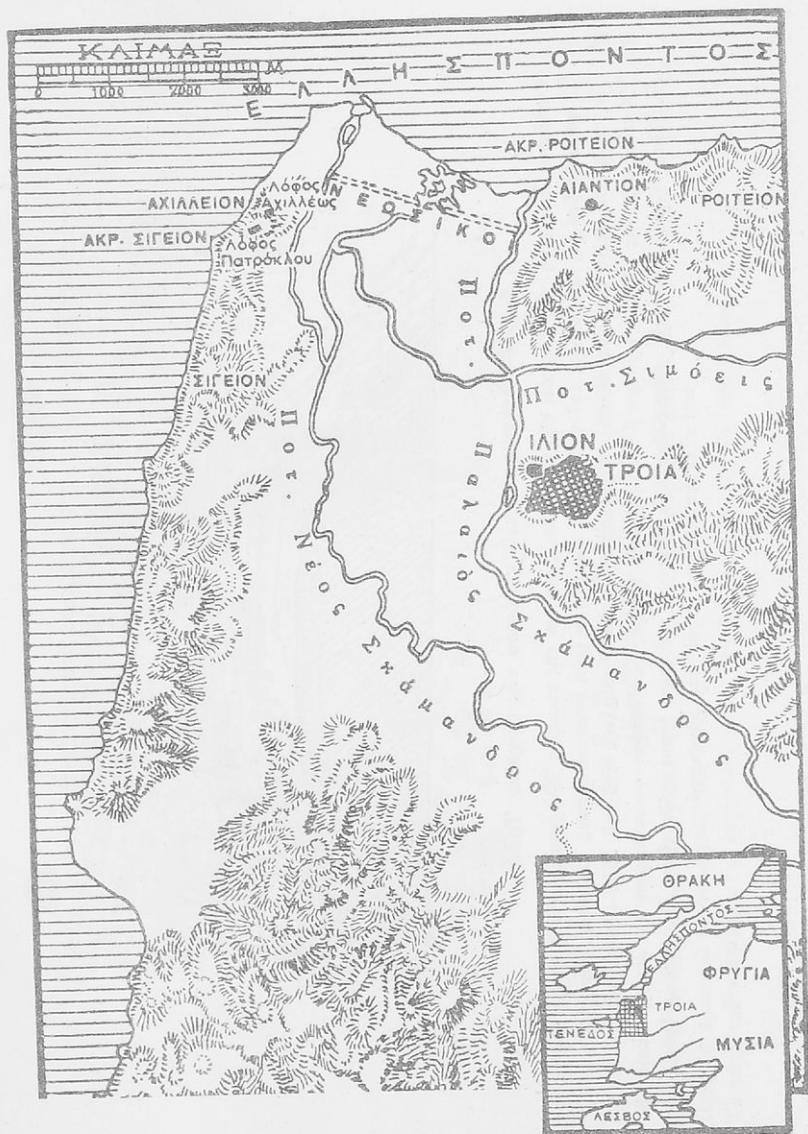
ἔφερον ὡς αἰχμάλωτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.— σὺ δ' αὖ, τέκος... τὸ προαίσθημα τοῦτο τῆς Ἀνδρομάχης διὰ τὸν μικρὸν Ἀστυάνακτα ἐπηλήθευσεν ἀκριβῶς κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν μεταγενεστέρων ποιητῶν.— **κατεστόρεσαν πυκνοῖσιν λάεσσι**: Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῆς νεκρικῆς θήκης εἰς τὸν λάκκον καὶ τὴν ἰσοπέδωσιν τοῦ ἐδάφους ἐτοποθετεῖτο μία σειρά ἀπὸ λίθους. Ἐπ' αὐτῆς κατόπιν ἐχύνετο χῶμα, διὰ νὰ σχηματισθῇ ὁ τύμβος.

— Πῶς παρουσιάζουν τὸν Ἔκτορα οἱ θρηνοὶ ἐκάστης τῶν συγγενῶν του ;

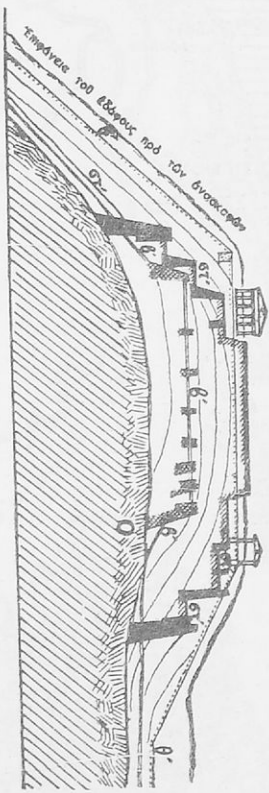
— Νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγαλοπρεπὴς ἀπλότης, μὲ τὴν ὁποίαν τελειώνει τὸ ἔπος τῆς Ἰλιάδος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

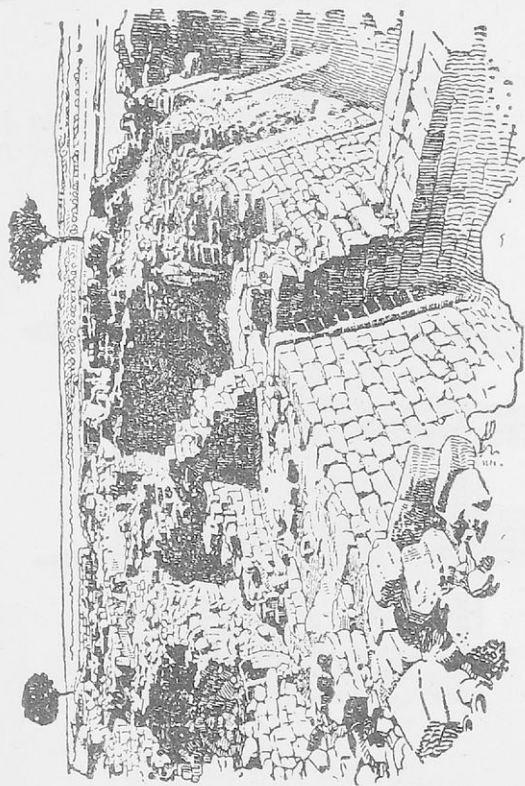

Εικ. 1. Χάρτης της αρχαίας Τρωάδος.

Εικ. 2. Διάγραμμα του γιγάνθου της ἀρχαίας Τροίας.

- ο. Φαίνονται τὰ τείχη τῆς 2ας καὶ τῆς 3ης πύλεως καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς Ἑλληνιστικῶς ναὸς τῆς 3ης πύλεως.
 - ο. Ὁ φυσικὸς βόρχος τοῦ λόφου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρέθησαν ἔγνη ἐγκαταστάσεις νεολιθικῆς ἐποχῆς.
 - β. Τὰ κεκλιμένα τείχη τῆς 2ας πύλεως (ἡμίκυρα), χρονολογούμενης ἀπὸ τοῦ 2500 - 2000 π.Χ.
 - στ. Τὰ τείχη τῆς 3ης πύλεως (μῦθος) τῆς ἀμυρνακῆς Τροίας, τῶν ὁποίων φωτογραφίαν βλ. εἰς τὴν εἰκόνα 3.
- Δι ἄλλαι πύλεις μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἔδαφους πρὸ τῶν ἀνωσκαφῶν εἶναι ὀλιγωτέρου ἐνδιαφέροντος καὶ ἐξεκαθαρίσθησαν κατὰ τὰς ἀνωσκαφάς.

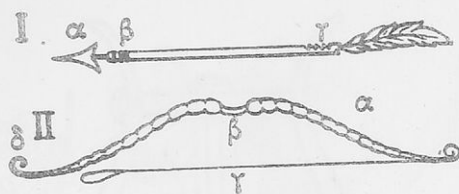
Εικ. 3. Τὰ τείχη τῆς ὀμηρικῆς Τροίας.
(Κτισθέντα περὶ τὸ 1500 π.Χ.)

Πρὸς τὰ δεξιὰ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τειχῶν ἐξωγικωμένων πρὸς τὸ κατώτερον μέρος, χάριν στερεότητος.
Πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως.
Τὰ τείχη ταῦτα ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπροσάτευσον τὸ ἱερὸν πτολιεθρον τῆς Τροίας.

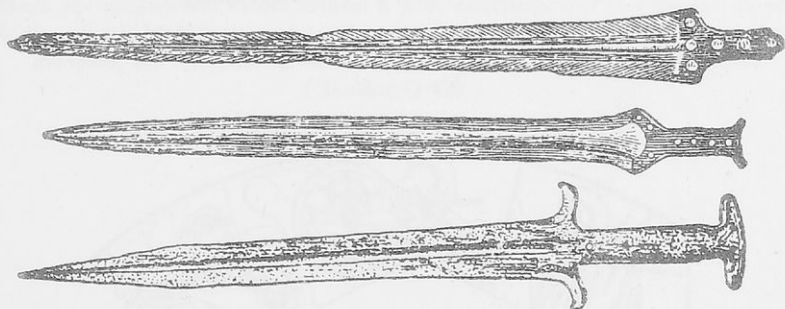
Εικ. 4. Πολεμιστάι Ἀχαιοί.
(Ἐκ πηλίνου ἀγγείου Μυκηναίων.)

Φέροντες πηλῆρα (κόρυν) μὲ λόφον καὶ φάλας ἐξέχοντας ὡς κέρατα. Προφυλάσσονται μὲ βραχὺν θώρακα, κάτῳ τοῦ ὀπίου φαίνεται ὁ χιτῶν. Κρατοῦν μικρὰν ἀσπίδα καὶ φοροῦν κονιμίδα.

Εικ. 5. Βέλος και τόξον.

- I. Βέλος (ἀναπαράστασις) α) αιχμή, β) ξύλον, γ) γλυφίδες και πτερόν.
 II. Τόξον » α) κέρατα, β) πῆχυς, γ) νευρά, δ) κορώνη.

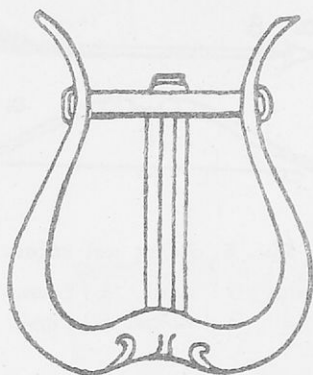

Εικ. 6. Ὀρειχάλκινα ξίφη ἐκ Μυκηναίων.

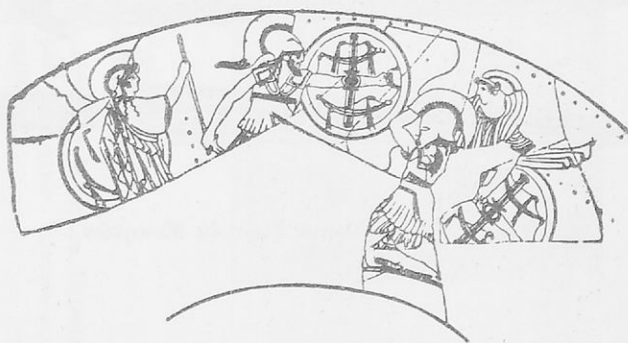

Εικ. 7. Αἰχμαὶ δοράτων.

Αὗται ἦσαν δύο εἰδῶν : ἢ εἶχον ὀπήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐτίθετο τὸ ξύλον, ἢ ἐκαρφώ-
 νοντο ἐπὶ τοῦ ξύλου.

Εικ. 8, Φόρμιγξ. (Ἀναπαράστασις.)

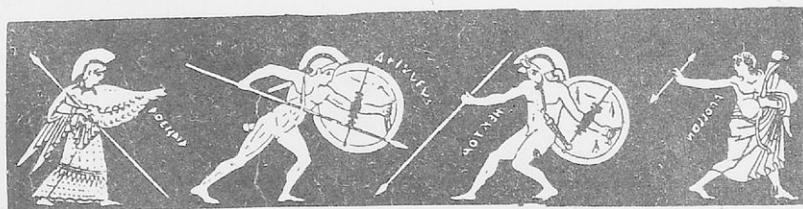
Εικ. 9. Μονομαχία Διομήδους καὶ Αἰνείου.
(Ἀγγειογραφία).

Ἄ Ο Διομήδης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ γονατισμένου Αἰνείου, ὁ ὁποῖος ἔχει πληγῶθῃ εἰς τὸ ὑπογάστριον. Ἄλλ' ἡ Ἀφροδίτῃ μετὰ τὰς δύο χεῖράς της ἀρπάζει τοὺς βραχίονας τοῦ υἱοῦ της Αἰνείου μετὰ τὴν πρόθεσιν νὰ τὸν σώσῃ. Ἄ Οπισθεν τοῦ Διομήδους ἴσταται ἡ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ ἡρέμως τὸ γεγονός.
(Ἰλιάδος Ε 309-317.)

Εἰκ. 10. Μάχη παρὰ τὰς ναῦς.
(Ἐξ ἄγγείου.)

Παρὰ τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου ἴσταται ὁ Αἴας πιεζόμενος ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς κρατεῖ δᾶδα ἀνημμένην, διὰ νὰ πυρπολήσῃ τὸ πλοῖον. Δύο Ἀχαιοὶ ἔχουν ἀνατραπῆ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἀμύνεται κατὰ τῶν ἐχθρῶν.
(Ἰλιάδος Ο 420.)

Εἰκ. 11. Μονομαχία Ἀχιλλέως καὶ Ἑκτορος.
(Ἐξ ἄγγείου.)

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐξωθεῖ τὸν Ἀχιλλεῦ, ἐνῶ ὁ προστάτης τοῦ Ἑκτορος Ἀπόλλων ἐγκαταλείπει αὐτόν. (Ἰλιάδος Χ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
1. Είσαγωγή	7
2. Κείμενον και περιλήψεις	15
3. Γνωσταί ἐκ τῆς Ὀδυσσεΐας γραμματικαὶ διαφοραὶ παρ' Ὀμήρῳ	89
4. Ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις	97
5. Παράρτημα εἰκόνων	189

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΗ΄ 1972 (VI) ΑΝΤΙΤ. 136.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2204/31-3-1972

Έκτύπωση - Βιβλιοδεσία : Κ.ΚΟΝΤΟΓΟΝΗΣ - Α.ΜΑΛΙΚΟΥΤΗΣ Ο.Ε.

